

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakit nad Cerknim, razmnožen na ciklostili. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni "Doberdob" v Govcu pri Gorenji Trebuli, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni "Slovenija" pod Vojškim pri Idriji, do 7. maja 1945 pa v osvobodjenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zasedenih Evropi.

TRST - Ul. Montecchi 6 - Tel. 040/7796600

GORICA - Drevored 24 maggio 1 - Tel. 0481/533382

CEDAD - Ul. Ristori 28 - Tel. 0432/731190

1500 LIR POSTNA PLAČANA V GOTOVINI SPED. IN ABB. POST. GR. 1/50%

BCIKB

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

Nove kartice **BANCOMAT**
s plačilnim servisom **POS**

MOJA BANKA V ŽEPNEM FORMATU.

NEDELJA, 23. JULIJA 1995

Ali bo
vitez
postal
kralj?

SANDOR TENCE

S protestnim shodom bo Trst v sredo zahteval ustavitev vojne v Bosni

TRST - Ustaviti smrtonosno vojno v Bosni - to je osnovna zahteva, ki jo bodo na protestnem shodu v sredo iznesli podpisniki dokumenta, med katerimi so ob sindikatih in številnih volutaristčnih organizacijah tudi SKGZ, ZSKD in Slovenska prosveta. Kot so na včerajšnji no-

vinarski konferenci poudarili pobudniki, je bil skrajni čas, da prihaja do splosne in množično izražene zahteve po posegu v Bosni, kar bi napadenim omogočilo, da sploh preživijo in bi se potem ustvarili pogoji za politično rešitev položaja. V dokumentu, ki ga bodo izročili zupanu Il-

lyju, pobudniki nadalje zahtevajo, da se prisotnost »modrih celad« se okrepi, da OZN stvarno zaščiti bosansko državo in da se končno izvajajo sprejete sankcije. Tudi v sredo bodo na Trgu Unità zbirali humanitarno pomoč za Tuzlo, ki jo bodo poslali preko Ancone in Splita.

Na 4. strani

Od jutri slovenska TV tudi na Goriškem

TRST - Deželni sedež RAI-a za Furlanijo - Julijsko krajino sporoča, da bo s ponedeljkom, 24. t.m., začel oddajati tudi pretvornik nad Vrhom in sicer na kanalu 69. Slovenski televizijski sporredi bodo tako od jutri vidni tudi na območju Gorice in Doberdoba.

BOSNA IN HERCEGOVINA / PO GROŽNJAH, DA BODO ZAVEZNIKI NAPADLI SRBE

Mladić izziva Zahod

Srbi še bombardirajo Bihać, Žepo in Sarajevo - Londonski vrh ni zadovoljil nikogar

Papež: »Bosna ima pravico do obrambe«

LES COMBES (Aosta) - Za Bosno velja »pravica do obrambe« in kot »zadnja možnost« tudi »načelo pravične vojne, ki je obrambna«. Tako je novinarjem izjavil papež Janez Pavel drugi, predno se je s helikopterjem odpeljal v Turin, odkoder je nadaljeval pot do Rima.

LONDON, SARAJEVO - Dan po novih grožnjah zahodnih zaveznikov, ki zagotavljajo, da bodo bombardirali postojanke bosanskih Srbov, če ne bodo spostovali zaščitnih območij, se general Mladić ponovno norčuje iz Zahoda. Včeraj je namreč ponovil že nekajkrat izrečeno trditev, da bo zasedel vse enklave in, če bo treba, tudi Sarajevo; samo takrat - je dejal Mladić - bo konec vojne. Dejansko so Srbi včeraj ponovno obstreljevali Žepo, Bihać in tudi Sarajevo, kjer so granate povzročile večje število smrtnih žrtev (na sliki AP). Sicer pa londonske grožnje ne zadovoljujejo nikogar: Izetbegović in muslimanske države ocenjujejo, da gre za ponovno popuščanje Srbom, Rusi pa menijo, da je treba nadaljevati po diplomatski poti.

Na 10. strani

Tudi predsednica poslanske zbornice zavrača Berlusconijevo "ofenzivo"

RIM - Bojim se oblasti v rokah enega samega človeka, ker je demokracija najvišja politična vrednota. Tako je predsednica poslanske zbornice Irene Pivetti komentirala nedavna Berlusconijeva stališča o takozvani predsedniški republiki. Bivšega ministrskega predsednika je iz Montevidea, kjer je na uradnem obisku, osvrknil tudi predsednik republike Oscar L. Scalfaro,

ki je spet brenil pristojnosti parlamenta. Silvio Berlusconi vsekakor vztraja pri svojih stališčih. Tudi na sinočnjem posegu na kongresu Buttiglionejeve Ljudske stranke je zahteval predčasne volitve jeseni in kritiziral vse nasprotnike in zaveznike - ki ne podpirajo neposredne izvolitve predsednika republike in vlade. Massimo D'Alema je mnenja,

da je predsedniška republika popolnoma tuja tradicijam in zgodovini italijanske demokracije ter ocital Berlusconiju, da ima diktatorske težnje. Proti možnosti volitvam novembra in decembra so se znova izrekle katoliško usmerjene stranke desno-sredinskega zavezništva, ki se vse bolj oddaljujejo od liderja "Forza Italia".

Na 2. strani

POBUDA NOVINARJEV
PRIMORSKEGA DNEVNIKA

Vrnite nam Narodni dom!

Peticijo za vrnitev Narodnega doma lahko podpišete v uredništvih Primorskega dnevnika v Trstu in v Gorici. V septembru bomo objavili seznam drugih krajev, kjer bo mogoče podpisati peticijo.

DANES V PRIMORSKEM DNEVNIKU

Zaključni dan Mittelfesta

V Cedadu se danes zaključuje letošnji, četrti festival srednjeevropske ustvarjalnosti. Dopoldne se bo v Spetru koncal tudi lutkovni »potovalni« festival.

Stran 2

Deželna enoteka spet odprta

V Gradiscu so včeraj ponovno odprli deželno enoteko La Serenissima. Upravlja jo ustanova ERSa.

Stran 8

Polemike o "rimskem spodrsrlaju"

Zupan Valenti umirjeno a odločno odgovarja na napade Severne Lige.

Stran 8

Danes slavje Induraina

Z znago v predzadnji etapi na kronometer je Bask Miguel Indurain dan pred koncem dejansko petic v svoji karieri osvojil kolesarski Tour de France

Stran 31

TRENTA / OTVORITEV

Novo središče triglavskega narodnega parka

TRENTA - Včeraj so s priložnostno slovesnostjo na Logu v Trenti odprli informacijsko središče Triglavskega narodnega parka. Poimenovali so ga Dom Trenta. V njem bodo lahko obiskovalci dobili vse potrebne informacije o Triglavskem narodnem parku, tu bodo lahko kupovali domače izdelke in spominke, si ogledali multivizijo o geologiji, geomorfologiji, reki Soci, o živi in mrtvi naravi, o kulturi, okolju in ljudeh, ki živijo v Nacionalnem parku, lahko si bodo ogledali trentarski muzej, etnološko kulturno in zgodovinsko dediščino Trente. V centru delujejo tudi ambulanta, turistična pisarna in prostor za potrebe krajevne skupnosti.

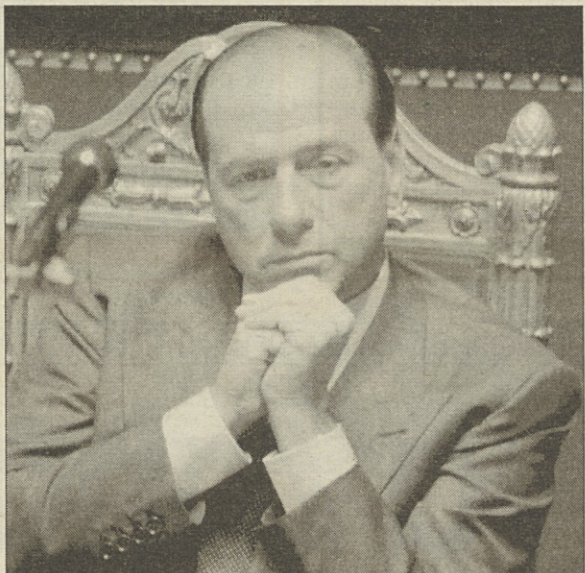
PREDČASNE VOLITVE IN PREDSEDNIŠKA REPUBLIKA

Berlusconi glasno vztraja, a je vse bolj osamljen

Pivettijeva: Bojim se oblasti v rokah enega samega človeka
D'Alema: Italija naj ostane parlamentarna republika

RIM - Silvio Berlusconi trmasto vztraja pri zahtevi po jesenskih predčasnih volitvah in po uvedbi tako imenovane predsedniške republike. Pri svojih stališčih pa je vse bolj osamljen, saj so mu v zadnjih dneh obrnile hrbet tudi manjše stranke desnosredinskega zavezništva, ki se sklicujejo na politično tradicijo nekdanje Krescanske demokracije. Med tistimi, ki odločno nasprotujejo neposredni izvolitvi predsednika republike in vlade je tudi predsednica poslanske zbornice Irene Pivetti.

V intervjuu tedniku "Il Mondo" je Pivettijeva povedala, da se zelo boji oblasti v rokah enega samega človeka in da je vprašanje predsedniške republike precej slabo zastavljeno. Učinkovitost vlade je nedvomno zelo pomembna - je poudarila Pivettijeva - zaščita demokracije pa je go-

Silvio Berlusconi vztraja pri svoji "poletni ofenzivi" (AP)

tovo poglavitnega pomena. Predsednica zbornice tudi ne verjame tako imenovanemu političnemu omizju o pravih igrah, ker je mnenja, da mora o tem odločiti edino parlament.

Tajnik DSL Massimo D'Alema pa je bil se bolj kritičen do Berlusconija ter mu v bistvu očital diktatorske težnje, ki po njegovem sodijo v plebiscitarno vizijo demokracije. Bivši ministrski predsednik zahteva volitve jeseni, s svojimi proglasi in zahtevami pa le podaljšuje življenje sedanjemu parlamentu in hkrati tudi Dinijevi vladi, je se dejal voditelj DSL, ki se je sam sprijaznil z dejstvom, da jesenskih volitev ne bo.

Berlusconi je zahtevo po volitvah ponovil tudi na sinočnjem posegu na kongresu desne frakcije Ljudske stranke. Delegati so ga toplo sprejeli, med njim in tajnikom

Rocom Buttiglionejem pa ne manjka razhajanj, tako o datumu volitev, kot o predsedniški republiki. Buttiglione je v svojem poročilu dejal, da bi bile volitve jeseni škodljive za državo in znova pozval Berlusconija, naj pristopi k centru in se odpove dusljivemu objemu s skrajno desnico.

Lastnik Fininvesta pa ne posluša zaveznikov, seveda z izjemo Gianfranca Finija, ki je zelo zadovoljen, da je Berlusconi naenkrat postal zagovornik neposredne izvolitve predsednika republike in vlade. Z levo-sredinskega tabora pa se je oglasil Mario Segni, ki je od vedno pristas predsedniške republike. »Gre za zelo resno vprašanje, ki bi postalo neresno, če bi ga reševala desnica«, je Berlusconi jeve stališča komentiral Segni.

Berlusconi je iz Južne Amerike, kjer je na uradnem obisku, osvrtnil tudi predsednik republike Scalfaro, ki je poudaril, da je sedanjí parlament politično in formalno legitimiran, medtem ko je nekdanji ministrski predsednik nasprotnega mnenja.

Massimo D'Alema svari pred nevarnostjo samovlade (AP)

ČEDAD / POKLON PASOLINIJU

Židovsko-madžarski zaključni dan četrtega Mittelfesta

ČEDAD - Židovska religiozno-posvetna kultura in madžarska glasbena tradicija: med tema dvema poloma se bo danes izpel letošnji, četrti Mittelfest, ki je v petih dneh predstavil vrsto zanimivih predstav. Dopoldne se bo z nagrajevanjem v Spetru zaključil tudi lutkovni festival, ki je pravzaprav sestavni del »glavnega«, potekal pa je nekako vzporedno z njim po raznih krajih Nadiskih dolin.

Med novostmi letošnjega festivala je tudi nov pristop do raznolike židovske kulture, s tem pa so se organizatorji želeli spomniti 50-letnice zmage nad nacifasizmom. Ob 11.30 bosta v (bivši) cerkvi sv. Franciska tenorist Shmuel Barzilai, »oberkantor« v dunajski sinagogi, in pianist-organist Andrei Roth izvedla vrsto religioznih pesmi, ki se jih navadno izvaja v sinagogi, in jidiš in izraelskih liederjev, od 13. do 16. ure pa bo v vili de' Claricini v Moimaccu »Židovski praznik« s tipičnimi jedmi in glasbo. V gledališču Ristori bodo izvedli gledališko predelavo Magrisovega kratkega romana o kockah v Karniji, nakar se bo začel nadzarski, zaključni del letošnjega programa. V cerkvi sv. Franciska bo ob 19. uri glasbeni poklon skladatelju Kurtagu, na trgu pred stolnico pa bodo ob 21.30 s

plesi in pesmimi nastopili člani ansambla Antala Szalaja.

Tretji in četrti dan letošnjega Mittelfesta pa sta bila skoraj prvenstveno posvečena Pier Paolo Pasoliniju, katerega se bo Furlanija z vrsto pobud spomnila konec letošnjega poletja v vili Manin (Passariano), Gradezu in drugih krajih. Dvakrat so predstavili balet oz. scensko igro brez besed In Memoriam P. P. Pasolini, ki ga je po filmu Teorema (film so tudi predvajali) postavil Plesni atelje komornega teatra iz Budimpešte (na sliki prizor iz baleta). Posebno pozornost so organiza-

torji posvetili neizpolnjenim željam, točneje projektom Pasolinija: gledališko delo o življenju sv. Pavla, o katerem je Pasolinij nameraval posneti film, sta pripravila gledališki center iz Pontedere in Teater Francesco di Bartoli di Buti, Pasolinijev scenarij Il padre selvaggio pa je za gledališče priredil Giorgio Pressburger. Od ostalih prirediteljev velja vsaj bežno omeniti sobotni koncert v Landarski jami s flavtistom Robertom Fabbrianijem po zamisli in v režiji Carla de Incontrare in gledališko predelano kroniko grozovite nesreče v Vajantu.

Irene Pivetti (Telefoto AP)

NOVICE

Sodniki iz Brescie zaslišali Domenica De Biaseja

BRESCIA - Sodnika Fabio Salamone in Silvio Bonfigli, ki vodita "tajno" preiskavo o Antoniu Di Pietru sta včeraj za tretjič zaslišala ministrskega inspektorja Domenica De Biaseja. Zasliševanje je trajalo okrog 5 ur, po njem pa je ob odhodu novinarjem demantiral glasove, po katerih naj bil na seznamu preiskovanih. De Biase je novinarjem posredoval vrsto novih obrazložitve glede arhiviranja "tajne" preiskave o Di Pietru in na vprašanje, ali so Di Pietra izsiljevali odgovoril, da je sodnik govoril o pritiskih, katerih je bil deležen že pred leti.

Albanske organizacije vodile promet priseljencev

BARI - Pri vodenju prometa protizakonitih priseljencev, ki so se z albanskimi obal selili v Apulijo, so organizacije tihotapcev zamenjale albanske organizacije, ki že od leta 1994 vodijo "skoraj ekskluzivno" to dejavnost. Do teh zaključkov so prišli preiskovalci finančne straže; slednji za svoje delo uporabljajo razna prevozna vozila, letala in ladje; razpolagajo z 52 ladjami in 8 helikopterji. Samo v letošnjih prvih šestih mesecih so prijaviili sodnim oblastem 68 oseb, ki jih dolžijo organiziranja protizakonitega prometa priseljencev, aretirali pa so jih 39; poleg tega so ustavili 3163 priseljencev ter zaplenili 38 plovil in 7 vozil.

Gost promet na avtocestah

RIM - Na vseh cestah in avtocestah je bil včeraj promet zelo gost. O dolgih kolonah avtomobilov poročajo z avtocest pri Reggio Emilii in v blizini Coma. Do sinočnih ur se ni pripetila nobena hujša prometna nesreča.

FIRENCE / IZDALI SEDEM NOVIH ZAPORNIH NALOGOV

Avtobombe leta 1993 po naročilu Provenzana, Bagarelle ter Brusce

Tako menijo preiskovalci iz Firenc, ki iščejo še okrog deset oseb

Policija je včeraj v Palermu odkrila ogromno količino razstreliva, s katerim je mafija pripravljala nov atentat (Telefoto AP)

FIRENCE - Po mnenju sodnikov iz Firenc so avtobombe, ki so leta 1993 pretresale razna mesta v Italiji, postavljali po naročilu Leoluca Bagarelle, Giovannija Brusce in Bernarda Provenzana (slednja dva se se vedno skrivata roki pravice), brata Giuseppe in Filippo Graviano (oba sta že zaprta) pa naj bi skrbela za organizacijsko plat. Z eksplozivom naj bi se ukvarjala Antonio Scarano in Aldo Frabetti, ki sta prav tako za zapahi.

O preiskavi, ki se se ni zaključila, saj iščejo še okrog deset ljudi, je bil govor na včerajšnji tiskovni konferenci, na kateri so poudarili, da se zaporni nalogi, ki so jih izdali proti omenjeni sedmerici, našaajo na vse atentate, do

katerih je prislo pred dve ma letoma, torej v Ul. Fauro v Rimu (14. maja), v Ul. dei Georgofili v Firencah (27. maja), v Ul. Palestro v Milanu, v San Giovanni in Laterano ter v San Giorgio al Velabro v Rimu (v noči na 28. julij).

Z atentati pa je »Cosa nostra« nameravala nadaljevati, kar naj bi potrjevala najdba okrog 70 kg eksploziva v Formellu (Rim), s katerim so hoteli umoriti enega od sodelavcev policije (svojcas so omenjali Salvatoreja Contorna); uporabili naj bi bili podobno tehniko kot v Ul. Capaci. Bagarello, Brusco, Provenzana in brata Graviano so doslej obtoževali »samo« za avtobombe v Rimu (skupaj z njimi naj bi bil vpleten tudi Totò Riina).

SENJAM BENEŠKE PESMI

Gledalci bodo
odločili, kdo
bo zmagovalecZaključni večer danes, ob
18. uri - 14 pesmi v finalu

LESE - Danes se bo na Lesah, v Občini Grmek, koncal 20. jubilejni Senjam beneške pesmi, ene najpomembnejših kulturnih prireditev med Slovenci na Videmskem. Že v četrtek in petek zvečer se je na prireditvenem prostoru zbralo veliko obiskovalcev, ki so z zanimanjem sledili nastopom pevcev, ki so svoje skladbe predstavili v domačem narečju.

Drevi pa bomo izvedeli, kdo je zmagovalec jubilejnega Senjama beneške pesmi. Odločitev bo prepustena gledalcem, ki bodo izbrali najboljše pesmi.

Sklepni del senjama se bo začel ob 18. uri. Na njem pa bomo lahko poslušali naslednje pesmi: "Sanja" (pela bo Karen), "Ti si muoj dan" (Annalisa, Igor in Klabucani), "Lazni-vac" (Franco), "Cakam, cakam" (Gabriele), "Ostani" (Chiara), "Hej, nono, hej" (Ljuba in Renzo), "Senoseki" (Martina), "Molimo" (Checco), "Tocet uodo" (Cinzia in Lucio), "Pastir" (Davide), "Moja mama" (Oriana), "Cajt" (Michele), "Zrak" (Cristina in Francesca) in "Piesma od emigranta" (Cinzia in Lucio).

Rudi Pavšič

RADIO KOPER / STALIŠČE NOVINARJEV

»Odločitev RTV meji
že na perverznost«Morda v kratkem tudi razprava v deželni
skupščini - Izjava odgovornega urednika

TRST - Afera o izklopitvi srednjevalovnega oddajnika italijanskega programa Radia Koper na Belem Krizu bo v prihodnjih dneh odmevala v deželni svet. To je spet zahteval svetovalec Zelene liste Paolo Ghersina, s to afero pa se je ukvarjal tudi sindikat novinarjev italijanskega programa Radia Koper.

»Nalasc nismo hoteli reagirati takoj, saj nobena prevroca juha ni dobra«, pravijo novinarji, ki so menili, da bo »vodstvo RTV Slovenija ugotovilo, da smo se na Radiu Koper-Capodistria ves čas zelo racionalno obnašali«. »V nekaj letih smo zmanjšali število zaposlenih za celo tretjino, v zadnjem času močno znižujemo stroške, pri vsem tem pa italijanski in slovenski program tečeta brez zastojev. Zato smo pričakovali, da bo ponovno dalo vključiti oddajnik, brez katerega je naša funkcija bistveno okrnjena. S samovoljno in nenapovedano izključitvijo srednjevalovnega oddajnika, ki že nekaj desetletij uspešno (kljub slabši kvaliteti v primerjavi z FM) opravlja izjemno pomembno kulturno in informativno funkcijo za italijansko skupnost

na celotnem dvojezičnem območju ter predstavlja tudi pomemben most sodelovanja s sosedoma, je vodstvo RTV prizadejalo hud udarec ne le samim zaposlenim v italijanskem programu, temveč je tudi grobo kršilo ustavna načela Republike Slovenije«.

Podobno je prizadelo tudi predstavniške madžarske manjšine, piše se v izjavi, s katero smo seveda solidarni. To, da vodstvo uporablja manjšini za to da bi od vlade dobilo denar ali zeleno luč za povisanje naročnine, meji že na perverznost. Vodstvo bi moralo najti ustreznejše in gospodarsko učinkovitejše rešitve, pri čemer ne bi smelo prizadeti manjšin in tistih, ki se že skrajno gospodarno obnašajo. Od vodstva RTV zato zahtevamo, da preklice svojo odločitev in ponovno vključi oddajnik. Svet RTV pa naj ugotovi odgovornost za takšno samovoljno dejanje in naj ustrezno ukrepa.

Z daljšo izjavo se je oglašil tudi vršilec dolžnosti urednika italijanskega programa Radia Koper Bruno Fonda, ki govori o dejanju rasistične in sovinitistične narave.

NOVICE

Stu ledi na pomembnem
beltiškem festivalu

TRST - Trzaska folklorna skupina Stu ledi se ni odšla na poletni oddih, sicer pa je prav poleti večina mednarodnih prireditev, festivalov in najrazličnejših srečanj. Prihodnjo nedeljo se bodo trzaski folkloristi udeležili že tradicionalnega folklornega festivala v Beltinec, kjer so pri gostoljubnih Premurcih že gostovali. Srečanje sodi med najpomembnejše tovrstne v Sloveniji, ker so sodelujoče skupine navadno izbrane po precej strogem ključu. Vsakdo mora predstavljati izročilo svojega območja, tako bo TFS Stu ledi tokrat prikazala trzaski splet in pa pustne običaje s plesi iz Režije. S temi plesi je trzaska skupina junija nastopila tudi v Kopru, na prazniku domačega zavetnika (foto Braccassi). Kot smo že poročali, pa bodo TFS Stu ledi v soboto, 5. avgusta, predstavljala trzasko izročilo in občino na tradicionalni prireditvi v Beljaku.

V Huminu razstava
»prehodnih umetnikov«

HUMIN - Že od nekdaj je bil Humin na stičišču pomembnih trgovskih poti, ki so povezovala Furlanijo z donavskimi območji in Srednjo Evropo. S trgovino pa so se ustvarjali tudi pogoji za razvoj raznih vrst umetniške ustvarjalnosti, med temi slikarstva in kiparstva. Nekaken zgodovinski prikaz likovne umetnosti v Huminu in bližnji Pusi vesi od 15. do 19. stoletja je zaobjet na razstavi, ki bo do 8. oktobra odprta v palači Elti. Pod naslovom »In pršli so iz Avstrije in Nemčije« je zbranih veliko del, ki so bila doslej skoraj povsem neznana širši publiki. Nekatera so bila poškodovana med hudim potresom, druga pa »skrta« v zasebnih zbirkah. Na pobudo krajevne občinske in deželne uprave, s katerima je sodeloval restavratorski center iz Passariana, so sedaj na ogled celo poletje.

Deželna palača
odprta za ljudi

TRST - V okviru prireditev ob premieri operete Sissi je bila včeraj dopoldne odprta za obiskovalce palača deželne vlade, ki je bila do pred nedavnim sedež Trzaskega Lloydja. V slavnostni dvorani so obiskovalci lahko občudovali velika portreta cesarice Elizabete (delo Hansa templeja) in Franca Jozeфа (delo Alberta Ritzbergerja).

Trpka usoda
italijanskih
filmov

VIDEM - Filmi italijanskih mojstrov, ki so ustvarjali do sedemdesetih let, so poznani v svetu, medtem ko so sodobnejši italijanski filmi, pa ceprav so kakovostni, nepoznani. Edini izjemi sta »Novo cinema Paradiso« in »Mediterraneo«, ki sta si pridobila prostor v svetu z oskarjem.

To je osnovna ugotovitev srenja, ki so ga ob stoletnici filma organizirali v Vidmu. Italijanskemu filmu manjka distribucija in izvaža predvsem drugorazredne proizvode.

Ženske iz Benečije

TRST - V kulturnem domu na Proseku bo še danes in jutri zvečer na ogled razstava likovnic iz Beneške Slovenije in sicer Lorene de Angelis (olja), Sandre Manzini (tapiserije) in Claudi Raza (akvareli). Na petkovi otvoritvi razstave je nastopilo tudi Benesko gledališče (Foto KROMA) s tremi kratkimi monologi iz narečne igre "Buogi moze". Tri umetnice so članice Društva beneskih likovnikov.

Likovna razstava sodi v okvir sportnega praznika, ki ga na Proseku prireja SD Kontovel.

POZIV / V SEPTEMBRU 20-LETNICA SMRTI

Ne pozabimo Toneta Kralja

TRST - Letos 9. septembra poteče dvajset let od smrti slikarja Toneta Kralja. Kot sta se ga ob desetletnici spomnili gorška Zveza slovenske katoliške prosvete in trzaska Slovenska prosveta, bi bilo prav, da bi tokrat to storile z veliko mero medsebojne pomoči in sodelovanja vse slovenske organizacije v Italiji.

Kaze, da je premalo casa na razpolago za pripravo velike in izčrpne razstave umetnikovih del ter za izdajo zajetnejšega in strokovno zasnovanega kataloga. Zato pa naj bi se Slovenci v FJK drugače, vsaj deloma, oddolžili umetniku, ki jim je od Rappalla pa do svoje smrti bil s svojimi deli ob strani, se jim razdaljal in jih bodril k vztrajnosti.

Tone Kralj je bil umetnik z ljudskim prizvoikom, pa ne le zaradi prevladujoče religiozne motivike, temveč ker se v njegovih delih zrcalijo čas in okoliščine, v katerih je živel in ustvarjal. Potemtakem je jasno, da n.p. Kralj

ljeva upodobitev Cirila in Metoda prerase religiozno slikarstvo in se prelevi v širše zasnovano umetniško sporočilo.

Z malo dobre volje bi se lahko v obhajanje dvajsetletnice smrti Toneta Kralja vključilo sleherno društvo ali skupnost, ki "pokriva" ozemlje v zamestvu, koder je umetnik ustvarjal. Od novembra letos pa do novembra priho-

dnjega leta naj bi vsako društvo organiziralo po en obisk kraja, kjer se nahaja kako Kraljevo delo. Tako naj bi kulturno zaživel Visarje, Trčmun, Stanz, Katinara, Pesek, da omenimo le nekaj krajev v Furlaniji-Juljski krajini, kjer živijo Slovenci.

Upamo, da se bo vabilu odzvalo vsaj nekaj društev in skupnosti; kajti bi bilo neopravičljivo, ko bi sla

dvajseta obletnica smrti "našega" Toneta Kralja neopazno mimo. Tega si ta veliki prijatelj primorskih ljudi res ne zasluži!

Nas predlog in vabilo zelimo podkrepiti z objavo Kraljeve razglednice. Sestero njegovih razglednic na temo Velike noci in običajev, vezanih na praznik, se je namreč objavilo na neki licitaciji v Trstu; nismo zamudili priložnosti in jih odkupili. Na hrbtni strani razglednic je tiskano: Izdal Umet. atel. "Vis" Krško. Ker gre za atelje in ne za navadno tiskarno, sklepamo, da je Kralj te drobne umetnine tudi sam tiskal. Sodimo tudi, da jih je ustvaril okoli leta 1930. Umetnik je upodobil velikončne prizore, običaje in simboliko: sekanje pirohov, mačice, procesijo, blagoslov hrane, itd. (Seveda, če nam bo kdo od bralcev znal povedati kaj več o teh razglednicah in tovrstni Kraljevi produkciji ter o ateljeju "Vis", mu bomo hvaležni).

Filip Fischer

BREZPLAČNI TEČAJI, KI JIH FINANSIRA DEŽELA
FURLANIJA JULJSKA KRAJINA

ENFAP
VSEDRZAVNA
USTANOVA
ZA POKLICNO
USPOSABLJANJE

ŠOLSKO LETO 1995-96

DNEVNI TEČAJI - ZAČETNI:

- uradniško delo (dveletni);
- operaterji-programerji sistemov (dveletni);
- elektricarji-inštalaterji avtomatskih naprav (triletni);
- termohidravlični inštalaterji klimatskih naprav (triletni);
- elektronski tehniki (triletni).

PODIPLOMSKI in USPOSOBLJENOSTNI TEČAJI:

- specializacija za upravljanje podjetij;
- tehniki software;
- tehniki informatičnih sistemov v podjetjih;
- operaterji sistemov za obdelavo podatkov.

IZPOPOLNJEVALNI TEČAJI:

- računovodstvo na P.C.;
- lokalno omrežje;
- vodenje plač na P.C.;
- aplikativni postopki za avtomatizacijo uradov;
- programski jezik »C«;
- programski jezik »Clipper«.

INFORMACIJE IN VPISOVANJE:

ENFAP TAJNISTVO: Ul. S. Francesco 25 - 34142 Trst - Tel. 040-635292

umik: od ponedeljka do četrta 10.00 - 12.30 in od ponedeljka do petka 17.00 - 19.30.

NOVICE

Ponesrečeni mladenič
je bil doma iz Trsta

Mladenicu, ki se je predsinocnjim smrtno ponesrečil nedaleč od Rizarne, je bilo ime Alfredo Marchio in je prebival v Ul. Montecchi 8. Marchio, ki se je rodil leta 1970 v Latisani in je živel s starši, se je s svojim motornim kolesom peljal po Ul. Ratto della Pilleria v smeri proti križišču proti Valmauri, ko je iz nepojasnjenih razlogov nenadoma izgubil kontrolo nad vozilom in zapeljal naravnost v drog javne razsvetljave. Reševalcem, ki so prihiteli na kraj nezgode, je bilo takoj jasno, da je njegovo zdravstveno stanje zelo hudo: udaril se je v glavo in prsni kos. Nalozili so ga na rešilec, vendar je med prevozom proti bolnišnici na Katinari podlegel poškodbam. Izvide o nesreči so opravili miljski karabinjerji.

Zdravila se bo mesec dni

V Ul. Flavia, na vogalu z Ul. Gravis, se je včeraj poškodovala 63-letna Elisabetta Bernobich, ki se sedaj zdravi na ortopedskem oddelku katinarske bolnišnice. Okrevala bo v približno mesecu dni. Bernobichevo, ki prebiva v Ul. Flavia 58, je zadelo dostavno vozilo, ki ga je upravljal Marcello Debelis.

Poletni miljski pust

V okviru manifestacij, ki so povezane z 42. miljskim pustom, bodo danes v Miljah uprizorili delo Rodolfa Fellinija »Nobenega predmeta ne odvrzite skozi okno«. Igra je v enem samem, grotesknem dejanju in se odvija na vlaku, protagonistka pa je mlado dekle, namenjeno v Rim. Ker ne zeli imeti opravka z nobenim od sopotnikov, se jih skuša znebiti tako, da jih prizadene na najbolj ranljivih mestih. Delo Fellinija, mladega avtorja in televizijskega casnikarja, so uprizorili že leta 1989 in 1991 v drugih krajih po Furlaniji-Juljski krajini, v njem pa igrajo Michela Cadel, Stefano Galante, Sabrina Benussi, Mariangela Bruna, Erika Gelleni in sam avtor.

Prispevki za priobalne strukture

Na predlog odbornika za turizem Cristiana Degana je deželni odbor F-JK odobril 459 milijonov lir prispevkov za izgradnjo ali postavitev raznih struktur, ki bodo služile priobalnim plovilom. Denar bo dobila družba »San Giusto Sea Center« iz Trsta, ki bo zgradila turistično marino v trzaskem pristanšču, med pomolom Pescheria in pomolom Venezia. Postavili bodo tudi valobrane. Nasploh gre za prvi primer integriranih struktur (oskrba z vodo, elektriko, gorivom itd.), katerim naj bi sledile še druge. Skupni strošek znasa skoraj štiri milijarde lir.

Letalonosilka Roosevelt v Trstu

V Trzaski zaliv bo jutri zjutraj priplula ameriška letalonosilka USS Theodore Roosevelt, ki bo pri nas ostala do petka, 28. t.m. Posadka šteje več kot 5 tisoč moških, a trzasko deželo lahko povabijo na zajtrk ali večerjo posamezne mornarje, ki bodo uslugo lahko vrnili tako, da bodo na ogled ladje popeljali po tri ali štiri osebe. Kdor je zainteresiran za pobudo, se lahko oglasi na Italijansko-ameriškem združenju (Ul. Roma 15, tel. 630301) od jutri do četrta, 26. t.m. od 10. do 12. in od 16. do 18. ure.

Odkopavanje posmrtnih
ostankov pri Sv. Ani

Trzaska Občina obvešča, da se v zvezi z odkopavanjem posmrtnih ostankov na pokopališču pri Sv. Ani (odsek st. 31, umrli od 29.4.1977 do 19.8.1977) lahko zainteresirani tamkaj pokopanih sorodnikov zglasijo v pristojnem uradu do 20. avgusta.

DAN SOLIDARNOSTI IN BOJA ZA BOSNO / V SREDO TUDI V TRSTU

»Smrtonosni spopad v Bosni
je treba nepreklicno ustaviti«

Po mnenju pobudnikov humanitarne pobude že zdavnaj niso dovolj

Predstavitev dokumenta in sredine pobude za Bosno na sedežu Anse (foto KROMA)

POZIV ORGANIZATORJEV

»Prinesite, kar ljudje potrebujejo«

Zaželena so predvsem zdravila, higienski material in živila

Organizatorji sredine manifestacije toplo priporočajo Tržčanom, naj na Trg Unità prinesejo predvsem higiensko-sanitetni material, zdravila, osnovna živila, odeje, plastične kozarce in kroznike, vzgalice in baterije. Sestavili so seznam najpotrebnejšega, zato da ne bi ljudje prinašali predvsem material, ki ga v Tuzli in drugih krajih v Bosni trenutno ne pogesajo, npr. ponošena zimska oblačila.

Med higiensko-sanitetnim materialom so se zlasti zazeleno osnovne potrebscine, kot so milo, zobna pasta, zobne ščetke, sampon, damski vložki, plenice za otroke, vata in vse potrebno za razkuževanje. Na seznamu nujno potrebnih zdravil in sanitetnega materiala so na prvih mestih antibiotiki, zdravila za srčne bolnike in diabetike, insulin, pomirjevala, alkohol in druga razkužila,

povoji vseh velikosti, najosnovnejše za male kirurške posege, jeklenke s kisikom, najrazličnejša cepiva in tudi vozčki za invalide.

Pri hrani gre za osnovna živila, ki morajo biti varno zapakirana, predvsem pa ne v steklenicah ali steklenih vazah, ki bi se lahko med prevozom razbile. Na seznamu so testenine, riž, sol, med, marmelada, olje, sladkor, moka in živila v konzervah (tunina, meso, zelenjava). Poleg plastičnih predmetov in ostalega ze omenjenega materiala pa je v razdelku razno zazelen tudi strup proti mišim. Kdor bi zelel natančnejše informacije, se lahko obrne na trzaski sedež ICS, Ul. Marconi 36/b, telefon in fax 040/51572. Denarna nakazila pa je mogoče poslati po postnem tekočem računu 11604592 organizaciji Consorzio italiano di solidarietà, ul. Carnaro 10 - 33170 Pordenon.

Končno gre za dokument, ki se ne zavzema generično za mir, temveč postavlja točno opredeljene politične cilje. Brez množičnega protesta in pritiska na krajevne in italijansko vlado pa ni mogoče doseči zahtevanega posega v Bosni, s katerim naj se vzpostavijo možnosti za politično rešitev spopada. Podpisniki poziva za mir v Bosni, ki bodo v sredo, 26. julija, na Trgu Unità organizirali velik protestni shod, namreč ostro ločujejo med napadenimi in napadalci. Kot je na včerajšnji novinarski konferenci poudaril predstavnik sindikata CGIL Bruno Zvech, bi na območju bivše Jugoslavije trenutno težko razdelili ljudi med »svetnike« in »demone«, vendar pa je velika razlika med napadenimi in napadalci. Prvim je treba omogočiti, da vsaj preživijo, če se bodo namreč razna pogajanja in diplomatski razgovori nadaljevali kot doslej, v kratkem ne bo več o čem odločati.

Stališče o nuji, da je treba preseči sedanjo situacijo, prihaja pozno, morda celo v zadnjem trenutku, kot »skusata ujeti zadnji vlak« tako dokument kot sredina manifestacija, ki se vključuje v vsedrjavni projekt (isti dan bodo namreč shodi v vseh večjih mestih Italije). Pobudniki trzasko protestne manifestacije so bili včeraj avtokritični in kritični - tako so naglasili, da v Trstu pobude niso podprle stranke, ki so podpisale vsedrjavni dokument (dejansko so to storile vse politične formacije z izjemo SKP in NZ). Na dolgem trzaskem seznamu pobudnikov, ki ga

odpira sindikat katoliških delavcev ACLI (na njegovem sedežu tudi do srede se sprejemajo morebitne nove prijave), pa so ob voluntarističnih organizacijah tudi SKGZ, ZSKD, Slovenska prosveta in DSL.

V imenu organizatorjev je na tiskovni konferenci potek sredinega shoda opisal Franco Purini (ACLI). Poudaril je, da je manifestacija z vsebinskega vidika trojno zasnovana: humanitarni vidik se bo odrazil z nabirko materiala, simbolni z »mirovnimi igrami« otrok in vseh ostalih sodelujočih (organizatorji vabijo udeležence, naj prinesejo velike robčke ali rute, s katerimi se bodo lahko povežal v »krog miru«), politični pa s predajo dokumenta in vsebovanih zahtev županu Illyju. Shod se bo začel ob 18. uri, trajal naj bi do 20.30, malo po 20. uri pa naj bi z izoblikovanjem kroga in s srečanjem delegacije na zupanstvu dosegel višek. Od 18. ure dalje bo na Trgu Unità tudi tovmjak, ki bo zbrani material najprej odpeljal v neko skladišče, nakar pa v spremstvu italijanske vojske do Ancone, od tam bodo vse zbrano za Tuzlo na ladji prepeljali v Split in nato s pomočjo italijanskih humanitarnih organizacij v Bosno.

Glavne zahteve, ki jih bodo v sredo v Trstu in drugih mestih odločno postavili pobudniki, pa so: ustavitev spopadov, spustovanje vseh območij, ki sodijo pod okrilje OZN, okrepitev, ne pa zmanjšanje prisotnosti »modrih celad«, stvarna zascita bosanske države in učinkovitejše izvajanje predvidenih sankcij. (bip)

NABREŽINA / OB ZNATNI UDELEŽBI UPRAVIČENCEV

Po dolгих letih so Nabrežinci spet
obnovili odbor jusarskih upravičencev

Pobudniki srečanja so poudarili pomen odbora in orisali načrt delovanja

Nabrežinski jusarji so se v petek zvečer zbrali na občnem zboru, kate-rega se je udeležilo precejšnje število potomcev nekdanjih 61 članov vaske srenje. Pobudniki so obrazložili svojo iniciativo, pojasnili pomen tovrstnih odborov ter načrtno predstavili bodoče delovanje.

Medtem ko je lista prvotnih ustanoviteljev nabrežinskega jusa iz prejšnjega stoletja krožila med poslušalci, so se zvrstila številna vprašanja. Občinstvo je vpraševalo za pravna pojasnila, za zakonske predpise in podobno. Širšo problematiko sta obrazložila gosta Karlo Grgič in Zoran Sosić, ki se že dolgo let ukvarjata s problemi jusa. Posredo-

S petkove seje nabrežinskih jusarskih upravičencev (Foto križmančič/KROMA)

vala sta zgodovinski okvir jusarskih odborov in pravno ter birokra-

sko plat problematike. Orisala sta tudi osebne dolgoletne izkušnje ter

dragocene nasvete. Razvila se je vroča debata, ki se je polegla, ko je

prislo do pojasnil s strani odbora. Udeleženci so najprej popravili statut, nakar je članstvo izvolilo novi upravni odbor v katerem so Aleš Pertot, Nevo Radović, Lia Caharija, Damjan Pertot, Pavel Kukanja, Nada Caharija, Eldi Caharija, ter nadzorni odbor: Ivo Pertot, Vojko Pertot in Herman Svetlic.

Na dan je prisla želja, da bi v jusarsko organizacijo pristopilo cimveč članov. Ze samo zanimanje, ki ga je izkazalo občinstvo na petkovi seji, je pa dokaz, da je "jusarska zavest" se živa, oziroma, da je odnos vaskesrenje do lastnega teritorija aktualna potreba prebivalstva.

M.C.

Primorski dnevnik

Lastnik: ZTT d.d. Založništvo trzaskega tiska - Trst
Izdajatelj: DZP - PRAE d.d. — Družba za založniške pobude
Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796699 - fax 040-773715

Fotostavek: ZTT, Trst

Tisk: EDIGRAF, Trst

Odgovorni urednik: BOJAN BREZIGAR

Redakciji: Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-533382, fax 0481-532958
Dopisništva: Cedad, Ul. Ristori 28, tel. 0432-731190, fax 0432-730462
Ljubljana, DFM, Slovenska 54, tel. 061-1313121, fax 061-322468
Celovec, Wulfengasse 10/H, tel. 0463-318510, fax 0463-318506

Prodajno naročninska služba

Italija: Trst, Ul. Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-535723 fax 0481-532958

Ekonomska propaganda: Publist SRL

tel. 040-7796611, fax 040-768697

Slovenija: ATELIER IM - Ljubljana

tel. 061-1262044, fax 061-224943

Cene oglasov

Italija: 1 oglasni modul (širina 1 stolpec, višina 28 mm) 100.000 LIT,
financi in legalni 150.000 LIT, ob praznikih povisek 20%; mali oglasi
1000 LIT beseda; osmrtnice, zahvale in sozolja po formatu. IVA 19%

Cena: 1.500 LIT - 55 SIT

Naročnina za Italijo 430.000 LIT

Postni t.r. PRAE DZP st. 11943347

za Slovenijo: mesečna 1.710 SIT, plačljiva preko DISTRIEST,
Partizanska 75, Sežana, tel. 067-73373

Registriran na sodišču v Trstu št. 14 z dne 6. 12. 1948

Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

VREME / OSVEŽITEV NAPOVEDUJEJO ZA PRIHODNJE DNI

Val zelo vročega vremena še vedno nad našimi kraji

V Trstu doslej niso zabeležili primerov slabosti zaradi vročine

Zdravnik svetuje malo maščob in veliko tekočin

Strah pred vročino je odveč, vendar pa je potrebno, da predvsem tisti, ki so na vročino zelo občutljivi, sprejmejo določene ukrepe. Zdravnik dr. Renato Stokelj poudarja, da vročina na vsakega posameznika različno vpliva. Močnemu soncu se morejo izogibati predvsem srčni pacienti, pacienti z visokim krvnim pritiskom in pacienti z nevrološkimi obolenji. V teh vročih dneh pa je potrebno, dodaja dr. Stokelj, da vsi pazimo na prehrano; uživati moramo take jedi, ki ne vsebujejo preveč maščob, ampak jedi z veliko količino ogljikovih hidratov. Najboljše je, da se držimo mediteranske diete: za kosilo naj si privoščimo pasto s paradižnikovo omako ali pa riz, za večerjo pa je najprimernejša kar pica. Obroki hrane, ki jih zaužijemo, naj bodo pogosti (tudi petkrat dnevno),

vendar manj obilni od običajnih. Priviligirani moramo torej ogljikove hidrate namesto mesa in drugih mastnih jedi. Za dobro počutje je tudi zelo važno, da predvsem med dnevom povsem odpravimo alkoholne pijače. Nasprotno pa moramo zaužiti velike količine drugih tekočin, kot na primer čaja ali pa drugih osvežilnih pijač po okusu (mineralno vodo in razne sokove). Važen del prehrane predvsem v tem obdobju pa sta tudi zelenjava in sadje, ki naj ne manjkata na naših mizah.

Dolgotrajno izpostavljanje soncu lahko posamezniku povzroči precejšnje težave: zviša se mu telesna temperatura z glavobolom in preneha se potiti; cloveka je treba takoj dati v hladen in senčen prostor, kjer je precej ventilacije in nato tudi pod mrzlo prho.

Val izredno vročega vremena se že dalj časa zadržuje tudi nad našimi kraji. Vroče je in tudi soparno, po napovedih pa bi se morale vremenske razmere izboljšati že z jutrišnjim dnevom. Sicer pa temperature današnjih dni niso nič kaj izrednega za to letno obdobje; zadnji julijski dnevi so namreč najbolj vroči; 26. julija lani so na primer vremenslovci namerili temperaturo 35, 4 stopinj Celzija; vroče vreme se je nadaljevalo tudi v avgustu, kar bi se po napovedih moralo zgoditi tudi letos.

Meste ulice so v večerajšnjih popoldanskih urah skoraj samevale; nasprotno pa je bilo na barkovljanski obali in na drugih plazah, kamor so se ljudje zatekli, da bi se na kopanju nekoliko osvežili. Stevilni Tržičani pa so za počitnice izbrali druge kraje; največ se jih je odločilo za Karnijo vse do Sappade, ki je za Tržičane že tradicionalno letovisarsko središče.

Mnogi so se odločili tudi za počitnice na morju, predvsem na istrski obali. Na mejnem prehodu pri Skofijah je bil promet zelo gost, vendar zelo tekoč in brez zasto-

jev, tako že zgodaj dopoldne kot tudi popoldne. Tudi na Fernetičih je bil promet gost, predvsem dopoldne; tudi na tem mejnem prehodu pa ni bilo večjih zastojev.

Sicer pa iz bolnišnice ni poročil o posegih zdravniškega osebja zaradi posledic, ki naj bi jih povzročila huda vročina; na oddelku za prvo pomoč so sicer tudi v teku včerajšnjega dne prejeli več pozivov, dežurni zdravnik pa je povedal, da je slo v glavnem za normalne rutinske posege, ki jih ne gre pripisovati posledicam hude vročine. Naj se enkrat spomnimo, naj vsi tisti, ki jih zajame slabost in potrebujejo hitro zdravniško pomoč, zavrtijo telefonsko številko 118, po kateri bodo od zdravnika prejeli potrebna navodila, če pa bo potrebno, jih bodo odpeljali v bolnišnico.

Trenutno stanje zaenkrat torej se ni kritično (predvsem za starejše

osebe in otroke), pa čeprav sonce se močno pripeka.

OBVESTILA

SKD TABOR - Općine vabi Općene da posodijo društvu za razstavo Tabor 95 kmečko orodje, gospodinske in hišne predmete iz starih časov. Sprejemali jih bodo v Prosvetnem domu 1., 2. in 3. avgusta, od 16. do 18. ure. Informacije tel. 213578 v večernih urah.

POLETNO SREDIŠČE Sklada M. Cuk - julij-avgust, ponedeljek-petek, od 8. do 13. ure brez kosila. Vpisovanje in informacije med 13. in 15. uro v uradih na Narodni ul. 126.

SK BRDINA vabi vse članke in simpatizerje na sestanek v okviru Kraske občeti, ki bo v ponedeljek, 31. t.m., ob 21. uri na sedežu kluba, Proskeška ul. 131 na Općinah.

GLASBENA MATICA - Sola Marij Kogoj sprejema prijave za POTRJEVANJE IN PREDVPIS za solsko leto 1995/96 do 28. julija od 10. do 12. ure vsak dan, razen sobot, v Ul. R. Manna 29, tel. 418605.

SLOVENSKA KULTUR-

NO GOSPODARSKA ZVEZA obvesca, da je pisarna odprta do 31. avgusta t.l. le v popoldanskih urah.

VOĐSTVO KOLONIJE SLOKAD v Dragi sporoča, da se danes zaključijo 20 dnevna kolonija. Stariši naj pridejo v Drago, ob 17. uri na prireditve in nato odpeljejo otroke domov. Danes, bodo otroci s kolonije prisli v Bazovico k maši in peli ob prazniku sv. Marije Magdalene.

IZLETI

SINDIKAT UPOKOJENCEV CGIL iz Nabrezine organizira v soboto, 5. avgusta celodnevni izlet z ladjo Fulgidus v Caorle. Vse informacije nudijo: na sedežu sindikata - tel. 200698, Ida Bortolotti - tel. 200007, Mario Fragiaco - tel. 299640.

KMETIJSKA ZADRUGA in Kmečka Zveza iz Trsta obvesčata, da organizirata tridnevni izlet - 30. in 31. avgusta ter 1. septembra na Radgonski sejem ter ogled okolice in zanimivosti avstrijske Koroske. Informacije in vpisovanje pri Kmetijski zadrugi v Trstu - tel. 382555 ali pa na Kmečki zvezi - tel. 362941.

ŠOLSKE VESTI

DTTZG "Ziga Zois" obvesča, da bo do 26.8.95 taj-

Diego Ivančič

je uspešno maturiral.

SKD Primorec -
Trebbce mu iskreno
čestita

nistvo odprto z naslednjim urnikom: od ponedeljka do petka 9.00 do 12.00; ponedeljek in četrtek 15.00 do 16.00; sobota zaprto.

SINDIKAT SLOVENSKE SOLE - tajništvo Trst, obvesča vzgojiteljice in učitelje, da bodo konec naslednjega tedna (29.7.) razobesene na Solskem skrbništvu Trstu, dokončne pokrajinske lestvice za opravljanje suplenc.

SINDIKAT SLOVENSKE SOLE - tajništvo Trst, obvesča vzgojiteljice in učitelje, ki niso vključeni v pokrajinske lestvice za opravljanje suplenc, da lahko do 31.7.95, vložijo prošnje za opravljanje suplenc na dve didaktični ravnateljstvi. Informacije in obrazci v uradu SSS.

ČESTITKE

Danes praznuje v Trnovci 60 let **BERTO SKRK**. Vsočijo mu vsi, ki ga imajo radi.

Romini in Marinotu iz Gropade se je rodil **LUKA**. Mamici in očku iskreno čestitajo, malemu Luki pa želijo mnogo sreče v življenju stric Stojan, teta Rita ter sestrični Maja in Mirjana.

Danes stopata na skupno življenjsko pot **SUZANA RACMAN** in **DARKO PREGARC**. Mnogo zakonske sreče jima želi **SKD Slavec**.

Vsi v zboru se veselimo novega pevca

Matjaža

Eriki, Pavlu in bratcu Janu, pa čestitamo.

Sentjakovski
cerkveni pevski
zbor

COL / POLETNO SREDIŠČE

Spoznavanje prirodnih lepote

Središče sta organizirala Občina Repentabor in KD Kraški dom

Tudi letos sta Občina Repentabor in Kulturno društvo Kraški dom priredila poletni center za najmlajše, ki je potekal od 3. do 14. julija v vrtcu na Colu. Animatorke smo bile Nataša, Sanja in Zivka, za koordinacijo pa je skrbela Romana Maiano. Center je obiskovalo 32 mlackov, ki so bili razdeljeni v dve skupini: osnovnošolci so bili pajki, otroci iz vrtca pa murenki.

Skupni imenovalec dejavnosti je bilo spoznavanje prirode in uporaba naravnih materialov (npr.: kamenčki, les,

storzi, trava, cvetice ipd.) pri izdelovanju ročnih del. V ta namen smo se tudi sprehodili po bližnji okolici (Pac, travniki v bližini Cola in Repna) in tako bolje spoznali kraj, v katerem smo preživeli 14 poletnih dni.

V popestritev sta prirediteljica povabila M. Kosuta, ki je vodila tečaj za izdelavo gline.

Te dejavnosti so se v glavnem odvijale v jutranjih urah.

Po kosilu so otroci imeli na razpolago baze in peskovnik.

Poletno središče smo

zaključili s prireditvico (na fotografiji), na kateri smo zapeli nekaj pesmi. Najglasneje je zadonela himna letošnjega poletnega centra Naš center je sonček. Na koncu smo se nagradili male sportnike, ki so se najbolje odrezali na sportnem dnevu. Pred in po prireditvi so si starši lahko ogledali razstavo izdelkov, risb in fotoreportozo središča; obenem pa so z navdušenjem prelistali glasilo, ki je bilo prava novost letošnjega poletnega središča na Colu.

Animatorke

GRADIMO GRADBENE IZVEDENCE

TEČAJI ZA ZIDARJE - POLAGALCE PLOŠČIC - TESARJE - UPRAVLJALCE STROJEV ZA OBDELAVO ZEMLJIŠČ

Začetek tečajev v oktobru, vpis in obiskovanje tečajev je brezplačen

SCUOLA EDILE TRIESTE ŠOLA ZA GRADBINCCE TRST

Paritetni organ združenja gradbincev in sindikatov gradbenih delavcev Trst - Miramarski drevored 89 - Tel. 040-43626

PIHALNI ORKESTER BREG

se zahvaljuje vsem, ki so sodelovali pri uspehu koncertov ob 100-letnici:

Godbenemu društvu Nabrežina - Godbenemu društvu Viktor Parma Trebče - Godbi na pihala Ricmanje - Godbenemu društvu Prosek - KD Slovenec - KD F. Venturini - KD J. Rapotec - KD V. Vodnik - Mladinskemu krožku iz Doline - Pekarni Ota iz Boljunca - g. Tiberiju Mauri - g. Mariju Pavletiču - g. Davorinu Bandiju - g. Silvestru in Mirandi ODBOR

GODBENO DRUŠTVO NABREŽINA

se iskreno zahvaljuje vsem vaščanom Medje vasi, Slivnega, Mavhinj, Cero-velj, Prečnika in Križa za lep sprejem ob priliki koncertov koračnic po vaseh. Obenem sporoča, da bo ostale vasi občine obiskalo prihodnje leto.

V dneh 28., 29. in 30. julija
v Zgoniku

FESTIVAL DELA in UNITA'

VČERAJ-DANES

Danes, NEDELJA, 23. julija
BRIGITA

Sonce vzide ob 5.38 in zaton ob 20.45 - Dolžina dneva 15.16 - Luna vzide ob 2.13 in zaton ob 17.26.

Jutri, PONEDELJEK,
24. julija
KRISTINA

VREME VČERAJ OB 12.
URI: temperatura zraka 26,9

stopinje, zračni tlak 1015,1 mb ustaljen, veter 7,2 km na uro severovzhodnik, vlaga 77-odstotna, nebo rahlo pooblačeno, morje mirno, temperatura morja 25,6 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI

RODILI SO SE: Matjaz Zobec, Jessica Digiovanni, Salvatore Braca, Matteo Dante Carano, Martina Dobbetti, Augusto Toscano, Martina Marzari. UMRLI SO: 73-letni Lidio Freschi, 81-letna Edis Postogna, 80-letna Irma Balbi, 75-

EMMEGI S.d.f.

Vam ponuja v mesecu juliju montažo satelitskih anten s popustom 15%. V popustu je vključena montaža TV antene RAI 3 - slovenski program.

Prosek, 101 - Trst

Tel. 040 - 251371

ADRIA
ADRIA AIRWAYS

SLOVENSKI LETALSKI PREVOZNIK

IZ LJUBLJANE V
BARCELONO, FRANKFURT,
LONDON, MÜNCHEN,
ISTANBUL, MOSKVO,
KOPENHAGEN, PARIZ,
PRAGO, RIM, SKOPJE, SPLIT,
TIRANO, DUNAJ, ZÜRICH

Informacije in rezervacije:

- ADRIA AIRWAYS, Ljubljana, Kuzmičeva 7, tel. 061/131-81-55
- prodaja vozovnic Ljubljana, Gosposvetska 6, tel. 061/313-312
- ADRIA AIRWAYS, Maribor, Cankarjeva 3, tel. 062/27-038, 26-155
- ADRIA AIRWAYS, Koper, Pristaniška 45, tel. 066/38-458, 38-512

MESEC KUHINJE

* PRILOŽNOST
* ZA DOBRE
* POSLE

EDI MOBILI

- EDINO PRODAJNO MESTO -

TRST - Ulica Baiamonti 3

Tel. (040) 820766

GRATTAROLA
POHISTVO Z DOLGO TRADICIJO

BAZOVICA

priredi danes

VAŠKI PRAZNIK

na vrtu Gospodarske zadruge v Bazovici

Od 17. ure dalje bodo delovali kioski.

Zabavala bosta ansambla KEYDEA in ZVEZDE.

Vabljeni!

KD SLOVENEČ - FANTOVSKA IN DEKLISKA
IZ BORSTA IN ZABREZCA prirejajo

Šagro v Hribenci

danes in v ponedeljek, 24. julija

DANES, koncert pihalnega orkestra Breg in ples z ansamblom STATUS SYMBOL;
JUTRI, ples z ansamblom HAPPY DAY.

ŠD KONTOVEL

ŠPORTNI PRAZNIK

danes 23. in jutri, 24. julija na Proseku

Danes, ob 19.30: Benecani med nami: otvoritev slikarske razstave in nastop Beneškega gledališča.
Ob 20.30 ples z ansamblom Adria kvintet

Kontovelske specialitete in domače vino.

Vabljeni!

LEKARNE

NEDELJA, 23. julija 1995
Lekarne odprte ob 8.30 do 13.00

Ul. Ginnastica 6, Ul. F. Severo 112, Trg Venezia 2, Bazovica.

Lekarne odprte ob 13.00 do 16.00

Ul. Ginnastica 6 (tel. 772148), Ul. F. Severo 112 (tel. 571088).

BAZOVICA (tel. 226210) - samo po telefonu za nujne primere.

Lekarne odprte ob 16.00 do 20.30

TA »AURORA«

vabi na naslednja počitniška bivanja:

- Od 5. do 13. avgusta z ladjo iz Trsta na Makarsko riviero. Cena 395.000 lir. Od 5. do 20. avgusta je cena 693.000 lir. V obeh primerih je vključena povratna vožnja v kabini, transfer do hotela in polpenzion v hotelu (3 zvezdice).
- Od 12. do 15. avgusta z avtobusom na Krk. Cena 249.000 lir.
- Od 12. do 15. avgusta z avtobusom na Mali Lošinj. Cena 265.000 lir.

Informacije in vpisovanja pri turistični agenciji »AURORA« v Ul. Milano 20, tel. 63-02-61

Kam po bencin

Danes bodo na Trzaskem obratovale naslednje crpalke:

AGIP
Drev. D'Annunzio 44
Miramarski drev. 49
Istrska ulica 50
Ul. I. Svevo 21
MONTESHELL
Ul. F. Severo 2/2
Largo A. Canal 1/1
Ul. D'Alviano 14
Nabrežje Grumula 12
Furlanska cesta 7
Ul. Revoltella 110/2
Miramarski drevored 273
ESSO
Nabrežje N. Sauro 8
Trg Valmaura 4
Ul. F. Severo 8/10
Miramarski drev. 267/1
IP
Ul. Giulia 58
Ul. Carducci 12

API
Passeggio S. Andrea

SAMOSTOJNI

SIAT
Trg Cagni 6

NOCNE CRPALKE
(self service)

TAMOIL - Ul. F. Severo 2/3

ESSO - Trg Valmaura 4

AGIP - Istrska ulica

AGIP - Miramarski drev. 49

NA AVTOCESTAH
(odprte neprekinjeno 24 ur)

AGIP
Devin (sever)

Devin (jug)

KD SKALA

priredi danes, in jutri, 24. julija

VAŠKI PRAZNIK v GROPADI

Danes, odprta meja do Lipice

Zabavali vas bodo ansamblji: KEYDEA, KRAŠKI KVINTET in ALESSANDRA z ansamblom EDERA

Vabljeni!

STRANKA KOMUNISTIČNE PRENOVE
KROZEK KRAS

vabi danes in jutri, 24. julija v Zgonik na

PRAZNIK TISKA

Danes, ob 16. uri odprtje kioskov;

-ob 18. uri koncert Godbenega društva Nabrežina, pozdravni govor in nato ples z ansamblom KRT.
Jutri, 24. t.m., ob 18. uri odprtje kioskov, tekmovalje v vlečenju vrvi in ob 20.30 ples z ansamblom Long Zlunk.

KD PRIMORSKO

ŠAGRA

od 28. do 31. julija

v borovem gozdičku v Mačkoljah

Vabljeni!

deluje od ponedeljka do petka ob 8. do 13. ure. - tel. 573012.
Zdravstvena dežurna služba

Nocna služba od 20. do 8. ure, tel. 118, predpraznična od 14. do 20. ure in praznična od 8. do 20. ure.

Hitra pomoč tel. 118.
Telefonska centrala KZE-USL: 399-1111.

KINO

ARISTON - 21.30 »Ace Ventura l'acchiappanimali«, r. Tom Shadyac, i. Jim Carrey, Sean Young.

GRAD SV. JUST - 21.30 »Frankenstein di Mary Shelley«, r. Kenneth Branagh, i. K. Branagh, R. De Niro.

EXCELSIOR - Zaprto zaradi počitnic do 24.8.

EXCELSIOR AZZURRA - 18.20, 20.10, 22.00 »Lisbon Story«, r. W. Wenders.

AMBASCIATORI - 16.30, 18.20, 20.15, 22.15 »Gli scorpioni«, i. Christopher Lambert.

NAZIONALE 1 - Zaprto zaradi počitnic do 18. avgusta.

NAZIONALE 2 - Zaprto zaradi počitnic.

NAZIONALE 3 - Zaprto zaradi počitnic.

NAZIONALE 4 - Zaprto zaradi počitnic.

MIGNON - 16.00 - 22.00 »Le bestiali analità delle signore perbene«, porn., prepovedan mladini pod 18. letom.

CAPITOL - 17.00, 18.40, 20.20, 22.10 »Genio per amore«, i. Walter Matthau.

ALCIONE - 20.00, 22.00 »Il colonnello Chabert«, i. Gerard Depardieu, Fanny Ardant.

LUMIERE - 18.20, 20.20, 22.00 »Exotica«, r. Atom Egoyan.

PIREDITVE

SD PRIMOREC - Trebče prireja se danes vsakoletni

Izšla je
Mladika 5/6

z biltenom
DRAGA 95

Loterija

22. julija 1995

BARI	75	21	58	32	30
CAGLIARI	24	26	64	37	55
FIRENCE	25	62	69	37	38
GENOVA	26	34	67	15	39
MILANO	72	57	21	34	73
NEAPELJ	19	67	23	48	73
PALERMO	40	88	67	38	86
RIM	41	20	65	42	30
TURIN	70	66	16	67	18
BENETKE	88	35	20	86	5

ENALOTTO

2 1 1 1 2 1 X X 2 2 2 1

KVOTE

12 100.783.000.-
11 2.929.000.-
10 266.000.-

NAROČNIKOM IN BRALCEM PRIMORSKEGA DNEVNIKA

ki želijo prejemati časopis v kraju letovanja, priporočamo, da nas obvestijo vsaj stiri dni pred odhodom na počitnice na telefonsko

7796600 - vsak dan od 12. do 18. ure

ZAHVALA

Ob smrti nasih dragih

**Leopolda in
Borisa Urbancić**

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so na kakršen koli način sočustvovali z nami in ju pospremili na zadnji poti

SVOJCI

Repentabor, 23. 7. 1995

ZAHVALA

Ob izgubi naše drage mame in none

**Marije Gulič
vd. Lavrenčič**

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so na katerikoli način počastili njen spomin. Posebna zahvala naj gre župniku g. Žuzku, pevskega zboru V. Mirk, darovalcem cvetja in vsem, ki so ju pospremili na zadnji poti

SVOJCI

Katinara, 23. 7. 1995

ZAHVALA

Ob izgubi naše drage sestre

Angele Witine

se zahvaljujemo vsem, ki so na katerikoli način počastili njen spomin in jo pospremili na zadnji poti. Posebna zahvala zdravniku gospodu dr. Giorgiu Daris-u, ki nam je pomagal, kakor tudi g. župniku za lep poslovljni obred ter g. župniku iz Rojana

**Sestra Bruna in brat
Marjo z zeno Maro**

Trst, Nabrežina, 23. 7. 1995

ZAHVALA

Globoko ganjeni ob tolikih izrazih sozolja, ob izgubi naše drage mame

Juštine Višnovc

se zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali

Adrijana z družino

Trst, 23. 7. 1995

ZAHVALA

Ob izgubi

**Giuseppine
Brišček
vd. Breclj**

se zahvaljujemo vsem, ki so na katerikoli način počastili spomin naše pokojne

SVOJCI

Barkovlje, Općine,
23. 7. 1995

MATURA / ODLIČNJAKINJA NA ZAVODU ITI

Anina želja - rada bi postala inženir

Že v osnovni šoli so jo izredno zanimali tehnični predmeti - Šola? Kakovostna

Ana prihaja iz Sempe-
tra in se je že v
osnovni šoli zanimala
za tehnične predmete,
zato je izbrala industrijski
zavod. Pršla je v
Gorico, ker je tako ime-
la priložnost naučiti se
italijanske. Na soli in
s sošolci se je zelo do-
bro zaslala.

Veliko je namreč
skupinskega dela in
medsebojnega sodelo-
vanja pri izpeljavi raz-
nih projektov. "Kar se
tice tega pa je naša sola
zelo odprta" je Ana po-
nosno dodala. Solo je
ocenila kot kvalitetno,
ker omogoča bodisi
osvajanje teoretičnega
znanja kot tudi praktič-
no delo. Profesorji so
bili vedno na razpolago
tudi izven solskega ur-
nika.

Nisem mogla seveda,
mimo vprašanja o nac-
tu za osamosvojitve slo-
venske sekcije. Mimo
vprašanja, ki je v
zadnjih tednih ponov-
no v ospredju. Ana pr-
avi, da so se med sošolci
o tem veliko pogovarja-

li. Do pravih zaključkov
o tem, kaj bi bilo bolje,
niso prišli; mnoga so se
odprta vprašanja, a ven-
dar nekaj je jasno in si-
cer, da se dijaki v se-
danjem okolju dobro
pocutijo in imajo mož-
nost komuniciranja in
spoznavanja z vrstniki
italijanske narodnosti.

"Kaj pa sedaj? Po ma-
turi? ". Odgovor je od-
ločen in brez oklevanja.
"Studirala bom inženir-
stvo. Le tega nisem se
odločila ali bom izbrala
Trst ali Ljubljano. Pri-
hodnji teden bom sla
na skavtski Jamboree v
Cezsoco, saj sodelujem
v goriski skavtski sku-
pini." Vedno pri-
pravljena, torej!

(Zapis je pripravila
Vlasta Jarc).

GLEDALIŠČE/ČETRTEK 27.T.M.

"Srečanje" igra o vsakdanu in o resnih stvareh

Predstava na odprtem

Kulturno društvo Oton
Zupancic in Kulturni dom
vabita 27. t.m. zvečer na
Srečanje. Da pravilno ste
prebrali, le da je Srečanje
naslov gledališkega dela, v
katerem nastopata Miran-
da Caharija in Livio Boga-
tec. Avtor teksta in režiser
predstave pa je Marij
Ursic. Igra Srečanje pripo-
veduje o snidenju Ane, ki
je bila v mladosti varijete-
ska plesalka in je danes
kuharica, z Rudijem, na-
takarjem in angažiranim
političnim aktivistom, hk-
rati pa govori tudi o zgo-
dovinskem spominu naših
ljudi. V igri se prepletajo
resni in saljivi toni, ki ji
dajejo prav poseben čar...

Naj k zgornjemu doda-
mo, da je predstava v pri-
morskem narečju, kar
prav gotovo pozivi prikaz,

obenem pa, da je avtor
tekst prevedel tudi v
trzaski dialekt. Delo bodo
v kratkem izvedli tudi v
italijanskem gledališču.

Cetrkova predstava v
Standrežu bo edina gleda-
liška predstava na odpr-
tem, v letošnji sezoni.
Prav zato velja enkratno
priložnost izkoristiti.

Prireditelja gledališkega
večera na odprtem sta
Kulturno društvo Oton
Zupancic iz Standreža in
Upravni odbor Kulturnega
doma iz Gorice. V prime-
ru slabega vremena bo
predstava v notranjih
prostorih doma. Cena vsto-
pnice je 10.000 lir, znižana
cena pa 5.000 lir. Za
informacije in rezervacije
mest je na razpolago urad
Kulturnega doma v Gorici
(tel. 33288).

RONKE / V PETEK ZVEČER

Koncert Roberta Vecchionija

Odličnemu kantavtorju prisluhnilo dva tisoč poslušalcev

Kljub vlagi in vročini se je v petek zvečer skoraj
2.000 ljudi zbralo v Selcah na koncertu enega najbolj
priljubljenih italijanskih kantavtorjev.

Roberto Vecchioni, Milancan, profesor klasičnih je-
zikov in glasbenik je v več kot dveurnem programu
predstavil zanimiv sprehod skozi dolgo pevsko karie-
ro. Njegova iskrena intimistična in angažirana besedila
se pred leti bila večkrat povod za zanimive diskusije
med mladimi in se danes so med najlepšimi teksti ita-
lijanske avtorske pesmi. V Selcah je v spremstvu solid-
nega benda, ki so ga sestavljali bobnar Elio Evaldi, ki-
tarist Fabio Moretti, basist Fabio Maggioli, pianist Fa-
brizio Lamberti, tolkač Rocco Boldi in saksofonist Fa-
brizio Mandorlini podal uspešnice izpred dvajsetih let,
kot so skladbe Luci a San Siro, Velasquez, Dentro gli
occhi, L'ultimo spettacolo, Samarcanda in novejše
Stranamore, Signor Giudice, Blumun, Ninni, Robinson
ter številne druge. Vecchioni je publiki, ki je koncertu
sledila s petjem in ploskanjem zaigral tudi dve novi
skladbi, ki ju bomo dobili na novem albumu, ki izide
jeseni. (aw)

POHOD SO OPRAVILI OB SV. MOHORJU

Števerjanci so bili tudi letos na Triglavu

Z vlakom do Bohinjske Bistrice in nato čez Uskovnico na Kredarico

Tridnevni izlet na
najvisjo slovensko goro
so Števerjanci - nekaj je
bilo tudi Goricanov -
sklenili v dolini, pri
prijazni družini Jozeta

Odra, v Stari Fuzini.
Tudi tu je veselo od-
mevala harmonika,
pravzaprav dve. Har-
monika je pohodnike
spremljala tudi na po-

stajo in nato na vlak
proti domu.

Na sliki - udeleženci
in udeleženke pohoda
na Triglav, ob Aljaze-
vem stolpu.

Molitev za Bosno

Goriška nadsko-
fija proglasa da-
našnji dan za dan
molitve in solidar-
nosti vsled papeže-
vim izjavam v pod-
poro bosanskemu
narodu. Svetovna
katoliška skupnost
je v teh dneh razli-
čno izražala svoje
sočustvovanje s tra-
gedijo balkanskih
narodov. Verniki so
se zbirali pri molitvi
in so zbirali denarne
prispevke in mate-
rialno pomoč za be-
gunce. V Gorici in na
Goriškem bodo danes
molitveni shodi.
S skofije so poslali
vsem župnijam pi-
sma s katerim raz-
lagajo smisel in
cilje pobude. Po
cerkvah bodo tudi
razobesili plakate s
katerimi podrobneje
obvesčajo vernike o
potrebi po dejanski
solidarnosti.

ČRPALKE

Danes so na Go-
riskem dežurne na-
slednje bencinske cr-
palke

GORICA
AGIP - Ul. d'Aosta 74
ESSO - Ul. Brass 7/B
IP - Ul. Lungo Isonzo

110

ERG - Ul. Brig. Re

GRADISČE

IP - Trg Unità

TRZIC

ESSO - Ul. Boito

API - Ul. Cosulich

MONTESHELL - Ul.

Boito

AGIP - Ul. Duca

d'Aosta

RONKE

MONTESHELL - Ul.

Redipuglia

ZAGRAJ

API - Trg Garibaldi

SKOCJAN

AGIP - pokrajinska

cesta za Gražec

SLOVRENC

AGIP - državna cesta

56

TURJAK

IP - državna cesta

VILES

ERG - Ul. Aquileia 40

KRMIN

API - Drevored Ven.

Giulia

DOBERDOB

CHEVRON - Palkišče

VČERAJ-DANES

Podatki iz matičnega

urada goriske občine v

tednu od 16. do 22. ju-
lija 1995.

RODILI SO SE: Elisa

Fonzar, Sandi Persoglia,

Gabriele Pittino, Marti-
na Dilena, Alessandro

Verbi, Stefania Della

Rovere, Simone Corbat-
to, Beatrice Gronelli,

David Raida, Nicola Pe-
tito, Elisabetta Toso,

Chiara Paravano.

UMRLI SO: 73-letna

upokojenka Olivia Pau-
lin vdova Giorgini, 89-

letna upokojenka Gio-
vanna Visintin por.

Gentili, 97-letna

upokojenka Angela Zor-
zin, 89-letna Giovanna

Marega vdova Brescia,

87-letna upokojenka

Amabile Cecchini vdo-
va Buiat.

OKLICI: trgovec Lu-
cio Fornasin in uradni-
ca Elena Martinelli,

geometer Massimo Ma-
rangon in uradnica Ana

Stabile, delavec

Claudio Padovan in ko-
mercialistka Cristina

Bressan, delavec An-
drea Bertagnoli in Patri-
zia Bassini, geometer

Andrea Cromaz in ura-
dnica Debora Barcovini,

delavec Enrico Coceani
in uradnica Cristina

Cristin, trgovski zasto-
pnik Paolo Bormida in

stevardesa Monica Mar-
zaroli.

POROKE: uradnik

Marco Peresin in geo-
meter Maria Grazia

Zucchiati, uradnik

Franco Conzutti in pre-
vajalka Eleonora Culot,

policist Bruno Zilli in

uradnica Maria Teresa

Manzo, kulturni anima-
tor Walter Klainscek in

uradnica Nives Ramon.

PRISPEVKI

V spomin na Ivana

Butkoviča, ob 50. letnici

smrti, darujejo bratje Loj-
zek, Ciril in Drago 150 ti-

soč lir za SD Sovodnje.

V spomin na brata Iva-
na, ob 50. letnici smrti,

darujejo Lojzek, Ciril in

Drago Butkovič 150 tisoč

lir za KD Sovodnje.

PRIREDITVE

V ČETRTEK 27. JU-
LIJA ob 21. uri bo na
dvoriscu Kulturnega do-
ma A. Budal v Stan-
drežu poletna gledališka
predstava SREČANJE.
Avtor in režiser je Marij
Ursic. Igrata Miranda
Caharija in Livio Boga-
tec. Prireditelja predsta-
ve sta KD Oton Zu-
pancic iz Standreža in
Kulturni dom Gorica. V
slučaju slabega vremena
bo prireditve v dvorani.
Informacije: urad Kul-
turnega doma v Gorici,
ul. I. Brass, 20 (tel.
33288).

ŠOLSKE VESTI

GLASBENA MATICA
- GORICA sporoča, da je
v teku vpisovanje v sol-
sko leto 1995/96. Spreje-
majo prijave za: klavir,
harmoniko, violino, vio-
loncelo, violo, kontra-
bas, kitaro, blok flavto,
flavto, klarinet, trobento,
rog, pozavno, tolkala, so-
lopetje in predsolosko
glasbeno vzgojo. Infor-
macije na tajnistvu sole
v Ul. della Croce 3 (tel.
531508) od ponedeljka
do petka med 10. in 12.
uro do 28. julija. Poskr-
bite za pravočasno prija-
vo.

**SLOVENSKI DEŽEL-
NI ZAVOD ZA POKLIC-
NO IZOBRAŽEVANJE**
prireja v solskem letu
1995/96 naslednje
tečaje: windows office -
dva tečaja - (100 ur),
zacetniški tečaj anglešči-
ne (100 ur), knjigovodst-
vo (80 ur), tečaj o telesni
zaznavi in govorici (30
ur), tehnike prodaje (30
ur) in marketing za obra-
te v vinogradništvu (20
ur). Vpisovanje in po-
drobnejše informacije
na sedežu zavoda v Gorici,
ul. della Croce 3, od 9.
do 13. ure.

RAZSTAVE

V DVORANI DEŽEL-
NIH STANOV na gradu
je do 17. septembra od-
prta razstava "Gotske
cerkve v dolini Soce in
Brdih". Urnik razstave:
vsak dan od 9.30 do 13.
ure in od 15. ure do
19.30. Ob ponedeljkih
je razstava zaprta.

V POKRAJINSKEM
MUZEJU na gradu in v
CORONINJEVEM dvor-
cu pa je odprta razstava
"Ottocento di frontiera".
Urnik ogleda: vsak dan
od 9.30 do 13. ure in od
15. ure do 19.30. Ob po-
nedeljkih je razstava za-
prta.

NA GRADU je od vče-
raj odprta razstava
likovnih del T. Maran-
gonija "Goriške podo-
be". Razsta

KINO

GORICA

CORSO 18.00-20.00-
22.00»Lezioni di anato-
mia«. Vstopnica samo
7.000 lir.

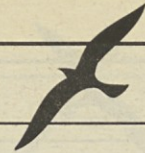
LEKARNE

**DEŽURNA LEKAR-
NA V GORICI**

PROVIDENTI, Trav-
nik 34, tel. 531972.

**DEŽURNA LEKAR-
NA V TRZICU**

S. ANTONIO (Vittori),
Ul. Romana 147, tel.
40497.

NOVICE

Gradežu spet modra zastava

Včeraj je bila v Gradežu slovesnost ob podelitvi modre zastave Evropske unije. Gre za simbolično priznanje kraju za prizadevanje na turističnem področju, skrb za dobro počutje gostov, priznanje za spoštljiv odnos do narave in naravnega okolja, v krajih ob morju pa tudi priznanje za kakovost vode. Slovesnost je bila včeraj dopoldne na županstvu v Gradežu, udeležila pa sta se je, poleg drugih, deželna odbornika Degano in D'Orlandi. Modro zastavo Evropske unije so zatem dvignili na drog na glavni gradeški plaži. Skoraj sočasno z izročitvijo priznanja, ki Gradež nedvomno uvršča med pomembnejše in cenjene turistične kraje, so se pojavile tudi polemike v zvezi s kakovostjo vode v laguni. Dežela namerava menda po sodni poti nastopiti proti odgovornim skupine Zeleni Skuner (Goletta verde), ki osporavajo podatkom o čistosti in neoporečnosti vode. Modro zastavo so v Gradežu prejeli že nekajkrat.

Popoldanska zapora poštinih uradov

Pokrajinsko ravnateljstvo poštne službe sporoča, da bodo nekateri uradi v juliju in avgustu v popoldanskem času zaprti. V osrednjem poštnem uradu v Gorici, bo okenke za poštne položnice in hranilne vloge zaprto (popoldne) od 1. do 31. avgusta. Prav tako bo v avgustu zaprto okenke za hranilne vloge in poštne položnice v uradu v Trzinu. Agencije v Krmini, Gradiscu in Ronkah pa bodo zaprte popoldne, od 20. julija do 31. avgusta.

Mestna knjižnica bo zaprta od 31. 7. do 14. 8.

Mestna in državna knjižnica v Gorici obveščata, da bosta zaprti od 31. julija do 14. avgusta. V tem času bodo le posojali knjige, oziromasprejemali izposojene knjige in sicer od 11.30 do 13.00 vsak delavnik. knjižnice, poiskati drugo hladno zatocisce.

Usodna slabost na avtocesti

Dežurna ekipa za hitro pomoč je včeraj v prvih jutranjih urah pohitela na avtocesto med Moščenicami in Redipuglio, kjer je slabost obsla 65-letno romunsko državljanko Nino Collavini. Ženska se je peljala v avtomobilu proti Palmanovi. Sofer je vozilo ustavil in poklical na pomoč. Collavinijeva je umrla se pred prihodom reševalcev.

Mrtva je bila že nekaj dni

V Rastelu, kjer je v hiši s št. 43 živel sama, so v petek popoldne našli truplo 85-letne Kristine Grbec vdove Grusovin. Iz stanovanja je močno zaudarjalo in prav to je napotilo znanca, da je poklical policijo, ta pa gasilce. Smrt je po vsej verjetnosti nastopila že pred kakšnim dnevom, zaradi vročine pa je truplo že začelo razpadati.

GLASBENA
MATICA
GORICA

POTRJEVANJE IN
PREDVPISOVANJE

v šolsko leto 1995/96

Sprejemamo prijave za: klavir, harmoniko, violino, violončelo, violo, kontrabas, kitaro, blok flavto, flavto, klarinet, trobento, rog, pozavno, tolkala, solopetje in predšolsko glasbeno vzgojo.

Vse potrebne informacije dobite na tajništvo šole v ul. della Croce 3, do 28. julija 1995.

Umik: od ponedeljka do petka od 10. do 12. ure.
Telefon: 0481/531508

PIAGGIO CENTER

A. M. Motori
Mattiroli Alessandro

ul. Duca D'Aosta 36 - GORICA
Tel. (0481) 533410 - Fax (0481) 536727
Zastopnik PIAGGIO in GILERA

BREZOBRESTNO
ODPLAČEVANJE NA OBROKE

POLEMIKE / PO NAPADU SL

Valenti: izjave so
poskus prikritja
odgovornosti

V sredo Pokrajinski svet

Zupan Valenti je včeraj dokaj umirjeno, vendar zelo jasno in odločno odgovoril na izjave, ki sta jih na njegov račun (zahleva po odstopu) in v odnosu do drugih predstavnikov goriskih ustanov in združenj izrekla pokrajinski tajnik Severne Lige Stein in pokrajinski svetovalec Koglot. Stei-nove izjave je označil kot posledico vročinskega vala, ki te dni pritiska tudi na Gorisko in kot poskus da se na tak način skusa zvreči odgovornost za zelo neroden politični spodrsrlaj. Valenti ugotavlja, da so predstavniki SL na Goriskem dovolj razsodni in da se zavdajo, kakšno škodo povzročajo skupnosti s takimi sektaskimi in razbijaskimi nastopi. Dogovorjen nastop na tako pomembnem srečanju je bil pravzaprav nujen, navaja Valenti, ki se zatem posveča oceni dogodkov v Rimu in posledicam odločitve da se seja zapusti. Ob tem Valenti postavlja zelo kratko a jasno vprašanje, kdo je institucionalni predstavnik goriskih ustanov. Če je to jasno, potem ni dvom, zakaj so ti predstavniki zapustili sejo. Goriski zupan nadalje spodbija trditve Milana Koglota, o splošno znanih nactih in podatkih. Če je tako, zakaj Koglot ni nikoli priredil javnega srečanja ali zborovanja? Zupan ugotavlja tudi, da je Severna Liga tudi tokrat pokazala vso nemoč pri vzpostavljanju normalnih stikov s predstavniki drugih strank in gibanj.

Kako se bodo dogodki razvijali v prihodnje? Ni

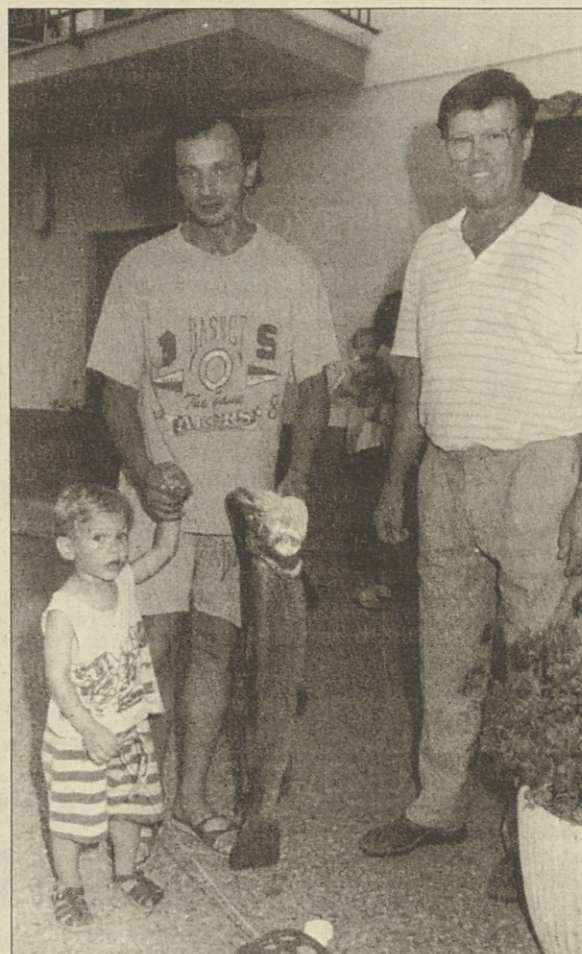
teško napovedati, da se bodo v prihodnjih dneh in tednih vrstile polemike, preklici, obtožbe, opravičila. Tudi kot reakcija na posamezna stališča, ki so se že ali ki se bodo se pojavila. V prihodnjem tednu se bo sestal občinski svet. Prva seja bo že v torek. Napovedana pa je tudi seja goriskega pokrajinskega sveta in sicer 26. t.m. ob 9. uri. Na dnevnem redu sta samo dve vprašanji: prilagoditev Statuta ustanove Cerruti in pristop Pokrajine k solidarnostnim pobudam za pomoč prebivalstvu Bosne. "Porocil predsednika" tokrat ni na dnevnem redu, zagotovo pa bo vprašanje z vso silo butnilo na dan. Neuradno smo izvedeli, da se bo gospodarski problematiki odslej v prvi osebi posvečala Predsednica Marcolinijeva. Korktno bi bilo, da bi o taki odločitvi seznanila pokrajinski svet in javnost in ju tudi obvestila o vlogi in pristojnostih Milana Koglota, ki se bo, kakor je sam izjavil, se naprej ukvarjal z gospodarsko problematiko, vendar, če smo prav razumeli, z nekoliko okrnjenimi pristojnostmi.

Medtem se je sestalo vodstvo združenja goriskih trgovcev ASCOM in razpravljalo o zadnjih dogodkih. Vodstvo je soglasalo z odločitvijo predsednika Bisesija in predstavnikov drugih združenj in ustanov, ob tem pa poudarilo, da je treba spor cimprej zgladiti in nadaljevati po začrtani poti dogovarjanja in usklajevanja pobud in nactov.

RIBIŠKA SREČA / LEP ULOV V SOČI

Osem kilogramov težka
in 90 centimetrov dolga
trofejna postrv

Z ribolovom se P. Krstić ukvarja že dolgo

Osem kilogramov težka in 90 centimetrov dolga postrv za tukajšnje razmere ni od muh. Ujel pa jo je v petek, zgodaj zjutraj v Soci, med Standrezem in Sovodnjami, 38-letni Predrag Krstević. Krstević ki je begunec iz Sarajeva in ki z družino živi v naših krajih že več kakor tri leta, tu sta se rodila tudi sinova Sergej in Daniel, razmišlja, da bi ribo nagacil. Sicer pa so trofejo v pricakovanju dokončne usode (pove ali preparatorska delavnica) shranili v zmrzovalni skrinji gostilne Korsic na Jazbinah, kjer Predrag stanuje. (Foto Studio Reportage).

Ribo je Predrag, ki se je s sportnim ribolovom ukvarjal že v Bosni, ujel v blizini mosta državne ceste št. 56, med Standrezem in Sovodnjami in prav pošteno se je namucil preden jo je potegnil na suho.

Bratina: namesto enotnosti
se igramo izključevanje

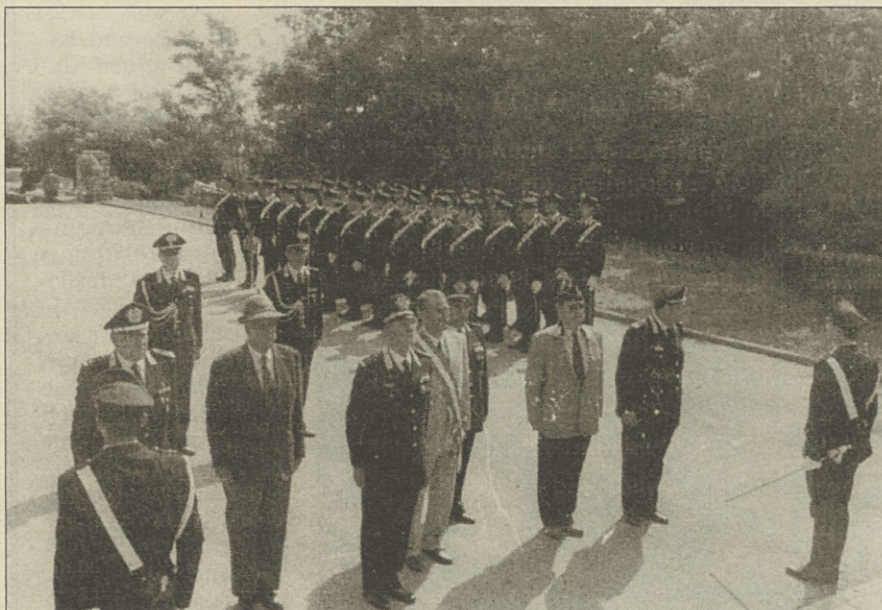
"Vprašanja s katerimi se soočajo drugi, zadevajo tudi mene. Iskanje skupnih rešitev pomeni politiko v pravem pomenu besede. Drugačno ravnanje pomeni skopustvo". S temi besedami don Milanija se je v zadevi rimskega spodrsrlaja včeraj oglašil senator Darko Bratina in ugotovil, da so dogodki samo rezultat stanja v katerem smo se znašli na Goriskem ob pseudonovostih desnosredinskih sil, razrascanju lige in

pojavo ozivljanja krščanske demokracije iz vrst gibanja Naprej Italia. Bratina ugotavlja da smo v Rimu dokazali zvrhano mero političnega diletantizma in omejenosti. V trenutku ko bi rabili cimvecjo enotnost, se gremo čudne igrice izključevanja tega ali onega. Glede izključevanja naj povemo, da je bil tudi Bratina med podpisniki listine za Gorico in nihče ga ni povabil ali vsaj seznanil z napovedanim srečanjem.

KARABINJERJI / V VOJAŠNICI NA TRŽAŠKI

Slovesnost ob 80-letnici bitke

Prisoten glavni poveljnik karabinjerskega zbora gen. Federici

V Gorici, v vojašnici na Tržaški cesti, kjer je sedež 13. motoriziranega bataljona karabinjerjev je bila včeraj spominska slovesnost ob 80-letnici težkih bojev na Kalvariji (19.7.1915) v katerih so prav karabinjerji utrpeli

zelo velike cloveske izgube. Slovesnosti se je, poleg najvišjih civilnih, vojskih in cerkvenih oblasti udeležil poveljnik karabinjerskega zbora, general Luigi Federici. Na slovesnosti, združeni z verskim obre-

dom je dogodke izpred osemdesetih let orisal general Lamberto Disibio. General Federici je pred spominsko slovesnostjo položil venec pred spomenik na Kalvariji (Foto Studio Reportage).

NOVA REŽIJA V SKLOPU ERSE

Včeraj so spet odprli
enoteko La Serenissima

V Gradiscu so po daljšem premoru spet odprli deželno enoteko "La Serenissima", ki jo bo upravljala ustanova za razvoj kmetijstva ERSA, v sodelovanju z združenjem pokusevalcev in ocenjevalcev vin. Enoteka naj bi v prihodnjih mesecih prevzela specifično vlogo v okviru nactra pospeševanja kmetijstva v naši deželi. Ne gre samo za promocijo vina, oziroma vinskih izdelkov, ampak za siršo pobudo, pri cemer prihajajo v postev tudi drugi kmetijski proizvodi, kakor recimo znani prsut v kraju San Daniele in sir Montasio. Promocija bo prvenstveno usmerjena do gostov iz tujine, je na slovesnosti napovedal predsednik ERSE Frilli, ki je dejal, da že zdaj sistematično usmerjajo turiste tudi v Gradisce. Na avtocesti, kjer lahko poskusijo

prsut iz San Danieleja in odlični (in z blagovno znamko zasciteni) sir Montasio, gostom ponudijo tudi bone za obisk enoteke v Gradiscu.

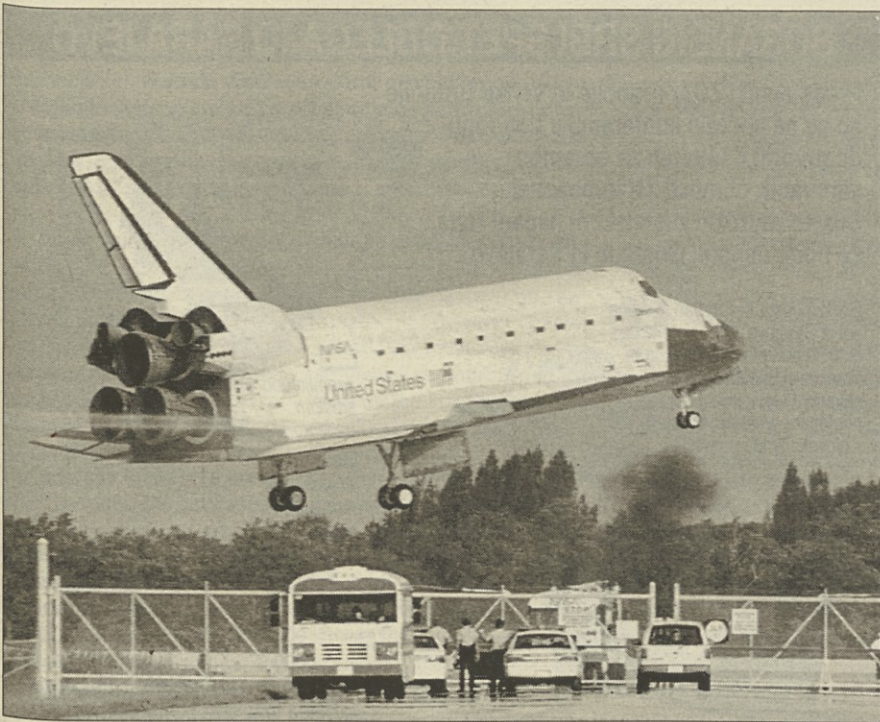
Ob včerajšnjem odprtju enoteke so napovedali tudi prireditve in promocijsko dejavnost, ki se bo odvijala v prihodnjih mesecih. Ze konec avgusta bo enoteka sodelovala na sejmumu prsuta v San Danieleju, takoj zatem bo na vrsti razstava in pokušnja vin za nagrado Noè in kjer bodo ocenjevali dvesto najboljših vin, ki jih bodo nato prevzela za prodajo enoteka. V jeseni bo se nekaj drugih prireditve. Naj povemo se, da so se včerajšnje slovesnosti udeležili številni predstavniki oblasti pa tudi vinogradniki. Deželo je na slovesnosti predstavljala odbornik Tomat.

ZDA / VESOLJSKI TRAJEKT VČERAJ VARNO PRISTAL NA FLORIDI

Discovery uspešno opravil 101. misijo programa shuttle

Nov komunikacijski satelit in vrsta znanstvenih poskusov

CAPE CANAVERAL - Vesoljski trajekt Discovery je včeraj, po enodnevnem odložitvi zaradi slabega vremena, pristal na oporišču Kennedy na Floridi. To je bil že 101. polet v okviru programa shuttle; ameriška vesoljska agencija NASA je tokrat spustila v tirnico okrog zemlje komunikacijski satelit TDRS na višini 35.700 kilometrov. Gre za satelit podoben onemu, ki bi ga moral ponesti v tirnico vesoljski trajekt Challenger leta 1986, ki pa je eksplodiral kmalu po izstrelitvi. V vesolju je sedaj pet satelitov TDRS, ki sestavljajo komunikacijski sistem ameriške vesoljske agencije.

Discovery so izstrelili 13. julija s petčlansko posadko. V teh dneh je posadka največ časa namenila biološkim raziskavam na zarodkih miši in embrionih rib. Namen teh poskusov je bil ugotoviti, kako se te živalske vrste razvijajo in reproducirajo v vesolju. Izvedli so tudi poskus v zvezi z živčnim sistemom in z mišičevjem pri miših, po nalogu nacionalnega inštituta za zdravstvo.

Nekaj poskusov pa so opravili tudi po nalogu obrambnega ministristva; gre za testiranje optičnega sistema Hercules-8 in sistem za nadzorovanje balističnih izstrelkov med poletom.

Izstrelitev Discoveryja so morali odložiti za skoraj mesec dni, ker so zolne nas 200 krajih poškodovale zunanjo protekcijo rezervoarja. Zaradi tega so morali vesoljski trajekt odstraniti z izstrelišča in ga popraviti v hangarju, ter kupiti nekaj povsem običajnih strasil, ki odganjajo zolne.

ATENE / ŽE DVA DNI V ATIKI

Požari pustošijo južno od Aten: prava biblijska katastrofa

ATENE - Požari, ki že dva dni pestijo Atiko, deželo jugovzhodno od Aten, so za Grčijo prava biblijska katastrofa; tako je dejal ministrski predsednik Andreas Papan-dreu, ki je sklical izredno sejo ministrskega sveta, da bi na njej koordinirali posege za pomoč prizadetim področjem. V bolnišnicah Aten se zaradi hudih opeklin zdravi 16 oseb (skoraj vsi so gasilci); gre za žrtve "vojne proti požarom", ki so opustošili gorovje severno od grške prestolnice. Obrambni minister Gerassimos Arsenis je v obmorska mesteca Rafine in na gorovje Pendeli ukazal odposlati vojaške sile, ki naj po-

magajo reševalcem. Večkrat kaže, da je vojna proti ognjenim zubljem že dobljena, močni vetrovi, ki pihajo s hitrostjo do 80 km na uro pa prav gotovo ne pomagajo gasilskim enotam. Na prošnjo grških oblasti je Italija že odposlala na področje protipožarno letalo, ki se bo pridružilo petim nemskim in se drugim francoskim in španskim letalom. Uničenih ali hudo poškodovanih je bilo že več sto hiš, bolnišnico v Pendeliju pa so izpraznili. Možnost za izboljšanje stanja sloni le na upanju, da bi se jakost vetra zmanjšala, vremenske napovedi za prihodnje dni pa so prav nasprotno.

ZARADI TEŽAV V ITALIJI

Mafija ima svoje baze tudi v Nemčiji

BERLIN - Nemske oblasti in nemska sredstva javnega obveščanja so že večkrat opozorila na dejstvo, da ima italijanska mafija tudi pri njih svoje baze. Sedaj pa dnevnik »Die Welt« píše o novi nevarnosti in novih scenarijih: zaradi pritiska italijanskih preiskovalcev vse več mafijcev zapušča svojo domovino in se seli v Nemčijo. Tudi same aretacije v mafijskih vrhovih v Italiji imajo posledice v tujini: vsaj pet kriminalcev, ki so se zatekli onkraj Brennerja, je »napredovalo«, postali naj bi kolovodje.

Ze maja meseca je tednik »Der Spiegel« posvetil precej pozornosti vse večjemu širjenju italijanske mafije v Nemčiji: razne tolpe naj bi izsiljevale denar, prekupcevale z mamili in nudile zatočišče gangsterjem, ki jih iščejo na mednarodni ravni. Prihaja tudi do krvavega medsebojnega obračunavanja. Danes »Die Welt« trdi, da zaradi »velikega pritiska preiskovalcev v domovini« na nemškem ozemlju deluje »vsaj pet vodij italijanskih mafijskih organizacij na nizji ravni«. Dnevnik, ki se pri tem sklicuje na ugotovitve nemških in italijanskih varnostnih organov, poudarja, da so taki pripadniki »italijanskega organiziranega kriminala v Nemčiji« zasedli vodilna mesta.

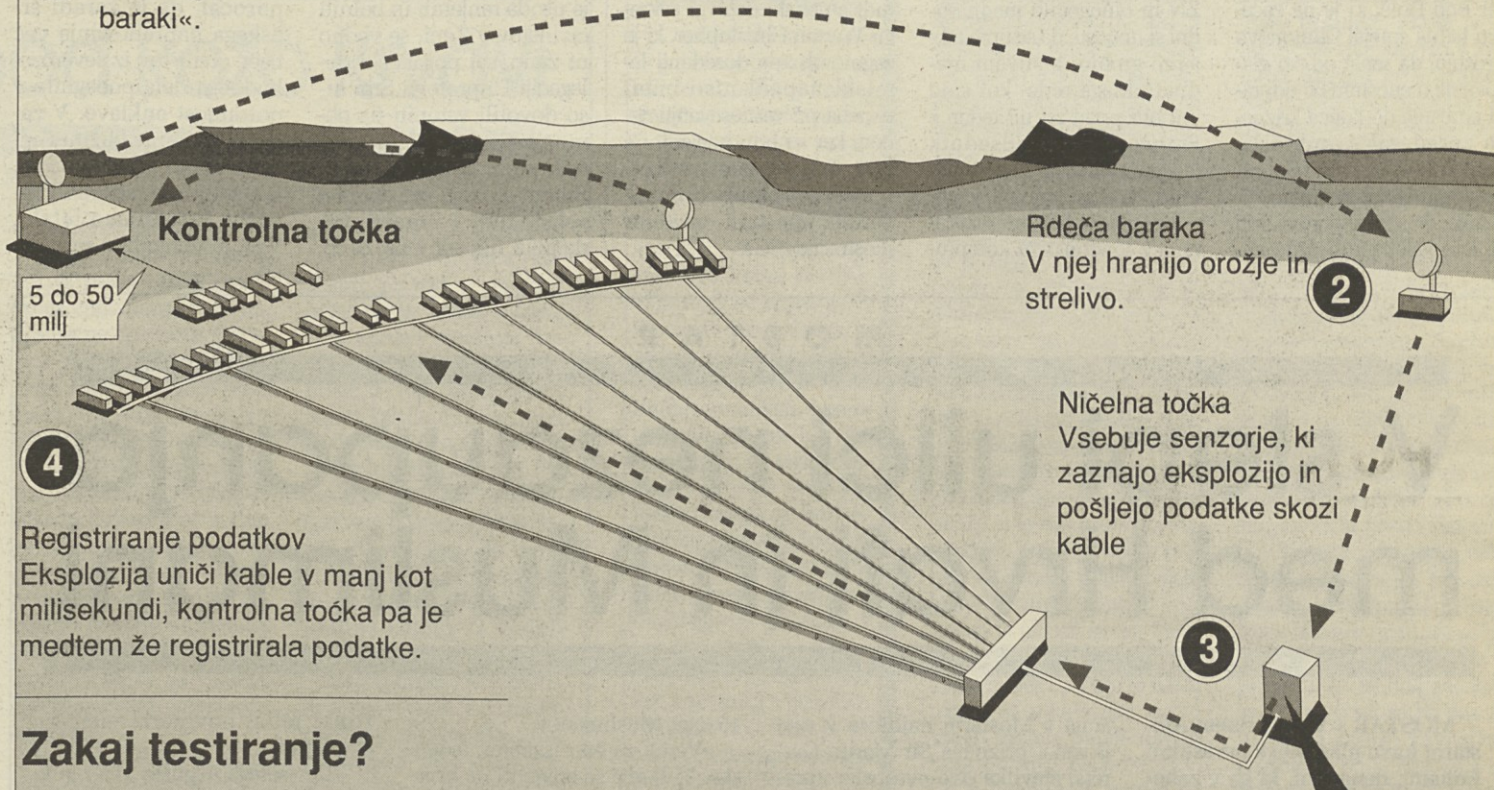
Prav včeraj je nemški notranji minister Manfred Kanther napovedal predstavitev paketa ukrepov proti organiziranemu kriminalu. Po Kantherjevih izjavah, ki jih povzema Koelnski dnevnik »Express«, bodo uporabili tudi mikrooddajnike za tajna prisluškovanja osumljencev, tudi znotraj njihovih stanovanj. Temu se nikakor ne morejo odreči, trdi Kanther, čeprav je osnutek naletel na ostro nasprotovanje liberalcev, ki so sicer vladni zavezniki Helmuta Kohla.

»Die Welt« je postregel tudi s stvilkami o razširjenosti mafije: v Nemčiji naj bi delovalo okrog 500 članov »italijanskih klanov«, policija pa ima pod kontrolo okrog sto osumljencev (60% naj bi »delalo« za sicilsko mafijo, 26% za kamoro in 12% za n'dragheto). V zadnjem času je nase opozorila tudi »Sacra corona unita« iz Apulije. Italijanski organizirani kriminal je najbolj razširjen v bogatih deželah Baden-Wuerttemberg, Bavarska, Hessen itd. Prava »trdnjava« pa naj bi bil Mannheim. Kriminalci naj bi se ubadali tudi s prekupcevanjem ukradenega blaga, krajami, ropi in trgovino z avtomobili. Razlike so tudi pri pranju umazanega denarja: kamora odpira trgovine z usnjenimi proizvodi, sicilski mafijci se raje usmerjajo na prehrabene izdelke in na gastronomijo. Potem ko omenja tesno sodelovanje, za katero so se italijanske in nemske oblasti odločile leta 1992, pa časopis priznava, da ni jasno, če v Nemčiji delujejo »avtarhične« italijanske organizacije ali pa akcije vodijo od drugod.

Testiranje jedrske bombe

Od prvega poskusa z jedrskim orožjem 16. julija 1945 v White Sandsu v Novi Mehiki so ZDA opravile več kot 800 jedrskih poskusov. Tipični poskusni poligon:

- 1 Napravo razstrelijo tako, da pošljejo vrsto signalov s kontrolne točke »Rdeči baraki«.

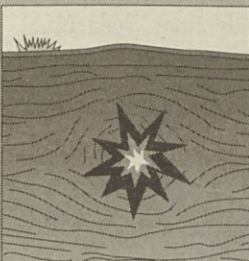

Registriranje podatkov
Eksplodizija uniči kable v manj kot milisekundi, kontrolna točka pa je medtem že registrirala podatke.

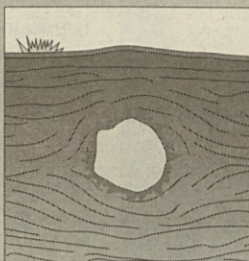
Zakaj testiranje?

- Da bi preizkusili, ali novi načrti dejansko delujejo kot predvideno.
- Da bi preverili, da omejen naključen vžig ne povzroči popolne jedrske eksplozije.
- Da bi ugotovili, kako učinkuje jedrski napad na vojaško opremo.
- Da bi preizkusili, ali bomba deluje tudi po poletu z raketo.
- Da bi zbrali podatke za računalniško simulirane eksplozije.
- Da bi preverili odpravo tehničnih napak, ugotovljenih med inšpekcijami.

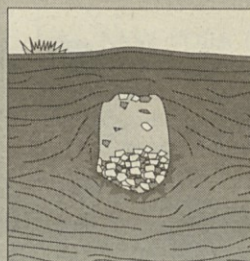
Nastanek kraterja

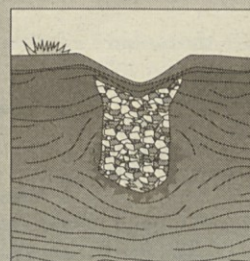
Bomba eksplodira pod zemeljskim površjem,...

...kjer povzroči ogromno votlino,...

...ki se naglo napolni z zasipnim materialom...

...in povzroči, da se površinska plast zruši v jamo pod lastno težo.

ODMEVI NA LONDONSKO KONFERENCO O BOSNI

»Vse skupaj je samo figov list«

Arabske države ne bodo spoštovale embarga

LONDON, WASHINGTON, YAMOUSSOUKRO (Reuter) - Kot vse kaže, je sklepe Londonske konference o Natovem letalskem posredovanju v Bosni svetovno javno mnenje označilo kot kolektivni figov list. Večinsko mnenje je, da gre se vedno za polovične ukrepe, ki so posledica pomanjkanja politične in diplomatske dobre volje za odločnejšim posredovanjem v bosanskem konfliktu.

Bosanski premier Haris Silajdžić je izrazil zaskrbljenost glede na to, kar pravi vodja bosanske vlade: »Bojimo se, da si bodo srbski teroristi londonske sklepe razlagali tako, kot da so dobili zeleno luč za napade na Bihać, Tuzlo, zavzetje Zepe in ...« Mednarodna skupnost je za nas »dobesedno neusmiljena s tem, ko je izpostavila samo Gorazde in ob tem pozabila na pet ostalih zaskrbljenih območij ZN«, je pristavil bosanski zunanji minister Muhamed Šaćirbej.

Kljub londonskim »zve-necim sklepom« so predstavniki držav članic Organizacije islamske konference v Zenevi sprejeli odločitev, da je embargo ZN o prodaji orožja bosanskim Muslimanom zanje neveljeven. Zato bodo te države odslej Bosnjakom nemoteno dostavljale vse vrste potrebnega orožja.

Vodja republikanske večine v ameriskem senatu senator Bob Dole, ki je na začetku tedna sprejel Clintonovo prošnjo, da senat odloži glasovanje o enostranski odpravi embarga do konca kriznega zasedanja Londonske konference, je prav tako razočaran obtožil svetovne voditelje, da so uprizorili samo se eno »slepečo parado na-

pram vsej resnosti bosanskega konflikta«. Dole meni, da je londonsko srečanje jasno pokazalo, »da ne bo nobenih takojšnjih in odločnih posredovanj, razen novih diplomatskih srečanj. Kristalno jasno je, da londonsko srečanje ni doseglo nobene rešitve ali sprejelo skupne politike do Bosne.« Nesposobnost mednarodne skupnosti bo se samo povečala odločenost senata, da prizna Bosancem pravico do samoobrambe, je prepričan ameriški senator.

Predsednik Bill Clinton je v nasprotju s svojim republikanskim protikandidatom na blizajocih se predsedniških volitvah, ki bodo v ZDA naslednje leto, menil, da je Londonska konferenca resen dokaz, »da so ZDA odločene, da naredijo vse, kar lahko, ne samo, da bi ubranile Gorazde in Sarajevo, ampak da bi skupaj z zavezniki dosegli skupno stališče, ki bi omogočilo nadaljevanje mirovne misije ZN in omogočilo mednarodni skupnosti, da se upre takšnim grobim kršitvam mednarodnega reda, kot smo jim bili priče zadnji teden.« Francoski predsednik Jacques Chirac, ki se trenutno mudi na afriški turneji, je podaril, da Francija ni razočarana z londonskim kompro-

misom, saj so zahodni zavezniki naredili, kar so obljubili. »Največji dosežek Londonske konference je dejstvo, da bo civilno prebivalstvo odslej pod vojaško zaščito zahodnih sil.« Francija je se vedno prepričana, da so najboljše sredstvo za uveljavitev mednarodne volje v BiH pehotne enote, medtem ko Amerika se vedno meni, da so letalski napadi najučinkovitejše orožje. »Sprejeli smo kompromis, ki v primeru, da bo napadeno varovano območje ZN, zagotavlja letalsko posredovanje, če to ne bo zadostovalo, bo sledilo posredovanje pehotnih enot,« je v Slonokošeni Obali zadovoljno izjavil francoski predsednik. »Upam, da bodo londonskim sklepom in pa odločenosti držav, ki je bila jasno izražena v Londonu, sledili ukrepi na terenu, ki bodo bosanske Srbe odvrgli in če bo treba, tudi vojaško odbili od nadaljne uporabe sile,« je se dodal Chirac.

Bosanske Srbe je ostro opozoril tudi britanski zunanji minister Malcom Rifkind z izjavo, da »mora biti jasno, da bo imel vsak napad na Gorazde zelo resne vojaške posledice«. Srbe je posvaril tudi ameriški državni sekretar Warren Christopher, ki je zagotovil, »da dosednji letalski napadi niso imeli uspeha pri zastraševanju Srbov, ker so bili omejeni. Če bodo Srbi še enkrat prestopili mejo potrpljenja, bodo zavezniki uprizorili pravo demonstracijo sile.«

SARAJEVO, BEOGRAD, ZAGREB (Reuter, dpa) - Le dan potem, ko so predstavniki skupine za stike na razširjeni konferenci v Londonu bosanskim Srbom zagrozili z letalskimi napadi Nata, če bodo se naprej ogrozili varovana območja ZN, so Srbi včeraj na bosansko prestolnico izstrelili šest raketnih izstrelkov. V napadu so živiljenje izgubile najmanj stire osebe, več ljudi je bilo ranjenih. Dva izstrelka sta padla na poslopje bosanskega predsedstva.

Hudi boji so včeraj izbruhnili tudi v zahodnem delu muslimanske enklave Zepe, kjer se približno 17 tisoč vojakov bosanske vladne vojske ze več kot teden dni upira srbskim napadalcem. Po mnenju Aleksandra Ivanka, tiskovnega predstavnika Unproforja v Sarajevu, gre za odločilno bitko, saj so ZN na tem območju zasledili večje število srbskih pehotnih enot, tankov in težkega topništva. Ivanko je se dodal, da bo Zepe v srbske roke padla najverjetneje že do srede. Kakšna je usoda ranjenih in bolnih civilistov v Zepi, se vedno ni zano, saj pogajalski delegaciji Unproforja Srbi niso dovolili vstopiti na območje enklave. Unprofor tudi ne more povedati, ali Srbom grožnje iz Londona veljajo tudi v primeru nadaljnjih napadov na Zepe.

BOSNA IN HERCEGOVINA

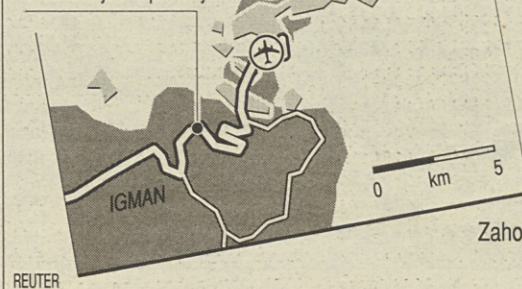
Žepa čaka pomoč, Unprofor pa Smitha

Novi srbski napadi na Osijek in dubrovniško letališče

BOSANSKI SRBI SPET OBLEGAJO SARAJEVO

Predstavniki ZDA, Francije in Velike Britanije so se na petkovi konferenci v Londonu dogovorili o ukrepih za obrambo varovanih območij ZN in bosanskim Srbom zagrozili z letalskimi napadi Nata, če bodo napadli Gorazde in Sarajevo.

Gorska cesta čez Igman je edina pot iz Sarajeva, ki ne poteka čez ozemlje pod srbskim nadzorom. Francija si prizadeva cesto zavarovati in usposobiti za nemoteno preskrbo Sarajeva s človekoljubno pomočjo.

Gorazde: Zahod je Srbom zagrozil z letalskimi napadi, če bodo vstopili v varovano območje Gorazda. Če napadi ne bodo dosegli svojega namena, bo Zahod v Gorazde s helikopterji in ob podpori težkega topništva poslal tisoč vojakov.

Source: U.N.

»Čakamo na poveljnika Smitha,« je povedal predstavnik ZN.

O povečani bojni dejavnosti poročajo tudi iz bihaske enklave, kjer Srbi vse bolj ozijo obroč okoli bosanskih enot. Sarajevski radio je v noči na soboto poročal, da je zaradi srbskega napredovanja več tisoč civilistov iz severozahodnega dela pobegnilo v notranjost enklave. V zahodni Bosni, v bližini Grahova naj bi bosanski Srbi, Srbov grožnje iz Londona veljajo tudi v primeru nadaljnjih napadov na Zepe.

stvo v Zagrebu ze zanikalo. O novih srbskih napadih poročajo tudi iz Hryaske. Srbi so včeraj s topništvom spet obstreljevali Osijek in dubrovniško letališče.

V Splitu so se včeraj začeli pogovori o skupni bosansko-hrvatski obrambni politiki. Sestanka so se poleg hrvatskega predsednika Franja Tuđmana in njegovega bosanskega kolega Alije Izetbegovića udeležili se predsednik hrvatsko-muslimanske federacije v BiH Kresimir Zubak, obrambni in zunanji ministri ter vojaški poveljniki obeh držav.

V Bruslju pa se je včeraj na posebni konferenci sestalo vodstvo Nata, ki je preučilo sklepe londonske konference. Iz diplomatskih krogov se je izvedelo, da Nato ni zadovoljen z izizzidom londonske konference, saj so v sklepnem besedilu zasledili veliko nejasnosti. Tako na primer ni jasno, ali bodo ZN in Nato varovali vsa varovna območja ali samo Gorazde in Sarajevo. Iz besedila tudi naj ne bi bilo razvidno, kakšna je struktura poveljevanja letalskim silam Nata.

M O S T A R

V slepi ulici nezaupanja med Hrvati in Muslimani

MOSTAR - V zahodnem Mostarju kavo plačujejo s hrvatskimi kunami, denarjem, ki ga v zahodnem Mostarju ne sprejemajo. Kljub evropski pomoči k spravi med Hrvati in Muslimani v Mostarju, testnem mestu za obstoj hrvatsko-muslimanske federacije v Bosni, osnovane marca 1994, ni. Eno leto potem, ko je Evropska unija prevzela upravo, da bi mesto združila, so kontakti med bregovima tega mesta v južni Bosni zmanjšani na minimum.

Le 250 žensk in otrok od 100 tisoč prebivalcev gre lahko vsak dan preko mostu čez zeleno vodo Neretve, ki je za vedno pogoltnila kamenje več sto let starega Starega Mostu. Most je dal mestu ime in je bil tudi njegov simbol, med enajst mesecev trajajočo vojno proti Muslimanom, ki se je končala februarja 1994, pa so ga unicili Hrvati.

Noben moski v letih, primer-nih za bojevanje, ne more čez most, v mestu, ki je bilo razglašeno za demilitarizirano območje, pa je veliko ovir. »Smo v slepi ulici. Hrvati se bojijo represalij z muslimanske strani. Če gledamo s stališča svobode gibanja, je situ-

acija v Mostarju najhujša v vsej Bosni,« priznava Sir Martin Garrets, stevilka dve evropske uprave v Mostarju.

Ceprav se je število deložacij močno zmanjšalo, so primeri teh se vedno prisotni v zahodnem delu Mostarja. Zadnja prisilna izselitev (mešanega para) je bila, kot pravijo viri, izvedena zadnji teden. Po bosanskih virih je bilo med najmočnejšim konfliktom iz hrvatskih četrti izgnanih od 10 do

15 tisoč Muslimanov.

»Vemo za eno izselitev tedensko. Ti ljudje se bojijo iti na hrvatsko policijo in zato pridejo k nam,« nam je zaupal nizozemski preiskovalec Alex Andre, eden od 150 evropskih policistov, ki si v Mostarju prizadevajo za »združenjo« policijo.

Kot pravijo hrvatske oblasti, so deložacije pokazatelj »nekontroliranih elementov«, takih, ki so se nekega večera pojavili pri

Dinki Jelin, novinarki mostarskega radia.

»Dvajsetega avgusta 1993 je k meni prišlo 12 vojakov, oboroženih s puškami in noži. Z otroki smo bili sami. Ukazali so nam, naj gremo ven in jim damo ključe. S seboj smo lahko vzeli samo psa,« se spominja Dinka.

»Mostar je edino pomembno mesto v Bosni s hrvatsko večino, kjer so muslimanski begunci rusili ravnotežje. Hkrati je glavno mesto republike Herceg-Bosne (ki so jo razglasili Hrvati v Bosni sami).« »Ponovno zedinjenje ne bi ustrezalo resničnosti,« meni Branko Huterer, član predsedstva Herceg-Bosne.

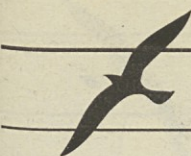
Pred vojno je bilo v Mostarju 35 odstotkov Muslimanov, 34 odstotkov Hrvatov in 19 odstotkov Srbov, ki jih danes skoraj ni več.

Po enem letu evropske uprave se stališča dveh strani Neretve niso zblizala, kljub temu da bi radi, da bi bil »zvezda vodnica« federacije.

»Uspeh oziroma propad federacije je odvisen od dogodkov v Mostarju in Sarajevu,« je zaključil francoski diplomat.

Françoise Michel, AFP

EVROPSKA UNIJA / ZAŠČITA INFORMACIJSKE AVTOCESTE

Z enotnim trgom proti piratom

Potreba po oblikovanju pravil avtorskih pravic

BRUSELJ - Evropska komisija je povabila proizvajalce in druge zainteresirane na posvetovanje o sistemu zaščite informacijske avtoceste pred avtorskimi pirati. Poročilo, ki ga je objavilo izvršilno telo Evropske unije, se nanasa na potrebo po oblikovanju pravil avtorskih pravic, ki bi omogočala investitorjem legalno jamstvo za naložbe v storitve, ki potekajo vzdolž informacijske avtoceste.

»Brez zadostnega števila storitev, ki pa zahtevajo značilne infrastrukturne investicije za uporabo mreže, informacijske avtoceste ne bi delovale,« je v svoji izjavi povedal Mario Monti, evropski komisar za enotni trg. »Toda mnogo novih oblik storitev in izdelkov bo uspelo preživeti le, če bo EU oblikovala ustrezno obliko varovanja na tem področju.« Monti meni, da bi morali na ta vprašanja gledati globalno in svet bi moral slediti modelu EU. »Podobna sporna vprašanja bi morali reševati na mednarodni ravni, ker potrebujemo skupne temelje sodelovanja za zagotovitev globalnega razvoja informacijske družbe ... Osebnostno verjamem, da bi zakonska osnova enotnega trga EU

lahko služila kot model kvalitativne in koherentne zakonodajne rešitve na mednarodni ravni,« pravi Monti. »EU namerava uvesti visoko stopnjo zaščite intelektualne lastnine, ker zeli spodbuditi kreativno delo in novosti.«

»Evropska komisija je naklonjena dejstvu, da bi nosilci avtorskih pravic v polni meri uživali koristi novih tehnologij, kar bi bila spodbuda za nove možnosti in prednosti informacijske družbe. Vendar nosilci avtorskih pravic potrebujejo učinkovito obrambo v boju proti piratom v informacijsko-medijskem okolju,« je rekel predstavnik Evropske komisije.

»Namen enotnih temeljev znotraj EU ni kot zgolj

zagotovilo investitorjem za varstvo avtorskih pravic njihovih naložb, ampak tudi zagotoviti enotni trg znotraj EU, ki bo omogočal prost pretok informacij,« je rekel Monti.

O dilemah avtorskih pravic bodo zainteresirane strani razpravljale jeseni, ko se bodo posvetili vprašanju pomena zaščite avtorskih pravic na področju digitalizacije. Razprava se bo nanašala tudi na razmejitve dveh področij: stikov z javnostjo, ker je potrebna zaščita avtorskih pravic, in osebnimi stiki.

Evropska komisija je odprla nova vprašanja, ki se nanašajo na to, ali je evropski nivo zaščite intelektualne lastnine potreben za nižji nivo zaščite tehničnih iznajdb, kot je na primer mehanizem ali orodje. Evropska komisija pravi, da ima zaščita pravic industrijske lastnine pomembno vlogo pri spodbujanju in izboljševanju konkurenčnosti proizvodnje znotraj EU.

Janet McEvoy / Reuter

VELIKA BRITANIJA / UVEDBA OSTREJŠE IMIGRACIJSKE ZAKONODAJE

Mit o visokem številu ilegalnih priseljencev

Nacionalisti opozarjajo na veliko število lažnih porok

LONDON - Če lahko verjamemo britanski vladi, množice prisilcev azila in val imigrantov čakajo na obali, da bodo vdrlili v Veliko Britanijo in razvneli napetost znotraj mest. Ta podoba ne prikazuje velikega odтока migrantov v zadnjih letih. Javnomnenjske raziskave so pokazale, da ima vladajoča konservativna stranka vse manj podpore. Nove glasove skušajo dobiti s pogrevanjem tega vselej aktualnega vprašanja.

Položaj priseljencev v britanski skupnosti se je pokazal že v naslovih časopisov, ki so poročali o neredih muslimanskih priseljencev na severu angleškega mesta Bredford. Poveljnik londonske policije zatrjuje, da so v večini roparskih uličnih napadov v prestolnici udeleženi mladi temnopolti fantje.

V prihodnjih mesecih naj bi britanski notranji minister Michael Howard predstavil novo zakonodajo na področju vodenja priseljske politike. Z zadnjimi spremembami na področju priseljske zakonodaje so močno zmanjšali število beguncev, ki so jim v Veliki Britaniji pripravljene nuditi zatocisce.

Združenja za varstvo clovekovih pravic pravijo, da

se je priseljevanje temnopolnih dejansko ustavilo že pred leti. Z grobim ravnanjem in zastraševanjem priseljencev želijo konservativci dobiti na svojo stran desno usmerjene volilce pred volitvami v letu 1997. »Uvedba ostrejših imigracijskih zakonodaj, poudarjanje priseljske problematike ter ustvarjanje mita o visokem številu ilegalnih priseljencev so znaki blizajocih se volitev,« je povedal Claude Moraes, direktor Sveta za pomoč priseljencev.

Toda notranji minister Howard je neomajen. Velika Britanija je lahko ponosna na dobre odnose s priseljenci, je v majskelem intervjuju povedal minister Howard, ki je dodal, da je

za dobre odnose s priseljenci potrebna stroga, a potrebna priseljska politika. »Nasa država je bila predolgo vabljen cilj za številne lažne politične imigrante in nezakonite priseljence,« trdi minister Howard.

Liberalci bi podvomili v njegove izjave, se posebej po primeru Gardner. Stiri desetletna Jamajčanka Joy Gardner je umrla zaradi obolenja ledvice, ker ji policija ni pustila vstopiti v državo. Policija jo je ukrotila s trebusnim pasom in jo oblepila s stiri metri lepljivega traku okoli glave. Policiisti, ki so sodelovali pri tem, niso bili obtoženi zaradi naklepnega uboja. Po besedah Petra Tompkinsa, donedavnega glavnega inšpektorja britanske službe za imigracijo, so v Veliki Britaniji na leto prestregli tudi do 40 tisoč ilegalnih priseljencev, po zadnji poopravitvi zakonodaje na tem področju pa je njihovo število upadlo na stiri tisoč.

Zacetki britanske priseljske zakonodaje segajo v leto 1905, ko je britanska vlada skušala zaustaviti pritok revnih Židov iz vzhodno evropskih držav. Število priseljencev je naraslo v štiridesetih in petdesetih letih, ko so mnogi črnci s karibskega območja iskali zaposlitev v avtomobilski proizvodnji in vseveči storitveni dejavnosti. Ko je proti koncu šestdesetih let opasal povojni gospodarski razcvet, se je naglo spremenilo tudi politično razpoloženje do priseljencev. Črnci niso bili več tako zazeleni cenena delovna sila, pač pa so postali nezazeleni tujci, ki jemljejo delovna mesta Anglezem. Danes se prebivalci države Evropske unije neovirano naseljujejo v Veliki Britaniji in si iščejo primerno zaposlitev, medtem ko za prebivalce ostalih držav veljajo bistveno strožji pogoji. Izjema so le najozjimi svojci ljudje, ki že imajo dovoljenje za bivanje in delo. »Tu je le nekaj ukrepov, s katerimi lahko vsako država omeji število temnopolnih priseljencev. Če si temnopolt, potem ne boš dobil dovoljenja za bivanje, razen če imaš na tekočem računu milijon funtov,« pravi Moraes.

Leta 1993 se je v Veliko Britanijo po uradnih podatkih preselilo približno 36 tisoč ljudi iz držav Britanske skupnosti narodov, kar 47 tisoč pa se jih je v istem letu vrnilo v svojo domovino. Iz matičnih uradov so sporočili, da se povečuje število lažnih porok, kjer se tujci poročajo z Britanci in Britankami zgolj zaradi pridobitve državljanstva. »Včasih imajo težave pri naglaševanju partnerjevega imena. Ko sem sel za mladoporočencema, sem videl, kako je zenin izročil denar nevesti. Pogosto gresta mladoporočenca po opravljeni proceduri vsak v svojo smer,« je za desničarski tabloid Daily Mail povedal Peter Sontag, uslužbenec matičnega urada v severnem delu Londona. Podobne zgodbe se pojavljajo tudi v drugem desno usmerjenem tabloidnem tisku.

»Tabloide so nenadoma preplavile zgodbe o lažnih porokah, predvsem z namenom, da bi bilo javno mnenje naklonjeno sprejetju nove zakonodaje na področju priseljske politike,« trdi Moraes. Predstavnik notranjega ministerstva sicer zavrača te očitke, hkrati pa je izjavil, da nameravajo v kratkem sprejeti priseljsko zakonodajo. Moraes bo se pred začetkom parlamentarnih počitnic skušal prepričati sprejetje ostrejših priseljskih zakonodaj. Postopek za pridobitev političnega zatocisca bo očitno kmalu postopen, povečale pa se bodo tudi kazni za lažne poroke. Interesna skupina Asylum Aid je obsodila notranje ministrstvo, ker je zavrnilo prošnje za odobritev političnega azila. Enega izmed etiopskih beguncev so odpravili z besedami: »Po naših podatkih bivajo zaporniki v Etiopiji v udobnih celicah, omogočeni so jim celo obiski sorodnikov in prijateljev.« Moraes meni, da se bo priseljskega zakonodaja v prihodnosti se bolj zaostrovala. Pravi, da se bo čas za pritožbo zaradi zavrnitve prošnje za dodelitev azila se skrajšal in tako bodo morali nezazeleni tujci hitreje zapustiti obljubljeno deželo - Veliko Britanijo.

Alan Raybould / Reuter

PISMO IZ ŠVICE

Tudi škofje so pod kožo krvavi

ZVONE PETEK

ZURICH - Sale, kot je tista: »Zakaj imajo Prečisti kuharico in ne kuharja,« kot kaže le niso iz trte izvite. Katoliški duhovniki, ki jih že od 12. stoletja celibat zavezuje k vzdržnosti, so očitno ravno tako krvavi pod kožo kot njihove verne ovčice in radi pogledajo za kiklo, včasih pa tudi za krepko mladensko zadnjico.

V Švici, ki je bolj protestantska kot katoliška dežela, je nedavni odstop mladega baselskega škofa, ki bo postal oče, sprožil pravi plaz odkritij, ki jih je rimskokatoliška cerkev doslej uspešno pometala pod tepih. 44-letni Hansjörg Vogel, eden najbolj priljubljenih katoliških duhovnikov v Švici, je priznal, da je imel odnos z neko žensko in da je ta zanosila. Novica je odjeknila kot grom in sprožila plaz komentarjev, analiz, pa tudi za cerkev ne preveč prijetnih raziskav, ki so razkrile še več podobnih grehov v preteklosti.

Škof Vogel vernikov ni preveč razočaral. Kar 87 odstotkov naključno vprašanih Švicarjev je izjavilo, »da imajo razumevanje za skofovo potrebo po spolnih odnosih«. Protestante (93 odstotkov) je to seveda še manj motilo kot katolike (85 odstotkov). Devet od desetih anketirancev je celo menilo, da bi škof lahko opravljal svoje božje poslanstvo, tudi če bi se poročil in postal oče. Celibat je po mnenju večine brez smisla in kar tri četrtine Švicarjev meni, da ugledu cerkve bolj škodi tradicionalistični in osovraženi žürski škof Haas kot pa Vogel s svojo ljubezensko afero.

Ko je že beseda o ljubezni, vse kaže, da je grešni

škof Vogel vendarle bolj zaljubljen v cerkev kot pa v svojo izvoljenko. Feministične analitice ne hitro ugotovile, da škof v svoji odstopni izjavi sploh ne omenja besede ljubezen, se manj svojo ljubico in morebitno poroko, dejstvo, da bo postal oče (kar je pri večini normalnih narodov vesel pripetljaj), pa je označil kot zalosten dogodek in da je kot božji namestnik na zemlji pač »odpovedal«. Hansjörg Vogel namreč ostaja zvest vatikanski togoosti in je se naprej prepričan, da je v celibatu možno žive-

ti »polno življenje«.

Vogel je poln protislovij, ker pač ostaja ujetnik katoliškega cerkvenega sistema, ki si ga ne upa rusiti, pa čeprav je nesmiseln in je tudi njega samega življenje potegnilo v najbolj normalen tok. Od papeža seveda ne more pričakovati »odpustka«, saj katoliška cerkev z besedo ljubezen se vedno ne ve kaj početi, od svojih duhovnikov pa zahteva, da se obnašajo kot evnuhi. Pri tem so čedalje pogostejši primeri, ko duhovniki priznavajo, da se ne morejo upreti radostim posvetnega življenja.

Prav škof Vogel je nekaj tednov po posvetitvi moral zamenjati priljubljenega badenskega farja Wettsteina, ki se je odločil za poroko. S katoliško etiko ima to kaj malo skupnega. Znan je primer galwayskega škofa Caseya, ki je pred tremi leti poneveril cerkveni denar, da bi plačal molk neke zenske, s katero je imel sina. Po svetu naj bi bilo po nekaterih podatkih kar 80 tisoč duhovnikov, ki ne smejo več opravljati poklica, ker so se odločili za življenje v družini, ki je sicer temelj katoliške doktrine. Raziskava na bostonski univerzi je dokazala, da vsak tretji ameriški duhovnik neguje ljubezensko zvezo... Katoliška cerkev, tudi švicarska, se ne meni dosti za izgubljene božje pastirje in vztraja pri celibatu. Najbolje je to ponazoril papeški nuncij v intervjuju za švicarski radio DRS: »Življenje gre dalje in cerkev gre tudi dalje,« je komentiral Voglov odstop.

katoliških duhovnikov redno spolne odnose z ženskami, pa tudi z osebami istega spola. Znana je afera, ki je aprila vznemirila Avstrijo, pa tudi Vatikan, ko je prišlo na dan, da se je dunajski kardinal Groer pred dvajsetimi leti spozabil nad mladoletnim pobicem. Po pisanju Sonntags Zeitunga cerkveni poznavalci ocenjujejo, da je od pet do deset odstotkov duhovnikov homoseksualcev. Tudi o tem uradna cerkev se vedno vztrajno molči.

Bolj zgovorne so nekatere žrtve strogih katoliških zakonov. Nekdanja žena nekdanjega duhovnika je v švicarskem tisku navedla konkretne primere, ko so duhovniki noseče priljeznice nagovarjali k splavu. S katoliško etiko ima to kaj malo skupnega. Znan je primer galwayskega škofa Caseya, ki je pred tremi leti poneveril cerkveni denar, da bi plačal molk neke zenske, s katero je imel sina. Po svetu naj bi bilo po nekaterih podatkih kar 80 tisoč duhovnikov, ki ne smejo več opravljati poklica, ker so se odločili za življenje v družini, ki je sicer temelj katoliške doktrine. Raziskava na bostonski univerzi je dokazala, da vsak tretji ameriški duhovnik neguje ljubezensko zvezo... Katoliška cerkev, tudi švicarska, se ne meni dosti za izgubljene božje pastirje in vztraja pri celibatu. Najbolje je to ponazoril papeški nuncij v intervjuju za švicarski radio DRS: »Življenje gre dalje in cerkev gre tudi dalje,« je komentiral Voglov odstop.

(Foto: Z. P.)

500.000...

... prebivalcev Čecenije potrebuje humanitarno ali zdravniško pomoč, nekateri pa se brez tuje pomoči ne bodo mogli vrniti v domovino - s temi podatki so v Moskvi nedavno postregli predstavniki Mednarodnega rdečega križa (MRK). »Čeprav se razmere v Groznej izboljšujejo, je položaj v ostalih območjih Čecenije in sosednjih republikah, kamor se je zateklo več kot 200 tisoč ljudi, še vedno zaskrbljujoč,« je poudaril vodja delegacije Mrk-ja Thierry Meyrat. Meni, da imata v vojni vpleteni strani »medle predstave« o clovekovih pravicah; z vojnimi ujetniki večkrat grobo ravajo tako Rusi kot čečenski uporniki. Predstavniki Mrk-ja že od aprila nimajo dostopa do območij, ki so v rokah upornikov, vendar pa zagotavljajo, da bodo ostali v Čeceniji do konca krize. (AFP)

KONFERENCA ZN O RIBOLOVNIH KVOTAH

Ulov bo odslej strogo nadzorovan

Sporazum bodo morali ribiči spoštovati tudi na odprtem morju

NEW YORK (Reuter) - Mednarodna konferenca o ribolovnih kvotah, ki poteka pod pokroviteljstvom Združenih narodov, bo jutri začela s svojim sedim in zadnjim zasedanjem. Na konferenci naj bi sklenili sporazum o omejenem ulovu tistih ribjih vrst, ki se sezonsko selijo in so v nevarnosti, da počasi izginejo.

Sporazum bo zavezoval države k spoštovanju mednarodnega sporazuma o dovoljenih količinah ribjega ulova, tako znotraj 200 milj širokega gospodarskega pasu kakor tudi na odprtem morju.

Namen ZN je dolgoročno zaščita ribjih jat ter samoodržujoče upravljanje z ribi-

bami. Organizacija ZN za prehrano in kmetijstvo (-FAO) namreč opozarja, da je kar 70 odstotkov ribjih jat po vsem svetu povsem izčrpanih ali pa zdesetkanih zaradi nenadzorovanega ulova.

Svetovna javnost se je začela veliko bolj zanimati za to problematiko sele, ko je prišlo do resnega ribiskega

spora med Kanado in Spanijo. Obalne države, bogate z ribami, kot recimo Kanada so zaskrbljene predvsem s tem, kako bo v prihodnosti upravljan in nadzorovan ulov ribicev na odprtih morjih. Posebej problematično je po mnenju obalnih držav to, da ladje, ki plovejo na oddaljenih odprtih morjih, z neverjetno lahkoto kršijo mednarodna pravila o zaščiti ribjih vrst, ker se njihove posadke dobro zavedajo, da jih je težko nadzorovati. Nov sporazum zato predvideva mednarodne inšpektorje.

LASTNINSKI »ŠLAGER« TEDNA

LJUBLJANA - Pravkar končana izredna seja o lastninjenju je povzročila kar nekaj burnih odmevov. Ene- ga, ki se nanasa na nezakonit Feltrinov prenos 100 ti- soc nemških mark kredita Slovenski ljudski stranki čez državno mejo, smo v Republiki že podrobno obde- lali, čeprav terja zadeva glede na petkovo Feltrinovo pismo se dodatnih pojasnitev. Toda najprej si pogledmo lastninski slager tega tedna - LDS-ovo zanimanje Podo- bnikove trditve o številu ovadenih eldeesovcev.

Predsednik SLS Marjan Podobnik je februarja letos na redni seji državnega zbora pri točki, kjer se je obravnaval predlog zakona o gospodarskih prestopkih, presenetil z naslednjo izja- vo: »Ali veste koliko pred- stavnikov Liberalne demo- kracije je med tistimi, proti katerim so sedaj vložene ovadbe in postopki? Ne ve- ste morda polnega stevila, lahko vam samo zagoto- vim, da bistveno več kot petdeset odstotkov od vseh.« Ta izjava je povzro- čila ogorčenje med poslan- ci LDS in tudi v sami stran- ki, se posebej zato, ker je bila pozneje ponovljena na nacionalni televiziji. V LDS so se spraševali prvic, od kod Podobniku podatki o ovadbah in kazenskih postopkih, saj je to uradna tajna, in drugic, kako lahko nekdo, ki naj ne bi imel do- stopa do strankarskih se- znamov LDS, izračunava odstotke eldeesovcev, ki so ovadeni ali v postopkih? Se posebej pa jih je skrbelo, ali ima morda Podobnik prav ali pa je to samo se ena izmed njegovih izmi- sljotin, ki jih v njegovi do- sedanji karieri ni tako malo in s katerimi tako »lahko- tno« obracunava s politi- cnimi nasprotniki. Prilo-

znost za preverjanje te izja- ve je dala julijska izredna lastninska seja državnega zbora.

Nekaj dni pred sejo je parlamentarna Komisija za lastninjenje dobila stro- go zaupno gradivo mini- strstva za notranje zadeve, kjer so bili poimensko na- vedeni posamezniki, ki jih je policija in SDK zaradi oskudovanja družbene las- tine ovadenih, ki so ji drugi spet nasprotovali, ker bi bilo to pač nezako- nito kršenje zascite ose- bnih podatkov in kršenje ustavne norme, da je vsak- do nedolžen, dokler ni pravdomočno obsojen. Predsednik državnega zbora in poslanci pozicije so opozarjali, da ovadbe se ne pomenijo obsodbe, in navajali izjavo generalne- ga javnega tožilca Antona Drobniča, da so ovadbe SDK manj vredne kot pa- pir, na katerih so napisane. Javna obravnava ova- denih - so razmišljali - bi jih v okolju, od koder iz-

hajajo, vsekakor po nepo- trebnem in večinoma po krivici kompromitirala, saj bo verjetno pot od ovadbe prek obtožnice do obsod- be doživel zaradi nekva- litetnih in dvomljivih ovadb le malokdo od vple- tenih. Kakorkoli že, tako kot je v slovenski novope- ceni demokraciji že kar ustaljena navada, sta časopi- sa Slovenske novice in MAG v naslednjih dneh objavila natančne in kom- pletne strogo tajne poi- menske spiske ovadenih.

To pa je bila tudi prilo- znost Liberalne demokra- cije, da na primeru lastni- njenja obračuna s Podo- bnikovo izjavo o bistveno »več kot 50 odstotkov li- beralnih demokratov, ki so ovadeni in so v postop- kih«. Na tiskovni konfe- renci po izredni seji je Vi- ka Potocnik povedala po- datek, da so po pregledu ovadenih in primerjajoč spiske članov stranke LDS ugotovili, da sta med »las- tniško« ovadenimi manj kot dva odstotka eldeesov- cev. Tako je bil Marjan Po- dobnik matematično na- tančno ujet na debeli lazi.

Hkrati je Marjana Podo- bnika na laž postavil tudi nekdanji tajnik ljudske stranke Franci Feltrin, ki je v pismu Republiki zapisal, da ni prenašal deviz čez mejo in da že dalj časa ca- ka, da bo to »javno deman- tiralo vodstvo SLS, pa se zal, kljub vsem prisegam na njihovo poštenost, to se do danes ni zgodilo«. Ne- kaj dni prej je namreč Ma- rjan Podobnik na izredni

Matematika je včasih zapletena reč (Foto: M. Fillies)

seji na očitke o njegovem sodelovanju pri Feltrino- vem prenašanju deviz čez mejo to zavrnil takole: »To je bilo takoj demantirano, takoj naslednji dan.« Pre- gled izjav in časopisov iz tistega obdobja do danes daje prav Feltrinu, da SLS te nezakonitosti ni nikoli javno demantirala.

Seveda pa se postavlja vprašanje, kako zanikati nekaj, kar je dokumentira- no priznal sam Franci Fel- trin in ki zdaj z zahtevo po demantiju hkrati demanti- ra sam sebe. Sam Feltrin je namreč v pismu dne 8. no- vembra 1994 zapisal, da ga je na začetku leta Marjan Podobnik poklical iz Ce- lovca in zahteval, naj takoj odpotuje tja. V Celovcu je moral Feltrin kot sopodpi- snik jamčiti za sto tisoč nemških mark novega po-

sojila Slovenski ljudski stranki. Feltrin piše: »Ose- bno sem jih nesel prek me- je in jih s potrdilom o prev- zemu izročil Bozi Grežo- vnik (direktorica Brazd, op. N. D.). Za kaj se je ta denar porabil, nisem smel vedeti in tudi danes ne vem ...« Tako Feltrin novembra 1994. Sedaj pa pričakuje demanti in sam trdi (Repu- blika, 21. julij 1995), »da to ni res«, kar je bilo res pred dobrimi osmimi meseci. Res zanimivo bo opazova- ti, kako se bo ljudska stran- ka, ki tako in tolikokrat pri- sega na poštenost in resni- co, skušala izviti iz tega »deviznega« klobčica, po- sebej se, ko bo računsko so- disce (to mu predlaga sam državni zbor) raziskovalo in raziskalo devizno poslo- vanje slovenskih parla- mentarnih strank. (N. D.)

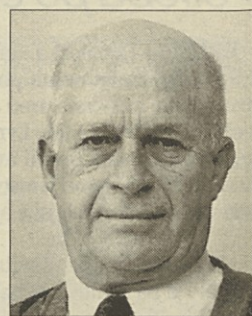
Kako dolge noge ima debela laž?

Zgode in nezgode stranke slovenske pomladi

Skok v ogrado in poškodbe na misleči glavi

Bozo Kovac

Vlak zapelje na po- stajo in iz zvočnika za- bobni: »Spostovani po- tniki, kdor je mislil, da je bila tudi prejšnja po- staja prava, naj prekli- ce svojo zмотo, sicer ne more naprej. Vlak bo odpeljal, ko se bo zvedelo, katera proga je edina prava.«

Takšno zmedeno primero priklicemo, kadar se lotijo politike tisti slovenski izobraženci, ki nimajo v rokah vzvo- dov oblasti in naj bi opravljali vlogo intelektual- cev v politiki. Zelezničarji iz prispodobne bi se najbrž krizali, če bi jih slisali. Če ne drugega, bi jih zaskrbelo, ali ne bi na naslednji postaji, ka- morkoli bi že peljal vlak, tudi tamkajšnja »upra- va« zahtevala, naj preklice svojo zмотo, kdor je bil prepričan, da je bila vsaj prejšnja postaja na pravi progi. Ker gre v tretji nadvse rado, bi bilo kajpak povsem mogoče, da bi se zgodba ponovi- la tudi na naslednji postaji. Potem bi tudi večina potnikov verjela, da se pelje vlak po napačni progi in bi bili rešeni le, če bi ga na primernem kraju spravili s tirnic. Oddahnili bi se, delo na- vadnih zelezničarjev pa bi bilo seveda zama- se huje, napačno. Lahko bi jim kdo celo citiral ti- stega oblastnika izpred davnih let, ki je neko po- litično dejanje označil zelo nazorno. Bilo je hu- se od zločina, bila je napaka, je dejal in zgodba se je končala zelo žalostno.

Zelezničarjem na slovenskem vlaku se najbrž ne bo dogodilo nič tako strašnega, zato bi jih lahko pustili v nemar. Pač pa bi bilo mogoče izluščiti kakšen koristen nauk iz sedanje polemike o vlogi intelektualcev in razumnikov, kot se zaceenja deliti tisti slovenski izobraženci, ki ne- posredno ne urejajo javnih zadev, jih pa le - te privlačijo kot plamen večje.

Če bi natanko premislili, je taksnih naukov morda celo več. Najbolj očiten je seveda, da si opece prste, če jih prevec približas plamenu, se pravi, politiki. Ker pa to boli, povrh izgubis se razsodnost duha. Kdo bi temu morda dejal, da si ob modrosti, ki naj bi krasila tako intelektualce kot razumnike. Izbira je po taksnem »incidentu« skromna. Lahko vpijes od bolečine in si v nadle- go okolici, lahko se odločiš, da bos vzdržal in se utrdil. Potem bos politik.

Kdor pa to noče biti in kot duhovna izvidnica v službi ljudstva rajši premisla, kako naj bi bile urejene javne zadeve, bi najbrž moral držati pr- ste nekoliko dlje od vročega plamena politike. Ohranil bi hladno kri in oddaljenost, primerno za neodvisno presojo, kam vodijo javna ravn- nja. Se več, v ustrezni odmaknjenosti od dnevne politične tekme bi lahko kritično opazoval tudi svoje lastne poglede, predvsem pa poskrbel, da ne bi obtičali na kakšni podezelski postaji. Tak- sna kritična distanca, ki trenutno ni ravno v mo- di, bi navezadnje tudi dopuscala, da se sicer odmaknjeni opazovalec priključi temu ali one- mu gibanju oziroma stranki, kadar bi menil, da je napočil čas, da osebno udejani svoje zamisli. Če je zares svobodnega duha, tako ali tako ne bi dolgo prenašal discipline, ki je neizogibna las- tnost slehernega organizacije. Dokler pa bi jo tr- pel, bi vnasal v otrpli red dinamiko, ki jo pogre- sa vsaka trdna organizacija.

A bi se tudi takšni koristni skoki v politične ograde lahko končali s hudimi poškodbami. Zdaj že. Mislec, če bi smeli tako imenovati inte- lektualce oziroma razumnike, bi se znal v ide- ološkem mehurju; ta hoče vsrkati sleherni javno zadevo in ji ne pustiti, da bi se razživela po svo- je, se pravi, skladno z ljudmi, če bi to nasproto- valo zamislim, ki živijo v pomembnih javnih gla- vah; zaradi njihove moči bi bile zmožne zavirati tudi čas oziroma na začetku omenjene vlake, dokler se ne bi reči zasukale po njihovi meri, naj gre ze za umeščanje Slovenije v evropske inte- gracije, za obvladovanje tudi najmanjšega zdra- vnikovega izdatka za bolnika, za vnovično ideo- logizacijo odločitev v kulturi ali volilni sistem. Pri tem je seveda treba reči, da je različnost po- gledov na takšno in drugačna vprašanja najbolj- sa reč na tem političnem svetu. Slaba stran je v tem, da se je ideološki mehur obesil na eno sa- mo kljuko: velja, kar je urejeno na eni politični točki v državi. Tako bi tisti, ki bi bil po volji vo- livcev trenutno najmočnejši, imel v rokah vsa potrebna orodja za obvladovanje Slovencev. In- tektualci oziroma razumniki, ki bi vskočili v to igro, bi bili potem zgolj orodje za duhovno krote- nje državljanov in s tem hočeš nočeš tudi za za- viranje časa.

ČRNA KRONIKA

Zapora mosta zaradi igre

GORNJA RADGONA - Danes bo med 19.30 in 22. uro za ves promet zaprt most čez reko Muro, s tem pa tudi prehod med Slovenijo in Avstrijo. Mejni organi bodo vse potnike usmerjali na sosednje mejne preho- de v Gederovcih, Cmureku in Sentilju. V tem času bo na mostu, ki povezuje obe državi, otvoritev gledališke prireditve Meja na reki. (O. B.)

Mimejski konec tedna v Pomurju

MURSKA SOBOTA - Konec tedna policisti v Pomu- rju niso imeli veliko dela. Zgodilo se je pet prometnih nesrec, v katerih je nastala le manjša gmotna škoda, zaradi krsitev javnega reda in miru pa so intervenirali strikrat. Na mejnih prehodih so pri vstopu v Sloveni- jo zavrnil 30 tujcev, v notranjosti pa sta bila prijeta dva državljana BiH, ki sta ilegalno prestopila mejo s Hrvaško. (KaN)

Zasegli dve pistoli

POSTOJNA - Na mejnem prehodu Jelsane so policisti nemškemu državljanu S. J. E. zasegli pistolo znamke Browning in 60 nabojev in zoper njega napisali ka- zensko ovadbo. S petka na soboto pa so prav tako v osebnem avtomobilu državljanu Hrvaške D. I. zasegli plinsko pistolo znamke Reck in devet nabojev zanjo. Zaradi orožja in streliva se bo F. I. srečal s sodnikom za prekrške. (KaN)

Vinjen trčil v policista

CERKNICA - V zgodnjih sobotnih jutranjih urah so po- licisti ustavili voznika osebnega avtomobila K. T., ki je kazal očitne znake alkoholiziranosti. Odredba preizku- sa je voznika tako razburila, da je sedel je v vozilo in spjel proti policistu, ki ga je skušal ustaviti z lucjo. Policist je padel na krov motorja, vednar na srečo pri tem ni bil poškodovan. Voznika so policisti dobili na njegovem domu, čaka pa ga kazenska obdoba. (KaN)

SLOVENIJA / MEDNARODNE FINANCE

Poltretja milijarda dolarjev zunanjega dolga

Od konca lanskega leta je večji za 230 milijonov

LJUBLJANA (STA) - Zunanji dolg Slovenije je ko- nec maja znsal dve milijardi 485 milijonov dolarjev, od tega dolgoročni 2, 4 milijarde, kratkoročni pa 74 milijonov dolarjev. Razliko v višini šest milijonov dolarjev predstavljajo uporabljena sredstva Medna- rodne denarnega sklada (IMF), kažejo podatki v junijsko-julijski številki Biltene Banke Slovenije.

Od konca leta 1994 se je zunanji dolg Slovenije povečal za 227 milio- nov dolarjev, od tega se je dolgoročni povečal za 233 milijonov, kratkoro- čni pa zmanjšal za pet milijonov dolarjev. Upo- rabljena sredstva pri IMF so s sedmih milio-

nov konec leta 1994 pa- dla na šest milijonov do- larjev konec maja letos. Razporeditev dolgoro- čnega dolga kaže, da je Slovenija mednarodnim finančnim organizacijam 31. maja dolgovala sku- paj 530 milijonov dola- rjev (konec leta 1994:

499 milijonov), Pariske- mu klubu 207 milijonov dolarjev (konec leta 1994 218 milijonov), tu- jim komercialnim ban- kam 461 milijonov dola- rjev (konec leta 1994: 423 milijonov). Pod po- stavko druga dolgoročna posojila (Konzorcij bank, ZDA, Svica, Nemcija, Avstrija, Velika Britani- ja, Italija, Francija in drugo) pa je naveden znesek v višini 1.207 mi- lijonov dolarjev (1.031 milijonov dolarjev konec leta 1994).

Brez dela je 116 tisoč ljudi

LJUBLJANA (STA) - Junija je bilo v Sloveniji po podatkih Republike- ga zavoda za zaposlovanje brez de- la 116.384 oseb, kar je le za malen- kost več kot konec maja.

Med brezposelnimi je bilo 54.321 zensk, največja brezposelnost pa je bila med starejšimi od 40 let. Delo je iskalo tudi 35.703 mlajših od 26

let. Prvo zaposlitev je iskalo 21.303 oseb, iskalcev dela zaradi stečaja podjetja je bilo 13.594, trajnih pre- seznihi delavcev pa 24.140. Na za- vodu je bilo prijavljenih tudi 680 tujcev z delovnim dovoljenjem. Pri- blizno polovica vseh brezposelnih je bila na ljubljanskem in maribor- skem območju.

Nedeljske teme

MANJŠINE IN MEDIJI

Epohe ni več

BOJAN BREZIGAR

O cem naj pisem danes? O medijih, vendar, saj so bili v središču pozornosti ves prejšnji teden. Izbira današnje nedeljske teme torej nikakor ni presenetljiva, ampak je le naravna posledica vsega, kar se je v prejšnjih dneh dogajalo.

Nekateri se že razburjajo, pa naj jih hitro pomirim. Pisal bom namrec o koncu petdesetletne epohe, čeprav se vedno upam, da ne gre za konec ampak samo za cirkularjsi premor. Ta epoha se je začela v prvih povojnih letih, ko je postal radio sestavni del vsakodnevnega življenja naših družin. Se pred vojno radia ni imela vsaka družina, po vojni pa se je kljub revščini ta carobna skatla tako razširila, da so njeni zvoki odmevali skozi okna domala vseh domov, na tej in na oni strani meje. In prav tu je začetek naše epohe.

Ceprav namrec velja načelo, da je bila trzaska radijska postaja (takrat se je imenovala Radio Trst 2) namenjena slovenski manjšini, in da je italijanski koprski radio zadoskal potrebam italijanske manjšine v tedanji Jugoslaviji, temu ni bilo prav tako. Nasi kraji so bili dolga leta zarisice hladne vojne in radio, ki ga meje niso mogle omejevat s cenzuro, je bil za marsikoga stik z »drugacnim« svetom. Italijanom na tej strani meje je koprski radio posredoval vzhodno resnico, Slovencem v Sloveniji pa je trzaski radio posredoval zahodno resnico. Vse je bilo strogo pod nadzorom, ne le v prvih povojnih letih, ampak se mnogo dlje. Koprski radio je bil pod strogim nadzorom slovenske

in jugoslovanske partije in kar komično je bilo vcasih poslusati porocila o tem, kako »i nostri« (jugoslovanski namrec) sportniki dose-gajo take in take uspehe, in druge podobne zadeve. Na trzaskem slovenskem radiu, kjer so bili se pred dvema desetletjema vsi uredniki Italijani in torej »politico neoporecni,« pa smo poslusali, kako vsak dan begunci pribegajo cez mejo, kar so bile menda v tistih casih najpomembnejse novice. (Mimogrede, kdo bo takoj ugovarjal, da je bil takrat Primorski dnevnik... itd. itd. Res je, vendar danes pisem o epohi, ki sta jo v nasem prostoru ustvarjali dve radijski postaji).

Pa ni bilo vse samo informacija ali propaganda. Ce se je denimo poslusalcu iz Furlanije, ali iz Veneta, ali iz Romagne zahotelo, da je stricu po Glasbi po zeljah voscil s himno Bandiera rossa, je to lahko naredil samo preko valov koprskega radia. In ce se je gospodinji v Vipavski dolini zahotelo, da je mami ali sestri voscila s pesmijo Marija skoz zivljenje, je to lahko naredila samo preko valov trzaskega slovenskega radia.

Mi, ki smo poslusali obe postaji, lahko govorimo o edinstveni

moznosti, ki smo jo imeli tudi v casu najhujsih trenj, da smo namrec z obračanjem gumba slisali razlicne verzije o istih dogajanjih in smo se tako ze kot otroci privajali nekaksnemu pluralizmu, ki smo si ga ustvarjali sami s primerjanjem in razmisljanjem, zakaj vendar je eden povedal tako, drugi pa drugače.

* * *

Ta epoha je seveda mimo. Potem je namrec prisla televizija, potem so prisle zasebne radijske postaje, potem se je spremenilo se vse ostalo, kar se je pac v teh desetletjih spremenilo. Radio Trst A in Radio Koper-Capodistria sta tako postala radijski postaji obeh manjsin, v cedalje vecji meri izkljucno v funkciji obeh manjsin in ne vec v funkciji mednarodnih interesov. Nic vec epohalnega ni v teh oddajah. Porocila slovenskega (ljublanskega) radia se ne razlikujejo bistveno od porocil trzasko slovenske radijske postaje, vsaj kar zadeva poudarke o mednarodni politiki ne. Isto lahko recemo za koprski radio, katarega so na zahodni obali Jadrana nadk-rilile številne zasebne radijske postaje. Sedaj sta to radijski postaji dveh manjsin, taki, kakrsne ima

ve-

liko stevilo manjsin v Evropi, od Skotov do Baskov, od Luziskih Srbov do Bretoncev, od Frizijcev do Ladincev. Za vecino teh manjsin je pomenil preskok z UKV na srednjevalovne dolzine tudi skok v kvaliteti, kajti slisnost je vecja in tudi oddaje so tako postale prodornejse. Mi tega problema nismo imeli, ker sta bili pac obe postaji, slovenska v Italiji in italijanska v nekdanji Jugoslaviji, trdno zasidrani na srednjevalovnih frekvencah, saj bi - v casu epohe - sicer ne dosegli glavnine ciljne publike, ki je bila v obeh primerih onstran meje.

Torej, ugotovili smo, da vsega tega ni vec. Konec je zgodovinske epohe, konec osamosvajalne mrzlice (ko je italijanski koprski radio oddajal izjemoma tudi v nocnih urah in obvescal italijansko javnost o dogajanjih v Sloveniji, pa si takrat nihce ni postavljajl vprasanja, da je bilko nocno oddajanje pravzaprav zelo drago), sedaj sta »samo« dve manjsini. RTV Slovenije je velik izgubar, slovenska manjsina v Italiji pa se nima zagotovljenih televizijskih oddaj na vsem ozemlju, zato razlogov za ukrep, kot je ugotovil bistroumni goriski dopisnik ljubljanskega Dela, seveda ne manjka. Da o tem vodstvo koprskega radia ni bilo obvesceno, in da s tem niso bili

predhodno seznanjeni niti zakoniti predstavniki italijanske manjsine, ki imajo po slovenski ustavi

celo pravico veta, je očitno postranska zadeva. Direktor RTV Slovenije Zarko Petan je ukazal, da je treba oddajnik na Belem Križu ugasniti, ker stane prevec. Nato je - tako pravijo - odšel na dopust in predal zadevo svojim sodelavcem. Slovenska vlada ga je zaradi tega pokarala, vendar brez pretiravanja. Prihranek je seveda visok: kar 0,35 odstotka primanjkljaja RTV Slovenije. Ali, z drugimi besedami: ko bi v Sloveniji zivelo 300 manjsin in bi vsaka imela svojo radijsko postajo in bi vse istocasno ugasnili, bi RTV Slovenije sanirala svojo bilanco in se naprej lahko oddajala svoje nadvse zanimive programe v slovenscini. Brez ironije, ali pa tudi ne, kot pac komu prijia.

K temu je treba dodati res primerno izbran trenutek, to je cas, ko se med Rimom in Ljubljano odvijajo kocljiva pogajanja, v katerih Ljubljana vztraja pri zahtevi po zasciti slovenske manjsine v Italiji in poudarja, da je italijanska manjsina v Sloveniji zgledno zascitena. Baje se v pristojni pisarni Farnesine sedaj od veselja valjajo po tleh.

* * *

Za konec. Manjsine so resna zadeva. V Italiji se z njimi malokdo resno ukvarja in Slovenci to občutimo va svoji kozi. V Sloveniji so se z njimi dolga leta resno ukvarjali in zato je stanje danes tako, kakrsno je. Slovenija je sedaj demokracitna drzava. Dejstvo, da so nekatera manjsinska vprasanja sedaj prepuscena trenutnemu pocutju diletantov, pa za demokracijo ni najboljja izkaznica.

..

Kava, pokopališča in Evropska zveza

»Bi lahko dobil dve turški kavi?« Na to moje vprašanje mi je gostilničar Pipilas prijazno odgovoril: »Gospod, najbrž mislite na grško kavo. Pri nas imamo namreč to, ledeno ali espresso.« »Pa dajte mi grški kavi,« sem mu odgovoril, »čeprav povsod drugje po svetu poznajo turško kavo.« »Morda bo tako tudi res, vendarle vedite, da imamo Grki nekaj tisoč let starejšo zgodovino do Turkov. Kako naj bi bila torej kava turška, ne pa grška?« Mož, po imenu

Spiros (kar ni nič čudnega, saj se na Krfu kar polovica moških imenuje Spiros), čigar družina vodi že več kot 60 let čedno gostilnico v vasici na vzhodni obali Krfa, mi je kmalu potem prinesel dve kavi ter mi vljudno dejal: »Pa naj bo obema zadosteno. Prva kava je grška, druga pa turška.« Očitno je Spiros Pipilas dober gostilničar, ki se ni hotel zameriti gostu. Še zlasti ker je upal, da bom še v naslednjih dneh prišel k njemu naročit okusne orade.

Drugace je bilo pred več kot desetletjem na drugem grškem otoku, na Rodosu. Ko sem tam gostilničarja prosil za turško kavo, mi je osorno dejal: »Vidite tam na drugi strani morja obalo Turčije. Do tja je 18 kilometrov. Kar skocite v vodo, preplavajte te kilometre, pa vam bodo dali turško kavo.« In mi je pokazal hrbet. Moral sem v drugo gostilno in tam milostno prositi »grško« kavo.

Primeri turske ali grške kave, sicer podobna, pa ceprav z drugačnim pristopom in rezultatom, kažeta kako na stvari gledajo preprosti ljudje v deželi, ki velja za zibelko sredozemske in evropske civilizacije. Tega ne opazis samo pri kavi. »Kapitan« Vasilis (za kapitana se je sam nazival, ker je s svojo motorno ladjico prevahal po največ kakih dvajset turistov ob vzhodni obali Krfa), je v svoji ponudbi obljubljal, da me bo iz pristanišča hotela v Kondokaliu popeljal do skrajne severovzhodne obale otoka, tja do vasi Agios Stefanos, odkoder sta le dva in pol kilometra do albanske obale. Vprašal sem ga, ali je mogoče, seveda s potnim listom, skociti v Albanijo. Dal mi je tale rezek odgovor: »To ni mogoče, saj so tam komunisti!« Ker smo že v letu 1995, sem mu odgovoril: »Saj jim že nekaj let ni več.« On pa: »Albanci so komunisti. Iti tja je »verboten«. Tja ne smemo in niti nečemo!«

In tako sem se spomnil ostrih uradnih polemik med Grčijo in Albanijo v lanskem letu, ko so tako eni kot drugi soseda obtoževali, da zatira narodnostno manjšino. Povedati je treba, da Grki v Albaniji, ne v prejšnji, tisti Enverja Hodže, niti ne v tisti sedanjosti, ki se ima ali je demokracija, nimajo nobenih narodnostnih pravic. Albanci pa jih zahtevajo za tiste svoje rojake, ki živijo onstran grške meje v Epiru. Samostojnost zahtevajo za Albance na Kosovu in v Makedoniji. Ko dandanes iz neposredne bližine poslušas Radio Tirana, čuješ ob vsaki uri in vsak dan vesti o teh Albancih v Srbiji in Makedoniji. Posteno povedano, ne vem o čem govorijo, saj albanske ne poznam. Čujem le besedi »Kosovo« in »Phristine« večkrat ponovljeni kot sta bili nekoč na Radiu Tirana vsak dan in ob vsaki uri ponovljeni besedi »marksizem - leninizem«.

Seveda Grčija ne ravna drugače. Ne z albansko manjšino, ne s slovansko - makedonsko, ne s turško. In vendar je teh ljudi v Grčiji najbrž kar precej, pa čeprav ni nikjer nobenih statističnih

podatkov. Enostavno »ne obstajajo«. Celo na Krfu, kjer sem se kar nekajkrat ustavljal ob cvetličnem nasadu pri hotelu, se mi je zazdelo, da vrtarji med seboj govorijo jezik, ki ni grški, saj je bilo v njihovem pogovoru zaznati kar precej slovanskih besed. So bili to doseljenci, ljudje iz severnih predelov Egejske Makedonije? So torej govorili slovansko - makedonsko oziroma kak njen dialekt, taksnega, ki ohranja starinske besede in ni soočen s sedanjim razvojem jezika v matični državi? Odgovora nisem dobil, saj sem takoj, ko sem se pri njih ustavil, takoj čul, da so spremenili pogovorni jezik: pričeli so govoriti grško. In vseh mojih ugibanj je bilo konec.

Grčija, ta zibelka evropske civilizacije, kaže svoj nacionalizem ob vsaki priložnosti. Predvsem v odnosu do manjše Makedonije, tiste, ki ima svojo prestolnico v Skopju. Ze ob izhodu z atenskega letališča te »pozdravi« velik reklamni panč, na katerem v angleščini, polemico do Skopja, piše, da je Makedonija že 4.000 let grška. Isti napis dobis na robu vozne karte za trajekt. Taksne napise vidiš tudi na opornih zidovih ob cestah v notranjosti Grčije, in tudi na reklamnem kartončku za rent-a-car vozila na Kreti. Ze res, da navodila prihajajo iz Aten, vendar gre za ljudski pristop do tega vprašanja.

* * *

Grski generali so čudne sorte. Povsod v Evropi vojaki skrivajo ter maskirajo bunkerje, vojašnice, letališča. Ne smeš jih fotografirati. V Grčiji je drugače. Pred dolgi leti je avtomobilist, ki je tja prišel iz Jugoslavije, skoraj takoj po meji pri Đevdeliji, videl kar precej vojašnic. Mnogo je bilo v njih tankov, topovske cevi so bile obrnjene proti severu. Kot da bi hoteli vsem tistim, ki so prihajali z jugoslovanskega severa, povedati, da je tu na braniku močna vojska, ki je seveda v sklopu NATO pakta in varuje meje zahodne civilizacije.

Da se je ta propagandistična gesta grških generalov ohranila, sem ugotovil pred dvema letoma, ko je bil politični spor med Grčijo in Albanijo na visku. Neke spomladanske nedelje popoldne, ko sem se po obisku samostanov na Meteori vozil v zahodno smer, sem pred več vojašnicami v Joannini in okolici videl vojake v okopih s strojnico uprto proti severu (Joannina je le bori 25 km

od meje z Albanijo) in tudi kar precej tankov okrog katerih so sedeli vojaki. Kot da bi hoteli na praznični spomladanski dan vse mimoidoče, turiste in navadne ljudi, na tako viden način obvestiti, da so v bojni pripravljenosti, in da so prav v tistih krajih že dvakrat pretepli »severnijake«. Prvič, na začetku tega stoletja, ko so zapodili Turke in Albance ter osvobodili Epir (na takratne dogodke spominjajo razna obeležja in

ki so v teh napisih, ali od listanja po telefonskem imeniku, od značilne arhitekture stavb, ne najdes prav nič napisanega v nemščini. Ta jezik ni priznan. V Colmarju, lepem mestecu nedaleč od meja z Nemčijo in Svico, katerega ime se spominjaš iz solskih let, ker je tam bi nek zgodovinski dogodek, se znajdes sredi septembra, v času trgatve. Ko se zvečer potepas po mestu čuješ, da od nekdaj prihajata petje in vriskanje. Pa se brž znajdes v hali mestne tržnice, kjer okoliski kmetje praznujejo trgatve. Vsi napisi na prodajnih mizah so izključno francoski. Poslušas pogovorni jezik ljudi, nekatere ženske so tudi v slikovitih nosah, pa takoj ugotovis, da se med seboj pogovarjajo nemško. To je sicer narečje, vendar v njem ni francoskih besed. Ni v njem naših »sraufencigerjev« ali »spagetov« ali sodobnejših tujih izrazov. Le policaj z značilno čepico na glavi se z

mentarca), pred veliko leti najuglednejši politični lider Valdostancev, predsednik Union Valdotaïne in tudi deželne vlade v Aosti - sirom po Italiji znan predvsem zaradi tega ker je takrat, ko ga je deželni parlament z glasovanjem dal v manjšino, in ker ni hotel zapustiti oblasti, se isti večer zaklenil vhodna vrata v deželno palaco, tako da nihče ni mogel vanjo - mi je odkrito povedal, da jim Francija ne daje pomoči, ker očitno noče, da bi se tudi sosede vmešavali v njene notranje zadeve. Seveda v zvezi z manjšinami.

In Francija je vendarle od francoske revolucije dalje zibelka evropske in svetovne demokracije. Sprejema politične begunce od vsepovsod, daje jim azil, tudi podpira jih, noče pa nicesar slisati o nefrancoskih manjšinah na svojih tleh. Morda je tudi razumljivo, da se Pariz iz zgodovinskih razlogov boji Nemcije, vendar čemu strah

»In taksna Slovenija hoče v Evropsko unijo!«

Nekaj polemik o tem vprašanju sem že bral in če so stvari taksne, ni prav, saj dvojne tarife za domaćine in tujce ne razumem ne na pokopališču ne v hotelu ali kje drugje, pa čeprav so grobovi nekdanjih družin, kot sem pred nekaj dnevi ugotovil na koprskem pokopališču, veliki in tudi monumentalni, ter so na njih tudi taksni napisi, nekdanji in sedanj, ki povečujejo italijansko istovetnost tam pokopanih.

Ob tem sem se spomnil, da so pri nas v času med dvema vojnama marsikje brisali slovenske napise z nagrobnikov, novih pa sploh niso dovoljevali. To je v nasprotju s tem, kar se danes dogaja v Kopršini in drugod v Istri. Taksne stvari pa se niso dogajale le v času fašizma. Se spomladi leta 1966, torej v demokraciji, se je na goriskem županstvu dogajalo nekaj nezalisanega. Ko si se z dvema pričama pojavil v matičnem uradu, da bi prijavil rojstvo sina ali hčerke, je debelušasta uradnica - matičarka takoj poklicala dva občinska uradnika, svoji priči, vzela iz predala oguljen zvezek, v njem primerjala slovensko ime, ki si ga ti predlagal za svojega otroka, in sama odločila, katero italijansko ime v njenem zvezku ustreza tvojemu predlogu. To je bilo nezaslišano nasilje, zakonito udejanjeno v fašističnih casih, ki so ga, najbrž po vojni v vsej Italiji, izvajali nadstari le v gorški občini. Občinski uradnik je odločil kaksno ime bo imel tvoj sin ali hčerka! Staršem je bila odvzeta ta pravica. Sam sem se takrat, spomladi leta 1966 temu uprl ter zadnji možni dan prijave tvegala, da me bodo ovadili sodišču. V pisarnah na goriskem županstvu so tekali iz ene sobe v drugo in hoteli vedeti kaj je na tem. Takratna goriska župan in podžupan najbrž sploh nista vedela, da se tako nesmislen in necloveski zakon v njihovi hiši izvaja ter mi dala prav. Zmagal sem. Ker se je stvar razvedela, sem potem desetina ljudi pri podobnem opraviilu moral za pričo. Tja do jeseni tistega leta, ko je poslancu Skerku po dolgem prizadevanju v rimskem parlamentu uspelo odpraviti tisti sramotni zakon.

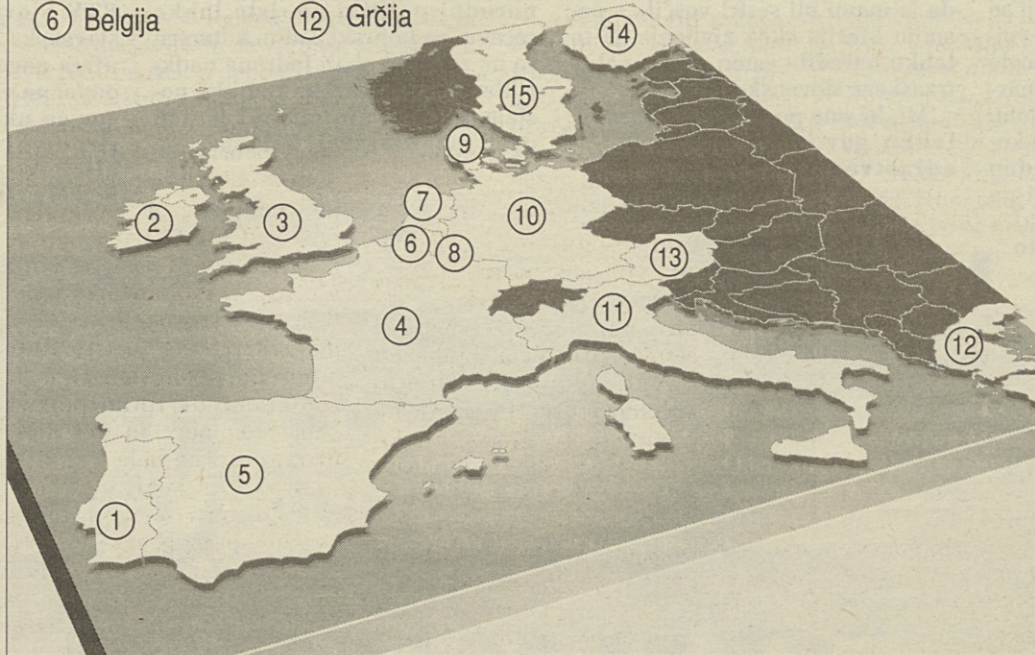
* * *

Slovenija naj ne bi bila zrela za Evropo. Makedonija naj ne bi bila zrela za samostojno državo s tem imenom. Kaj pa Grčija, Francija, Italija, in se katera, saj sem tu omenil le nekatere primere, ki so ali ostanek zastarele in zaprasene zakonodaje, ali pa neke superiorne mentalitete zgodovinskega naroda? Te so že zdavnaj v združenih evropski zvezi. Se bodo nekateri kdaj sploh otresli teh super-nacionalističnih mentalitet, ki imajo, bodimo pošteni, srednjeveški ali celo barbarški značaj?

Marko Waltritsch

Članice Evropske zveze

① Portugalska	⑦ Nizozemska	⑬ Avstrija
② Irska	⑧ Luksemburg	⑭ Finska
③ Vel. Britanija	⑨ Danska	⑮ Švedska
④ Francija	⑩ Nemčija	
⑤ Španija	⑪ Italija	
⑥ Belgija	⑫ Grčija	

muzeji), drugič pa med 2. svetovno vojno, ko so pretepli Mussolinijevo vojsko, ki se je s hitrimi morala koraki umakniti čez takratno grško-albansko mejo.

Tako je pač gledanje na soseda in na narodnostne manjšine - teh uradno niti ni - v zibelki evropske civilizacije in demokracije.

* * *

Ali na ta vprašanja kaj drugače gledaj v danes bolj razvitih državah, ki ne sodijo v ta večno nemirni Balkan, o katerem se danes veliko govori le zaradi tega, ker tam ponekod divja nesmiselna vojna, drugod pa tli pod pepelom?

Kaj se z manjšinami dogaja v Franciji? V Alzaciji, kjer te vse kar je starega spominja bolj na Nemčijo kot na Francijo, od gotskih crk na napisih nad starimi trgovinami, od samih priimkov trgovcev,

ljudmi pogovarja francosko. Cetudi je morda domaćin, možu postavte ni dovoljeno govoriti drugače kot uradni jezik De Gaullova, Mitterandova ali Chiracove republike.

Kar sem doživel v Colmarju, bi bil brez dvoma med preprostimi ljudmi doživel v Bretaniji ter na francoski strani Pirenejev, kjer žive Katalonci oziroma Baski. Očitno se v tem jeziku pogovarjajo le nekateri zavzeti intelektualci, kak trgovec in ljudje na kmetih. Le pred kako podezelsko vasico v Bretaniji zagledas tablo, kjer je poleg uradnega francoskega naziva kraja, taksnega, ki je zabeležen na zemljevidu, videti še dodatni napis v bretonščini. A teh primerov je zelo malo, veliko manj kot v nam sosednji Furlaniji.

Sicer pa so mi tudi v Aosti svojčas povedali, da francoska država zanje nima posluha. Stari Caveri (najbrž gre za očeta sedanjega parla-

pred Bretonci?

* * *

Pa smo že doma pri nas. Pustimo ob strani vsa uradna ali poluradna negativna stališča do nas, ki se nepretrgoma vlečejo že več kot sto let. Pred nekaj dnevi je v Gorici trzaski profesor in zgodovinar, na predstavitvi zadnje številke revije Limes, kjer sta o dogajanju na Balkanu predvsem studentom tukajšnje diplomatske fakultete, govorila rimski in pariški urednik revije, na široko pripovedoval o dogajanju v Bosni in na Hrvaškem. Dotaknil se je tudi Slovenije. Povedal je, da neke v občinah na Koprskem slovenske občinske oblasti od begunskih in izseljenih družin zahtevajo za grobove višjo odškodnino kot od svojcev mrlicev, ki imajo dandanes v tistih krajih bi-valno pravico. To svoje izvajanje je takole komentiral:

Miran Košuta

TI - JAZ - MIDVA

70
LET
CIRILA
ZLOBCA

Palcič - Zlobec - knjiga. Slikar - pesnik - likovna monografija. V takšno, za obubožano slovensko založništvo tačas fatamorgansko triado je znana primorska umetnika spojila na predvečer Zlobčevega 70. rojstnega dne ljubljanska založba Edina, ki je pod vodstvom urednice Tatjane Pregl Kobe razkošno uresničila v zbirki Dvanajst vsestransko zahteven in kulturno svetovljanski projekt: v 9 jezikov preveden ter likovno preinterpretiran izbor dvanajstih Zlobčevih pesmi z naslovom Ti-jaz-midva.

Sonetni deseterec Ljubezen dvoedina, ki ga kakor platnici uvodno in zaključno ovijata Zlobčevi takorekoc »programski« pesmi Večer in Skoraj himna, se sugestivno zrcali v prav tolikih, dvanajstih ljubezensko navdahnjenih grafikah Klavdija Palciča. Ne gre za didaskalično ilustracijo pesniške besede: vsak s samosvojo umetniško govorico sta se lirikov »jaz« in slikarjev »ti« dialosko zčila v knjižno natisnjeni »midva«, ki nam odgrinja čare in prepade, sence in svetlobe nerazvozljive tematske kraljice slikarstva in poezije vseh časov - ljubezni.

JAZ

V začetku je bila seveda beseda. Pesniška, Zlobčeva. O neminljivi in neulovljivi skrivnosti erosa, ki se liriku kaže kot *troedini Bog, dom miru in večni izvor nemira*, samemu sebi *edina prispodoba*. V malem krogu svetlobe, ki ponazarja njegovo intimo, je pesnik sprva samo zaljubljeni Pan. Verjame

gija. A potem dozori spoznanje: eros je hkrati *svetlo sonce in temà*, pelin in radost. Sele ko ljubimec doume in sprejme grenkosladko dvoreznost čustva, lahko v njem doseže nirvano. Zdaj sta se Ona in On spet našla, da lahko hrepenec blagrujeta otroštvo in prehojeno pot, ki je enega pripeljala k drugemu in jima odstrla skrivnost ljubezni. Katero? Tisto neizrekljivo in nedoumljivo, da se pesnikove besede lahko le lomijo ob njej v antiteticne binomije: resničnost-fatamorgana, mrk-zarja. Ni je prispodobne za ljubezen, ni je besede. Tako nam prišepetava Zlobec: njena največja skrivnost, njen največji čudež je ves v tem, da preprosto JE.

TI

Zlobčevi vsebinski parabolli zvesto sledi tudi Palcičeva graficna pripoved. Njen uvod je didaskaličen: skiciran, v žensko telo prelit presnikov profil. Toda kmalu seslikarjeva ri-

tin in spomina.

Dokler se tudi v slikarju ne ozreli spoznanje, da je ljubezen hkrati dvojna in edina, svetlo-temna, čudežna. Tako se mu telesi ljubimcev hlastno spojita v toplo rdeči preliv strasti. Med njima je od tu dalje vse le še eros: senčno-sončni, voyeurski, razumski, sanjav. Palcič namenoma zaključuje podoživljanje Zlobčeve poezije skoraj himnično, s klasičnim likovnim citatom: ljubezen je zmagala; sedeci moski izproza svojo levico v mehko, razumevajočo dlan stoječe ženske. Roki se isceta, želita si stika, blizine, prijateljstva kakor znana prsta iz Michelangelovih fresk v Sikstinski kapeli. Da bi se jaz in ti naposled le zčila v dvoedini midva.

MIDVA

Ustvarjalna simbioza pesnika in slikarja je torej rodila knjigo. Tematsko monografijo, ki neprikrito spominja na Kosovelov in Spacalov trojezični "Kras". Le da sta tokrat oba umetnika sodobnika, ki jima je soavtorsko zastavljen projekt omogočil se večjo zlitost, tenkočutnejše medsebojno prežemanje besed in podob. Tako sta Zlobec in Palcič soizoblikovala lepo in dragoceno, a hkrati tudi vsebinsko izzivalno in pomenljivo delo, ki ga z dodatnim leskom bogatita se oba spremna eseja: Iva Svetine besedilo o Zlobčevi in erotični liriki nasploh z naslovom Pesem, ljubezni edina prispodoba ter Nelide Nemec prispevek Ljubezen - svetlo sonce in temà o Palcičevem ciklu grafik na pesnikove ljubezenske stihe. Oba esejista uspešno prilagajata svoj kritisko-teoretični instrumentarij poetičnemu miklu besedne in likovne predloge, da prerasenjujo pisanje iz zgolj suhoparnega analitičnega seciranja v lirčno meditacijo o značilnostih, estetiki in duhovnih vrednotah Zlobčeve poezije ter Palcičevega slikarstva.

Bralskemu užitku ob pesniško-likovni izpovedi pa pridajajo knjižne strani še filozofski car primerjanja izvirnika s prevodom v 9 svetovnih jezikov: od francoščine, angleščine, nemščine, španščine in italijansčine do cescine, hrvaščine, ruščine in celo kitajščine. Lirskim in kritiskim besedilom monografije je devetkratno pot na tuje omogočilo kar 23 prevajalcev, med katerimi so se z izrazitim posluhom za metriko, rime in melodijo Zlobčevih sonetov izkazali predvsem Viktor Jesenik, Václav Daněk, Luko Paljetak, Grytzko Mascioni, Gong Liefu, Mitja Saje, Wang Huiquin, Alasdair MacKinnon, Klaus Detlef Olof, Arkadij Zastirec in

EDINA

CIRIL ZLOBEC
KLAVDIJ PALČIČ

TI-JAZ-MIDVA

Juan Octavio Prenz.

Nekaj tiskarskih skratov, ki se je - brzkone zaradi rekordno kratkega časa, v katerem je bil projekt spocet - prikradlo v prevajalski del knjige, ne more omajati bralcu od Barthesa podedovanega veselja nad tekstom. Zato pa mu lahko posteno izsuši žepe cena prestižne inacije monografije, ki je s svojo usnjeno satuljo in barvno odtisnjenimi grafikami očitno namenjena predvsem reprezentančno-darilnim potrebam. Tako bodo manj petični kupci črno-bele knjižne inacije uživali le ob Palcičevem risarskem mojstrstvu, prikrajsani za kromatično razkosje njegovih likovnih stvaritev.

Toda ob tehnično, tiskarsko in uredniško tako skrbno uresničeni monografiji, ki sta ji poleg avtorjev in esejistov nanaglomoma omogočila izid ducata idealistič-

no zagnanih sodelavcev, se omenjene pripombe kažejo ne le obrobne, ampak morada celo odvečne. Navsezadnje: ali ni vsaka resnična ljubezen, tudi tista do knjige, že od pamtveka slepa in neprecenljiva?

KROG
SVETLOBE

Kadar se sozvočju besede in slike pridruži v poustvarjanju iste tematske predloge se glasba, tedaj lahko upravičeno govorimo o multimedialnem umetniškem deju.

Zgodilo se je Cirilu Zlobcu, njegovemu sonetnemu ciklu Ljubezen dvoedina. Ne le, da ga je v monografiji Ti-jaz-midva likovno podoživel Klavdij Palcič. Navdihnil je tudi priznanega slovenskega glasbenika, skladatelja ter interpreta Lada

Jakso, da ga je za založbo Edina uzvočil ob recitacijskim sodelovanju igralca Igorja Samobora v kompaktno ploščo z naslovom Krog svetlobe. Kako? Sodobno, občutljivo, nepogrošno, zvočno raziskujoče, zdaj akustično, zdaj sintetično, mestoma citatno, minimalistično, a vendar vseskozi nekonvencionalno in samoniklo.

Prek 45 minut muzikalnih refleksij na poezijo Cirila Zlobca izzvjeni poslušalcu kot wagnerjansko nepretrgana, sklenjena glasbena kulisa, ki podčrtuje tako avtorjevo umetniško "sporocilo" kot igralcevo pretanjeno izrekanje besedila. Z umirjenimi atmosferami, ki jih nenadoma vzburi klavirski, saksofonski ali klarinetni preblisk; s clusterji, ki ponazarjajo ljubezensko razklanost; z jazz melodijo, ki zaljubljenca stingovsko pospremi po Ameriki (International in New York?); z valovi, ki bučijo od strasti kakor njuna temna kri v zilah; z zvokom carillona, ki ju nežno zasanja v otroštvo...

Tako kot v svojih doslejsnjih ploščah, gledaliskih, televizijskih, filmskih ali plesnih glasbah, koncertih in happeningih je skladatelj ter izvajalec Lado Jaksa tudi v CD-ju Krog svetlobe glasbenik neprestvenih obrazov, zvočnih nians, improvizacij, izvirnih harmonij in temperamentnega izvajanja, ki se iz razpoloženjske aleatorike nenehno preliva v kratke, komaj ritmizirane in spevne melodične misli. Brez refrena. Brez konca. Kakor ljubezen. Kakor glasba. Kakor krog. Krog svetlobe.

EDINA
Založniško društvo, d.o.o.LADO JAKŠA
KROG SVETLOBEGLASBENE REFLEKSIJE NA POEZIJO CIRILA ZLOBCA
BESEDA: IGOR SAMOBOR

vinjeta: Klavdij Palcič

v privide, vse manj in manj ga zanima resnica. Toda v tempelj in skupni dom dvoedine ljubezni kmalu vdre mrzel pis iz severnih pokrajin, dvom, bolni čas, ki par loci, razkolje in osami. Za lirski subjekt nastopi obdobje bolečine, samote, ran in brazgotin, ko ljubezen, ki je ni najbolj bolni, ko so srečni trenutki le še spomin, preteklost, nostal-

sarska fantazija subjektivizira in razbohota v vrsto metaforično mnogoznačnih figur: v ljubezensko drevo s simbolično obliko grenkosladke kupe, v ptico ljubosumja, ki prometejsko cefra možgane s kljunom dvoma, v zastrašujočo razpoko locitve. Osamosvojena likovna nadgradnja kontrastno zatipa v disharmonije belih ran, bolečine, brazgo-

PRVA SVETOVNA VOJNA

Ivan Kovačič iz Avč, 97 let, vojak »presvitlega cesarja«

Pred osemdesetimi leti se je v Posočju začela velika morija. Naši dedje in strici so po vrsti oblekli avstroogrsko uniformo in cesarju služili na raznih evropskih frontah. Veliko se jih ni vrnilo, mnogi pa so le srečno odnesli celo glavo in nam kasneje vneto pripovedovali o svojih herojstvih. Žal pa se je našel malokdo, ki bi vse te vojne dogodivščine zapisal. Škoda, kajti s smrtjo naših dedov, je v grob in v pozabo odšlo veliko nenapisane zgodovine. Pred dvajsetimi leti bi našli živih še veliko cesarskih vojakov, zdaj pa nič več, ali skoraj. Naključje je namreč hotelo, da sem pred dnevi naletel na enega zadnjih še živečih bojnikov iz 1. svetovne vojne. Ko sem hitel v Avče pri Kanalu na pogovor z njim, sem bil prepričan, da se bom srečal z bolehnim in obnemoglim starčkom. Na moje presenečenje pa se mi je predstavil čil in živahen možakar, ki bi umsko in fizično spraval v koš marsikatero mnogo mlajšega moškega.

Staremu bojevniku je ime Ivan Kovačič in se je rodil v Avčah 20.10.1898. Ko sem se mu predstavil in mu povedal, da se zelo zanimam za obdobje kravega Posočja, je Ivan začel vneto pripovedovati o svojih vojskih dogodivščinah. S prijateljem Davidom Brezigarjem iz Solkana sva ves pogovor, ki je trajal skoraj tri ure, posnela na videokaseto. Zaradi stiske s prostorom sem bil seveda prisiljen, da iz dolgega pogovora izluščim le najpomembnejše dogodke.

Torej, Ivan. Izbruh vojne v Posočju vas je presenetil, ko še niste dopolnili 17 let.

Tako je, Avstrijci so Italijanom brez boja prepustili ves desni breg Soče, tako da so se Avče

ne, kjer so nas pregledali vojski zdravniki. Tam so me potrdili za vojaka, nakar sem se zopet pes vrnil domov. Poziv za vojsko sem prejel poleti istega leta. Pes sem se odpravil do Podmelca v Baški grapi, od tam pa z vlakom do Radgone, kjer se je usposabljal 97. regiment. Dodeljen sem bil strojničarjem. Po treh mesecih urjenja so nas poslali v razne kraje Slovenije, kjer smo opravljali službo vojaške policije. Konec novembra 1916 pa sem se znašel v Ljutomeru, kjer so vojake razporejali po raznih enotah, namenjenih na fronto. Zaradi pomanjkanja strojničarjev, sem bil dodeljen ostanku 28. polka, ki je bil nastaljen v Brucku ob Muri. Ta polk je bil v glavnem sestavljen

sem prišel k sebi in odkorakali smo proti bojišču. Bilo je že temno, ko smo se ustavili nekje nad Stivanom. Tam so nam razdelili golaz. Posedli smo po tleh in pričeli jesti. Naslonil sem se na nekaj, za kar sem mislil, da je skladovnica drv. Sele po nekaj minutah sem z grozo opazil, da slonim na kupu mrličev, pripravljenih za pokop. Slo mi je na bruhanje in sem menazko z golazem kar zalučal stran. Moje nespametno dejanje sem v naslednjih dveh letih zelo obžaloval in sem se tistega zavrženega golaza še velikokrat spomnil.

To pomeni, da ste na sami fronti poleg stalnega obstreljevanja trpeli se lakoto in žejo!

Bilo je strašno. V strelskih jarkih se na bobnenje in na zviganje krogel že nekoliko privadim, saj postaneš popolnoma brezbrizen in otopel. Lakote in silne žeje pa ne moreš preprečiti. Videl sem vojake, ki so od strasne žeje kar zblazneli in pili lasten urin. Z Grmade sem pogostokrat gledal morje in sem se včasih sam sebe zalotil, da blebetam neumnosti. Vabil sem ga, naj se mi približa, da ga spišem do dna. V prvi bojni črti smo po navadi ostajali po tri tedne. Smrdeli smo kot dihurji, kajti tam ni bilo možnosti, da bi se preoblekli ali se vsaj umili. Strašno je bilo poleti, ko ti je sonce tako razbelilo celado, da si pod njo skoraj znorel. Nekoliko smo se ocedili in opomogli v zaledju, ko nas je v prvih strelskih jarkih zamenja-

Ivan Kovačič, letnik 1988, v Avčah 24. junija letos

in neprespanosti sem bil tako otopel, da sem se včasih kot iz sna prebudil med samimi trupli. Spraševal sem se, kaj delam tukaj, saj tega kraja ne poznam in sem malo prej bil nekje drugje. Verjetno so me ob eksploziji kake mine imeli za mrtvega in so me kot kaksno vrečo odvrgli na kup mrličev.

Ste se v glavnem branili, ali ste tudi napadali?

Ce so nam Italijani odvzeli kos ozemlja, smo si ga s protinapadi skušali pridobiti nazaj. To pa je opravljala naša pehota. Mi strojničarji smo bolj poredkoma odhajali na osvajalne pohode, ker pač za to nismo bili opremljeni. Puške nismo imeli. Za boj od blizu smo imeli revolver in bajonetu podoben nož. Spominjam pa se dogodka, ko sem se popolnoma sam znašel v italijanskem jarku. V eni roki sem držal pistolo, v drugi pa nož. Niti dva metra stran so mi nasproti stali trije italijanski vojaki. Vsi stirje smo se prestrašeno gledali in nismo vedeli kaj bi. Po nekaj mučnih trenutkih je eden od njih odvrnil puško in zbežal, ostala dva pa sta dvignila roke in se podala. Kar odleglo mi je, kajti na ubijanje od blizu nisem bil pripravljen.

Prisel je 24. oktober 1917, dan začetka preboja pri Kobaridu. Kam je bila tedaj poslana vaša enota?

Že nekaj dni pred nasogočno ofenzivo, smo bili s Krasa premeščeni na Banjsko planoto, pravzaprav na Kanalski Lom. Dne 24. oktobra se je začel hkrati preboj pri Tolminu in pri Bovcu, 25. pa smo tudi mi krenili v napad. Naše topništvo je odlično opravilo svojo nalogo, tako da smo proti Soci napredovali brez večjih težav. Komaj se je dani, smo v bližini cerkvice Marije Snezne nad Avčami presenetili in brez boja ujeli cel italijanski bataljon, ki se je nad potokom Avčček prebijal proti Soci. Naključje je hotelo, da sem poveljnika te italijanske enote ponovno srečal skoraj 10 let kasneje v Avčah. Takrat sem delal na avski postji, on pa je med tem

bili na Ligu in na Kambreskem, naslednji dan pa smo udarili proti Cedadu. Odpor Italijanov je bil ponekod srđit, vendar neorganiziran, tako da smo precej hitro napredovali. Reko Timent smo prekoracili v zgornjem toku tretjega dne preboja.

Vojne pa s to silovito ofenzivo se zdalec ni bilo konca!

Tako je. Čakalo nas je še eno leto vojne. Naša enota se je najprej bojevala na Piavi, v najhujsi zimi pa so nas poslali na Monte Grappa, kjer smo v visokem snegu jedli samo dvakrat v 21 dneh! Po krajšem odmoru v bližini Trenta, je 28. polk krvavel na planoti Asiago, zadnje mesece vojne pa skoraj na svičarski meji, kjer smo za nasprotnika imeli neko francosko divizijo.

Kje pa vas je zatekel konec vojne?

V začetku oktobra 1918 sem zbolel za pleuritisom in poslali so me v vojsko bolnico na Dunaj. Tam sem dočkal konec vojne. Ker pa sem bil se vedno vojak ceskega polka, so me poklicali v Prago, da bi vstopil v novo nastalo českoslovaško armado. Nisem vedel kaj naj napravim, a končno je zmagalo domotožje in sem se vrnil domov. Naj povem, da v dveh letih fronte, nisem niti enkrat bil na dopustu, ker kratkomalo nisem imel kam!

Moje srečanje z Ivanom Kovačičem se ni omejilo le na en pogovor. Telefoniral in obiskal sem ga še nekajkrat. Razkazal mi je tudi okolico Avč ter mi pokazal, kje so bila vojaška pokopališča in spominske plosče. Peljal me je tudi do cerkvice Marije Snezne ter mi s ponosom pokazal kraj, kjer so pred 78 leti ujeli italijanski bataljon. Vecino teh ogledov sva opravila pes, kajti kljub

Tako je izgledalo avstrijsko strojnično gnezdo

znasle v neposrednem zaledju prve bojne črte. V vas je vsak dan prihajalo več vojaštva, ki je na samem bregu reke in po bližnjih gricah pričelo kopati jarke. Dobra polovica vaščanov je takoj odšla v begunstvo, preostali pa smo vztrajali doma, nekateri več kot dve leti. Vsi moški, med katerimi tudi jaz, smo morali vojski pomagati pri raznih obrambnih opravilih. Kopali smo jarke, gradili zaklonišča, z volovsko vprego smo pomagali pri prevozih živeza in streliva, itd. Našo vas so s Korade in Kambreskega stalno obstreljevali, tako da so žrtve padale tudi med civilisti.

Kdaj pa so vas mobilizirali?

Konec januarja 1916 sem dobil poziv za nabor. Z nekaterimi drugimi mladimi, skoraj se otroci, smo se pes podali čez Banjsko planoto do Cepovana in čez Tmovski gozd do Ajdovscij.

iz Prazanov in je bil proglašen za izdajalsko enoto, kajti večina regimenta se je leto prej brez boja predala Rusom. Da bi oprali "necastni madež", je visja komanda preostanek tega ceskega polka posiljala na najbolj vroče odseke raznih bojišč. Januarja 1917 so nas poslali na Kras, in sicer na odsek Grmada, Flondar, Jamlje, Sela na Krasu.

Kaksno je bilo prvo srečanje s fronto?

Do Nabrezine smo pripotovali z vlakom. Med potovanjem sem se zastrupil s hrano in sem bil ves čas voznike komaj pri zavešti. Komandant je bil prepričan, da me daje strahopetnost in zato mojim resničnim težavam ni dosti verjel. Tedaj sem pomislil: »Ce bi ti vedel, da sem skoraj 15 mesecev preživel kot civilist na fronti, bi se ne toliko sopiril in bi z mano drugace ravnal!« Po nekaj dneh počitka v Nabrezini,

la druga enota.

Ste bil kdaj ranjen?

Imel sem srečo in mislim, da sem iz moje prvotne enote bil eden redkih, ki sem preživel tisti pekel. Se zdaj si ne znam razložiti, kako mi je to uspelo. Lazje sem bil sicer večkrat ranjen a je vselej slo bolj za praske kot pa za prave rane. Enkrat mi je krogla oplazila uho, drugič sem dobil kar cel rafal v celado. Vrglo me je nazaj a na srečo so krogle le zdrsnile ob jekleni pločevini. Nekoc je priletela mina naravnost v naše strojnično gnezdo. Na mestu je ubila oba moja tovarisa (eden je bil doma iz Krmina), mene pa je zalučalo daleč stran. Bil sem ves krvav, toda le od krvi mojih nesrečnih soborcev. Se najhuje sem jo skupil, ko mi je velik kamen padel na glavo. Celada me je sicer obvarovala, hudega možganskega pretresa pa ni mogla preprečiti. Od lakote, zeje

Ivan Kovačič (prvi z desne) v ldrji leta 1916

sem cistokrvem Ceh! Se istega večera smo jo udarili preko Soce. Italijani so sicer pred umikom raztreli vse mostove, toda neka nemška inženirska enota je v nekaj urah postavila nov pontonski most čez zelo de-ročo reko. Pozno ponoči smo ze

svojim 97 letom, je Ivan se vedno zelo zila in se ne ustrasi niti daljše hoje.

Pogovor zapisal
Vili Princič
Fotografije Mario Muto

V Bonetih jih je padlo toliko, kolikor je bilo hiš v vasi

**PRVA
SVETOVNA
VOJNA**

V Dolu je še nekaj domaćinov, ki so se rodili pred prvo vojno vihro in ki radi obujajo spomine na svoja otroška leta in na tedanje čase. Nekaj o tem smo napisali že v nedavnem prvem poročilu iz Bonetov za »Nedeljske teme«.

Lojzka Jelen, letnik 1908, rojena v Opatjem Selu, je več povojnih let preživela v Bonetih, nakar se je omožila pri Bernih, kjer živi se danes. Dobro se spominja zlasti tistih časov ob koncu prve vojne, ko so se domaćini vrnili iz begunstva in so pri Bonetih stale le vojaske barake, hiše pa so bile vse do tal porušene. Lojzka je živela kot begunka nekaj časa v neki vasi pri Velikih Lascah, medtem ko so številni drugi Doljani preživeli begunstvo na Českem ali v notranjosti Monarhije. Na sliki, ki jo objavljamo in ki nam jo je dal na razpolago Rajko Boneta, je večja skupina primorskih beguncev, zbranih ob priliki prvega obhajila otrok v trgu Kralupy (begunsko taborišče je bilo v bližnji vasi Visoko Mito) ob Vltavi nekaj kilometrov severno od Prage. Izmed otrok na sliki sta menda živi le še dve ženski, obe v Doberdobu. Odrasli begunci so skoraj ves čas delali v neki tovarni sladkorja, razmere v samem taborišču pa so bile precej žalostne.

Lojzka rada pripoveduje tudi o slepem konju, ki je zaostal za

avstroogrsko vojsko, ko se je ta leta 1916 umikala iz Dola na višjo obrambno crto, in ki se je po nekaj dneh zatekel ves stradan v Bonete. Kot prikazen je stopical okrog vodnjaka, dokler ga domaćini niso napojili in nakrmili. Slepi konj je ostal na-

to v vasi in italijanska komanda se je odpovedala temu, da bi ga obravnavala kot vojni plen. Čeprav slep - pravi Lojzka - je bil konj vsestransko uporaben na polju, za njim pa je plug puscil začuda ravne brazde...

Ko se je zacela prva svetovna

vojna, je živelo pri Bonetih osem do deset družin, približno toliko, kolikor jih je danes - pravi nadalje Lojzka - družine pa so bile tedaj številnejše, tako da jih je leta 1914, ko je Avstroogrska vpoklicala mlade pod orožje, iz vasi odšlo 12. Samo stiri so se ob koncu morije vrnili v domači kraj. Vas je bila kakor rečeno poponoma uničena, vojskega gradbenega materiala - vsaj kar se lesa in železa tice - pa ni manjkalo. Prave hiše pa so začele ponovno vstajati sele potem, ko so domaćini prejeli vojno odškodnino. Možnosti za zaposlitev je bilo dolgo let le malo in tudi domaćini iz Bonetov so se leta podajali v »rudnik«, to je zbirali so na poljih in gmajnah granate, staro železo in druge kovine, da bi si prislužili nekaj lir. Pogosto so se odpravljali celo do Fajtjevega hriba, kjer je bilo tega materiala na kupe. Pri tem nevarnem poslu so tudi Boneti plačali svoj krvni davek: nedaleč od nove vasi se je tako pri razstavljanju granate smrtno ponesrečil domaćin Tone Boneta.

Na prvo svetovno vojno pri Bonetih spominjajo se posebno številne kaverne in zaklonišča. Te so izvrtali bodisi Avstrijci, bodisi pozneje Italijani. Italijani na primer so imeli v kaverni, katere zrelo se odpira na samo cesto stev. 55 (Trst-Gorica), urejeno zasilno bolnico, medtem ko si je komanda brigade rajši omislila neko barako v bregu nad vasjo. Kako pogosto so posejane kaverne na tem območju, naj pove podatek, da jih pazljivejši popotnik, ki se poda po stari cesti, ki se dviga nad vasjo do vrha in se nato nadaljuje po ravnem v eni smeri proti Novi vasi in v drugi proti Selom - goriski Cai je zaznamoval to izletniško pot s stev. 75 - na razdalji nekaj sto metrov nasteje več kot dvajset. Nekaterne kaverne so zasute, ker so v njih med obema vojnoma razstreljevali bombe in granate, ki so jih orožniki zbrali na poljih in med rastlinjem obkraj doline. Nekaterne kaverne so nasprotno se dobro ohranjene, s se

vidnimi napismi nad vhodi.

Da se povrnemo h glavnemu vojskemu pokopališču pri vasi, o katerem smo že nekaj napisali v prejšnjem sestavku. Z mirno pogodbo sta se Italija in Avstrija ob koncu vojne med drugim dogovorili, da bosta skrbeli za primerno ohranitev ostankov »tujcev«, padlih oziroma pokopanih na ozemlju ene oziroma druge države. Posoje in Kras sta predstavljala v tem pogledu velik problem, saj so stiri leta vojne s številnimi krvavimi ofenzivami, in razne nalezljive bolezni pustile za seboj na desetisoce mladih grobov. Tudi v Dolu je Italija začasno uredila nekaj pokopališč, za zasedena zemljišča pa je priznavala lastnikom majhno letno odškodnino. Za bivši vinograd pri Bonetih, kjer je stalo najprej avstrijsko in nato italijansko pokopališče, skupno 1300 m kv. površine, je lastnik prejemal na leto 65 lir (0, 05 lire za kvadratni meter). Za morebitne okvare je odgovarjal lastnik zemljišča, - pravi člen 6 pogodbe - v zameno pa mu bo vojska uprava prepustila perimetralni zid... Na tem pokopališču je stal še do leta 1985 večji kriz, nakar je neke noči enostavno izginil. Nekaj nagrobnih kamnov je zdaj nametanih na kupih, narava pa se ponovno polagoma polasca dolga leta odvezeta ji površine. Živine v vasi skoraj ni več in le malo verjetnosti je, da bi v kratkem spet na tem mestu nastal na primer negovan travnik. Bolj verjetno je, da

bodo domaćini prej uredili vinograd, kakrsen je tu cvetel pred prvo svetovno vojno.

Vzpetino Na Verdi (koto 208 jug) je italijanska infanterija nasakovala neprekinjeno devet mesecev. Avstrijci so koto krčevito branili, saj jim je predstavljala odlično opazovališče, s katerega so imeli kot na dlani nasproti ležeče vrtače, znaten del Dola, Brestovico in Grmado. Boji so bili zaradi tega se posebno krvavi in na italijanski strani je na primer samo 65. regiment bigade Valtellina - kakor bremo na spomeniku tik nad cesto pri Bonetih - v dveh dneh v začetku novembra 1916 izgubil 50 oficirjev in 1000 vojakov.

Sele spomladi leta 1917 se je Italijanom poročilo zasesti koto, ki so jo poprej z deseturnim bobnečim ognjem vse razpoložljive artilerije - in te ni bilo malo - povsem preorali. To je bila tudi skrajna točka, do katere so na tem področju prodrli pred kobariskim prebojem, ko so se morali tudi iz Dola umakniti na Piavo. Na obeh straneh so bile človeške žrtve zelo velike. A. Frescura je v svojem dnevniku (»Diario di un imboscato«, Vicenza 1919), ob koncu poglavja, v katerem opisuje boje okrog kote 208, zapisal: »Pravijo, da artilerija strelja, glavni stab napreduje v karieri, konjenica koketira, pehota umira. Neumnosti. Razen ene: pehota res umira«.

Elio Fornazarić

Na slikah:

Pod naslovom: Begunci s Primorskega pred cerkvijo v trgu Kralupy na Českem. V bližnji vasi Visoko Mito je bilo obsežno begunsko taborišče, v katerem so preživeli dalj časa tudi številni Doljani. Original slike hrani Rajko Boneta.

Levo spodaj: Naslovna stran dogovora, s katerim je italijanska vojska uprava leta 1992 priznala Alojzu Boneti, lastniku zemljišča, na katerem so uredili vojaško pokopališče, letno odškodnino 0,05 lire za kvadratni meter.

Spodaj: Kup neeksplozivnih izstrelkov in granat, ki so jih domaćini zbrali na pašnikih in v gmovjih okrog Bonetov.

UFFICIO CENTRALE

per la cura ed onoranze delle salme dei caduti in guerra

UDINE

Provincia di Gorizia

Comune di Opacchiasella

CONVENZIONE

tra l'Amministrazione Militare ed

il Sig. Bonetta Luigi fu Antonio

per l'occupazione di un suo terreno in Comune di Opacchiasella

ad uso cimitero militare

L'anno millenovecentoventidue addì 9 del mese di Maggio in Udine.

Premesso che per l'intumazione delle salme di militari nel Comune di Opacchiasella si rese necessario occupare nel 1910 una porzione di fondo di proprietà del Sig. Bonetta Luigi fu Antonio

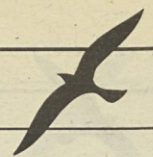
Che in base al Regio Decreto N. 218 in data 29 Gennaio 1920 e successivo Decreto Ministeriale 10 Marzo 1920 devesi ora stabilire il compenso da corrispondersi al proprietario per l'occupazione di che trattasi:

Tra l'Amministrazione Militare rappresentata dal Tenente Onorabile Sig. Vincenzo ed il Sig. Bonetta Luigi

proprietario del fondo occupato si conviene quanto segue:

ART. 1.º

Il Sig. Bonetta Luigi fu Antonio concede all'Amministrazione Militare l'occupazione di m.² 1300 del suo fondo sito in frazione di Casa Forletti e Bonetta Comune di Opacchiasella distinto in Mappa col N.º 13-18 per la formazione del cimitero militare

DAN ODPRTIH VRAT

V Šempolaju je uspelo: vrtec in dom z roko v roki

V slačilnico šempolajskega vrtca so bile že navsezgodaj v petek, 16. junija odložene poleg otroških košaric z različnimi razpoznavnimi znaki, tudi usnjene torbe odraslih. Odvijal se je namreč Dan odprtih vrat in očitno so starsi sprejeli valilo njihovih otrok ter dan do cela posvetili malčkom. Komur je služba dovoljevala, je odšel s svojim otrokom v vrtec. Obetalo se je nevsakdanje jutro in popoldne.

Na vhodnih vratih je visel plakat, ki je provokativno opozarjal: - Clovek se neha igrati, ko se stara / Clovek se stara, ker se neha igrati -. V vrtcu namreč si zakone pišejo otroci sami in starejšim ne ostaja drugega, kot da se tem prilagodijo. Modri (modrostrni stavki pa ne prihajajo iz ust le zrelih oseb, pač pa so tudi sad otroške spontanosti. Smemo potrditi, da je na starše komaj

omenjena fraza odlično učinkovala. Sprejeli so izziv in se kaj kmalu privadili na "novo okolje". Naj ne pozabimo omeniti, da so v vabilu otroci očetom svetovali naj prinesejo s seboj izvijac, mamicam pa naj ne pozabljajo predpasnika; medtem ko bi očetje popravili polomljeno opremo, bi mame kaj spekle.

Potem ko so prestopili prag vrtca, so se mame in očetje pogloma odpovedali starševi vlogi ter prijetno vzdušje jih je takoj popeljal v "tok doživljanja". Cez celo steno učilnice naslikano morje z ribicami, ladjami vseh barv in čudovitimi morskimi zvezdami ter na oknih viseči metulji in roze, ki jih otroška fantazija vidi v posebnih dimenzijah in barvah, so kaj kmalu pri starih obudili otroško naravo, ki drugače težje pride na dan v družbenem okolju. In že so

lahko gledali kako so mame risale, pele, pospravljale in kuhale. Očetje so nekaj časa "pazljivo" stali ob strani, nakar jih je otroška navdušenost prepričala in že je eden imel v rokah kladivo, drugi je igral harmoniko, tretji pa je popravljal igrače. Otroci so najprej začudeno opazovali starše v tej njim nepoznani preobleki, nakar so hiteli razkazovati očku in mami vse skrite koticke vrtca ali drugače njihovega sveta. Starsi so se med seboj pogovarjali oziroma spoznavali, saj jim vsakodnevna jutranja naglica dopušča čas komaj za bežen pozdrav. Iz starševih opisov dneva oziroma zahval učiteljicami Silvi in Claudiji ter gospe Valeriji je razvidno njihovo začudenje, za odlično sproščenost, ki je prevladovala med vsemi. Stavki govorijo o veselju in presenečenju nad samim se-

boj, o uspešnosti dneva, o posebnih doživetjih ter o enkratnih in nenadomestljivih trenutkih.

Pred kosilom je prisla na vrsto predstavitev igre Rdeča kapica. Izvedli pa naj bi jo starsi. Otroci so v dvoranici nestrpno čakali na začetek pravljice. Ko so na oder stopili starsi, so se otrokom zaiskrile oči. V hudobnem volku, babici, borov-

nici, drevesu, strogemu lovcu, jagodi in soncu so prepoznali svojega očka ali mamo. Med burnima aplavzoma je sledilo vzdušje polno topline. Za kosilo so mame spekle pizzo, očki pa na vrtu piščance.

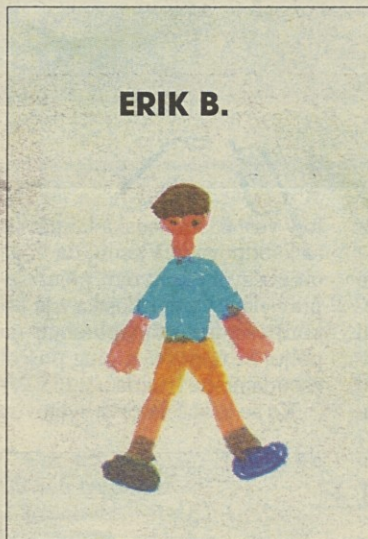
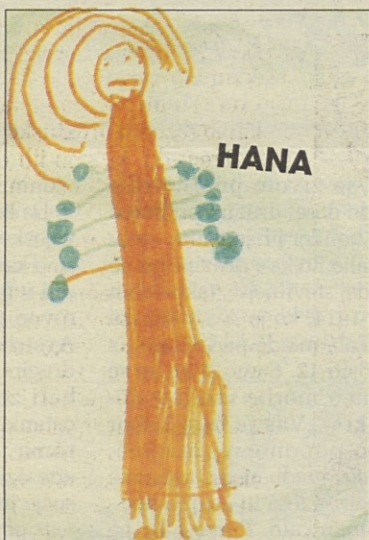
Tudi pri nas (kot že v Sloveniji) se torej uveljavlja geslo: - Vrtec in dom z roko v roki za srečno otroštvo -. Poleg utečnih oblik sodelovanja kot so

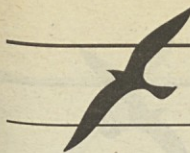
govorilne ure in roditeljski sestanki, je slednjim inovativnim načinom dan poseben poudarek za primerno zbliževanje dveh svetov - doma in vrtca -, ki sta si blizu, a v resnici zelo oddaljena. Zaposlenost obeh staršev je privedla do tega, da je čas, ki ga onadva preživljata s svojim otrokom, vedno krajši. Dobro sodelovanje med družino in vrtcem ima zato vedno večji pomen in eno najboljših oblik je, ko so starsi izvajalci vzgojnega dela.

Odnos se do otrok spreminja in skuša se izboljšati kvaliteto srečanj med družino in vrtcem. Obrazi otrok s široko odprtimi usti in srečni starsi so pa dokaz, da je srečanje v šempolajskem vrtcu uspelo. Vsem bo ta dan ostal v spominu ter prizadevnim vzgojiteljicam bo uspeh glede pravilno izbrane poti služil za nadaljnje delovanje.

Krasno doživetje za otroke, starše in seveda tudi nas vzgojitelje. Vsako leto smo poleg zaključne prireditve organizirali izlet v inozemstvo ali v Benetije. Letos smo se odločili drugače. Srečni obrazi otrok in njihovih staršev je dokaz, da smo izbrali primeren način zbliževanja dveh svetov "doma in vrtca", ki sta si tako blizu a v resnici zelo oddaljena. Starše bo treba še veliko spodbujati, da bi razumeli zakaj in kako si v vrtcu prizadevamo, želimo si, da bi otroci bili srečni, da bi sirili njihova obzolja, se vključevali v družbo sovrstnikov v sproščeni in veselem vzdušju.

Učiteljici

...in kaj k temu pravijo starši naših malčkov

DAN
ODPRTIH
VRAT

V petek, 16. 5. 95 je bil v otroškem vrtcu v Sempolaju »Dan odprtih vrat«. Vsi starši smo bili povabljeni, da preživimo dan z našimi malčki. Na žalost se vsi očetje niso mogli odzvati povabilu, vsekakor vsaj mamice smo bile vse prisotne.

V vrtcu smo skupaj risali, se igrali in zajtrkovali. Starši smo tudi improvizirali igrice Rdeca kapica, katere so se otroci zelo veselili. Smeha je bilo na pretek. Kmalu je prišla ura kosila in starši smo si porazdelili naloge: očetje so pekli pizance na žaru, mamice pa smo pripravile mizo, spekle pizzo, pripravile zelenjavo in jagode in kar k temu spada. Po kosilu in seveda po krajšem počitku smo šli na sprehod v gozdček, kamor gredo večkrat naši otroci. Prehitro je prišla ura, ko smo se morali posloviti in se vrniti vsak na svoj dom.

Opis tega dneva odprtih vrat verjetno mnogim ne pomeni veliko, vsekakor pa ima za nas

starše in otroke, ki smo ta dan skupaj preživeli, globlji pomen. Tega dneva otroci verjetno ne bodo tako zlahka pozabili, kajti prav take majhne stvari jim ostanejo trajno v spominu. Čeprav ne bodo tega veselja zunanje pokazali, sem sigurna, da nam bodo notranje večno hvaležni za to prilžnost.

Osebnost, kot mama, imam dvoje mnenj o ženskah. Prve, ki jim ni mogoče uživati takih trenutkov, ker nimajo otrok, ne po lastni izbiri. Ko pomislim na te ženske, mi je težko pri srcu, ker bi želela vsaki take in podobne urice veselja.

Druge pa, ki nimajo otrok zaradi drugih skrbi ali pa, ker nimajo časa, tem ženskam morda vse to kar sem napisala

ne pomeni nič. Naj jim bo pa znano, da ne vedo, kaj si izgubijo. To so trenutki, ki niso nadomestljivi z nobeno drugo stvarjo.

Za konec bi se zahvalila učiteljicam Silvi in Klavdiji ter gospe Valeriji za enkratno prilžnost, ki so nam jo dale.

Irene Briscak

Lepo je, da vidis, kako se je tvoj otrok vključil v "sol-sko" življenje. Lepo je tudi, da tvoj otrok vidi, da tudi ti rad sodeluješ pri tem, čeprav samo za en dan, poseben dan.

"Dan odprtih vrat", ki smo ga preživeli v našem vrtcu, je bil zelo uspešen. Pomembno je to, da smo preživeli ta dan vsi skupaj v zelo sproščenem in veselem vzdušju.

Gabrijela

Veliko sem prebirala o pobudah o "Dnevu odprtih vrat", a da bi pri teh sodelovala, nikoli. To je bilo moje prvo srečanje v "taki", novi situaciji. Iskreno povedano je bilo to srečanje uspešno, saj lahko pomislimo samo na sproščenost, ki je prevladovala med vsemi.

Ze nekaj časa poskušam živeti življenje in skušam iz njega crpati vsaki trenutek, ki ga resnično začutim. Tako sem tudi danes uživala vse možne momente tega pomembnega, lahko rečem družinskega dne.

Trenutki, ki smo jih doživljali, so bili globoki, taki katerim se ne moreš odmakniti, saj te prevzamejo celega. To so trenutki veselja, v katere se resnično uživiš in postaneš ob njih "nemočen" in resničen. Biti v takem okolju predvsem zase, za otroke, za vse...je bilo kot se potopiti v "tisti" svet, ki ga večkrat pozabljamo in se mu mogoče tudi nehoti odmikamo kot da skoro ne bi obstajal. A vendar je prav ta svet tisti, ki nam daje "tisto" življenje, elisir in moc, da lahko preživimo.

Mislím, da je bistvo vsega postalo iskati ekstrakte ne pa količine. Količine imamo veliko in crpati iz nje je zelo težko, če pa imas ekstrakt lahko iz njega narediš malo, nekaj več, mnogo in tudi ogromno (približno kot imeti v hladilniku vedno malinov sirup).

Zato bom poudarila, da je bil ta dan mogoče tudi naporen, a je bil samo en dan, ki smo ga vsi radi "žrtvovali", da smo se igrali, se zabavali, risali, peli, kuhali, pospravljali, krasili... s svojimi malčki. Ta dan je bil za vse, ki smo bili tam, resnično nepozaben in prijeten.

Lara

Izkušnja letošnjega praznika "Dan odprtih vrat" ob zaključku vrtca je nadvse pozitivna. Bil je to popolnoma drugačen dan - za malčke in za nas starše. Poleg tega, da so si otroci z na široko odprtimi usti ogledovali svoje starše kakršnih najbrž niso se imeli prilike videti, je bila to cudovita prilžnost, da se starši med sabo pogovorimo, se bolje spoznamo, saj v vsakodnevni naglici ne ostaja kaj več časa kot za bezen pozdrav.

Sami starši smo se cutili, katerih reči smo zmogni v drugačnem, prikupno toplem ambientu, ki sta ga učiteljici Silva in Claudia ter ljubezniva gospa Valerija znali spretno pripraviti v vrtcu.

Nenazadnje, oziroma najvažnejše je dejstvo, da je bil ta dan nepozaben tudi za naše malčke (o tem pricaajo njihovi spomini na tisto posebno doživetje), saj so nam predstavili svoj ambient, v katerem preživijo večji del svojega časa in nas obogatili z izkušnjo, ki nam bo ostala nepozabna v spominu.

Suzana Radović

Sensazione finale di aver passato una giornata serena e positiva. Alice era molto contenta di aver mostrato un ambiente che ritiene "suo".

Mi é piaciuto conoscere un'pò meglio gli spazi, alcuni momenti della giornata e vedere i modi di relazionare che i bambini hanno tra loro (ho sempre avuto una certa curiosità).

Occasione per una maggiore conoscenza tra i genitori in un clima rilassato (il "fare" insieme facilita la conoscenza).

E' stata un'occasione per me piacevole e rilassante di gioco, disegno...

Importante aprire i collegamenti tra asilo e famiglia che Alice vive come mondi separati pur rispettando il bisogno di uno spazio proprio (non chiedere alla maestra informazioni, non raccontargli certe cose...)

Notevole la capacità dei genitori di aderire con entusiasmo alle proposte in modo partecipato - potenzialità da sfruttare.

Darci un tempo anche se minimo di vivere con i bambini facendo insieme le stesse cose.

Giuliana

Vrtec obiskuje tudi deklica, katere starši so Italijani. Vsi trije (Alice + starša) so se hitro vključili v našo stvarnost. Besedilo objavljamo v italijanskem izvirniku s slovenskim prevodom.

Končni občutek je, da smo preživeli brezskrben in pozitiven dan. Alice je bila zelo zadovoljna, da nam je pokazala okolje, ki ga ima za »svoje«.

Vse mi je bilo nekoliko bolje spoznati prostore in pristostvovati nekaterim trenutkom dneva oziroma opazovati, kako se otroci med seboj obnašajo (vselej sem bila nekoliko radovedna.)

To je bila prilžnost, da se starši med seboj pobliže spoznajo v sproščenem vzdušju (sodelovanje omogoča boljše spoznavanje.)

Zame je bila to prijetna in sproščujoča prilžnost za igranje, risanje...

Pomembno je vzpostaviti stike med vrtcem in družino, ki ju Alice doživlja kot ločena svetova, čeprav spoštuje potrebo po nekem lastnem prostoru (ne praviš učiteljice določenih informacij, ne pripoveduje ji določenih stvari...)

Precejšnjo sposobnost staršev soudeleževanja in sprejemanja predlogov z navdušenjem bi bilo treba izkoristiti.

Dobiti bi morali nekaj časa, čeprav malo, da bi ga preživeli z otroki in se z njimi ukvarjali z istimi stvarmi.

Giuliana

Z barvno »dieto« do vitkosti

Med barvno dieto boste opazili močno izločanje - Prvi rezultati že po nekaj dneh

Foto: Bojan Velikonja

Kdo se ne želi znebiti odvečnih kilogramov, če ne zaradi drugega, pa prav gotovo zaradi zdravja. Mnogi ste tudi preiskusili najrazličnejše diete, na koncu pa ste zmeraj znova razočarani ugotovili, da se vam je teža čez čas povrnila. Nič čudnega, pravijo nekateri strokovnjaki, vse diete, ki temeljijo na preštevanju kalorij, namreč odpravljajo samo posledico, vzroka debelosti se niti ne dotaknejo.

Odvečnih kilogramov se znebimo uspešno samo z uporabo svetlobe. Pri tem se nam ni treba odrehati hrani, le nekoliko moramo paziti na izbiro. Zakaj?

Temeljni vzrok, zakaj so ljudje predebeli ali presuhi, tiči v barvnem neravnovesju njihove aure. Hrana je v bistvu svetloba in barva. Rastocne rastline (sadje in zelenjava) absorbirajo sončno svetlobo s fotosintezo, nato svetlobo spremenijo v posamezno barvo. Ko jemo sadje ali zelenjavo in hrano prebavljamo, jo znova razstavimo nazaj v svetlobo in barvo.

Tisti, ki so pretirano suhi in se vztrajno trudijo pridobiti težo, najbolje vedo, da se ne zredijo, čeprav zaužijejo se toliko hrane. Kajti njihova suhost je posledica barvnega neravnovesja v auri, to je pomanjkanje modrozelenih barv. Da bi znova ustvarili barvno skladnost, morajo v svojo auro na poseben način dobiti modrozeleno barvo - jin.

Podobno je s tistimi, ki tehtajo preveč. Vse diete jih zmeraj znova vračajo v izhodišče - v pretirano telesno težo. Da bi popravili barvno neravnovesje v auri, morajo na določen način dobiti rdečezeleno barvo - jang.

In kako pomagati, da bi ne samo zgubili odvečne kilogra-

me, temveč ohranili tisto idealno težo, ki je najprimernejša za vašo telesno zgradbo?

Barvna shujševalna dieta

Kupiti si boste morali nekaj pripomočkov, toda splacalo se bo. Potrebovali boste: kovinsko svetilko, kakršno imamo ponavadi na pisalni mizi. Ta naj bo iz medenine ali druge kovine bele ali rdeče barve, z upogljivim gumijastim vratom in trdnim postavkom, ki je toliko težak in širok, da se ne prevrne; rdečo žarnico, ne prozorno, temveč motno, podobno tisti, ki označuje izhod iz gledališča ali kina. Močna naj bo 100 W, nikakor pa ne manj kot 75 W; majhen kasetofon, lahko walkman s slusalkama; eno ali več kaset z glasbo, v katerih je veliko bobnanja.

Najboljši in najučinkovitejši so posnetki koračnice Johna Philipa Sonsa ali pa kasete z glasno rockovsko glasbo, s hitrim ritmom in bobnanjem. Tudi kakšna koračnica bo dobra, če nimate česa boljšega; stiri kozarce, ki držijo od 240 do 300 gramov. Kozarci morajo biti temnordeče barve (kot rubin), vendar ne oranžnordeče. Dobri so tudi plastični v temnordeči barvi, le da so dovolj veliki; budilko.

OPOZORILO: Ko se odločite za barvno dieto, jo morate

dosledno izvajati, in sicer vsak dan, če je le mogoče ob istem času. Dieta mora trajati najmanj 45 dni in ne več kot 63. Najboljši dnevni čas zanjo je sončni vzhod ali zahod in ure, ki so temu času najbližje.

Ce se boste po nekaj dneh svetlobne barvne diete počutili preveč razburjene ali izčrpane, za dva do tri dni zamenjajte rdečo žarnico z oranžno, nato pa spet uporabljajte rdečo. Med barvno dieto boste opazili močno izločanje iz crevesja in ledvic. Teža se vam bo že v nekaj dneh zelo zmanjšala. Ce se bo vaše telo na tovrstno dieto odzivalo z drisko, ki bo trajala več kot en dan, rdečo žarnico spet nadomestite z oranžno. Oranžno žarnico uporabljajte pri terapiji naslednja dva dni in potem spet sežite po rdeči.

Osebe z visokim krvnim pritiskom ali tiste z aritmijo (pospešenim nepravilnim bitjem srca) naj pri celotnem postopku uporabljajo vse dni oranžno žarnico namesto rdeče. Učinek bo sicer počasnejši kot pri rdeči žarnici, toda za te osebe gotovo veliko varnejši.

Pomembno je, da s terapijo začnete tedaj, ko boste povsem prepričani, da jo boste izvajali nepretrgoma vseh 45 ali 63 dni. Ce tega ne boste mogli, je bolje, da se je ne lotite.

Prvi korak

Pojdite v spalnico in jo zatemnite. Slecite se do golega. Na nočno omarico postavite budilko in jo naravnajte na 15 minut. Vstavite kaseto v kasetofon in si namestite slusalke.

Svetilko z rdečo žarnico dajte med kolena in jo čvrsto držite s koleni (s stegni), tako, da se ne bo prevrnila. Vrat svetilke usmerite tako, da bo rdeča žarnica neposredno osvetljevala vaš solarni pleksus (točka med zadnjim rebrom in popkom). Svetilko prižgite in vklopite kasetofon. Sprostite se in odprite negativne misli. Prepustite se le vplivu glasbe. Glasbo naravnajte na tisto glasnost, ki vam je prijetna. Lahko zaprete oči, da bi se bolj poglobili sproščenost, vendar to ni nujno. Glasba z veliko bobnenja deluje na auro podobno kot rdeča barvna kopel, zato je v oporo med terapijo.

Po 15 minutah, ko zazvoni budilka, premestite svetilko k vznožju nog, tako da bo rdeča svetloba segala nekaj centimetrov stran od podplatov (še zmeraj ostanite leže na hrbtu). Znova naravnajte budilko na 15 minut, se sprostite in nadaljujte s poslušanjem glasbe.

To je konec prvega koraka, ki ga morate izvesti vsak dan, ves čas terapije. Najbolje je, ce ga izvedete vsak dan ob istem času. Na primer preden greste na delo.

Drugi korak

Dva od starih rdečih kozarcev napolnite z vodo. Kozarce postavite na prosto, da bo lahko vanje sijalo sonce, in to najmanj tri ure na dan, ce je le mogoče, ves dan. To bo solariziralo vodo z rdečezlatimi žarki. Tudi znanstveno je potrjeno, da se pri učinkovanju sonca na vodo njena kemična sestava spremeni v skladu z barvo posode, v kateri je voda.

Vodo zavarujete pred insekti in smetmi z gazo, ki jo položite čez kozarec.

Ko boste dva kozarca solarizirane vode odnesli v sobo, mora dobiti voda pred uživanjem sobno temperaturo. Ko se voda v dveh kozarcih solarizira, kozarca prenesemo v sobo, ne prosto pa damo drugo dva kozarca, da se solarizirata. Tako boste lahko spili dva kozarca rdeče solarizirane vode jutraj in dva zvečer. Zaznali boste tudi poseben okus takšne vode, ki spominja na vodo iz čistih izvirov. Solarizirane vode ne smete zamrzovati.

Tretji korak

Zdaj mora dobiti vaše telo ustrezne barve tudi s hrano. Napotilo je povsem preprosto: jejte samo tisto hrano, ki je rdeče, zlate, rumene, bele ali oranžne barve. Na izbiro imate tako množico različne hrane v teh barvnih odtenkih in zagotovo ne boste lačni. Med shujševalno terapijo se ogibajte živil, ki so zelene, modre, modrozeleni, rumenozeleni ali rjave barve. Ko boste končali s terapijo, se vrnite spet na živila z vsemi barvami.

Pri izbiri živil je pomembna notranjost sadja ali zelenjave, ne pa zunanost, se sploh, ce lupine ne uživamo, temveč jo odstranimo. Tako na primer lubenica spada med živila rdeče barve, ne pa med živila zelene barve, čeprav je lupina zelena.

»Beli strupi« - bel sladkor, bela moka in bela sol - so v času diete prepovedani. Neprijemni so tudi sintetično pridelani sladkorni nadomestki. Jedi lahko sladite z rumenozlatim medom. Med barvno shujševalno dieto se tudi odsvetuje uživanje mesa, sploh rdečega mesa. Rdeče meso na-

mreč negativno vpliva na telo. Čeprav niste vegetarijanec(ka) se med terapijo raje vzdržite mesa, sicer terapija ne bo uspešna. Nekaj živil, ki jih lahko vključite v jedilnik: lubenica, marelice, paradižnik, rdeča čebula, češnje, rdeče vino, mleko, maline, med, limona, sir, jajca, testenine, breskve, rdeče zelje, jagode, ananas, banane, rdeče grozdje, koruza, pomaranče in krompir (vendar ne pečenega). Ob hrani si lahko privoščite tudi vroče čaje, ki naj bodo rdeče barve (na primer sipkov čaj).

Shujševalna dieta bo se uspešnejša, ce se boste med njo oblačili v rumana, zlata, oranžna in bela oblačila. Za dodatno uravnovesjanje aure si lahko pomagata tudi z barvno vizualizacijo. Dvakrat na dan vizualizirajte rdečo barvno kopel. Naj bo to vsak dan ob približno enakem času. Eno minuto dihaite stoje globoko in pravilno. Potem si predstavljajte bleščečo temnordečo ali karminastordečo svetlobo, ki sije s tal in kot valovi vse močnejše obliva vaše telo, dokler ne doseže vrha vaše glave; to naj traja minuto. Vizualizirajte končaje s predstavo, da ista vibrirajoča svetloba odteka navzdol, z vrha vaše glave, po telesu, prezema vse vaše celice in organe v njem in gre spet v tla. Tudi to naj traja eno minuto. Med terapijo lahko nosite tudi sončna očala, ki imajo rdeča, oranžna ali rumena stekla.

Če ste presuhi in želite pridobiti nekaj kilogramov

Barvna shujševalna dieta ne bo učinkovita, ce boste izvajali le en njen korak - ali samo barvno kopel, ali samo pili solarizirano vodo ali pa samo jedli ustrezna živila. Barvno dieto morate izvajati v celoti.

Ce ste med tisto pescico ljudi, ki ima sive lase zaradi prevelike suhosti, si tudi lahko pomagata z barvno terapijo, da bi dosegli zeleno težo. Za vas veljalo enaka navodila, le da je vaša terapija osredotočena na druge barvne odtenke.

Namesto rdeče svetilke uporabljajte modro, enako velja tudi za kozarce. Ogibajte se glasbi z glasnimi bobni, namesto te izberite pomirjujočo glasbo z veliko harfe in violine. Pri izboru oblačil pazite na to, da bodo ta modre, zelene, turkizne ali zeleno-rumene, rjave ali črne barve. Ogibajte se vsem barvnim odtenkom, ki so priporočeni za shujševalno dieto. Sončna očala naj imajo modra, rjava ali zelena stekla. Med vajami vizualizacije vizualizirajte travno zeleno kopel. Mogoče se najbolje, ce vaje vizualizacije naredite kar na travi.

Barvno kopel z modro žarnico uporabljajte 42 dni, ce se odločite, da vseeno nadaljujete, nikakor ne presežite 51 dni. Pri živilih se ogibajte tistim, ki so priporočljiva za shujševalno dieto, lahko pa si obilno privoščite živila modre, zelene, zelenorumene in rjave barve. Tudi vam so »beli strupi« in meso med dieto prepovedani, ker nasprotujejo ravnovesju v auri. Nekaj predlogov za vaš jedilnik: borovnice, slive, rjavi riz, spinacne testenine, artičoke, kumare, kikirikijevo maslo, orehi, sladice iz rjavega sladkorja, zelje, avokado, grah, zelena jabolka, zelena čebula, črni kaviar in badem. Uživajte lahko tudi vse čaje, ki so zelene barve, vendar ohlajene, ne vroče.

Priredila:
Ksenija Kvas

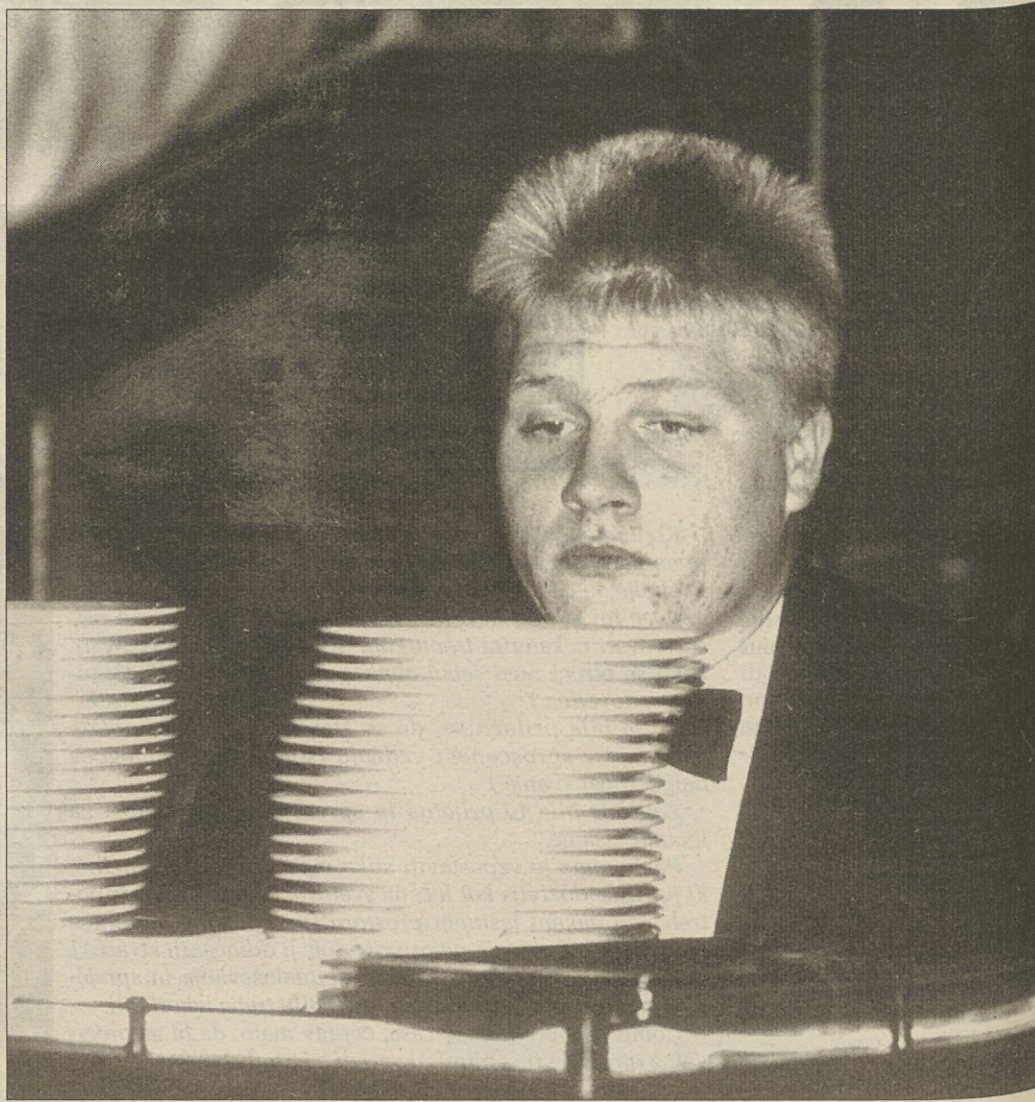

Foto: Mark Fillies

Čas groze, dvomov in upora

Ljudi na obeh straneh se je polaščal strah, ovaduhi so bili na pohodu

Svet pod Krimom akademika prof. dr. Ferda Gestrina in Revolucija pod Krimom župnika Janeza Klemenciča sta dva prikaza dogajanja v podkrimskih vaseh v času italijanske in nemške okupacije. Medtem ko je prvo delo raziskava brez stereotipov, je druga knjiga pogled človeka, ki vidi v narodnoosvobodilnem boju zgolj premeteno ali satansko delo komunistov, ki jim gre le za revolucijo, ne glede na njene pogubne posledice. Gestrin priznava, da je spopad »dobival oblike in značilnosti državljanske vojne v pobojih okupacije in kolaboracije«. Klemencič vidi v nastanku vaskih straž in bele garde le obrambo protikomunistično usmerjenih ljudi pred komunističnim nasiljem, noče pa videti in priznati, da je bila najprej kolaboracija z okupatorjem, ko so se duceju klanjali vsi od nekdanjega bana do skofa, nato pa je v času od italijanske ofenzive do italijanske kapitulacije sledilo leto grozot.

Prvo delo spregovori o tem, kako je ob italijanski zasedbi podkrimskih vasi med ljudmi naraslo sovražno razpoloženje

si zelo veliko, potem so se jim pa pridružili se drugi brezdomci. Dekleta so se kosala, kje jim bodo bolje kuhali in bolje postregli.«

postojanke peljali komunisti na kolesih, pa ni noben strel počil za njimi.« Ko opisuje, kako so Italijani na poti proti Gornjemu Igu postrelili tudi nekatere izanške fante, ki so se vrnili od komunistov brez pušk, napiše: »Komunisti so bili zelo blizu. S par strelbi bi bili lahko Lahe prepodili, pa niso hoteli... Znamenje zveze, ki so jo imeli komunisti z Lahi...«

Oba avtorja piseta, le da z različnim pristopom, o okupatorjevem nasilju v vaseh pod Krimom zlasti maja in julija 1942. Gestrin piše, da je bil Ig, ko so vanj dezevnega dne vdrla italijanski vojaki, na pol prazen. Del moč in fantov se je bojeval, del prebivalstva se je umaknil v gozdove. Italijani so začeli divjati po vasi. Po požigu dela vasi so moske odgnali na grad, ženske, otroke in starce, ki so se deloma zatekli v župnišče, pa so zgnali v kot pri cerkvenem zidu in jim grozili, da jih bodo postrelili. Medtem so vojaki plenili po hišah in trgovinah.

Klemencič navaja zanimiv pogovor z generalom Robottijem, ki je vprašal: »Ali je vas izropana? Kdo jo je? Partizani?« Klemencič naj bi mu po lastnih navedbah odgovoril, da niso bili partizani, temveč grenadirji. General ni več spraseval dalje.

Klemencič se je pri tem izognil vsebini poslanice, ki je pomenila v resnici poziv italijanskim vojskarskim oblastem, naj strogo ukrepajo proti OF in partizanom. Rečeno je bilo, da je bila odposlana iz Skofljice, v resnici pa je nastala v Klemencičevi fari. »Prenekateri duhovnik je pozbil, da se ljubezen po krščanskem nauku ne veseli sovražstva. Jezus je rekel Judom: Ljubi svojega sovražnika, ker s tem se razločujes od sovražnika! Hudega ne povračaj s hudim, krivice s krivico, ropa z ropom!«

Zanimivo je, da časopis Slovenec o grozotah, ki jih je puscala za sabo velika italijanska ofenziva, skoraj ni pisal. V dneh, ko so gorele podkrimske vasi, je pisal na primer o divjadi v okolici Ljubljane in o lovu na polhe. Se le ob koncu ofenzive je pisal, da je prišlo do razkroja partizanske vojske, medsebojnega obračunavanja in mascevanja ljudi nad njimi.

Oba avtorja spregovorita tudi o usodi približno 600 prebivalcev podkrimskih vasi v internaciji.

»Konec julija so Lahi začeli z nacrtnim odstranjevanjem naših

Za italijansko vojsko so v vaseh ostala le pogorišča in nemočni starci

ljudi,« piše Klemencič. »Preden so jih odpeljali z Iga, je govoril neki laski major, cokat in crn. Hvalil je, kako je Italija velika in lepa in da ni treba ženam jokati, ker se internirancem ne bo slabo godilo.«

Klemencič prizna, da so se oktobra začela širiti po malem vznemirljiva poročila z Raba. »Slisalo se je, kako slaba je prehrana in kako umirajo.« K njemu so začele prihajati ženske, ki so mu »pripisovale neomejeno in popolno moč, da lahko vse doseže«. Pisal je prošnje, potrjeval, da je napoved resnična in tako naprej. Fasistu colonellu Valascu so morali predložiti sezname s priporočili. Ker nekdanji interniranci po vrnitvi niso vedeli, kaj naj počno, komunisti pa so jih hoteli kar mobilizirati, so se uredili v vojsko ceto, dobili orožje in svojega poveljnika. Tako je po Klemenciču nastala tako imenovana vaska straža.

Strahovito okupatorjevo nasilje je bilo med najhujšimi v vsej Ljubljanski pokrajini in zaradi njega se je polasčalo malodusje celo partizanov in ne samo civilnega prebivalstva. »Psiholoski pritisk je našega borca čez noč spremenil v tiholazca,« je dejal Kidrič v pogovoru s Kocbekom. »Kaj mi bo svoboda, če pa bo vojna unicila mojo družino in moj dom?« je bilo tiste dni slišati marsikoga, ki se je prej navduseval za narodnoosvobodilno gibanje. Ljudi na obeh straneh se je

polasčal strah. Obvesčevalna služba in ovadustvo sta bila na pohodu. Partizanski obvesčevalec je na primer Igu pripisal kar 40 odstotkov belogardistično usmerjenih družin in tistih, ki so imeli člana pri domobranci. Pri tem ni upošteval, da so ljudje v strahu pred domobranci in oku-

pri delu, imeli pravico na mestu samem ustreliti. Toda že sredi decembra je glavno poveljstvo, ki je spoznalo, da bi se številni zeleli rešiti vaskih straž, izdalo nov proglas, ki je veleval partizanskim enotam, naj pustijo živeti vse, ki bi se priključili partizanom brez boja in ki obljubijo, da

Prvi partizani na Krimu poleti 1941

patorjevim mascevanjem skrbno prikrivali svoje prepričanje in pripadnost. Tašne napadne ali za lase privlečene ocene niso minile brez hudih posledic.

General Robotti je ukazal takoj ustreliti za vojsko sposobne moske, ki jih zalotijo med operacijami na odprtem polju ali v bližini topništva, in moske izven kraja svojega bivališca... in tako naprej do ukaza, da je treba aretirati vse moske, sposobne za vojsko, ki prebivajo v samotnih krajih ali naseljih...

Italijanske vojske oblasti so obravnavale internacijo kot represivni ukrep, s katerim naj bi vsaj zavrla, če ne celo zatrla narodnoosvobodilno gibanje, piše Gestrin. Klemencič zamolči priprave na vračanje internirancev, ki naj bi napolnili enote vaskih straž v službi okupatorja. Dilema je bila grozljiva: v vasko stražo ali umirati v taborišču!

Poveljstvo slovenskih partizanskih čet po Gestrinovih navedbah v začetku ni upoštevalo, da so številni Slovenci prisli v vasko stražo, ker so bili prisiljeni ali pa se niso zavedali svojega koraka. Z ukazom z dne 27. avgusta 1942 je postavilo vse njene oborožene pripadnike, tudi pomožno osebje, izven zakona. Vse te so partizanske enote, kolikor so imele sodne pravice, in tudi enote Narodne zaščite, kolikor bi jih zalotili

se ne bodo več bojevali proti OF in njeni partizanski vojski. Tudi partijski instruktor Franc Popit - Jokl je poročal, da pripadniki vaskih straž ponekod ne streljajo na partizane in jih zato Italijani razorožujejo.

Seveda pa nov proglas partizanskega poveljstva ni mogel obuditi v življenje nedolžnih žrtev prelahkotnega razumevanja narodne izdaje, zaradi katere so številni romali v krasko brezno, kjer so že leta 1942 odkrili množični grob še neugotovljenega stevila ljudi, ki so jih usmrtili partizanske enote. Taksne množične grobove so puscali za sabo tudi okupatorji in njihovi pomagaci, najsi so se imenovali legionarji, belogardisti, crnorokci, raztrganci, plavogardisti ali domobranci.

Gestrin na koncu navaja podatek, da v podkrimskih vaseh ob koncu vojne skoraj ni bilo partizanske družine, ki ne bi izgubila enega ali več svojih članov, posamezne družine pa so bile celo uničene. V podkrimskih vaseh je bilo med NOB ubitih 440 (in več) ljudi, precejšnje število civilnega prebivalstva (pogosto kar cele družine) pa je zbežalo z domobranci. Pred vojno je na tem območju živelo 3250 ljudi, leta 1948 pa so jih nasteli le še 2558 ali več kot petino manj.

France Trebčan
(Konec)

Med ofenzivo je italijanska vojska požigala vasi

proti italijanskemu okupatorju, medtem ko drugi avtor ta pomemben motiv za narodnoosvobodilni boj povsem izpušča. Klemencič s svojim pisanjem samo potrjuje Gestrinovo ugotovitev, da so belogardistični propagandisti za zločine obeh okupatorjev kot povzročitelje dolžili partizane. Žrtve iz dobe »vojvodstva« in sektastva, smrtna kazni, izrečene izdajalcem in ovaduhom, so prikazovali kot zverinske poboje, žrtve domobrancev pa kot pravične kazni. Partizanske oskrbovalne akcije so označevali za rop in tatvino. Celo za žrtve »crnoroka« Fraklja so sprva valili krivdo na partizane. Znano je, da je Frakljeva skupina v Kozlarjevi gošči v znamenju črne roke zverinsko pobila 12 do 15 aktivistov.

Oba avtorja podobno obravnavata pretep med domačimi fanti in italijanskimi vojaki 16. 6. 1942 v gostilni Virant na Golem, le da izvedeta različne sklepe. Italijani so hoteli plesati z dekletimi. Fantje tega niso dopustili in so vojske vrgli iz gostilne. Ti so zbežali proti Igu in se od tam okrepili vrnili. Prijeli so približno 50 domačinov in nekatere pozneje (o cemer piše samo Gestrin) postavili pred vojsko sodišče.

Klemencič ponekod kar prebivalstvo celotne vasi izenaci s komunisti. Tako se mu zapiše, da je na Ig prišel le del komunistov. »Glavnina je bila v Iski vasi. Prvič je bilo že prebivalcev Iske va-

Italijanski general Robotti je belogardiste počastil z obiskom njihovih postojank pri Sv. Joštu nad Vrhniko avgusta 1942

Zmagoviti pohodi Kelto

Naši davni predniki so keltska osvajanja preživel fizično, ne pa tudi duhovno

Prejšnji teden smo začeli objavljati obsirnejše razmišljanje Roberta Vrčona o tem, da so se naši predniki v ta del Evrope, kjer živimo še danes, morda naselili že 1.000 let pred našim štejem. To je precej drzna misel, če vemo, da je dosedanja uradna zgodovina zagovarjala tezo o doselitvi Slovanov v slikovite doline in ravnice pod vzhodnimi Alpami »sele« v šestem stoletju našega štetja.

»Iz teh nekaj izbranih primerov vidimo, da je dolenska skupina, ki sem jo dal za primer, ustvarila skupnost z veliko tradicijo, stalnostjo in enotnostjo. Ima svoj prostor razprostranjenosti, ki se več kot 300 let ni bistveno spreminjal. Iz pridačkov že omenjenim knezjim grobovom lahko razberemo, da je lahko kljubovala pritiskom z vzhoda kot zahoda. Tako vidimo, da je obvladala pritisk Skitov, ki je oprijemljiv s tem, da je vodilni sloj v 6. stol. prevzel v svoj statusni znak tudi skitsko orožje, njihov lok in konjske zvale, v 5. pa keltski meč in njihovo pasno spono. Prav tako bi smeli videti v obnovitvi oz. ponovni zgradbi drugega stiškega obzidja obrambo proti Skitom in v tretjem stiskem obzidju obrambo proti Keltom. Gotovo: v taki osamelosti dokumentaciji se ta interpretacija lahko zdi le igra, gotovo pa je domneva upravičena in vredna preizkusa prihodnjih raziskav. To velja še posebej, če vzamemo v premislek, da stajerska skupina, ki je bila bolj izpostavljena Skitom, tega časa ni preživela. Kar pa smo rekli za stajersko skupino, velja za ves vzhodnoalpski prostor. Smemo konec vzhodnoalpskih skupin postaviti v zvezo s skitskimi vdori, pred katerimi vzhodnoalpske halštatske skupine niso vzdržale, dolenska pa je?»

Nevzdržni Keltski pritiski

Gabrovec pravi, da se nam pri dolenski skupini ponuja primerjava z Italijo, saj je Villanovska kultura primerljiva z našo halštatsko, razlika pa je v tem, da začne etruskanska družba ustvarjati mestno kulturo in urbano družbo, cesar pa slovenske halštatske skupine niso več naredile in so kljub uspešnemu začetku

ostale prazgodovinske.

»Kljub polni moči dolenske skupine v petem in četrtem stoletju, pa skupina ni vzdržala pritiska Kelto... Udarčna sila Kelto je bila, če merimo z rezultati njihovih vdorov v Italijo in Grčijo vse do Male Azije, zanesljivo velika, nenaden konec halštatske kulture in njenih skupin pa nam ostaja še vedno težko razumljiv. Tako močna, skoraj totalna izguba identitete v tako kratkem času skriva vendarle še neznanke, ki jih moramo iskati v socialnih nasprotjih znotraj posameznih postojank, v nasprotjih med posameznimi centri in seveda tudi v izgubi moči lastnih vrednostnih norm.«¹⁰

Gabrovec si zastavi še vprašanje, za katero se mu zdi, da je in se igra veliko vloge, namreč, ali predstavljajo opisane skupnosti tudi etnične skupnosti, in če, katere. Ugotavlja, da imajo kulturne skupine na našem etničnem ozemlju vse znake, kot jih imajo sosednje halštatske skupine, kot na primer istrska, japonska, liburnijska, ki naj bi bile nedvomno etnične skupine. Razlika je le v tem, da so te skupine za razliko od slovenskih preživele keltski pritisk in se ohranile vse do rimske zasedbe. »Arheologija nam pove, da se ljudstvo ni spreminjalo vse od začetka prvega predkrščanskega tisočletja, torej lahko govorimo o Istrih, Japodih, Liburnih že v času naših predalpskih halštatskih skupin. Nasprotno pa za slovenske halštatske skupine ne poznamo imena. Etnična imena, ki jih poznamo za ljudstva iz danes slovenskega prostora, so pozna in se nanašajo že na keltsko oz. keltizirano prebivalstvo. S tem je dan odgovor, da bi naše halštatske skupine lahko bile etnokulturne, ven-

dar imena ne poznamo.«¹¹

»Če smo rekli, da je dolenska halštatska skupina prenehala okoli 300, enako lahko rečemo za svetolucijsko, medtem ko sta stajerska, delno tudi notranjska propadli že prej pa s tem ni rečeno, da je bilo staro prebivalstvo v resnici uničeno, da ga je nadomestilo enostavno keltsko. Izkopavanja v Stični jasno kažejo, da je prebivalstvo živelo naprej. Stična sicer ni nujno edini vzorec srečanja domačega prebivalstva s Kelti, daje pa nam najverjetnejšo razlago: prebivalstvo je sicer fizično preživelo, ne pa tudi duhovno. Duhovno-religiozni svet, stari grobni kult izgine, njegova nova podoba je sedaj podoba zmagovalca Kelta. Kot kažejo ohranjena pred rimska imena je skoraj v celoti izginil tudi jezik.

Srečevanje starega prebivalstva z Rimljani

Ves čas, posebej še v zadnjem stoletju pred zasedbo Rimljanov, opazamo sicer reminiscence stare kulture, ki pa so komaj pomembne za etnično opredelitev. V zvezi s kontinuiteto moramo omeniti še eno pričevanje Stične. Njena naselbina je bila, kot so pokazala izkopavanja, prav v zadnjem stoletju tik pred prihodom Rimljanov zopet zelo močna in gosto naseljena. Toda nobenih rimskih ostankov ne dobimo več. To pot so jo njeni prebivalci morali zapustiti. Pod naselbino je sedaj tekla rimska cesta. Rimljani niso ob njej dopustili močne postojanke domačega prebivalstva. Tudi v tem primeru Stična ni edini vzorec za naše presojanje srečanja starega prebivalstva z Rimljani. Dobro pa osvetljuje, kako zamotani so problemi kontinuitete, kako majhne možnosti so za etnično kontinuiteto na tako prehodnem ozemlju... Nedvomno pa je dejstvo, da je halštatsko prebivalstvo danes slovenski prostor v celoti in gosto naselilo, ga napravilo za kulturno pokrajino. Vdor Kelto je pomenil konec halštatske kulture, ni pa prekinil poselitve - praktično vsa

Keltska čelada z naličniki okrog 300. pr. n. št. (Foto: Arhiv Narodni muzej Ljubljana, arheološki odd.)

halštatska gradišča so poseljena tudi v poznem latenu.«¹²

Prafare in samostani

Ko Gabrovec komentira pisanje M. Kosa, ugotavlja, da so se Slovenci domnevno naselili predvsem na tista območja, kjer so našli že za obdelovanje primerno zemljo, torej na odprti, močno iztrebljeni ali pa z gozdom le slabo poraseli svet. »S tega vidika bomo tudi razumeli, da so v bližini starih halštatskih postojank nastale prve slovenske organizacijske enote, prafare ali samostani.«¹³ Ob tem, ko omenja ljudske pesmi in pripovedke, pravi, da so na stara bivališča in gradišča vezane pripovedi o velikanih, poganih in ajdih ter njihovih svetiščih. »Svetišča Ajdov smo pokristjanili s stotinami cerkva in cerkvic na naših hribih, ki leže tako pogosto v starih halštatskih naseljih... Tako prežetje prazgodovine s slovensko zgodovino lahko razumemo tudi simbolično. Ostaja namreč dejstvo, da smo Slovenci ob svojem prihodu nadaljevali staro prazgodovinsko kulturo, ne urbane, državne civilizacije Rima.«¹⁴

Komentar, ki ga Gabrovecovo pisanje omogoča, je kar se da nedvoumen. Do naselitve slovenskega etničnega prostora je po vsem sodeč prislo že v času bakrene dobe, in to z ljudstvi, ki so bila v kulturnem smislu vzhodno orientirana. Tudi naslednje obdobje kulture žarnih grobišč je imelo po mnenju arheologov središče neke med severnim Balkanom in Karpati, torej spet vzhodno od nas. Prebivalstvo, ki se je v naše kraje od vzhoda doselilo že v bakreni dobi, je bilo okoli leta tisoč pred našim štejem izpostavljeno kulturnim vplivom ta-

ko z vzhoda kot z zahoda, nekoliko pozneje pa se v tem prostoru izoblikuje šest kulturnih skupin, ki se po svoji razširjenosti skoraj natanko ujemajo s se danes uveljavljenimi slovenskimi narečnimi skupinami, Slovenci pa smo po taki shemi v kulturnem smislu razdeljeni tudi danes.

Kar je po mojem mnenju najpomembnejše pri arheoloških spoznanjih, je pojav nepretrgane naselitvene kontinuitete, saj se tu zveče prebivalstvo ni spremenilo niti za časa domnevne keltske vladavine niti rimske zasedbe. Nasprotno! Prav očitno je zaznavna trdoživost prvotnega prebivalstva v sposobnosti asimilacije prodornih vojaških ljudstev, ki so sicer v kulturnem smislu lahko zapustila sledove, vendar so se kot manjštevila utopila v množici podjarmljenega kmečkega življa.

Ali je jezik predkeltskega obdobja v celoti izginil?

Vprašljive se mi zdijo Gabrovecove trditve, da je jezik predkeltskega obdobja v celoti izginil, saj preprosto prebivalstvo ni imelo možnosti in ne znanja pisati v svojem jeziku. Pisali so le tisti, ki so to možnost imeli, torej vladajoči, tuje govoreči sloji. »Utopitev« keltskega življa v staroselskem prebivalstvu zaznavajo arheologi kot reminiscenco staroselske kulture, zlasti v zadnjem stoletju pred prihodom Rimljanov v te kraje. Da se ostanki predkeltske kulture cedalje bolj kažejo, je logično, saj je keltska moc do tedaj opesala in so se zavojevalci »izgubili« med staroselskim prebivalstvom. Kultura, ki je nastala, pa je bila lahko mešanica vplivov obojih.

Na osnovi izkušenj, ki jih

ima clovestvo z zgodovinskim razvojem, je jasno, da izgubo ali zamenjavo jezika lahko ugotavljamo samo za vladajoče sloje oziroma za tiste, ki so se bili sposobni sporazumevati pisno. Prebivalstvo, ki za te sloje proizvaja materialne dobrine (kmečko prebivalstvo in ostali nižji sloji prebivalstva), pa živi s svojo kulturo in jezikom dalje. Ko podjarmljeno ljudstvo skoraj popolnoma izgubi svoj jezik (primer Južne Amerike), mu se vedno ostane nekaj avtohtone kulture, sploh pa v primeru, če je podjarmljenega prebivalstva veliko več od osvajalnega. Tudi pri domnevni keltski zasedbi naših ozemelj gre morebiti za podoben primer. »Najdbe kažejo,« kot pravi Bogo Grafenauer, »da je bila keltska naselitev pri nas neenakomerna in v glavnem slabotna. Slo je pač večinoma le za malostevilno zgornjo plast prebivalstva. Seveda pa je družbeno razslojevanje v tem času že tako daleč napredovalo, da je bila vsa oblast in večina premoženja v rokah te vladajoče plasti. Kelti so imeli v našem razvoju podoben, čeprav zdaleč ne tako močan vpliv kakor pozneje Rimljani.«¹⁵

Robert Vrčon
(Nadaljevanje prihodnjic)

OPOMBE

9 Stane Gabrovec: Prazgodovinska podoba Slovenije, Traditiones 19, Ljubljana 1990, str. 26.

10 Prav tam, str. 27.

11 Prav tam, str. 27.

12 Prav tam, str. 28.

13 Prav tam, str. 29.

14 Prav tam, str. 30.

15 Bogo Grafenauer: Zgodovina slovenskega naroda, I. zvezek; Od naselitve do uveljavljanja frankovskega fevdalnega reda, Ljubljana 1954, str. 54.

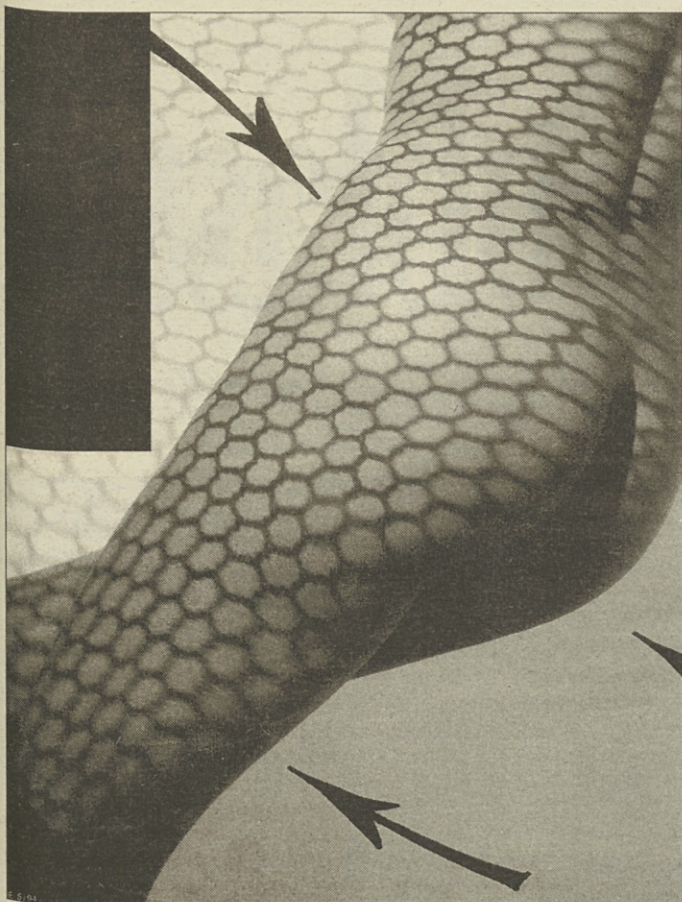

Keltski kantharos (3. stol pr. n. št.) Dolenjski muzej Novo mesto

LJUDJE, ODNOSI, LETA

Poiščimo skrivnost večne mladosti

Od nas je odvisno, kako bomo preživljali srednja leta

Redna vadba lahko še zlasti pri ženskah upočasni uro staranja

Vcasih smo se lahko ob vsaki pozabljivosti, pomanjkanju spolnega pozeleja, povešenem trebuhu ali gubi izgovarjali na starost. Danes je znanost že zavrnila ta starodavni izgovor o starosti. Vitalnost in dobro zdravje nista več odvisna od tega, kako dolgo živimo, ampak kako živimo. Čas je, da pokopljemo razloge o starostnih znamenjih, ki so v resnici znamenja pretiranega sončenja, in o trebusčku srednjih let. To je znamenje lenobe. Pravilna prehrana, telovadba in življenjske navade nam lahko rešijo kožo, telo in pamet. Vodnjak mladosti je morda zelo blizu, na vaši mizi in na sprehajališču.

Poiščite si drzne, pustolovske prijatelje! Ljudje srednjih let, ki igrajo na intrumente, spet hodijo na univerzo ali pa vadijo za maraton, nas mimogrede prepričajo, da lahko tudi mi naredimo kaj podobnega.

Vera vase pa je nujno potrebna, da se sploh lotimo dejavnosti, ki so nam tuje ali neznanе.

Postavite si izzive, toda ne pretiravajte. Udobna, učinkovita stopnja napora se giblje

okrog 80 odstotkov naših sposobnosti. Tega se moramo držati, če hočemo ohraniti visoko stopnjo energije. Če pretiravamo, bomo živčni in izčrpani in delo se bo spremenilo v nekaj neprijetnega in napornega.

Spotite si možgane. Boljše kroženje krvi, ki ga dosežemo s telovadbo, ne koristi samo srcu in pljučam, ampak tudi pameti. Raziskave kažejo, da se aktivni veliko bolje odrežejo na testih inteligence kot pa lenobe. Morda zato, ker aerobne dejavnosti oskrbijo možgane z več kisika, in znano je, da ta organ potrebuje veliko več kisika od drugih.

Raziskovalci ameriške univerze Tufts University pa so celo dokazali, da lahko redna vadba zavrti nazaj uro staranja, se posebej pri ženskah. Leto dni so spremljali dve skupini, v katerih je bilo po dvajset žensk, starih od petdesetih do sedemdesetih let. Ena skupina je dvakrat na teden telovadila, druga ni delala ničesar. Ženske v prvi skupini so v letu dni izgubile povprečno kilogram ali dva, za dva kilograma povečale mišično maso, si okrepile kosti na kolkih in v hrbtenici in izboljšale držo. Sedecim ženskam v kontrolni skupini pa se je vse naštetu poslabšalo. Nekatere so dobile

osteoporozo, rahljanje kosti, in s tem povečale nevarnost zlomov in poškodb. Najboljša novica pa je, da se je telovadkam izboljšalo življenje na vseh frontah, postale so aktivnejše in se začele veseliti vsakega dne. Pomembno pa je, da se pred začetkom aerobne ali kaksne druge telovadbe posvetujete z zdravnikom. Pri telovadbi z utezmi, ki prinaša se posebej ugodne, tudi estetske rezultate, pa je nujen tudi dober učitelj, da ne bi prislo do poškodb hrbtenice. Danes ni težko najti sol za aerobiko, ki ponujajo ure telovadbe. Trikrat na teden po pol ure izjemno izboljša kvaliteto kosti. Plavanje ne pomaga, zato pa sta dobra hoja in tek. Če pa se raje gibljete sami, poskrbite za uro hoje na dan.

Naslednjic, ki se boste potile na aerobiki ali tekle po mestnih parkih ter se sprasevale, ce je vredno truda, pomislite na Leslieja Bernsteina. Profesor preventivne medicine na univerzi v ameriski Južni Karolini je namreč nedavno odkril, da so rekreativne navade sodobne ženske in tveganje raka tesno povezani. Ženske, ki redno telovadijo najmanj štiri ure na teden, so v primerjavi z neaktivnimi ženskami zmanjšale nevarnost

raka na dojkah za šestdeset odstotkov. Celotno tiste, ki vsak teden telovadijo samo od ene do treh ur, so zmanjšale nevarnost za trideset odstotkov. V raziskavo so vključili 545 žensk, mlajših od 40 let, ki jih je napadel rak na dojki in enako število žensk brez takšnih zdravstvenih težav, drugače pa sta si bili skupini statistično nadvse podobni po letih, narodnosti, številu otrok in načinu življenja.

Ko se staramo, moramo poskrbeti tudi za pravilno prehrano. Se najbolje je, če postanete vegetarijanci. Strokovnjaki so preučevali 6500 družin na Kitajskem, kjer uživajo zelo malo mesa, in dokazali, da vegetarijanci živijo veliko dlje in veliko bolj zdravo. Če se nočete odreci pecenki, pa jo vsaj omejite in pazite, da jo pripravljate s čim manj maščobe. Meso raje jejte smo kot dodatek k zelenjavi, zitaricam in sadju, ki bi morale biti večina na sodobnem jedilniku. Antioksidanti, živila z veliko vitamina C, E in beta karotina, preprečujejo staranje in tako pogoste bolezni kot sta rak in srčna kap. Zdaj pa celo ugotavljajo, da zelena, rdeča in oranžna zelenjava ter sadje tudi preprečujejo starostno slabšanje vida.

V srednjih letih so zelo pomembni tudi prijatelji. Podpora, ki jo nudijo, okrepi celo imunski sistem, trdijo strokovnjaki. Če imate hujše težave, ce ste bolani, zasvojeni ali v izjemno težkem položaju, se pridružite skupinam za podporo. Alkoholike, diabetike in še marsikoga bodo spodbudila srečanja z ljudmi, ki imajo podobne težave. Pomaga tudi, ce pisemo dnevnik.

Starost prinaša s seboj spremembe in izgube, kopicenje teh občutkov pa slabi imunski sistem. Toda strokovnjaki so potem dokazali, da pomaga preprosto zapisovanje travmatičnih izkušenj. Ljudje, ki pišejo dnevnik, celo redkeje obiskujejo zdravnike in živijo dlje. Poleg tega pomaga, ce začnemo razmišljati optimistično. Prvi korak k temu je, da sami sebe ocenjujemo bolj realistično. Narobe je, ce si ob vsakem polomu dopovedujemo, da nam nikoli nič ne uspe in da smo nesposobni. Napake so cloveske. Raje se spomnimo na svoje dosežke. Optimistično življenje je namreč preveč pomembno za naše zdravje in lepoto, da bi si lahko privoščili nenehno tarnanje in obtoževanje.

(Po reviji Prevention priredila B.D.M.)

Pri brezalkoholnih pijačah nismo tako izbirični kot pri alkoholu

»Sok, prosim,« se je glasilo naroco. Natak se je obrnil in odšel do sank. V kozarec je iz neprepoznave embalaže natočil tekocino in se vrnil k mizi: »En sok,« je dejal in s tem se zgodba o kulturi pitja sokov pri nas tudi konca.

Medtem ko v razvitem svetu proizvodnja in potrošnja sadnih sokov naraščata, se Slovenci po sami potrošnji od nekaterih razvitih držav, kot sta Nemčija in Svica, še vedno bistveno razlikujemo. Tako na primer povprečna letna potrošnja sokov na prebivalca v teh državah znaša okoli 40 litrov, pri nas pa le trinajst. Od razvitega sveta pa se razlikujejo tudi v slabšem razpoznavanju posameznih vrst pijač, saj pogosto ne namenjam pretirane pozornosti temu, kaj se skriva pod oznakami: sok, dzus, nektar ali osvežujoča brezalkoholna pijača. Sadni sok je izdelan iz sadne kaše, matičnega soka ali koncentrata. Lahko ima dodan sladkor ali pa je brez njega. Sokove z dodanim sladkorjem v državah Evropske unije imenujejo nektariji, pri nas pa se nimamo ustreznega izraza. Nektarji so kašasti, motni ali bistri sokovi in imajo predpisan minimalni delež sadja. Lahko se izdelujejo iz ene ali več vrst sadja. Pri nas te sokove imenujemo enostavno sok (marelični, jabolčni...). Sokovi brez dodanega sladkorja so poimenovani dzusi in jih uvrščamo v najvišji kakovostni razred sokov. »Pri nas tudi za ta izdelek nimamo ustreznega domačega izraza; imenujemo jih naravnimi sadni sok. Za vzdrževanje zdravja po prav ti sokovi posebej priporočljivi, ker so resnično izdelani samo iz sadja in so popolnoma naravni,« poudarja vodja razvoja ajdovskega Fructala dipl. ing. Andrejka Lipovž. Na etiketah so ti sokovi označeni kot sokovi s stoodstotnim sadnim deležem. Najbolj poznani so pomarančni,

ananasov in sok grenivke. V to skupino se iz Fructalovega programa, ki je že 50 let prisoten na našem in na tujih trgih in ki kljub veliki konkurenci tujih sokov predstavlja 70-odstotni delež na domačem trgu, uvrščajo Sunny Day in Naomi sokovi - jabolčni, breskov in korenčkov. V svetu so postali ti sokovi obvezna sestavina vsakega zdravega zajtrka. »Zal je pri nas poznavanje posameznih sokov še vedno dokaj slabo. Ne le potrošniki, temveč tudi mnogi gostinci in trgovci

ne ločijo se soka od dzusa. Pri nas zaenkrat močno prevladuje potrošnja soka z dodanim sladkorjem (predvsem pomarančni sok), v strukturi potrošnje vseh sokov pa narašča delež motnih sokov, upada pa delež kašastih sokov,« dodaja Lipovževa. Trenutno se v svetu in v Evropi od sokov popije največ pomarančnega dzusa, sledi mu jabolčni sok. Potrošnja jabolčnega soka je tudi pri nas letos doživela pravi boom. Pri tem ima posebno veljavo bistri jabolčni sok.

Ob tem pa ne gre prezreti, da s sokovi, dzusi ali osvežujočimi brezalkoholnimi pijačami lahko zadovoljimo različne potrebe. Lahko jih uporabljamo kot hranilo, bogato z različnimi telesu potrebnimi snovmi, lahko pa se z njimi odležamo. Osvežilne

brezalkoholne pijače uporabljamo zlasti kot osvežitev. Od sokov se razlikujejo po tem, da vsebujejo manj ali nič sadja, imajo več sladkorja, pogosto so gazirane z ogljikovim dioksidom in konzervirane s kemikalijami konzervansi. Pijače, ki niso izdelane iz sadja, dobijo potreben okus, vonj in barvo z dodajanjem arom in barvil. Uporaba teh pa je v proizvodnji sokov izredno prepovedana. »V Fructalu proizvajamo dve vrsti pijač: pijače iz sadja brez ogljikovega dioksida in brez konzervansov in pijače, izdelane iz sadja ali samo iz ekstraktov, arom in barvil. Obstojnost prvih je zagotovljena s fizikalnim postopkom pasterezacije (Riva C, Cherry Cool). Druga vrsta pa je gazirana in konzervirana s kemikalijami konzervansi (program Bi-bita). Med pijače pristevamo tudi ledene oziroma sadne čaje, ki so proizvedeni iz ekstraktov čaja z dodanimi aromami,« pravi Andrejka Lipovž.

Številni potrošniki posegajo tudi po sadnih sirupih. Sadni sirupi so izdelani iz sadnega soka ali sadnega koncentrata. Ti imajo na embalaži lahko sliko sadja in niso nikoli konzervirani. Izdelani so na enak način kot v gospodinjstvih. Skuha se jih tako, da se soku doda sladkor in izpareva do predpisane suhe snovi ter vroče napolni v steklenico. Umetni sirupi, poimenovani kot sirupi iz ekstraktov, so izdelani iz arom, umetnih barv in sladkorja, ne vsebujejo sadja in so po navadi konzervirani, na embalaži ne sme biti slike sadja in se ne imenujejo sadni. Podatki pa kažejo, da vse več potrošnikov posega po cenejših umetnih sirupih. Glede uporabe umetnih sirupov pa so slabo obveščeni, saj največkrat ne vedo, da pijejo umetno tekocino. Se posebej so za otroke nepriporočljive umetne barve.

(N.V.V.)

Ženske in srce

Kaze, da bolezni srca niso več samo v »domeni« moških, ugotavljajo Britanci. Opazili so namreč zaskrbljujoč porast števila žensk, ki imajo težave s srcem. Zato so ustanovili posebno službo za zdravje srca in ožilja žensk. Na voljo je vsem, ki že imajo tovrstne

probleme ali pa potrebujejo samo nasvet glede spremembe načina življenja. Ženskam so na voljo mnenja in svetovanja strokovnjakov, preiskave, rentgen, elektrokardiogram in preiskava krvi, v kar je vključeno tudi hormonsko testiranje. (Cosmopolitan)

Zanemarjeni in ubogi očetje

Po desetletjih bojev za pravice žensk so strokovnjaki številnih evropskih dežel zaskrbljeni glede položaja in vloge moškega, se posebej v družini. »S stališča družbe so moški problematični primeri: pijanci, ločenci, kriminalci, samomorilci in bolniki,« je izjavila finska ministrica za socialo Terttu Huttu, gostiteljica nedavnega srečanja ministrov 42 evropskih držav, ki so razpravljali o ugledu enega najbolj zanemarjenih članov sodobne družine - očeta. »Moški so osnove strukture današnje družbe in postali njihovi sužnji,« je se komentirala Huttujeva.

Raziskovalci so opazili da z naraščajočim številom zaposlenih žensk izginja podoba moškega, ki služi denar in skrbi za družino. Povrh tega pa obstaja velika verjetnost, da brezposelni moški padejo v depresijo ali v globoko osebnostno krizo. »Idealen sodoben moški je agresiven in uspešen. Skrbi za družinski avto, računalnik in gorsko kolo,« pravi Huttujeva. Iz dežel kot sta Albanija in Liechtenstein poročajo, da moški ni več maco hranitelj družine kot nekdo in da je prehod v vlogo ljubečega Novega Moškega zelo težak.

»Neobičajno veliko poguma je potrebnega, če hoče moški prevzeti svoj delež edinstvene izkušnje, ki jo ponuja očetovstvo,« opazuje Huttujeva. »V družini ali ni prostora za očeta ali pa se ta ni bil sposoben definirati in določiti svojih potreb.« V skandinavskih deželah, kjer so nekateri moške po zakonu obvezni izkoristiti dopust, da skrbijo za otroke, ni prav nič presenetljiv prizor, ko moški pred seboj potiska otroški voziček ali pa menja plenice. Drugje skrbi o delu in uspehu na delovnem mestu krepko zasencijo željo po aktivnem očetu, kar ironično, a nazorno pokaže primer članov britanske vlade, ki odstopajo, da bi lahko z družino preziveli več časa. Sociologi opazajo, da prav ta močan poudarek na karieri moza pogosto vzame »voljnim« očetom pogum, da bi izkoristili tistih nekaj ugodnosti, ki jim jih nudi

starsevski dopust. V Nemčiji imata na primer oba, oče in mati, pravico do starševskega dopusta v prvih treh letih otrokovega življenja in se pri tem lahko celo menjavata. Toda le malo več kot en odstotek očetov izkoristi to možnost. Stvari se lahko poslabšajo, ce oče izgubi službo, kot se dogaja na Finskem, kjer je brezposeln že skoraj vsak peti moški. »Nekaterim očetom daje dejstvo, da so brezposelni, upravičen razlog da s svojimi otroki prebijejo več časa, drugim pa pomeni tako hud udarec, da sploh ne prenesejo, da bi se ukvarjali z njimi,« nam sporočajo Finci.

Poleg tega, da so v družini peto kolo, se od svojih otrok čedalje bolj oddaljujejo tudi po locitvi, so ugotovili strokovnjaki. Francozi poročajo, da 55 odstotkov otrok ločenih staršev nima več stikov z očetom.

Glede na dejstvo, da narašča število otrok iz epruvete, nekateri vidijo veliko nevarnost v tem, da otroci svojega očeta nikoli ne vidijo in ga ne poznajo niti po imenu. Ostre debate na to temo potekajo na Nizozemskem. Da je biti oče velika težava predvsem za mlade moške, so ugotovili v Veliki Britaniji. Celotno napredni Danski, pravijo sociologi, veliko očetov ne skrbi za otroke, ker se oba strinjata, da gre njej menjava penicil, pranje, oblačenje, tolažba... bolje od rok kot njemu. Na Portugalskem in v južnoameriških državah z močno katoliško tradicijo se očetova vloga spreminja v zaskrbljenem in nemočnem ozračju. »Ženske postajajo vse bolj podobne moškim,« so zapisali Portugalci. »To jim omogoča, da v tekmo z moškimi vstopajo skozi ista vrata. Oče je tu postavljen v podrejen položaj.« Tudi Vatikan, srce rimskokatoliške cerkve, razmišlja o pozivu za ponovno uveljavitev očeta v družini. »Oče je dolžan podpirati družino ne da bi silil zeno ali otroke, da delajo izven doma,« so zapisali v poročilu predstavniki svete stolice.

(Reuter)

Kriminalci na oblasti

Sodnikov in ministrov ne pobijamo, mi jih kupujemo, je izjavil eden od vodij narkomafije

Naloga novinarjev je bila odkriti zgodbo o poseki starega pokopališča samostana Svete Klare v Cartageni na karibski obali Kolumbije. V nekdanjem samostanu je zdaj hotel, posmrtni ostanke s pokopališča pa so odstranili in jih izročili tistim, ki so jih zahtevali, oziroma jih znova pokopali v skupno grobišče. Večina kript je bila polna kosti, lobanj, pa tudi nekaj dragih kamnov in prstanov, s katerimi so pokopali škofo in opatinje, je bilo vmes. Ena od kript je vsebovala resnično presenečenje.

Ko je delavec zadel ob nagrobni kamen, se je iz njega usul slap bakreno obarvanih las, ki so se držali lobanje mlade ženske. Ko so lase razprostrli po tleh, so merili dvaindvajset metrov in enajst centimetrov.

Pisalo se je leto 1949 in mladi poročevalec, ki se zdaj občasno poučuje študente novinarstva v Bogoti, je bil Gabriel García Márquez. Nedaleč od samostana, na razdalji, ki bi jo kartagenski pelikani preleteli v piclih nekaj minutah, je spet govora o pokopu, okrog katerega je spletenih precej zgodb.

Gre za El Alacrán, Skorpionjona, Henryja Loaiza Ceballosa, ki so ga dolgo iskali zaradi domnevne vpletenosti v enega najbolj mračnih kolumbijskih pokolov, v katerem je leta 1991 umrlo 107 kmetov, ki so jim z motornimi zagami porezali najprej ude in nazadnje se glave. El Alacrán, Skorpionjon, je bil najeti morilec, »sicario«, ki se je s cedalje bolj krvavimi rokami počasi vzpenjal po hierarhični lestvici trgovcev z mamili in končno, spričo zloglasnega slovesa, ki se je širil o njegovi okrutnosti, prevzel vojaško poveljstvo kartela Cali.

V zadnjem času je postal lov nanj še bolj silovit. Tudi po tem, ko so obkolili, napadli in zasegli petnajst njegovih farm, so njegove oči izpod črnega sombrera se vedno nesramno zrle s tiralic, razobešenih po vsej deželi, ne da bi komurkoli podelili pol milijona dolarjev nagrade, razpisane na njegovo glavo. Pred kratkim pa se je Skorpionjon Loaiza Ceballos predal sam.

O njem je prejšnji mesec pri obedu v cartagenski poletni vili govoril kolumbijski predsednik Ernesto Samper, ko je pojasnjeval, zakaj je El Alacrán najbolj iskan človek v Kolumbiji. Predsednik Samper tudi sam odlično pooseblja današnjo Kolumbijo. V telesu ima se vedno stiri krogel, v spomin in dokaz, da so streljali nanj leta 1989 na letališču El Dorado v Bogoti, ko se je pogovarjal s Joséjem Antequero, voditeljem leve Domoljubne zveze, za katerega so bili strelji smrtni. Obtožili so ga, da je njegovo uspešno predsedniško kampanjo financiral kartel Cali, o katerem gre glas, da nadzoruje 80 odstotkov vseh dobav kokaina na svetu. Njegov starejši brat Daniel, zelo znan novinar, pa se v strahu za življenje skriva zunaj mesta. Samper je poleg tega tudi prijatelj »državnega zaklada« Gabriela García Marqueza, ki ga v prijateljskih krogih imenujejo »Gabo«.

Predsednik je v Kolumbijo povabil skupino evropskih novinarjev, tri Francoze, tri Nemce, tri Spance in tri Britance, da bi spoznali, da v tej državi obstaja še kaj razen pušk in bomb, da je boj proti trgovcem z mamili obrodil sadove in da svet vendarle lahko začne opu-

scati predstavo o Kolumbiji, ki naj bi se bila nesposobna upreti nenehnemu nazadovanju. Po nenavadnem naključju je omenjeno vabilo novinarjem sovpadlo s prijetjem Gilberta Rodrigueza Orejuela, Sahista, prvega moza iz vodstva kartela Cali.

Toda obisk novinarjev je sovpadel tudi s smrtjo 29 ljudi v središču Medellina. Umrli so, ko so razstrelili spomenik goloba miru, delo kolumbijskega kiparja Fernanda Botera, ki živi v Parizu. Strelivo so očitno podtaknili pripadniki ene od paravojaskih skupin, ki naj bi delovala po naročilu enega od narkokartelov; bržkone kartela Norte de Valle, ki pokriva območje severno od Calija. Razstreljeni spomenik je nedvoumno sporočilo vladi, naj si nikar ne dela utvar, da lahko za tre trgovino, ki prinaša tolikšne dobičke. Ko je bil tri dni pozneje umorjen vodja protiobvesčevalne službe, tridesetletni José Mardoque Cuellar, ki se je izsolal v Nemčiji, o tem niso poročali na prvih straneh časnikov.

Noč pred tem, ko bi moral Samper odigrati vlogo gostitelja povabljenim novinarjem, se je v bombni eksploziji zrušil del Kongresne palače. Ko se je prah razkidal in so priprli Sahista, se je razkrilo, kako zelo so se pripadniki kartela Cali zazrli v vse pore kolumbijskih

V minulih petih letih je bilo ubitih 1500 politikov in sindikalnih voditeljev, več kot tisoč policijskih sefov, 70 novinarjev, stirje predsedniški kandidati, državni tožilec in guverner. Pri tem ne gre pozabiti, da prebivalstvo te države šteje 36 milijonov ljudi, le nekaj več kot polovico Velike Britanije. Mnogi med tistimi, ki so bili ubiti, so se spričo številnih groženj zavedali tveganja, v katerega se spuščajo. A tudi ti statistični podatki niso tako preprosti. Poročilo Amnesty International za leto 1994 ugotavlja, da skuša kolumbijska vlada z glasno kampanjo za boj proti mamilom prikriti svojo odgovornost pri kršenju človekovih pravic, in ugotavlja, da so vladne sile skupaj s paravojaskimi zavezniki odgovorne za številne umore.

oblasti. Zaplenjeni računalnik je razkril, da je kartel lahko prisluškoval kateremukoli telefonskemu pogovoru iz Calija, mesta z 1,7 milijona prebivalcev.

V bogotski jeci La Picota so Rodrigueza Orejuela zasliševali stirje sodniki, zaradi varnosti skriti za lažnim ogledalom. Njihove glasove pa so popačali s posebno pripravo. Kljub temu je že prvi dan zaslišanj kartel vedel za ime enega od njih.

»Sodnikov in ministrov ne ubijamo,« je nekoč izjavil Sahist, ki se je hotel distancirati od Escobarja. »Mi jih kupujemo.«

In to je bistvo vsega. Zahodnjasko dojemanje Kolumbije, kakršnega je z vidika leveice opisal Noam Chomsky ali Jesse

Helms na desnici, govori prav o tem, da je Kolumbija brezupno okužena s korupcijo, zaradi cesar bi jo morali postaviti v politično karanteno, dokler se sistem ne bi znebil preostankov strupa.

V ameriskih političnih in medijskih krogih velja prepričanje, da so vse spektakularne aretacije baronov mamil zgolj medijska predstava, s katero hočejo pridobiti severnoameriško naklonjenost, zlasti naklonjenost njihovih denarnih skladov, takoj zatem pa bodo baroni zapustili ječe, kjer bodo tako ali tako prebili zelo malo casa, medtem ko so njihovi pooblašenci na prostosti nemočno opravljali svoje posle.

Sumničenja so se se bolj utrdila, ko je postalo aktualno vprašanje, ali je narkokartel Cali res zagotovil denar za Samperjevo predvolilno kampanjo.

Po arterijah in venah kolumbijskega gospodarstva se pretaka denar, pridobljen v trgovini z mamili. Nobeno naključje ni, da je medellinsko letališče eno najmodernejših v vsej Latinski Ameriki. Gradbeništvo, hoteli, nogometni klubi, taksiji in nekateri časopisi se lahko za svoj obstoj zahvalijo mamilom. In če denar zaide tudi v politično kampanjo, velja njegov izvor vsaj delno poiskati v belem prahu.

Prav tako je kartelom še kako po volji, če lahko ocrnijo tistega, ki je javno napovedal neizprosni boj zoper njih in njihovo trgovino. Leta 1993 so Rodriga Lara Bonillo, ki je bil takrat minister za pravosodje in je preganjal Escobarja, obtožili, da je jemal umazani denar. Te obtožbe je seveda odločno zavrnil, čeprav je bila njegova kariera zapечатena, takoj ko so novico razsili po parlamentu. Bra-

nil se je tako, da je se siloviteje napadal kartele in zasegel na stotine letal, namenjenih prevozu mamil. A kadarkoli je kam potoval, je znova in znova pregledoval svojo prtljago, v prepričanju, da mu bo nekoč nekdo zagotovilo podtaknili kokain. Že naslednje leto so se njegove more in strahovi končali za vedno: ustrelili so ga na ulici. Samper dokazuje, da z obtožbami, ki letijo nanj, ticijo podobni motivi. »Kdorkoli dobro pozna Kolumbijo,« zatrjuje, »ve, da so se karteli infiltrirali v vojaške, pravosodne in policijske kroge. To pa se ne pomeni, da je z njimi povezan prav vsak.«

Njegovi privrženci so prepričani, da je Samper bodisi žrtev kartelov bodisi žrtev spletk znotraj ameriskega Zveznega

Foto: Bojan Velikonja

preiskovalnega urada za boj proti mamilom (DEA) in Cie, ki sta pomembno soudeležena pri kolumbijskem spopadu z narkomafijo.

Samper, ki izvira iz znane družine v Bogoti, ki je v državi ustanovila prvo posvetno solo, vsekakor ni osebnost, ki bi jo Združene države hotele videti na krmlilu oblasti v tej pomembni latinskoameriški državi. Njegovo keynesiansko gospodarstvo in nezmožnost, da bi izpeljal lastninjenje, njegovo prijateljevanje z Gabrielom García Marqueзом, ki so ga v osemdesetih letih izgnali iz ZDA zaradi prijateljevanja s Fidelom Castrom, njegova nenehna pogajanja z levo usmerjenimi gverilci, ki naj bi bila del mirovnega procesa, ter njegova zadržanost, da bi z ZDA podpisal sporazum o izrocanju obtožencev, so razlogi, ki govorijo v prid temu, da hočeta obe ameriški agenciji spodkopati njegov položaj. A tudi v njunih vrstah je zavladal preplah ob srhljivi novici prejšnjega meseca, da so tri visoke predstavnike ameriskega pravosodja obtožili, da naj bi skrivaj svetovali kartelu Cali. Tako levo kot desno usmerjeni Američani so prepričani, da Kolumbijci ne bodo uspešni v boju proti trgovini z mamili, zato potrebujejo znanje DEA in pomoč svojega vplivnega botra na severu.

Gre za svet, ki pogosto skoraj slepo verjame statistikam: po podatkih DEA promet kartela Cali znasa vsak dan stiri milijone dolarjev, kartel nadzoruje 80 odstotkov vse svetovne trgovine s kokainom, po letu 1983 je pretihotapil več kot 210 tisoč ton kokaina - in tako naprej. Vse te številke, podobno kot vse druge, ki se nanasajo na mamila, pa so le ocene, priročni klicaji, s katerimi ne skoparijo ne agenti ne novinarji. Obstajajo namreč še drugi, veliko natančnejši podatki, ob katerih se velja še bolj zamisliti.

Ali velja boj, ki ga vodi Samper proti trgovcem z mamili,

jemati resno? Kolumbijci se s tem zlom ne spopadajo prvič. Nekdanji predsednik Belisario Betancur (»BB«) je bil na celu obsežne kampanje zoper trgovce z mamili, v kateri so le v eni raciji priprli 1500 ljudi in unicili dvanajst ton kokaina, vrednega najmanj pol milijarde dolarjev. Vse to se je dogajalo pred desetimi leti, a zd se, da so karteli to komaj občutili.

Nekateri Kolumbijci se zavzemajo za to, da bi po vsem svetu legalizirali mamila, v čemer vidijo tudi edino rešitev: v Kolumbiji je posest manjše količine mamil zakonita, tako se vsaj glasi pravniška interpretacija nove ustave. Tudi nekdanji državni tožilec Gustavo de Grieff, ki je zdaj veleposlanik v Mehiki, se zavzema za dekriminalizacijo posedovanja mamil.

O tem bi moral spregovoriti na neki mednarodni konferenci v Firencah že februarja, a se je, kot je sam izjavil, na prigovarjanje Američanov temu odrekel. »Kolumbija bi bila v nevarnosti, da se ne zapise najboljše pri predsedniku Clintonu, kar zadeva boj zoper trgovino z mamili,« je pojasnil organizatorjem v odpovedi svoje udeležbe.

Albero Uribe Belez, guverner Antioquie, province, kjer leži Medellin, nasprotuje misli, da bi mamila legalizirali; čeprav dejavnosti, ki potekajo v Medellinu, odvrčajo tuje poslovnice. Polkovnik Leonardo Gallego, ki je na celu policijskega oddelka za boj proti mamilom in opravlja redne helikopterske polete nad polji, kjer raste mak in koka, pa je nepopustljiv v boju in zatrjuje, da se bodo Kolumbijci sami bojevali proti narkomafiji, tudi če jih bodo Američani zapustili.

Ena obrobnejših statistik govori tudi o omenjenih 70 novinarjih, ki so jih ubili v minulih petih letih. Maria Jimena Du- zan, ki je preživela vrsto atentatov in katere sestro so ubili, ko je pripravljala dokumenta-

rec za Channel 4, je svojo zgodbo novinarke popisala v knjigi z naslovom Na smrt pretepe- ni.

»Nič se ne bo zares spremenilo, dokler ne bo svet razumel, da ne gre samo za probleme trgovine z mamili, pač pa tudi uživanja mamil, ki se zajeda v jedro industrijskega sveta in ni le pojav revnih narodov,« je zapisala. »Povezan je z mednarodnim bancništvom in trgovinskimi posli multinacional. Če svet ne bo doumel teh povezav, bo Kolumbija zares doživela usodo, kakršno ji napoveduje Gabriel García Márquez: Zgnili bomo pri živem telesu v vojni, v kateri ni mogoče zmagati - in preostali svet bo zgnil skupaj z nami.«

Dokler ima svet dovolj sredstev, da si lahko privoči svoje hedonistične pregrehe in užitke, medtem ko prebivalci nekega drugega sveta zaslužijo deset, petnajst ali dvajsetkrat več z gojenjem mamil, kot pa bi zaslužili s pridelovanjem korus, bo trgovina z mamili cvetela še naprej. Mogoče se bo preselila v Brazilijo ali Peru. Tudi če bodo unicili se tolikšne količine pridelka, to ne bo ustavilo njenega nezadržnega sirjenja.

Podoba spokojne Kolumbije, kjer do zob oboroženi vojaki ne bodo postavali na vsakem vogalu, kjer bo umorov veliko manj kot zdaj, ko je njihovo število kar 35-krat višje kot v Veliki Britaniji, ko po mestih, kakršen je Medellin, ne bo več po 3000 plačanih morilcev in kjer se bodo politični kandidati bolj zanimali za druga vprašanja kot za najnovejše modele neprebojnih jopičev - se zdi daleč in popolnoma fantastična, vsaj tako kot osupljiva dolzina bakreno rdečih las, ki jih je opisoval mladi reporter. Toda alternativa, agonija poskusov, da bi premagali korupcijo in umore, obeta le to, da bo v kolumbijskem prahu še več človeških lobanj.

Duncan Campell, Guardian

Smrt preži v nabiralniku

Avstrijske varnostne sile utegnejo kmalu dobiti večja pooblastila za prisluškovanje

Avstrijske varnostne sile že leto in pol brez uspeha iščejo teroriste, ki pod imenom Bajuvarska osvobodilna fronta posiljajo nasprotnikom pisemske bombe. Teroristi se lahko veselijo: njihov poskus destabilizacije države skoraj že doživlja uspeh: vlada napoveduje razširitev pooblastil varnostnih sil v okviru tako imenovanega »prisluškovalnega napada«, številni pa vidijo ogrožanje demokracičnih temeljev družbe - osnovne meščanske pravice - ter pravice do zasebnosti.

Ko je avstrijski notranji minister Caspar Einem (SPÖ) sredi junija v televizijski razpravi moral priznati, da policija po letu in pol še vedno nima nobene konkretne sledi za očitno predobro organiziranimi storilci, ni trajalo dlje kot dan, da je avstrijski zvezni kancler Franz Vranitzky svojo stran-ko presenetil z izjavo, da je treba varnostnim organom dati večja pooblastila. Policija naj lahko brez večjih omejitev prisluškuje, zbira in preverja osebne podatke, za storilce kaznivih dejanj, ki bi sodelovali za oblastmi, pa naj bi bila mogoča tudi odpust kazni in podelitev nove identitete. Se do jeseni naj bi vlada izdelala konkreten zakonski osnutek, je napovedal kancler. Za novo orientacijo je poskrbel tretja serija pisemskih bomb. Neznani teroristi so junija znova priložili pisemske bombe ter ranili tri osebe: lastnico partnersko-posredovalne institucije v Linzu (madžarskega rodu), sodelavko crnopolte moderatorko oddajnika PRO 7 v Münchnu (9. junija) in tri dni pozneje frakcijskega sekretarja socialdemokratskega sekreta-ja v Lübecku. Prvič sta bila dva cilja bombnih atentatov zunaj Avstrije, kar je zdaj priklicalo na plan tudi nemške kriminaliste in strokovnjake za boj proti terorizmu. Profil izbranih žrtve je ostal enak - kriterij za prejem pisemske bombe je z vidika storilcev neskladnost z »življenjskimi interesi nemškega naroda«, to pa je lahko: biti tujec, druge polti, pripadnik manjšine ali politični nasprotnik. Vse tri pisemske bombe so bile nekaj dni pred tem oddane v okoli- ci Wiener Neustadta blizu Dunaja.

Jasno je le, da gre očitno za iste storilce kot pri atentatih pred tem. Decembra 1993 so odposlali deset pisemskih bomb. Stiri osebe so bile težko ranjene (med drugim takratni dunajski zupan Helmut Zilk in urednica televizijskih oddaj za zdomske delavce Silvana Meixner). Ostala eksplozivna pisma (med drugim naslovljena na predsednico zelene stranke Petrovičev, predsednika Karitas Schüllerja, manjsinsko mandatar-ko Stojšičevo in slovensko kulturno društvo na Stajerskem) so bila pravčasno odkrita. Avgusta lani je bila podtaknjena bomba pri dvojezični ljudski soli v Celovcu, ki je pri razostritvi težko ranila tri policiste. V začetku oktobra je eno od starih pisem z eksplozivom prejel slovenski založnik Lojze Wieser v Celovcu. Februarja letos je na Gradiscanskem bomba v cevi ubila stiri Rome, druga je ranila eno osebo. Kot poprej je tudi junjsko serijo pisemskih bomb spremljalo več priznavalnih pisem skrivnostne Bajuvarske osvobodilne fronte.

Glede storilcev je policija zdaj prav tako negotova kot na začetku. Postaja pa vse bolj jasno, kako površno (ali celo nesposobno) je bilo do zdaj ravnanje varnostnih organov. Se dan ali dva pred detonacijo junjskih pisemskih bomb sta v redakcijo magazina Profil in pisarno odvvetnika Mayerja prispeli priznavalni pismi »bajubarcev«. Njihova vsebi-

na: zasmehovanje policije, razlaga tehničnih podrobnosti prejšnjih bomb (v razbremenitev dejanja osumljenih in priprtih neonacistov Radla in Binderja), »razlage« nemsko-bajuvarske »zgodovine in grožnje nadaljnjim sovražnikom. Iz pisem je bilo bolj ali manj razvidno, da bodo sledile nadaljnje akcije. O pisemih obveščeni vodja državne policije je ostal na oddihu, varnostni organi nikogar niso posvarili.

Med tem je postalo znano, da v notranjem ministrstvu že dalj časa skladiščijo kar nekaj takih pisem, o katerih niso informirali javnosti, njihove resne analize pa naj bi se lotili šele letos. Iz pisem je navsezadnje postala razvidna tudi dobra informiranost desnoradikalnih teroristov o notranjem poteku dela varnostnih organov. Nebogljeno raziskujocih kriminalistov in policijskih strokovnjakov pa je postala povsem očitna, ko je iz notranjega ministrstva usla vest, da se bodo morali osredotočiti tudi na »preiskave v lastnih vrstah«...

Neuspešnost zaradi pomanjkanja pooblastil?

Kljub temu se je v javni razpravi glavni argument varnostnega aparata pri razlagi neuspešnega izsledovanja »bajubarcev« vselej nanašal na okolščino, da avstrijska policija v primerjavi z drugimi pac nima zadovoljivih pooblastil in učinkovitih sredstev za boj proti organiziranemu kriminalu in terorizmu. To je bila spet voda na mlin tistih avstrijskih politikov in (pretežno konservativnih ali desnih) strank, ki so že od nekdaj zahtevali restriktivnejšo varnostno zakonodajo in večjo udarnost - bodisi pri oborožitvi, bodisi pri pooblastilih - policije. Problem neukrotljivega rjavega terorja »bajubarcev« je v najkrajšem času postal izhodišče za novo varnostnopolitično debato, ki je po tretji seriji pisemskih bomb zavzela vodilno mesto v notranje-političnih razpravah in poskrbela za polarizacijo: ljudska stranka in svobodnjaki taka pooblastila že dalj časa zahtevajo, zato po nepričakovnem premiku Vranitzkega se bolj klicajo po takojšnjih radikalnih ukrepih; socialdemokrate je napoved kanclerja in vodje stranke razdelila na zmerne zagovornike in odločne nasprotnike (med katerimi je tudi notranji minister Einem) razširjenih policijskih pooblastil; zeleni in liberalci predlogu ostro nasprotujejo, ker vidijo ogrožene predvsem osnovne meščanske svobode. Neodvisni strokovnjaki imajo pomisleke glede pričakovanih visokih stroškov in pričakovanega majhnega učinka napovedanih ukrepov, ki vsekakor pomenijo omejitve temeljnih svoboščin, pri tem pa tudi oni opozarjajo na problem mo- zne zlorabe in s tem povezanega nadzorovanja takih policijskih pooblastil.

Mimogrede se ta tema dobesedno ponuja za predvolilne spletke. Na Dunaju bodo v naslednjem letu na sporedu odločilne občinske volitve, poleg tujcev in raznih skandalov pa je prav vpra-

šanje varnosti eden od priljubljenih konjickov opozicijske FPÖ, ki si prizadeva strmoglaviti od konca vojne prevladujoče socialdemokrate. Prav zato so svobodnjaki v začetku julija na to tematiko sprožili celo posebno razpravo v avstrijskem parlamentu, saj se očitno bojijo, da jim bo SPÖ sicer vzela adut iz rok.

Prisluškovalna in podatkovna ofenziva

Pojem »prisluškovalni napad« se že dalj časa pojavlja v avstrijskih notranje- in varnostnopolitičnih razpravah. Gre za zahteve po dodatnih pooblastilih za varnostne organe, s katerimi naj bi bil mogoč sodobnejši in učinkovitejši boj proti terorizmu in organiziranemu kriminalu (mafija, sindikati z mamili). V ospredju sta zahteva po pravici do prisluškovanja z vsemi razpoložljivimi elektronskimi sredstvi (tako imenovana prisluškovalna ofenziva) ter uvedba rasterskega izsledovanja.

Prisluškovanje (in filmsko snemanje) naj bi potekalo tako v stanovanjih domnevnih storilcev kot tudi v njihovih službenih prostorih, prav tako snemanje telefonskih pogovorov, prenosa podatkov in preverjanje pošte. Z novo prisluškovalno ofenzivo bi bila varnostnim organom dovoljena tudi kazniva dejanja (vlomi) in drugi prekrški proti ustavno zasidranim pravicam o zaščiti intimne in zasebne sfere.

Rastersko izsledovanje, ki so ga leta 1977 začeli uporabljati v Nemčiji v boju proti teroristom RAF (Rdeče armadne frakcije),

poteka v okviru neomejenega zbiranja in primerjanja vseh elektronskih podatkov, ki jih država premore o svojih državljanih. Primerjava vseh razpoložljivih podatkov (socialno zavarovanje, številke osebnih dokumentov, podatki pri delodajalcu, komunalnih ustanovah, bolnišnicah, telefonskih in energetskih družbah, finančnih in evidenčnih uradov itn.) s pomočjo računalnika lahko v vnaprej določenem območju (»raster« je lahko mesto, okraj, zvezna dežela) v najkrajšem času prikaže pravilne in lažne podatke ter tako izlušči oziroma sumljivih oseb, ki re- cimo z lažnim imenom in ponarejenimi dokumenti skušajo ostati nespoznavni. Vendar se je v zadnjem času tudi rastersko izsledovanje izkazalo kot neučinkovito, kajti nova generacija nemških teroristov (npr. »Revolucionarne celice«) se v nasprotju z aktivisti RAF ne maskira več z lažnimi imeni in konspirativnimi stanovanji; živijo pod lastnim imenom kot navadni občani in samo občasno opravljajo teroristične akcije, za kar se je že ustalil izraz »nedeljski terorizem«. Slučajne žrtve rasterskega izsledovanja pa pogosto lahko postanejo ljudje, ki jim ta policijska akcija sploh ni namenjena, na primer neprijavljeni delavci ali zatajevalci davkov.

Prisluškovanju in elektronskemu izsledovanju se kot dodatna možnost boja proti terorizmu in organiziranemu kriminalu pridružuje zahteva po uvedbi izjemnih določil za tiste storilce, ki bi kot kronske priče pričali proti soto- rilcem in tako zagotovili temeljito

razčiščevanje kaznivih dejanj. Za njih naj bi bilo po ameriskem zgledu možno zmanjšanje ali celo odpustitev kazni ter zagotovitev nove identitete.

Napredovanje kriminala zaradi prevelikih svoboščin?

Vseh teh sredstev avstrijska zakonodaja za zdaj ne dopušta. Policija sicer s privolitvijo sodnika sme prisluškovati pogovorom, ne sme jih pa posneti na trak in tako zagotoviti dokaznega gradiva. Zakon o podatkih omejuje zbiranje in izmenjavo osebnih podatkov državljanov. Restriktivni ukrepi, ki bi omejevali osnovne meščanske pravice in osebno svobodo, so za Avstrijce kocljiva tema. Kaj hitro - in z vidika navadnega obca- na povsem utemeljeno - se namreč pojavljajo številni pomisleki: kako daljnosežna so lahko pooblastila državnih oblasti in policije; kako daleč je potem se do avtoritarne države ali do Orwellove vizije Velikega brata; kako nadzorovati in preprečiti zlorabo novih pooblastil in sredstev? Ostri kritiki novih policijskih pooblastil so argumentacijo zagovornikov medtem že cinčno postavili na glavo: kjer ima državljan prevec pravic in svoboščin, kajpada mora naraščati kriminalnost, prevec osebne svobode lahko ogroža državo...

To naj bi pomenilo: omenjene spremembe policijskih in državnih pooblastil bi že same po sebi pomenile zmanjšanje demokracičnih pridobitev in čedalje ožjo definicijo osebne svobode. Kajti zasebna sfera vsakega drža-

vljana bi pred državnimi in policijskimi organi lahko postala prozorna kot steklo. Za avstrijskega delojemalca je danes na primer v primeru obolenja in s tem povezano odsotnostjo v službi se povsem samoumevno, da njegov delodajalec prek predpisanega zdravniškega potrdila ne dobi nobenih podatkov o načinu ali vrsti obolenja (namen: zdravstveni podatki naj ne bi imeli negativnih posledic za službena razmerja). Ustavno sodisce je pred kratkim potrdilo upravičenost pritožbe neke nekdanje občinske uslužbenke, ki se je potegovala za novo službo v nekem zveznem uradu, a so jo tam na osnovi osebnih podatkov, ki jih je dal na razpolago prejšnji delodajalec (občina), zavrnili. Kaksne posledice bi imelo za posameznika neovirano zbiranje in nenadzorovano izmenjavanje osebnih, zdravstvenih, finančnih, zavarovalniških, bančnih, sodnih in drugih podatkov, je le težko predvideti.

Vendar je pod vtisom delovanja neizsledljivih desnoekstremističnih teroristov tokrat prišlo do preobrata v javnem mnenju. Če je mogoče verjeti aktualnim povprasevanjem, potem večina Avstrijcev ne nasprotuje uvedbi izrednih policijskih pooblastil. To je vsekakor zanimivo, saj glede vprašanja avstrijske bančne tajnosti - kljub velikemu mednarodnemu pritisku in čedalje konkretnjšim obtožbam, češ da avstrijski bančni sistem mafijskim sindikatom in mednarodnemu (gospodarskemu) kriminalu nudi sijajne možnosti za pranje umazanega denarja - do takega preobrata v javnem mnenju ni prišlo, verjetno zato, ker prizadetim bančnim in finančnim krogom ni bilo težko lansirati v javnost prepričanje, da naj anonimna hranilna knjižica malega poslo- vneža ali stare tete vendarle ostane to, kar je: zasebna in predvsem tajna zadeva.

Demokracični sistem in pravno državo si kajpada tudi v Avstriji številni skušajo razlagati na različne načine: mogoče je upoštevati vsa pravila in vse predpise - ali pa tudi ne. Za oboje velja, da spekter osebne svobode in neoporečnosti sega le do utemeljenega očitka in konkretno dokazanega prestopka. Pravosodni in policijski organi bi z novimi pooblastili dobili v roke sredstvo, s katerim bi bilo mogoče povsem slučajno razkrivati raznolike lajše ali tudi hujše prestopke, ki pa s prvotnim ciljem izsledovanja domnevnega zaledja terorizma in organiziranega kriminala ne bi imeli nobene povezave. Prav pri tem vprašanju pa je zanimivo, da so pristojni politiki, predstavniki sodnih oblasti že napovedali, da takih nepredvidenih »slučajnih zadetkov« ne bodo zasledovali...

Koalicijska vlada socialdemokratov in ljudske stranke je medtem že sprejela osnovna izhodišča za večja policijska pooblastila. V drugem tednu julija so njeni predstavniki sporočili, da bodo taksne zakonske spremembe izdelane že do jeseni, veljavne pa naj bi postale z začetkom naslednjega leta. Kontroverzna razprava in z njo povezana polarizacija mnenj sta očitno poskrbeli za pravsnji - a morda le začasni - kompromis. Neoviranega prisluškovanja in rasterskega izsledovanja naj bi se varnostne oblasti posluževale le v zvezi s prestopki zoper prepovedi o nacionalsocialističnem delovanju in združevanju v kriminalnih tolpah.

Igor Schellander

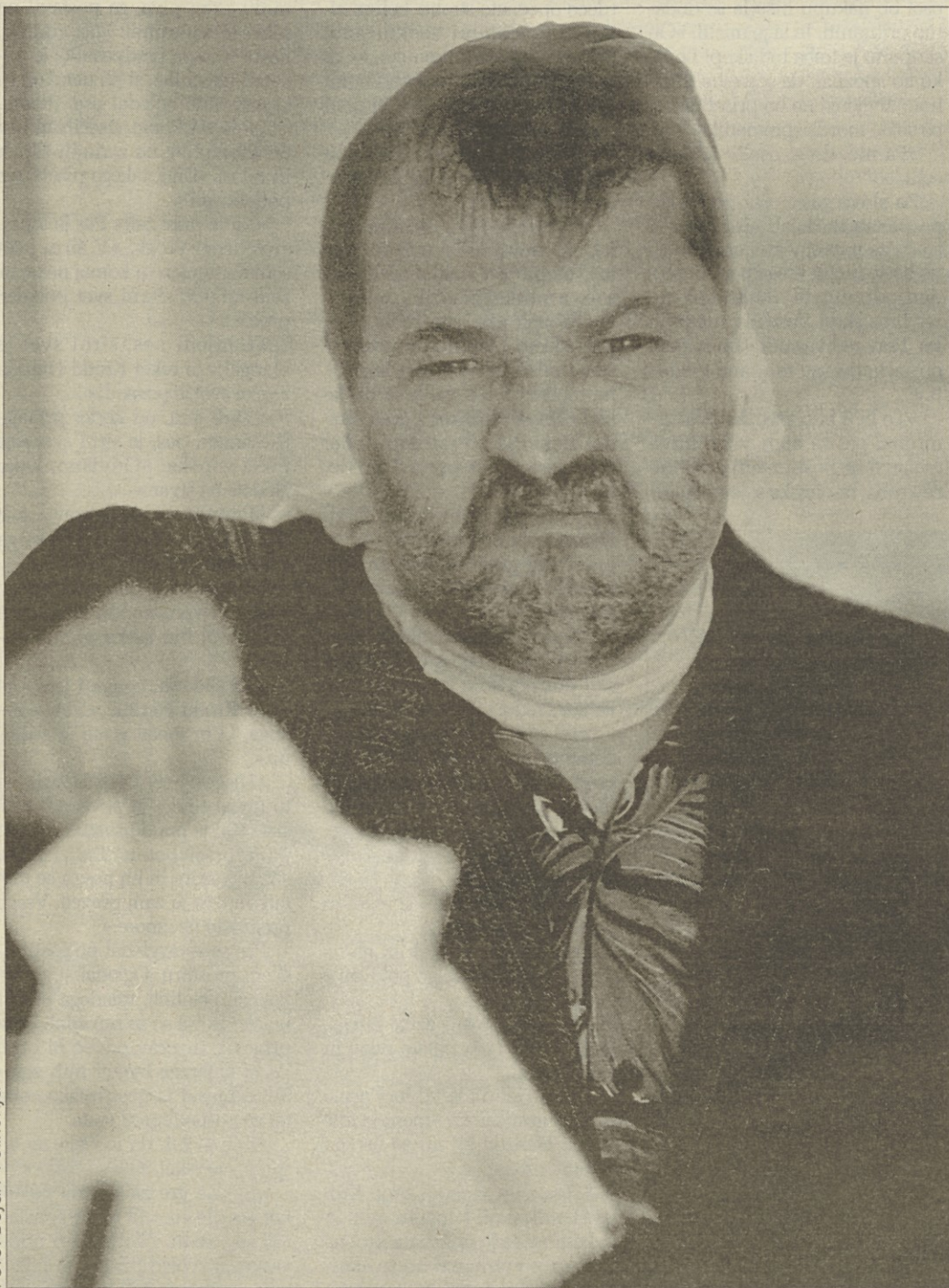

Foto: Bojan Veilikonja

Pes gre v širni svet

Poučna doživetja
dobrodušnega psa

Ko so psu odrasli otroci in mu je umrla žena, se je odpravil po svetu in je za zmerom in za vedno zapustil svoj dom. Hiso in jablanov nasad je prodal. Tudi zbirko znamk in televizor, knjige in babičin oljni portret je prodal. Rdeč kovček je prijel v desno prednjo šapo, v levo prednjo šapo modro potovalko, na glavo pa si je poveznil črn borsalino. (Borsalino - zelo imeniten in eleganten moski klobuk). Okoli vratu si je trikrat ovil črtast šal, da se mu ne bi vlekel po tleh. Čez trebuh si je opasal zeleno potovalno torbico. Namenil se je v širni svet.

»Dolgo sem živel, a prav veliko nisem doživel,« si je rekel. »In nemara,« si je mislil pri tem, »nemara me širni svet pričakuje, morda me celo potrebuje.«

Pes je namreč znal vse mogoče. Bil je izučen mizarski mojster, brezhibno je zvijzal devet napevov, nadarjen je bil za gojenje vrtnic in vzgajanje kaktej, lahko se je pohvalil z diplomom v reševanju iz vode in je uspešno opravil izpit za gasilca. Odlično je znal skuhati cmoke, golaž in vanilijev puding, v pletenju vzorcev s štirimi različnimi nitmi pa je bil priznan mojster. Precej dobro se je razumel tudi na krmarjenju ladij, kmetijstvo in zvezdoznanstvo.

Bil je torej vsestransko uporaben. Poleg tega, da je bil močan, je znal tudi zelo hitro hoditi, odlikovali so ga oster sluh, širok pogled in izostren voh.

Ko je zapuscal svoj nekdanji dom, je na obzorju vzhajalo sonce in obarvalo nebo malinovo rdeče. Pes je položil ključ od vhodnih vrat pod predpražnik. Tako se je bil domenil z oslom, ki je kupil hiso.

Približno okoli poldneva je koracil čez polje. Od nekod je zaslišal dvanajstkrat udariti cerkvene zvonove.

»Čas za kosilo, bi rekel!«

Pes se je prav rad pogovarjal sam s sabo. Te navade se ni navzel sele potem, ko je ovdovel in so se otroci odselili. Ze ko je bil otrok, je rad govoril sam s seboj. Drugi so ga zaradi tega sicer pogosto zasmehovali, vendar ni bil tako neumen, da bi se le zaradi občasnega zasmehovanja svoji ljubi navadi odrekel!

Prostor za opoldanski počitek si je izbral v senci velikega kostanja. Sedel je na modro potovalko, v kateri je nosil dve blazini in presito odejo, zato je na mehkem prav udobno sedel. Predse

je postavil rdeči kovček in vzel kuhinjsko krpo iz zelene opasne torbice. Pogrnil jo je na kovček in pred njim je bila skoraj prava mizica. Iz opasne torbice je vzel še nož in vilice, krožnik in papirnat prticek, steklenico piva, pet kosčkov klobase, mleko v tetrapaku, lonček čokoladnega pudinga, kozarček vloženega kislega jela in kosček češpljevega peciva, dve sardini iz konzerve in tubo gorčice, majhen zavitek masla in tri rezine sira.

Sicer ni bil navajen jesti tako raznolikih jedi hkrati, a vse to je pobral iz svojega hladilnika. Preden se je odpravil na pot, ga je moral izprazniti, saj osel ob nakupu hiše z opremo vred ni bil pripravljen plačati se tistega, kar je ostalo v hladilniku.

»Dragi pes, kam pa naj z vso to kramo?« je zajavkal. »Vso to hrano si lahko namažem le na svoj kožuh, saj ne jem drugega kot travo in seno! Dragi moj, za to ti ne dam niti belica!«

Pa je lagal. Pes je opazil, kako so se mu cedile slinice ob pivu, čokoladnem pudingu in češpljevem pecivu. A vedel je, da hoče osel ob nakupu hiše le še dodatno prihraniti. In si je mislil: »Ob skopuhu je treba biti skop! Le tako bo spoznal, da s svojim nacionom življenja ne bo prišel daleč, pa se bo morda spremenil.«

»Pa nič, dragi osel!« je rekel oslu.

Za slovo ga je osel potrepljal po plečih in dejal: »No, pa vso srečo za naprej v življenju! In če ne boste mogli vsega pojesti, preden odpotujete, lahko kakšno reč brez skrbi pustite v hladilniku. Prav rad vas odrešim napora ob metanju vse te hrane v smeti.«

»To bi ti bilo vseh, kaj?« je zamrmral pes za njim. »Niti mrvice sira ti ne pustim, niti drobtinice kruha, še olupka salame ne!«

In pes je storil, kakor je bil sklenil.

Hladilnik je izpraznil do zadnjega kosčka, celo ledene kocke je vzel iz predalčka za zamrzovanje in počakal, da so se odtajale.

Ko je pes v senci pod kostanjem poobedoval svoj raznovrstni jedilnik, je zavil odpadke v kuhinjsko krpo in vse skupaj stlačil v zeleno opasno torbico. Potem si je rekel: »Čas je za opoldanski počitek.«

Zleknil se je ob kostanjevem deblu, zaprl oči, čeznje poveznil viseča uhlja in poskušal zaspati. A od nekod se je vzela neznosno nadležna muha in mu sedla na smrček. Pes jo je z uhljem odgnal, muha je vzletela, a se je vrnila, mu sedla na trebuh in se mu zapletla med dlako na trebuhu, kjer je bil pes se posebno zgeckljiv. Zamahnil je z repom. Muha je vzletela s trebuha in mu sedla na smrček. Zastrigel je z ušesi. Muha mu je spet sedla na trebuh. To mu je neznosno presedalo, prav zaspan pa tudi ni bil.

»Opoldanski spanec je navsezadnje presneto trapasta zadeva,« je zamrmral in se dvignil. »Ze leta in leta gojim navado opoldanskega spanja, čeprav opoldan nikoli nisem zaspan. To bomo odpravili. Vse presneto trapaste zadeve bomo odpravili!«

Opasal si je zeleno torbico, vzel kovček v desno prednjo šapo in potovalko v levo ter potoval dalje kar počez prek polja.

Ko je bilo sonce že visoko na nebu, je prispel do gostilne z rdečo opečnato streho, belimi zidovi in zelenimi naoknicami. Samevala je sredi travnika, in ko se ji je približal, je nad vhodnimi vrati opazil napis. Pri Divjem Henriku je pisalo na njem.

Na vhodnih vratih je bil pribit jedilni list in pes si ga je natančno ogledal.

»Razumne jedi, razumne cene,« je zamrmral in odsunil vrata. Vstopil je v veliko gostinjsko sobo z mizami in točilno mizo.

Ob prvi mizi sta sedeli dve kokoški in petelin, ob drugi je sedel mlad pes, ob tretji macka, na točilno mizo pa se je naslanjal plešast možakar z gosto brado. Rekel je: »Prav lep dober dan, pes!« in se pri tem priklonil.

»Prav lep dober dan, Divji Henrik!« je odzdravil pes in se prav tako priklonil. Potem si je poiskal prostor ob prazni mizi pri oknu.

»Bodo pes obedovali?«

»Trojno porcijo kuhane svinjske potrebusine brez hrena in veliko svetlo!« je naročil pes.

»Tri porcije kuhane svinjske potrebusine brez hrena na enem krožniku!« je zaklical plešasti mož z gosto brado proti kuhinjskim vratom, potem pa v največji vrček natočil svetlega piva prav do roba.

»Na vase zdravje!« je rekel in postavil vrček na mizo.

Pes je dvignil vrček in ga na dusek izpraznil. Dolgo potovanje ga je užejalo.

»Bi smel prositi za še enega, Divji Henrik?« je potem rekel in trikrat rignil.

»Divji Henrik je bil moj oče,« je rekel gostilničar, »meni je ime Krotki Henrik! Ni mi se uspelo spremeniti napisa!«

S praznim vrčkom se je Krotki Henrik vrnil k točilni mizi in iz kuhinje se je prikazala drobna ženska z velikanskim krožnikom, polnim mesa in nastrgane

bele repe. Ozrla se je naokrog, se napolnila k psu in ga vprašala: »To bo najbrž za vas?«

Pes je pokimal, vzel krožnik in začel jesti.

»So pes na potovanju?« je zanimalo žensko.

»V širni svet me vodi pot,« ji je s polnimi usti odgovoril pes. »Pogledat grem, ali me kdo potrebuje.«

Ženska je iz zepa predpasnika potegnila naočnike, si jih nataknila in si psa nekaj hipov natančno ogledovala; premerjala ga je od konic visečih uhljev do krempljev na zadnjih sapah, potem pa vzkliknila: »Krotki Henrik, oglej si tega psa, prav takšnega bi potrebovali pri nas, kajne?«

Krotki Henrik je prišel s polnim vrčem piva, ga postavil na mizo in zamrmral: »Na zdravje, pes!« Iz zepa predpasnika je potegnil naočnike, si jih nataknil in si natančno ogledal psa. Premeril ga je od konic visečih uhljev do krempljev na zadnjih sapah in rekel: »Drži, takega psa bi res potrebovali!«

»Mi je prav zal!« Pes je izpraznil drugi vrček. »V širni svet sem namenjen in komaj nekaj ur sem na poti. Širni svet je daleč proč.«

»Cenjeni pes, širni svet je okrogel,« je rekel Krotki Henrik. »Širni svet je povsod!«

»Tudi tam, od koder prihajate, cenjeni pes, je širni svet,« je rekla ženska. »Odvisno, kako gledate na stvar.«

»Pravzaprav imata prav!« si je mislil pes. Tehtni razlogi so ga vedno prepričali.

Obrisal si je pivsko peno z gobca in vprašal: »In za kakšen namen bi me lahko potrebovali?«

»Za redarja, cenjeni pes,« je rekel Krotki Henrik. »Isčem nekoga, ki bi metal goste iz gostilne.«

»Njegov oče, Divji Henrik, je to urejal sam,« je povedala ženska. »Bil je pravi hrust! Moj mož pa je preslaboten. Tociti pivo, streči gostom in jih povrh se metati ven, to je zanj preveč. Vsega preprosto ne zmore.«

Pes se je razgledal po gostilniškem prostoru. Ogledal si je dve kokosi, petelina, mladega psa in macko in vsi so se mu zdeli prav prijazni. In prav odveč bi bilo, ko bi katerega izmed njih zgrabil, odnesel iz gostilniške sobe ter ga postavil pred vrata.

»Zdi se mi, da to delo ne bo zame,« je rekel.

»Saj ne gre za takšne goste, kot so tile tu,« je rekla ženska. »Ti so v redu. Zvečer pa ti pride vsakršna svojati! Pijanci in pretepači, kvartopirci in vsakršne po-

jave!«

»Bojim se, da bo moja gostilna prisla na slab glas, če bo slo tako naprej,« je pojasnil Krotki Henrik. »Kmalu bomo veljali za pravo beznico in spodobni ljudje ne bodo več prihajali k nam.«

Pes je do konca polizal krožnik in preudarjal: »No, najbrž sem si vse skupaj le nekoliko narobe predstavljala. Pregarjati lumpe je zame pravzaprav nekaj, cesar se nisem počel. Sicer pa se svoji živi dan nisem videl svojati. Lahko torej doživim kaj novega!«

Porinil je polizan krožnik ženski na drugo stran mize in rekel: »Sprejem!«

Krotki Henrik in njegova žena sta se silno razveselila. Za meso in pivo ni bilo treba psu nič plačati. Hrana in stanovanje, kot je rekel Krotki Henrik, sta bila poslej zastoj. »Plača pa,« je rekla ženska, »bo po učinku.«

»Za enega pred vrata postavljene gosa vam plačava tisoč denarjev, če vam je prav,« je rekla. Pes je pokimal. Za denar mu tako ni bilo nič mar.

Delati je začel po sončnem zahodu, končal pa ob polnoči. Veliko dela ni imel. Sedel je pri mizi, srebral pivo in grizljal slane palčice, čital časopis, včasih nekoliko dremaje zakinkal, o vsem mogočem razmišljal ali si na tiho požvižgaval. Kadar je k njemu pristopil Krotki Henrik in zamrmral »Miza številka tri,« »Miza številka sedem« ali »Miza številka ena«, se je pes dvignil, da bi pri mizi številka ena ali številka tri ali številka sedem napravil red. Pravega metanja čez prag niti ni bilo, saj je vsa svojati, ki se je motala po gostilniških prostorih, merila v širino ali višino največ pol toliko kot pes in že ko je pes vstajal od mize, se je začela drhal prihuljeno prerivati k vratom.

Na prvega takega gosa, ki bi ga bilo treba vreči skozi vrata, je pes zares naletel sele peti delovni dan. V gostilno je prišel mlad lisast pes, in čeprav je bilo v gostinjski sobi se precej prostih miz, je sedel k mizi, kjer je že sedela neka stara macka in jedla sardine v olju z omako iz tunine. Mladi lisasti pes je z njenega krožnika izmaknil sardino in macka je jezno zapihala proti njemu. Lisko se za to ni zmenil in s krožnika ji je izmaknil še eno.

Macka je zavpila: »Krcmar, krcmar, odženite to pasjo mrcino od mojega krožnika!«

»Miza številka pet, lisasti pes pri mizi z macko,« je Krotki Henrik zasikal psu.

Pes je vstal in se napolnil k

mizi številka pet. Mladi lisko je savnil se po zadnjih dveh sardinah na mackinem krožniku, zatlačil si ju je v gobček in se ozrl proti psu, kakor da se ga prav nič ne boji.

Predrzno je gledal proti njemu in ga izzival: »No, stari, kaj bo dobrega?«

Pes bi mladega liska lahko vrgel s stola z enim samim bliskovitim udarcem z repom ali pa bi ga, ne da bi se kaj zamudil, dotolkel z enim samim udarcem sape.

Ampak mladi predrzni lisko je psa spominjal na najmlajšega sina, ki je imel prav tak predrzen rožnat smrček, prav taka lisasta konicasta uhlja in prav tako progast nakodran rep!

Pes si je mislil: No, no, prav lahko bi sedel pri tej mizi tudi moj najmlajši. Kako je nevzgojen in predrzen! In ne zna drugega kot zabavljati in zbadati in jezicati. Najbrž pa je globoko v svojem pasjem srcu tudi ta lisko iskreno dobra pasja duša. Zato je prijazen opozoril mladega psa: »Mladič, ne delaj zgage, se ne splača!«

Pisani pasji mladič je psa le zviska pogledal, nekoliko suho posmrknil z rožnatim smrčkom, lisasta uhlja sta mu strašno zatrepetala, progast nakodran rep pa se mu je zvil kot kaci.

»Res, prav tak je kot moj najmlajši!« je pomislil pes. »Od strahu bi se skoraj podelal v hlace, ampak je se kar naprej predrzen!«

Mladi lisko si je prižgal cigareto in trikrat puhnil psu v smrček.

Pes mu je vzel cigareto iz gobca in jo ugasnil v pepelniku. Potem je mladega liska cvrsto zgrabil za tilnik, ga odnesel pred vrata ter posadil na travnik.

»Domov pojdi, dečko,« mu je prijazno svetoval. »Že zdavnaj bi moral biti v postelji, mamico gotovo že skrbi!«

»Bedak stari!« je zasopihal mladeč in se odvlekel proč.

Pes se je vrnil v gostilno.

»Bravo, pes!« je zaklicalo nekaj gostov.

»Pravo strokovno delo!« ga je pohvalil Krotki Henrik.

Pes pa je bil zalosten. Mladi pes ga je prav boleče spominjal na njegovega najmlajšega in zadržalo se mu je, kakor bi mu prav njegov najmlajši sin zabrusil »Bedak stari!«

(Konec odlomka)
Knjiga Pes gre v širni svet je izšla pri Založbi Mladinska knjiga. Napisala jo je Christine Noestlinger, ilustrirala pa Jutta Bauer.

ALTERNATIVNO KMETIJSTVO / ZDRUŽENJE ZA BIODINAMIČNO KMETIJSTVO V TRSTU

Na biološki kmetiji vlada zaprti krog pridelovanja

Fabio Parovel je edini poklicni biokmetovalec v tržaški pokrajini

Tokrat smo za naš pogovor izbrali manj znano temo in obiskali sedež Združenja za biodinamično kmetijstvo v Ul. Foscolo v Trstu. Tu se ob sredah zbirajo člani, ki v glavnem obdelujejo vrt za domaco porabo, veže pa jih do pridobivanja hrane po biodinamičnih metodah.

Kaj je sploh biodinamično kmetijstvo?

Težko je v nekaj besedah opisati ta način obdelovanja zemlje. Njegovo rojstvo sega v leto 1924, ko je Nemec Rudolf Steiner, sicer ustanovitelj antropozofije, začel zagovarjati to metodo kmetovanja. Od takrat so se njegove teorije širile po vsem svetu.

Biodinamično kmetijstvo temelji na starih glavnih elementih: zemlja, voda, zrak in toplota, ki predstavljajo korenine, liste, cvetove in sadeže. Ti elementi morajo biti v ravnotežju.

Tradicionalno ali kemijsko kmetijstvo skuša npr. stimulirati element vode, in to z zalivanjem in dodajanjem mineralnih gnojil. Posledica je napeta hrana in okrogli sadeži brez okusa, kar zmanjša kakovost.

Biološko kmetijstvo posveča pozornost poleg vodi tudi zemlji, s pravilnim organskim gnojenjem in zmernim zalivanjem, posebno pa s pozornostjo za čimbolj biološko varnost rastlin in torej za okolje.

Biodinamično kmetijstvo je se korak naprej in upošteva tudi elementa zrak in toplota. Ta povezujeta rastlino z vesoljem, ji dajeta razmah navzgor, medtem ko ostala dva elementa povežeta rastlino le z zemljo. Z drugimi besedami, rastlino skušamo pripeljati do ravnotežja med središčem zemlje in vesoljem, zato opazujemo poleg lune tudi planete in

zodiak. To vpliva na ves proces gojenja rastlin. Umetna gnojila in tradicionalna škropila sploh ne uporabljamo.

Za rodovitnost tal uporabljamo na poseben način pripravljen kompost, ki vsebuje tudi zdravilne rastline v zelo majhnih ali homeopatskih količinah. Poleg tega sta v biodinamičnem kmetijstvu bistvena dva pripravka na podlagi hlevskega gnoja in silicija, ki pripravljena na poseben način in v zelo majhnih količinah pospešujeta rodovitnost tal ter okrepita in zdravita rastline.

Na biološki kmetiji vlada tim. zaprti krog, to pomeni, da kmetovanje vključuje tudi rejo kake živali. Na ta način imamo organsko snov za gnojenje pridelano že na kmetiji.

Koliko ljudi se na Tržaškem ukvarja z biodinamičnim kmetijstvom?

Združenje šteje približno 50 članov, med katerimi jih je tudi nekaj iz goriske pokrajine. Večinoma so to ljudje, ki imajo zelo majhne površine in ki torej proizvajajo za domaco porabo. Med srečanji si izmenjujejo lastne izkušnje.

Ali je veliko povpraševanje za pridelke gojene na biodinamičen način?

V Trstu in tudi drugod je povpraševanje veliko, proizvajalci pa niti približno ne zadovoljuje povpraševanja. Zato pridejo pridelki iz drugih krajev ali celo iz drugih držav. V Coneglianu je zbiralni in razdeljevalni center za biodinamične pridelke. Svoje pridelke prodajamo specializiranim trgovinam in restavracijam.

Vsi biodinamični pridelki imajo mednarodno zaščitno znamko Demeter, ki jamči, da je pridelek res biodinamično pridelan. Redno strokovnjak Združenja Demeter obišče vse kmetije in strogo nadzoruje, da so pridelki res gojeni na biodinamični način.

Kako je s tem kmetijstvom v drugih državah?

Zunaj Italije je biodinamično kmetijstvo veliko bolj razvito. Najbolj se je razvilo v severnoevropskih državah in v Avstraliji. V Nemčiji se je ta način kmetovanja pravzaprav rodil. Tam je veliko sol vseh stopenj, vključno z podobne vede, kot npr. homeopatija. Biodinamične kmetije v Nemčiji prejemajo finančno podporo države.

Fabio Parovel (na posnetku - foto Balbi/KROMA)

je edini kmetovalec v tržaski pokrajini, ki se z biodinamičnim kmetijstvom od lani ukvarja poklicno, prej pa ga je gojil le v prostem času. Na 2,5 hektarja goji vsakega nekaj. Sadovnjak obsega 180 rastlin, med katerimi prevladujejo češnja, marelica, sliva in figa. Sajene so bile leta 1992, gostota sajenja pa je zelo nizka. Sorte niso domače, vse prihajajo iz biodinamičnega rastlinjaka pri Gardskem jezeru. Letos se je ubadal le s problemom listnih usi na češnji in jablani, ki jih je unicil z izvlečkom iz trpskega drevesa kvasije. Med sadnimi drevesi rastejo mnoge vrste povrtnin, saj je konsoziacija rastlin bistvenega pomena pri biodinamičnem kmetovanju. Letos so se mu pojavili hrošči na krompirju, ki jih je ročno pobiral, jih zmečkal in so to brozgo poskrpil rastline, ki jih hrošč pogosto napada. Na kmetiji raste tudi nekaj samorodnih trti, kot šmarnica, in drugih namiznih sort. Če se pojavijo glivične bolezni, uporablja le propolis.

Fabio meni, da je pri tem načinu kmetovanja veliko več dela kot pri tradicionalnem kmetijstvu. V prihodnosti misli rediti kako žival in tako ustvariti zaprti krog gojenja. Drugi načrt je proizvodnjo semen, kar je eno od pravil tega načina kmetovanja. Prepričan je, da se bo v prihodnosti veliko kmetovalcev odločilo za biološki način kmetovanja, da se bodo kmetije med seboj nekako povezale in tako prisle do učinkovite prodaje.

Magda Sturman

ČLOVĚK IN ZEMLJA

NOVICE

Nov zakonski osnutek o kmečkem turizmu

Deželni odbor je pred kratkim odobril nov zakonski osnutek o kmečkem turizmu, ki ga je pripravilo kmetijsko odborništvo. Osnutek vnaša precej novosti v to dejavnost, zato smatra Kmečka zveza za primerno, da se z njim seznanijo člani, ki si ji namenjajo v posvečativ bodoče. V ta namen bo KZ v bližnji prihodnosti sklicala sestanek za kmetovalce, na katerem bodo skupaj pregledali osnutek ter posredovali morebitne popravke in dopolnila kmetijskemu deželnemu odborništvo.

Obvezno cepljenje proti steklini

Na podlagi odloka predsednika deželnega odbora z dne 29. maja 1995, ki je bil objavljen v deželnem vestniku dne 5.7.1995, je obvezno cepljenje proti steklini vseh psov, govedi, ovac, koz in konj v tržaski in goriski pokrajini, medtem ko je v videmski pokrajini cepljenje obvezno le v nekaterih območjih. Vse živali omenjenih vrst, ki pridejo na omenjena območja, tudi začasno, iz drugih predelov, morajo biti ob vstopu predhodno cepljene. Živali izpod treh mesecev starosti, za katere cepljenje ni obvezno, bodo morale biti cepljene ob dopolnitvi omenjene starosti.

Izlet Kmetijske zadruge in Kmečke zveze

Kmetijska zadruga v Trstu in Kmečka zveza prirejata tridnevni izlet na Kmetijski sejem v Radgono z ogledom okolice in zanimivosti avstrijske Koroške. Udeleženci bodo odpotovali 30. avgusta ob 5.30 z vaskega trga v Boljuncu. Naslednje predvidene postaje so se Zabrezec, Trebče (pokopališče) in Opcine, točen urnik pa bo objavljen nekaj dni pred odhodom v Primorskem dnevniku. Med potjo je predvidena postaja pred italijansko-avstrijsko mejo. Prihod v Celovec je predviden okrog 10. ure, sledil bo ogled Mohorjeve hiše, nato pa odhod na Gosposvetsko polje, kjer bo ogled razvalin kmečkega gradu, knežjega kamna, vojvodskega prestopa in stolnice Gospe Svete. Po kosilu je predviden ogled zgodovinskega gradu Hochosterwitz, ob 16.30 pa bo odhod v Bilcovs prek Hodisa, kjer je Piramidenkogel s čudovitim pogledom na jezera in južno Koroško. Izletniki bodo prenočili na turistični kmetiji Koren, naslednje jutro pa bodo odpotovali v Zeleno kaplo, kjer si bodo ogledali Persmanov muzej v Koprivni (nacistični pokol celotne družine Persman). Po kosilu v hotelu Obir in počitku jih bo pot vodila v Pliberk, kjer si bodo ogledali kmetijo Marka in Kriste Trampusch. Popoldne odhod v Slovenijo, proti Mariboru čez mejni prehod Labod v Dravogradu. Prenocitev in večerja v Dijaskem domu v Mariboru, nato pa sprehod ob starem obzidju mesta. Tretjega dne, 1. septembra bodo izletniki odpotovali v Gornjo Radgono, kjer si bodo ogledali sejem in se nato odpravili se v Ormož, kjer bo voden ogled znane kleti.

Obvestilo Kmečke zveze

Kmečka zveza sporoča, da bosta njeni podružnici na Opcinah in v nabrežini zaprti ves avgust.

INAC / SOCIALNI KOTIČEK

Scau dokončno ukinjen

Italijanski zakonodajalec je s 30. januarjem 1995 odredil prisilno »upokojitev« zavoda za poenotene kmečke prispevke SCAU. O ukinitvi te nepotrebne ustanove, ki ni imela specifičnih funkcij in so jo pestile hude organizacijske pomanjkljivosti, se je govorilo že najmanj deset let, zdaj pa je SCAU odrinjen v arhivski muzej. Tako bodo odslej poenotili plačevanje zavarovalnih prispevkov v sklopu zavoda INPS za vse odvisne in samostojne delovne kategorije.

Zavod SCAU je nastal leta 1940 s specifično zadolžitvijo, da ugotovi in določi, kolikšno delovno silo potrebujejo posamezni kmečki obrati in na tej osnovi so odmerjali tudi socialne pravice. Leta 1957, ko je stopilo v veljavo obvezno zavarovanje za odvisne kmečke delavce in za samostojne neposredne obdelovalce, je SCAU prevzel vlogo izterjevalca kmečkih socialnih dajatev.

Na osnovi zakonskega odloka št. 262 z dne 30.6.1995 so od 1. julija 1995 dalje poverili skrbst-

venemu zavodu INPS vlogo izterjevalca kmečkih socialnih dajatev za pokojninske in skrbstvene storitve, vključno s premijo za zavarovanje proti nezgodam pri delu, ki jo bo INPS potem odstopil zavodu INAIL. Tako imetje ustanove SCAU kot redno nameščeno osebo bosta prevzela zavoda INPS v visini 90 odstotkov in zavod INAIL za preostalih 10 odstotkov, kot bo sklenila posebna tehnična komisija, ki jo bodo ustanovili s to zadolžitvijo. (B)

Slovar imen bolezni in škodljivcev vinske trte

slovensko ime	italijansko ime	znanstveno ime povzročitelja
---------------	-----------------	------------------------------

GLIVICNE IN BAKTERIJSKE BOLEZNI

bakterijski ožig vinske trte	Mal nero	<i>Xylophilus ampelinus</i>
črna grozdna gniloba	Marciume nero, black-rot	<i>Guignardia bidwellit</i>
črna pegavost vinske trte	Escoriosi	<i>Phomopsis viticola</i>
hiranje vinske trte	Eutipiosi	<i>Eutypa lata</i>
kap vinske trte	Mal dell'esca	<i>Stereum hirsutum</i> , <i>Phellinus igniarius</i>
kisla gniloba grozdja	Marciume acido	<i>kvasovke in bakterije</i>
koreninska trohnoba	Marciume fibroso	<i>Armillaria mellea</i>
koreninski rak	Rogna della vite	<i>Agrobacterium tumefaciens</i>
oidij	Oidio	<i>Umicula necator</i>
peronospora	Peronospora	<i>Plasmopara viticola</i>
rdeči listni ožig	Rossore parassitario	<i>Pseudopeziza tracheiphila</i>
siva grozdna plesen	Muffa grigia	<i>Sclerotinia fuckeliana</i> (= <i>Botrytis cinerea</i> Pers.)
sušenje pecljevine	Disseccamento del rachide	
trtni koreninoses	Marciume spugnoso	<i>Rosselinia necatrix</i>

VIRUSNE IN PODOBNE BOLEZNI

razbrzdanost lesa	Legno riccio	<i>Wood pitting</i>
rumeni mozaik vinske trte	Mosaico giallo	<i>Yellow mosaic</i>
trdna krčljivost vinske trte	Malformazioni infettive	<i>Fanleaf</i>
trdna plutavost	Suberosi corticale	<i>Corky bark</i>
zlata trdna rumenica	Flavescenza dorata	<i>Flavescence dorée</i>
zvižanje listja vinske trte	Accartocciamento	<i>Grapevine leaf roll</i>

ŠKODLJIVCI

agrumov volnati kapar	Cocciniglia farinosa	<i>Planococcus citri</i>
ameriški škrtat	Cicadella della flavescenza dorata	<i>Scaphoideus titanus</i>
bivolček	Cicadella buffalo	<i>Stictocephala bisonia</i>
čespljev kapar	Lecanio del corniolo	<i>Eulecanium corni</i>
krhlikin škrtat	Cicalina gialla della vite	<i>Zygina rhamni</i>
krizasti grozdni sukač	Tignoletta	<i>Lobesia botrana</i>
medeči škrtat	Metcalfa	<i>Metcalfa pruinosa</i>
pasasti grozdni sukač	Tignola	<i>Eupoecilia ambiguella</i>
rdeča sadna pršica	Ragnetto rosso dei fruttiferi	<i>Panonychus ulmi</i>
rumena ali gabrova pršica	Ragnetto giallo della vite	<i>Eotetranychus carpini</i>
trdna kodravost, akarinoza	Acariosi	<i>Calepitrimerus vitis</i>
trdna pršica	Erinosi	<i>Eriophyes vitis</i>
trdna uš	Fillossera	<i>Viteus vitifoliae</i>
trdni brstar	Zigena	<i>Therasimima ampelophaga</i>
trdni sukač	Piralide della vite	<i>Sparganothis pilleriana</i>
trdni zavrtat	Bostricho della vite	<i>Synoxylon perforans</i>
trtnar	Sigaraio	<i>Byctiscus betulae</i>
trtni listni zavrtat	Minatrice delle foglie	<i>Antispila rivillei</i>
veliki trtni kapar	Pulvinaria maggiore	<i>Neopulvinaria innumerabilis</i>
zeleni škrtat	Cicalina flavescence	<i>Empoasca vitis</i>

V zadnjih letih se pojavljajo na vinski trti nove bolezni in škodljivci, zato se nam zdi primerno, da zaradi razširjenosti in ekonomskega pomena te kulture podamo seznam teh sovražnikov. Glede na to, da se pri nas uporabljajo tudi italijanski izrazi, navajamo

imena bolezni in škodljivcev v obeh jezikih in znanstveno ime. Slovarček je sestavil magister Gabrijel Seljak, ki je odgovoren za varstvo rastlin pri svetovalni službi Kmetijsko-veterinarskega zavoda Nova Gorica.

Strokovna služba KZ

				<table><tr><td>AVTOR: SIMON BIZJAK</td><td>SPREMENI- TEV V MOSKI SPOL</td><td>KALCJEV GLINENEC</td><td>REALNOST</td><td>TUL ETUI</td><td>MEJNA REKA MED HRVAS- KO IN BOSNO</td><td>ROMANA LOGAR</td><td>BANČNIK, BANKIR</td><td>GOETHEJEVA MATI</td><td>IT. MESTO V DOLOMITIH (ZIMSKE OI L. 1956)</td><td>ANG. LITE- RARNI KRITIK RICHARDS</td><td>UŠTANOVITELJ PAKISTANA (MOHAMED ALI)</td><td>SRBSKO M. IME ALEKSANDAR (OKR.)</td></tr><tr><td>SPOLNO SAMOZADO- VOLJEVANJE</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>SL. SKLADA- TELJ ("MESEC V IZBI")</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>NOCNI METULJ</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>ANT. MESTO OB NERETVI OLGA GRACELJ</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>ZEM. OZINA NA MALAKI RASTLINO- SLOVJE</td><td></td><td></td><td></td><td>RUMENO- RJAVA BARVA</td><td>OSKAR KOGOJ BIVSI AVSTR. SMUC. (TONI)</td><td></td><td></td><td>RASTLINSKA BODICA SL. POLITIK (SAŠO)</td><td></td><td></td><td></td><td>NAKIT, LEPOTIČJE, OKRASJE (STAR.)</td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>ALES LEVC</td><td></td><td></td></tr></table>										AVTOR: SIMON BIZJAK	SPREMENI- TEV V MOSKI SPOL	KALCJEV GLINENEC	REALNOST	TUL ETUI	MEJNA REKA MED HRVAS- KO IN BOSNO	ROMANA LOGAR	BANČNIK, BANKIR	GOETHEJEVA MATI	IT. MESTO V DOLOMITIH (ZIMSKE OI L. 1956)	ANG. LITE- RARNI KRITIK RICHARDS	UŠTANOVITELJ PAKISTANA (MOHAMED ALI)	SRBSKO M. IME ALEKSANDAR (OKR.)	SPOLNO SAMOZADO- VOLJEVANJE													SL. SKLADA- TELJ ("MESEC V IZBI")													NOCNI METULJ						ANT. MESTO OB NERETVI OLGA GRACELJ							ZEM. OZINA NA MALAKI RASTLINO- SLOVJE				RUMENO- RJAVA BARVA	OSKAR KOGOJ BIVSI AVSTR. SMUC. (TONI)			RASTLINSKA BODICA SL. POLITIK (SAŠO)				NAKIT, LEPOTIČJE, OKRASJE (STAR.)											ALES LEVC																													
AVTOR: SIMON BIZJAK	SPREMENI- TEV V MOSKI SPOL	KALCJEV GLINENEC	REALNOST	TUL ETUI	MEJNA REKA MED HRVAS- KO IN BOSNO	ROMANA LOGAR	BANČNIK, BANKIR	GOETHEJEVA MATI	IT. MESTO V DOLOMITIH (ZIMSKE OI L. 1956)	ANG. LITE- RARNI KRITIK RICHARDS	UŠTANOVITELJ PAKISTANA (MOHAMED ALI)	SRBSKO M. IME ALEKSANDAR (OKR.)																																																																																																										
SPOLNO SAMOZADO- VOLJEVANJE																																																																																																																						
SL. SKLADA- TELJ ("MESEC V IZBI")																																																																																																																						
NOCNI METULJ						ANT. MESTO OB NERETVI OLGA GRACELJ																																																																																																																
ZEM. OZINA NA MALAKI RASTLINO- SLOVJE				RUMENO- RJAVA BARVA	OSKAR KOGOJ BIVSI AVSTR. SMUC. (TONI)			RASTLINSKA BODICA SL. POLITIK (SAŠO)				NAKIT, LEPOTIČJE, OKRASJE (STAR.)																																																																																																										
										ALES LEVC																																																																																																												
	GROB, GROBNICA (STAR.)	ZNAMENITO ANGLESKO VSEUCILISCE	TUJE ZENSKO IME	CES. IGRALKA BEROVA NOJU PODO- BEN PTIC					NORDIJSKA GOSPODARICA MORJA JELKA		TRENUTEK POLIVINIL		OBLIKA MOSKEGA IMENA MOMIR	ST. EGIPC. BOGINJA, IZIDA	VLAKNAST BEL OBLAK	GR. POVELJ- NIKA PRED TROJO, AJAS																																																																																																						
PRIROČNIK ZA PONAV- LJANJE UČNE SNOVI													PUSTNA MASKA (LJUBK.) TOKSIN																																																																																																									
KOZASKI POVELJNIK					GL. MESTO OREGONA TVORBA V PANJU				OKRASNA PTICA CH4																																																																																																													
									KEM. ELEMENT (DY) AM. IGRALKA (JODIE)																																																																																																													
PRISTAS KOMUNIZMA						SLON							MUSLIMAN- SKO ZENSKO IME																																																																																																									
DALMATIN- SKO ZENSKO IME				IZIDOR (OKR.) OSKAR DAVICO		NASA ZAHODNA SOSEDA	HRVASKO MOSKO IME PROSTOR OB ZUNANJI STENI						ZAPAH KRASILNA TEH. ZA SREBRNINO																																																																																																									
	NAJVEČJI DEL VOJASKE ENOTE	PETI SKLON, MESTNIK VAROVANO PODROČJE					NOBELJ	SVED. ARHI- TEKT (GUNNAR KRASKA VOD- NA OBLIKA					KRADJIVEC, ZMIKAVT	SHARON TATE AM. ZVEZNA DRŽAVA																																																																																																								
KRAJ V BELI KRAJINI					IT. POROČNIK POPRAVLJAC LESENIH DE- LOV VOZOV										SL. IGRALKA RIBIC	HVASKA PEVKA (KSENJA)																																																																																																						
LEONHARD EULER			EVGEN JURIC	NIZOZEMSKI NOGOMETAS VAN BASTEN	GRSKI MITOLOSKI LETALEC				EMIL ZATOPEK RIM. MIT. PODZEMLJE		LAPOR (NARECNO)	FRANCOSKA IGRA S KARTAMI																																																																																																										
BIVSI KOSOVSKI POLITIK VLASI					MAJHNA SPORTNA JADRNICA		NEPOPOLN ALI NEDOKONČAN KIP					VODIC LUTK PAS PRI KIMONU																																																																																																										
IZRASTEK NA DREVESU					SVED. POLITIK (OSCAR) MESTO V ESTO- NIJI, JURJEV		POVRŠINSKA MERA LEDVICA		POLJ. MESTO V G. SLEZJI GL. MESTO GANE					CETRTI RIMSKI KRALJ SODNIK V GR. MITOLOGIJI																																																																																																								
NATASA RALJUAN			KONEC POLOTOKA IDA KRAVA- NJA (RINA)		PREBIVALKA SREDISCA VIPAVSKE DOLINE					BOLEZEN ATLETSKI KLUB																																																																																																												
HRVASKI POPEVKAR SERFEZI					NEM. PISEC (WILHELM) POBITOST				ZLATO JABOLKO IVO DANEU				PREKUPČEVA- LEC Z LASMII DRAGO IBLER																																																																																																									
NEM. FILOZOF NOVOKANTO- VEC (PAUL)						SKALNA TRDNJAVA Z OD MRTVEGA MORJA, SIMBOL ZIDOVskega ODPORA GROZLJIVKA (FILM)	ANGLESKA OBLIKA IMENA MARIJA	SODOBNICA KELTOV PREMETANKA				GLAVNO MESTO BANGLADESA			ANG. SKLADA- TELJ (BENJA- MIN, "PETER GRIMS")																																																																																																							
OCE				TORINO						GORLJIVA VRVICA PRI SVECI	ANDY WARHOL	IVAN ROB- TER		SIMON BOLIVAR		PRITOK RU- DOLFOVEGA JEZERA																																																																																																						
				<table><tr><td>BIVSI HRV. NOGOMETAS (KRASNODAR)</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>1 RELIGIJA</td><td></td><td>OBZALO- VANJE</td><td>CESTA V NASELJU</td><td>RIBISKA MREZA OSEL</td><td></td><td></td><td>NAJDALJŠA REKA V FRANCJI</td><td>TEK ČEZ IN STRN</td><td>ANG. NARA- VOSLOVEC (ROBERT 1635 - 1703)</td><td>GRSKA ČRKA BELG. SLIKAR (JAMES)</td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>2</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>KANADSKO VELEMESTO PERUJSKI INDIJANEC</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>ORANJE</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>SKRUSENOST DUŠAN URSIC</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>NATRIJ</td></tr><tr><td>IZDELOVALEC SODOV</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>IZDELOVALEC PLETENIH KOSAR</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>NEKD. NIZO- ZEMSKA SPRINTERKA (FANNY B.)</td><td></td><td></td></tr><tr><td>NEUREJENA, STRNJENA VEČJA SKIPINA</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>AVGUST CERNIGOJ</td><td></td><td>ORIENTALSKO BARVILO ZA LASE</td><td></td><td></td><td></td><td>SL. PESNICA MUSER</td><td></td><td></td></tr></table>													BIVSI HRV. NOGOMETAS (KRASNODAR)					1 RELIGIJA		OBZALO- VANJE	CESTA V NASELJU	RIBISKA MREZA OSEL			NAJDALJŠA REKA V FRANCJI	TEK ČEZ IN STRN	ANG. NARA- VOSLOVEC (ROBERT 1635 - 1703)	GRSKA ČRKA BELG. SLIKAR (JAMES)																			2												KANADSKO VELEMESTO PERUJSKI INDIJANEC					ORANJE						SKRUSENOST DUŠAN URSIC										NATRIJ	IZDELOVALEC SODOV								IZDELOVALEC PLETENIH KOSAR						NEKD. NIZO- ZEMSKA SPRINTERKA (FANNY B.)			NEUREJENA, STRNJENA VEČJA SKIPINA								AVGUST CERNIGOJ		ORIENTALSKO BARVILO ZA LASE				SL. PESNICA MUSER		
BIVSI HRV. NOGOMETAS (KRASNODAR)					1 RELIGIJA		OBZALO- VANJE	CESTA V NASELJU	RIBISKA MREZA OSEL			NAJDALJŠA REKA V FRANCJI	TEK ČEZ IN STRN	ANG. NARA- VOSLOVEC (ROBERT 1635 - 1703)	GRSKA ČRKA BELG. SLIKAR (JAMES)																																																																																																							
2												KANADSKO VELEMESTO PERUJSKI INDIJANEC																																																																																																										
ORANJE						SKRUSENOST DUŠAN URSIC										NATRIJ																																																																																																						
IZDELOVALEC SODOV								IZDELOVALEC PLETENIH KOSAR						NEKD. NIZO- ZEMSKA SPRINTERKA (FANNY B.)																																																																																																								
NEUREJENA, STRNJENA VEČJA SKIPINA								AVGUST CERNIGOJ		ORIENTALSKO BARVILO ZA LASE				SL. PESNICA MUSER																																																																																																								

Gesla križanke »16-07«

mandelj, lešnik, oreh, 1 - arašid, 2 - indijski oreh, 3 - ameriški oreh, 4 - kostanj

Rešitev križanke »16-07«

SPLETKARKA, PRIMERNOST, LISA, ADDA, AZI, DRINA, VA, POLENTA, MANDELJ, OS, AREAL, IP, MEL, ARAŠID, STELVIO, NETRESK, BARKAROLA, AERT, ŠRAMEL, APIA, ILJ, LOCHER, NANIKA, NEER, DJILAS, PELIN, SAS, ORS, AVAR, ITALIKI, ALI, PATRON, NALET, REK, KOSEKANS, SADROVINA, CA, ORAN, RAT, ERIN, ANAMIT, CIMAZA, KRAJ, NAVEZAVA, KOSTANJ, REKSIST, ROKAV, ANA, TAROT, KNIN, ISTRA, OREH, MIKLOS, ŠT, DN, OTO, AORIST, KARAT, KOT, TRENTA, INARI, AR, TEMA, UROK, LIST, HE, OBIRALEC, AKRON, NOS, MERILO, NATTA, TET, AH, MAL

GLEDALIŠČA SLOVENIJA

LJUBLJANA KRIZANKE

24. in 26. julija ob 21. uri: G. Verdi: opera TRUBADUR. Koprodukcija: Festival Ljubljana, Landes Theater Salzburg, Arena di Verona in Hrvasko narodno gledališče Ivana pl. Zajca, Reka.

Kakor je vsa spanska dramatičnost v svojem bistvu dramatika usode, se temu ni mogel upreti tudi G. Verdi v svojem Trubadurju. S primesjo ciganske krvi v zgodbi Trubadurja plačuje davek trdoživemu ljudskemu verovanju, »da se pot prelite krvi mora prehoditi do konca«. Ljudska, ciganska vera pa je tiranska že v primeri s čudežno predestinacijo vsa zemeljska, konkretna, oprta na mit krvi, ki se ni zamrl. V Trubadurju predstavljata taisti življenjski nagon, ki kolje v cloveku in Zemlji, Grof Luna in Azucena.

CANKARJEV DOM

21. julija ob 20. uri: OB LETU OSOREJ: Režija Boris Kobal, igrata Polona Vetrin in Ivo Ban.

LUTKOVNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA V casu od 21. do 30. 7. se bomo udeležili osmega mednarodnega lutkovnega festivala FESTIVAL INTERNACIONAL DE TEATRO, MEXICO 95' v Mehiki.

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST
Gledališče Verdi • Dvorana Tripcovich
Mednarodni festival operete 1995
Danes, 23. t. m., ob 18. uri opereta »Sissi« Fritza Kreislerja. Dirigent Guerrino Gruber, režija Gino Landi.
Jutri počitek. Ponovitev v torek, 25. t. m., ob 20.30.
Prodaja vstopnic za vse predstave pri blagajni Dvorane Tripcovich od 9.00-12.00 ter od 18.00-21.00.

Grad sv. Justa
V torek, 25. t. m., ob 21.30 nastop rock skupine Mau Mau. Prodaja vstopnic pri UTAT v Pasazi Protti.
V primeru slabega vremena bo koncert gledališču Miela.

BENEČIJA
Postaja Topolove
Danes, 23. t. m. Praznik sv. Jakoba; v Liesi »Senjam beneške pesmi«; v Klođu razstava »Benečija v miru in voj-

KOROŠKA

TUCE: pri Radisah bo danes, 23. t. m., ob 14. uri tekma koscev.
ŽITARA VAS: v Ljudski soli prireja SPD Trta danes, 23. t. m., ob 20.30 poletni koncert.
BILČOV: pri Kobarju na Gori bo v soboto, 29. t. m., ob 20.30 koncert. Nastopili bodo »Klapa Trogir« iz Splita, »Willi-Agaton-Trio« in »Vascani pojo«.

RAZNE PRIREDITVE SLOVENIJA

NATECAJ ZA ENOSTRANSKI CRNO - BELI STRIP

Zazelenala, oz. prednostna tematika je boj proti fašizmu, rasizmu, etnični nestrpnosti do »drugачnih« in podobno. Stripi naj bodo v izvirnem jeziku, s priloženim prevodom v angleščino (za podnapise). Avtorji dvanajstih izbranih stripov bodo prejeli nagrado v vrednosti 100 DEM, njihovi stripi pa bodo objavljeni v eni od naslednjih izdaj Stripburgerja. Avtorji, katerih dela bodo objavljena, bodo prejeli tri brezplačne izvide. Nacrtujejo pa tudi razstavo vseh prispelih stripov, zato avtorje prosijo, da pošljejo originale, ki jih bodo po razstavi vrnili. Rok za oddajo je 1. oktober. Stripe pošljite na naslov Ljubljana, Kersnikova 4, soba 412, s pripisom »ZA ANTI NAZI NATECAJ«, vsak torek in četrtek od 12. do 14. ure, dobite vse ostale informacije na telefon 061 / 319 662.

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST
»Musei di sera« (Večer v muzejih)
V torek, 25. t. m., ob 20. uri bo v Mestnem muzeju italijanskega risorgimenta (Ul. VVIXV Maggio 4) predavanje dr. Tullie Catalan. Sledilo bo predvajanje filmov »I Mille di Garibaldi« in »Il soldatino di piombo«.

CELJE

PROGRAM ABONMAJSKIH PREDSTAV V SEZONI 95/96:

VELIKI ODER:

1. Drago Jancar: HALSTAT, režija Franci Krizaj
2. Jean Anouilh: SKUSNJA, režija Dusan Mlakar
3. W. Shakespeare: OTHELLO, režija Vito Taufer
4. Jean Genet: BALKON, režija Damir Zlatar - Fray

PRIMORSKI POLETNI FESTIVAL

IZOLA

Dvorisče OS Danteja Aligherija v Izoli
vas vabi 23., 24. in 26.7. 1995. ob 21.30 na črno komedijo D. Mlakarja SELITEV.

KLOVNI

Sobota, 22.7.1995., v Izoli ob 21.30, Fridrich Karl Waechter/Milan Dekleva. Slovensko mladinsko gledališče, 1995, komedija Klovni, režija: Eduard Miler, igrajo: Janez Skof, Olga Kacijan idr.
Millerjevi klovni so ustvarjalni dialog s klasičnimi klovnskimi točkami Tristana Remyja, s Solo za klovne Friedricha Waechterja in s Klovni Milana Dekleve.

GORNJA RADGONJA

SPLAV NA MURI

V nedeljo 23. 7. ob 20.15 bo predstava LJUBEZNI IN MORJA VALOV, režija: Markus Hochholdingner, igrata: peter Laher, in Juri Tanay.

ni«; ob 20. uri Srečanje z avtorjema: Fabio Franzin in Renato Quaglia, ob 21.30 diapozitivi »Topolove 94«.

VIDEM

Poletne prireditve: Na gradu je do konca meseca na ogled razstava »Totò, dal varietà al cinema (1917-1945)« ; Trg Matteotti: v torek, 25. t. m., koncert Emmitt Powell & the Gospel Elites; Univerzitetni park: do 30. t.m. gledališka predstava »Verso Tebe«; Park del Torso: film »L'amore molesto«.

STANDREZ

Na dvorišču Kulturnega doma »A. Budal« (Ul. Montello 9) bo v četrtek, 27. t. m., ob 21. uri poletna gledališka predstava »Srečanje« trzasekega avtorja in režiserja Marija Ursica. Nastopata Miranda Caharija in Livio Bogatec. Za rezervacijo in informacije: Kulturni dom Gorica (Ul. Brass 20) - tel. (0481) 33288).

ZELEZNA KAPLA:

v Farni dvorani prireja SPD Zarja v soboto, 29. t. m., ob 20.30 mednarodni folklorni večer s skupinami iz Avstrije, Slovenije in Francije.

OBIRSKO: SPD Valentin Polansek prireja v nedeljo, 30. t. m., pohod na Obir. Zbirališče ob 11. uri na Ojstrcu (vrh Obirja); nazaj grede piuknik na Marofu.

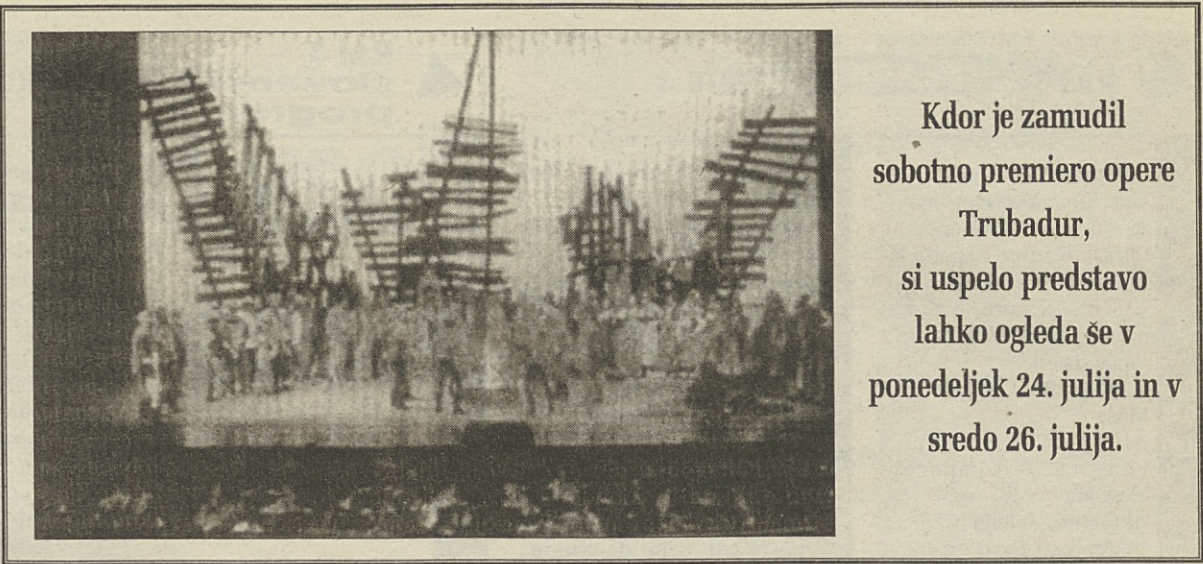
PLESNA KOLONIJA PIRAN

Plesna kolonija je namenjena vsem plesalcem, pedagogom in ljubiteljem plesne umetnosti, ki so starejši od 10 let. Program vsebuje: balet, sodobno plesno tehniko in jazz. Vodil jo bo gospod Igor Jelen. Kolonija se začne v ponedeljek, 21. avgusta in se konča 29. avgusta.

Informacije in prijave:

Studio za ples Celje,
tel. 063 / 453 440

V torek, 1.8., ob 20. uri bosta v Rizarni predavala dr. Tullia Catalan in dr. Stefano Fat-torini. Sledila bosta filma »L'uomo del banco dei pegni« in »Il Grande Dittatore«.

Kdor je zamudil
sobotno premiero opere
Trubadur,
si uspelo predstavo
lahko ogleda še v
ponedeljek 24. julija in v
sredo 26. julija.

GLASBA SLOVENIJA

MEDNARODNI FESTIVAL

COUNTRY IN FOLK GLASBE

MOSTEC

Sobota, 22. julija: COUNTRY COCTAIL, Slovenija, ob 14. in 21.20, TEARSTOPPERS, Hrvaska, ob 14. in 20.30, JOE SUN, ZDA, ob 17., DALLAS, Hrvaska, ob 18., MONTANA FLYERS, ZDA, ob 19.15.

Nedelja, 23. julija: LECTAR COUNTRY BAND, Slovenija, ob 14., JOHN AND WAYNE, Slovenija, ob 14.15, PIDZI PRIJATELJI, Slovenija, ob 15.30, BLUEGRASS HOPPERS, Slovenija, 16.30, BEPPE GAMMBETTA, Italija, ob 17.30, PLAVA TRAVA ZABORAVA, Hrvaska, ob 18.30, ADI SMOLAR, Slovenija, ob 20., OLD AMERICA, Italija, 21.

KRIZANKE

V torek, 25. julija: večer kubanske glasbe in jazz: KUBANSKA NOČIRAKERE, Havana. Produkcija: Brane Ronel.

XXV. MEDNARODNI POLETNI

FESTIVAL KOMORNE GLASBE

V torek, 25. julija 1995, ob 20. uri bo nastopila skupina KVARTA.

25. MEDNARODNI POLETNI FESTIVAL

KONCERTI GROBLJE

V NEDELJO, 30. JULIJA 1995. OB 20. uri v baročni cerkvi sv. Mohorja in sv. Fortunata.

AVDITORIJ PORTOROŽ

Sobota, 22. julija 95, ob 21.00 AVDITORIJ Portorož- letno prizorišče, KONCERT ZABAVNE GLASBE: CRVENA JABUKA, SEVERINA, MAJA BLAGDAN, MASSIMO SAVIC, MATEO CETINSKI.

METUKA - GRAD

Sobota, 22. julija 95, ob 21.00: nastop Vlada Kreslina in Beltinske bande.

MOST NA SOČI PRI TOLMINU

Sobota, 22. julija 95, ob 19.00: RAVE na prostem do jutra: D.J. Umek, Primus in Gabry.

SEVNICA

Atrij sevniskoga gradu: Sobota, 22. julija 95, ob 20.30: Ciganska glasba.

GLASBA FJK

TRST

Trg Unità
Koncerti na trgu: Jutri, 24. t.m., ob 20.30 koncert mestne godbe Giuseppe Verdi v sklopu mednarodnega festivala operete. Večer bo posvečen musicalu s skladbami Bernsteina, Cole Porterja in Nina Rote. Orkester vodi Lidiano Azzopardo.

Miramarski park
Luci in zvoki
Danes, 23. t. m., ob 21.30 in ob 22.45 »Buona sera signor Lehar e bentornato a Miramare«. V četrtek, 27. t.m., ob 21.30 in ob 22.45 »Il sogno imperiale di Massimiliano«.

Muzej Revoltella
Danes, 23. t. m., bo od 21. do 23. ure v kavarni v petem nadstropju Muzeja koncert judovske glasbe s skupino »The original klenzmer ensemble«.

Trg pred stolnico Sv. Justa
Danes, 23. t. m., ob 21. uri nastop skupine Ensemble vocale polivox s predstavo »Il dramma di Ognuno«.

FOLKEST 95
Mednarodni festival folk in moderne glasbe bo na sporedu do 30. t. m. Danes, 23. t. m.: S. Giovanni al Natisone - Villa Brandis: Noa & Gil Dor (Izrael), Heather & Stuart (Nova Zelandija). Jutri, 24. t. m.: Bardo: Nosisà (Furlanija), Heather & Stuart (Nova Zelandija); Gorica: Whiskey Priest (Anglija). V torek, 25. t. m.: Cordovado: Heather & Stuart (Nova Zelandija) in La sedon salvadie (Furlanija).

MAJANO
V torek, 1.8., ob 21.30 bo na sportnem igrišču koncert kantavtorja Biagia Antonaccija. Vstopnice dobite pri UTAT v Pasazi Protti.

JESOLO
V petek, 4.8., ob 21.30 bo v Aqualandiji koncert rock skupine Litfiba.

RAZSTAVE SLOVENIJA

MODERNA GALERIJA

Razstava 21. MEDNARODNEGA GRAFICNEGA BIENALA - LJUBLJANA je na ogled do 10. septembra v Moderni galeriji.

V Mali galeriji je do 3. septembra na ogled razstava PETRE VARL SIMONCIC z naslovom PITA MOJE MAME.

MEDNARODNI GRAFICNI LIKOVNI CENTER bo v nedeljo, 23. julija 1995. (ob 11.uri), organiziral javni vodstvi po 21. mednarodnem graficnem bienalu v ljubljanski MODERNI GALERIJ.

BEŽIGRAJSKA GALERIJA, Dunajska 31

Razstava IZIDORJA URBANCICA je na ogled do 14. avgusta.

MESTNA GALERIJA, Mestni trg 5

Razstava avstrijske umetnice KIKI KOGELNIK je na ogled do 14. avgusta

MESTNI MUZEJ LJUBLJANA

V Kulturno - informacijskem centru Krizanke, Trg francoske revolucije 7, je na ogled razstava fotografij popotresne arhitekture Branke Lapajne - DETALJ IN CELOTA.

GALERIJA AVLA, Trg republike 2

Razstava slik JOŽETA HORVATA - JAKIJA in GORANA HORVATA, na ogled do 5. avgusta.

GALERIJA EQURNA, Gregorčičeva 3

Razstava slik SILVESTR PLOTAJSA - SICOEJA je na ogled do 29. julija.

NARODNA GALERIJA, Prežihova 1

V obeh zgradbah NARODNE GALERIJE je na ogled razstava GOTIKA V SLOVENIJI; slikarstvo in kiparstvo.

MUZEJ NOVEJŠE ZGODOVINE, Celovška 23

Gotika v Sloveniji; razstavi arhitektura in nastanek, ogrožanje, reševanje likovne dediscine.

NARODNI MUZEJ, Prešernova 20

Gotika v Sloveniji; svet predmetov

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

Muzej Revoltella-Galerija moderne umetnosti (Ul. Diaz 27): do 10.9. razstavlja James Rosenquist.
Muzej judovske skupnosti iz Trsta »Carlo in Vera Wagner« (Ul. del Monte 5): Do 31. t.m., je na ogled razstava ob 50. obletnici smrti Ane Frank.
Miramarski park-Konjušnica: se danes, 23.7. je na ogled razstava »Dali kipar, Dali ilustrator«.
Galerija Rettori Tribbio: razstavlja slikar Ottavio Bomben.
Grad sv. Justa-Bastione fiorito: do 13.8. je na ogled razstava »Vu x 6: Sechs Künstlerische Positionen aus Wien«. Urnik: od torika do sobote 10.30-12.30, 16-19.
REPEN
V Kraski hiši je na ogled razstava lesnih izdelkov Mirka Gustina. Urnik: ob delavnikih 18-22, ob nedeljah in praznikih 11-12.30, 15-18.

GORICA

V Pokrajinskem muzeju na gradu in v Coronijevem dvorcu je do 31.12 odprta razstava »Ottocento di frontiera«.

V dvorani Dezelnih stanovan na gradu je do 17.9. odprta razstava Gotske cerkve v dolini Soče in v Brdih.

STANJEL

V Galeriji Lojzeta Spacala so na ogled do 30.9., poleg stalne zbirke, tudi novejša dela trzasekega umetnika. Urnik: ob delavnikih 14-19 (razen ponedeljkov); ob sobotah, nedeljah in praznikih od 10-12, 14-19.

KOROŠKA

CELOVEC

Dezelna galerija: Do 10.9. bo na ogled razstava »Do danes-dve stoletji umetnosti na Koroškem«.

Skofijski muzej (Lidmanskyygasse 10): odprt je do 15. oktobra.

BELJAK

Galerija Holzer: do konca meseca razstavlja Peter Weihs.

ŠENTJANŽ V ROŽU

K-k center, Stara sola: Do 15.9. je na ogled razstava Zorke Loiskandl-Weiss z retrospektivo slikarskih del »Od začetka do sedaj«.

TINJE

Galerija Tinje: Stalna razstava lesorezov Wernerja Bergerja in sedemdelnega cikla Valentina Omana.

RAI 1

6.00	Aktualno: Euronews
6.45	Dok.: Kvarkov svet - Izzi-vi življenja - Dvorjenje
7.30	Otroski variete Aspetta la banda!, risanke, 8.00 L'albero azzurro, 8.30 La banda dello Zecchino, vmes risanke
10.00	Verdemattina - Nasveti
10.45	Masa
11.45	Aktualno: Sedmi dan, vmes (12.00) papežev blagoslov
12.20	Aktualno: Zelena linija
13.30	Dnevnik
14.00	Variete: Gelato al limone (vodita B. Boccoli, M. Panni), vmes (15.10) film Questo pazzo, pazzo, pazzo mondo (kom., ZDA '63, i. S. Tracy, M. Rooney, E. Adams)
18.00	Dnevnik
18.10	Variete: Gelato al limone
19.50	Vremenska napoved, dnevnik in sport
20.40	TV film: Il barone (dram., It. '92, 2. Ron Moss, S. Shattuck, 1.)
22.25	Variete: V pričakovanju Miss Italije v družbi...
22.45	Dnevnik
22.50	Dok.: Parlami d' amore Mariù (življenje in delo V. De Sice, 1. del)
23.25	Sportna nedelja
24.00	Dnevnik in vreme

RAI 2

6.30	Videocomic
7.00	Nad.: Atto d'amore
8.00	Film: Scontro di titani (pust., ZDA '81), vmes (9.00) dnevnik
10.00	Domenica Disney, vmes risanke
10.05	Domenica Disney, vmes risanke
10.30	Kviz: Che fine ha fatto Carmen Sandiego?
11.30	Nan.: Blossom
12.00	Dnevnik
12.05	Nad.: Quando si ama
13.00	Dnevnik, oddaja o motorjih, vreme
13.40	Film: Fifa e arena (kom., It. '48, i. Totò)
15.10	Variete: Cercando, cercando
16.50	Film: I dannati (vojni, ZDA '51, r. A. Litvak, i. R. Basehart, G. Merrill)
18.45	Nan.: Hunter
19.35	Vreme in dnevnik
20.00	Sport: Domenica sprint
20.30	Nan.: Tre pasi nel delitto - Cherchez la femme (i. G. Dix, F. Bolkan)
22.35	Aktualno: TG2 dosje
23.30	Dnevnik in vreme
23.50	Zidovska kultura
0.15	Sport: jadrnanje, tenis
2.15	Roman: Jane Eyre

RAI 3

6.30	Pregled tiska
6.45	Variete: Fuori orario
9.00	Koncert: Sen kresne noci (2. in 3. del)
10.30	Sport: kolesarstvo, 12.15 tenis - Federation Cup
14.00	Deželni dnevnik
14.15	Popoldanski dnevnik
14.25	TV film: Tudi mi smo otroci 20. stoletja
15.15	Sport: avtomobilizem, 16.00 Tour de France, 17.35 smužanje na vodi, 18.00 SP v sabljanju
18.50	Vreme, dnevnik, deželne vesti, sport, BlobCartoon
20.20	Film: La brigata del diavolo (vojni, ZDA '68, i. W. Holden, V. Edwards)
22.30	Dnevnik, deželne vesti
22.50	Nan.: Komisar Maigret
0.20	Pregled tiska, vreme
0.40	Film v originalu: Hide, Wide And Handsome (kom., ZDA '37, r. R. Mammoulian, i. I. Dunne)
2.25	Dok.: Laurel in Hardy

RETE 4

7.00	Nan.: Lou Grant, 8.00 Tre nipoti e un maggiordomo, 8.30 Charlie's Angels, 9.30 La casa nella prateria, 11.30 dnevnik
11.35	Variete: Il principe azzurro (vodi R. Carrà)
13.30	Dnevnik
14.00	Film: Ursus (pust., It. '61, i. E. Fury, M. Orfei)
15.30	Nan.: Donne in carriera
16.10	Varieteja: La verità Vip, 16.40 Tra moglie e marito Vip
17.20	Nan.: I casi di Rosie O'Neill, 18.20 Colombo, vmes (19.00) dnevnik
20.30	Film: I figli di nessuno (dram., It. '51, i. A. Nazzari, Y. Sanson)
22.30	Film: La signora è di passaggio (dram., Fr. '82, i. M. Piccoli, R. Schneider), vmes (23.30) dnevnik
1.00	Pregled tiska

CANALE 5

6.00	Na prvi strani
9.00	Nan.: Dogodivstine V. Tella (i. W. Lyman)
9.30	Film: Angelica alla corte del re (pust., Fr. '64, i. M. Mercier, C. Giraud)
11.45	Variete: Scene da un matrimonio
12.15	Glasba: Lestvica LP (vodi G. Scotti)
13.00	Dnevnik
13.30	Variete: Sapore di mare
15.30	Film: La contessa di Hong Kong (kom., ZDA '66, i. M. Brando)
17.30	Film: Il coraggio ékom., It. '55, i. Totò)
19.30	Nan.: Casa Vianello
20.00	Dnevnik TG 5 in vreme
20.30	Kviz: Il quizzzone
22.30	Film: Strategia di una vendetta (dram., ZDA '92, i. T. Matheson)
0.30	Nočni dnevnik
0.45	Missione impossibile

ITALIA 1

6.30	Otroski variete, vmes risanke in nanizanke
11.30	Nan.: Superboy
12.30	Odpri studio
13.00	Sport: Grand Prix (vodi A. De Adamich)
14.00	Nan.: Bigman
15.55	Aktualno: Ciak News
16.00	Film: Ruby e Rata (kom., N. Zel. '90, i. Y. Lawley)
18.00	Nan.: Tarzan, 18.30 Magnum P.I.
19.30	Odpri studio, vreme
20.00	Nan.: I vicini di casa (i. T. Teocoli, G. Golia)
20.30	Film: Rombo di tuono (pust., ZDA '84, i. C. Norris, M. Emmel Walsh)
22.30	Film: Spaghetti a mezzanotte (kom., It. '81, i. L. Banfi, B. Bouchet)
0.30	Italija 1 sport
1.35	Film: Quando Alice ruppe lo specchio (krim., It. '88, i. P.L. Conti)

TELE 4

19.15	21.50 Dogodki in odmevi
20.30	Nan.: Mike Hammer, 21.20 Maguy
22.30	Film: Le voci bianche

MONTECARLO

14.00	18.45, 20.45, 22.30 TG
12.15	Verde Fazzuoli
14.10	Film: La conquista...
15.30	Tour de France
20.05	Nogomet: Pokal Amerike
23.00	Film: Tre donne, il sesso e Platone (kom., '88)

RAI 3 slovenski program

20.25	Risanka: Filip
20.30	Dnevnik
20.45	Parni vlak na bohinjski progi

SLOVENIJA 1

09.40	Živ zav, ponovitev
10.15	Arabela se vrača, ponovitev 14/26 ceske nadaljevalke
10.45	Za TV kamero, ponovitev
10.55	Koncert iz Grobelj: Tomaž Rajterič in Michel Tirabosco
11.30	Obzorja duha
12.00	Svet divjih zivali, pon.
12.30	Ljudje in zemlja
13.00	Poročila
13.05	Malibujska cesta 2000, pon. 6., del am. nad.
13.50	Melodija morja in sonca - otroški festival, posnetek
15.15	Rojena za ples, ameriski (CB) film
17.00	Rdeči alarm, 2/4 del francoske nadaljevalke
18.00	TV dnevnik 1
18.05	Po domače
19.05	Risanka
19.24	Loto
19.30	TV dnevnik 2, vreme, sport
19.50	Zrcalo tedna
20.05	Zakladi sveta: Mehika, francoski pustolovski kviz, 4. oddaja
21.30	National Geographic, 16., zadnji del am. dok. serije
22.25	TV dnevnik 3, vreme
22.40	Sport
22.45	Sova: Skrivnosti mesteca Lake Success, 2/3 del ameriske nadaljevalke

SLOVENIJA 2

10.00	Slovenski glasbeni dnevi: Capella Istropolitana - Bratislava, 1. oddaja
10.40	Sova, ponovitev
11.30	Strta srca II, 8. del, ponovitev
15.00	G. Verdi: Traviata, nemski operni film
17.00	Želja, ameriski (CB) film
18.30	Igre ljudskih množic, 2. del sportnega filma
19.30	TV dnevnik 2, vreme, sport
19.50	Zrcalo tedna
20.10	Skrlatni jeglič, angleški film
22.25	Slovenci v svetu - AVE v ZDA, ponovitev 2. oddaje
23.00	Sportni pregled

KANAL A

09.00	Kalicopko
10.00	Burleska
10.30	Male zivali
11.00	Splošna praksa, ponovitev
11.55	Epikurejske zgodbe
12.10	Zametne vrtnice, čestitke
18.15	Zametne vrtnice, ponovitev
19.00	Generacija transformerjev II
19.30	Ziveti danes
20.00	Vreme
20.05	Beverly Hills 90210 III, ponovitev 22. dela
20.55	Beverly Hills 90210 III 23. del nanizanke
21.40	Kino, kino
22.15	Psihopski policaj II, ponovitev filma

Koper

16.00	Euronews
18.00	Slovenski program
	Kam vodijo nase stezice
19.00	Vsedenes
19.25	»Rotocalco nostrano«
20.15	V ospredju, avtor Bruno Agrimi
20.25	Zrebanje lota
20.30	Globus
21.15	Leonardo da Vinci
	Zivljenje in delo, Igrajo: Philippe Leroy, Giulio Bosetti in drugi
	Režija: Renato Castellani
22.15	Vsedenes
22.30	Vela... diamo noi!, oddaja o jadrnanju
23.30	Horoskop

ORF Avstrija 1

06.00	Black Beauty
08.35	Čarovnja v vodnjaku
09.05	Duck Tales
09.40	Benjamin Rožca
10.30	Speedy Gonzales
10.55	Duck Tales
11.20	Bugs Bunny
11.45	Parker Lewis
12.10	Superman - Lois in Clark
12.55	Blossom
13.20	Stiri zenske in umor, angleška kriminalka, 1963
	Igrajo: Margaret Rutheford in drugi
	Režija: George Pollock
14.50	Gospod Müller vandra
16.15	Operacija Manhattan, ameriski triler, 1986
	Režija: Marshall Brickman
18.05	Polna hisa
	Joey potrebuje sobo
18.30	Vozovnica za dva
19.00	Korak za korakom
19.30	Cas v sliki
19.45	Vreme
19.54	Pogledi od strani
20.15	Dr. Markus Merthin
	Zivljenje
21.10	Fantastične iluzije Siegfrieda in Roya
21.50	Boeing boegin
23.25	Cas v sliki
23.30	Vizije
23.50	Billy, How Did You Do It?, 2/6 del dokumentarne oddaje
01.00	Bulvar somraka, ameriski film, 1950
	Igrajo: Gloria Swanson in drugi
	Režija: Billy Wilder
02.45	Znamenje II, ponovitev ameriske grozljivke
04.25	Smrt je bila hitrejša, ponovitev britanske tv kriminalke

ORF Avstrija 2

09.00	Cas v sliki
09.05	Kmet kot milijonar
10.35	Salzburški festival 95
12.15	Pogledi od strani
12.30	Orientacija
13.00	Cas v sliki
13.05	Tednik
13.30	Dober dan, Koroška
14.00	Prosti met, ameriski film, 1986
	Igrajo: Gene Hackman, Dennis Hopper, Barbara Hershey in drugi
15.50	Sport
17.00	Cas v sliki
17.05	Klub za seniorje
17.55	Lipova ulica
18.25	Kristjan v casu
18.30	Slika Avstrije
19.00	Avstrija danes
19.30	Cas v sliki
19.45	Vreme
19.54	Sport
20.15	Columbo
21.45	Cas v sliki
21.55	Perry Mason: Denar, sport, umor
	ameriska kriminalka, 1989
23.25	Aprilske norčije, ameriska komedija, 1969

RADIO
Slovenija 1

5.00, 6.00, 8.00, 9.05, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 17.00, 23.00 Poročila; 19.00 Dnevnik; 6.50 uhovna misel; 7.00 Jutranja kronika; 8.05 Igra za otroke; 9.05 Sledi časa; 10.05 Šaljivci so med nami; 12.05 Na današnji dan; 12.10 Poslušalci čestitajo; 13.10 Obvestila in osmrtnice; 13.25 Za naše kmetovalce; 14.15 Poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Pod lipo domačo; 17.05 Gost; 18.00 Reportaža; 18.30 Zborovska glasba; 19.45 Lahko noč, otroci; 20.00 V nedeljo zvečer; 22.30 Informativna odd. v tujih jezikih; 22.40 Za prijeten konec dneva; 23.05 Literarni nokturno.

Slovenija 2

5.00, 6.00, 7.30, 8.30, 9.30, 10.30, 11.30, 12.30, 14.30, 16.30, 17.30 Poročila; 19.00 Dnevnik; 7.00 Jutranja kronika; 8.50 Kulturne prireditve; 9.45 Uganka; 10.40 Gost; 11.35 Obvestila; 13.00 Sport, vmes glasba in informacije; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.35 Popevki tedna; 19.30 Top albumov; 21.00 Drugi val, vmes Zrcalo dneva, vreme, promet, prenos RS.

Slovenija 3

8.00, 10.00, 11.00, 13.00, 14.00, 18.00 Poročila; 8.05 Na poljani jutro; 9.00 Evangelizacijsko bogoslužje; 10.05 Orkestri in solisti; 13.05 Slovenski oktet; 14.05 Zabavna igra; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.05 Znana in manj znana glasba; 18.05 Spomini, pisma, potopisi; 19.30 Cerkvena glasba; 20.00 Sedmi dan; 20.15 Francoski skladatelji; 22.05 Sodobni literarni portreti; 22.30 Vokalno-instrumentalna glasba; 23.55 Lirčni utrinek; 24.00 Nočni pr. RS.

Radio Koper

(slovenski program)

(SV 549 kHz, UKV 88,6 - 96,4 - 100,3 - 100,6 - 104,3 - 107,6 MHz)
8.30, 10.30, 17.30 Poročila; 12.30, 19.30 Dnevnik; 8.00 Otvoritev, napoved, koledar; 8.20 OKC obveščajo; 9.00 Za zdravje; 9.15 Od zrna do klasa; 9.30 Po domače; 10.10, Primorski kraji in ljudje; 10.35 Javna odd. v Zani-gadu; 11.30 Glasba po željah; 12.30 Primorski dnevnik; 14.00 Du jes?; 14.30 Nedelja na športnih igriščih; 16.00-17.30 Športno popoldne; 17.35-19.00 Naša pomlad; 18.00 Nogometni večer; 19.30-23.15 Večerni pr. Modrega Vala Radia Koper.

Radio Koper

(italijanski program)

8.30, 10.30, 13.30, 17.30 Poročila; 7.15, 12.30, 19.30 Dnevnik; 8.00 Radijska igra; 9.00 Saltimbanchi; 9.30 Kulturna poročila; 9.45 Knjižne novosti; 10.00 Film tedna, gledališče; 11.00 Narečna oddaja Su e zo per le contrade; 11.30 Aktualnosti; 12.00 Glasba po željah; 14.30 Sportna nedelja; 17.32 Lestvica LP; 18.00 London Calling (1x me-

sečno Alpe Adria Magazine); 20.00 Prenos RMI.

R. Glas Ljubljane

6.15, 11.15, 12.15, 15.15, 17.15 Poročila; 7.00 Kalimerova družčina; 9.30 Kam danes; 10.00 Horoskop; 12.00 Duhovna misel; 13.00 Reportaža; 14.00 MTV Slov. glasbena lestvica; 15.00 Vodeni program; 16.45 Vreme; 17.15 Hollywood - oddaja o filmu; 19.00 Ameriška glasbena lestvica; 22.30 Jazz galerija; 1.00 Sat.

Radio Kranj

5.30 Dobro jutro; 7.40 Pregled tiska; 11.00 Po domače na kranjskem radiu; 12.00 Mali oglasi; 12.30 Osmrtnice, zahvale; 12.40 Kmetijska oddaja; 13.00 Dobrodošli med praznovanci; 15.30 Dogodki in odmevi; 17.20 Hitro, daleč, visoko; 18.20 Kino kviz; 19.30 Večerni pr. - Glasba po izboru Igorja Štefaniča.

Radio Maribor

9.00, 10.00, 13.00 Poročila; 19.00 Dnevnik; 9.05 Iz roda v rod; 9.30 Vstopite, prosim; 10.05 Marjanca; 11.00 Kmetijska oddaja; 11.25 Osmrtnice, obvestila; 11.35 Meh za smeh; 12.00 Mariborski feljton; 13.05 Zeleli ste; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Zeleli ste; 18.00 Šport in glasba; 20.00 Nedeljski klepet; 23.15 Nočni pr.

Radio Študent

0.00 Robokloaki; 11.00 Poklopredpotop; 12.00 Nisam ja odavde; 15.30 J. Preston: Manjkajoči del; 17.00 Povesti Zlatka Zajca; O nesrečnem vodnjakokopu; 19.00 TB: Gary Floyd; 20.00 Simbolna menjava in smrt (J. Baudrillard); 21.00 Oldies Goldies Chart; 23.00 Koncert: 13th Floor Elevators

Radio Trst A

8.00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 14.00 Poročila; 8.20 Koledar; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Maša iz cerkve v Rojano; 9.45 Pregled slovenskega tiska; 10.00 Mladinski oder: Pozabljeni zaklad (I. Sivec, r. M. Prepeluh, 3.); 10.40 Vesele po domače; 11.00 Čakole na placu; 11.15 Orkestri; 11.30 Nabožna glasba; 11.45 Vefa in naš čas; 12.00 Na počitnice, nato Glasba; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Deželna kronika; 14.10 Satirični kabaret: Prezganka št. 2 (S. Verč, B. Kobal); 14.40 Tropicana; 15.00 Z naših prireditev, nato Potpuri; 17.00 Šport in glasba; 18.00 Iz studia z vami: Okrogla miza (izbor); 19.20 Spored za naslednji dan.

Radio Opčine

11.30, 15.30, 17.30 Poročila; 10.00 Izmenično Jutranji val - Nedeljska matineja.

Radio Koroška

6.30-7.00 Dobro jutro na Koroškem - Duhovna misel (L. Pušenjak); 18.10-18.30 Za vesel konec tedna.

KOLESARSTVO / PREDZADNJA ETAPA TOURA NA KRONOMETER

Indurain najboljši na vseh vmesnih merjenjih časa

Baska čaka danes končno slavje na pariških Elizejskih poljanah

LAC DE VASSEVIERE - Predzadnje dejanje letosnjega Toura, posamični kronometer, je že desetletje pripadel Basku Miguelu Indurainu, ki je dokazal, da je v boju z uro nepremagljiv, saj je na vseh vmesnih merjenjih dosegel najboljši čas. Induraina tako od zgodovinske pete zaporedne zmage loci le še 155 kilometrov, kolikor je dolga današnja etapa od Sainte-Genieve des Bois do pariških Elizejskih poljan.

Tako kot na prologu je tudi tokrat tekmovanje spremljalo slabo vreme in v nalogu ter razmeroma spolzki progi se je izjemno izkazal 32-letni Francoz Thierry Marrie, (98., +2:55.17), ki je prvo mesto obdržal vse do nastopa Kolumbijca Alvara Mejie. Razmere na progi so bile zelo zapletene, saj se je proga po tem, ko je prenehala deževati, počasi sušila in tekmovalci so imeli kar nekaj težav pri izboru opreme. Namesto običajnih koles za kronometriške preizkušnje so se nekateri raje odločili za običajna kolesa, ki so na mokrih tleh zaradi večje teže bolj stabilna, drugi so poizkusali z vsemi mogočimi kombinacijami okvirjev, koles in prestavnih razmerij, le nekateri pa so se dosledno držali pravil aerodinamike in se na pot podali s posebnimi kronometriškimi kolesi. Tako je na primer Italijan Chiappucci, ko so mu sporočili, da se proga suši, tik pred startom zamenjal zobnike in se tako odločil za večje prestavno razmerje. Enako raznolikost je bilo moč videti tudi pri izboru celad. Nekateri so vozili z običajnimi celadami, drugi so izbrali tiste z aerodinamično obliko, tretji, kot naprimer Francoz Jalabert, pa so vozili brez pokrivala. Ne glede na to, da je asfalt na cesti okrog jezera Vassivière zelo grob, proga pa precej razgibana, je zaradi dolžine (46.5 kilometra) aerodinamika vendarle igrala določeno vlogo. To se posebej velja za zadnjo dvajseterico tekmovalcev,

ki se je podala ze na razmeroma suho progo in tisti, ki so zamenjali aerodinamiko, so si v kombinaciji z grobo podlago močno otežili delo.

Vcerajsnji kronometer sicer ni mogel bistveno vplivati na končni vrstni red, vsaj teoretično pa bi lahko prišlo do spremembe med prvo trojico, saj je imel Francoz Laurent Jalabert za trejeuvršenim Dancem Bjarnom Riisom le 27 sekund zaostanka. Ko so se na pot podali najboljši, je po pričakovanju Svcar Tony Rominger kmalu po prvem merjenju vmesnega časa pospešil in že na naslednjem prepričljivo

vodil. Ko je Svcar pripeljal v cilj je znova začelo deževati, kljub temu pa je bil prvi, ki je razdaljo prevozil v manj kot eni uri. Še hitrejši kot Rominger je bil Riis, ki se je tako že lahko veselil tretjega mesta, saj Jalabert, ki je vozil neposredno pred njim, ni zmogel hitrejšega tempa in je na cilju za Dancem zaostal za minuto in deset sekund. Vseh ugibanj o tem, kdo je najhitrejši, je bilo konec, ko je startal Indurain in v elegantnem slogu pripeljal na cilj 48 sekund pred Riisom. Odlično se je na kronometru odrezal tudi »kralj gora« Francoz Richard Virenque, ki je tokrat za

Indurainom zaostal vsega 2 minuti in 37 sekund, edini večji premik v zgornjem delu razpredelnice pa je uspel Romingerju, ki se je z enajstega mesta povzpela na osmo.

Danes je na sporedu zadnja etapa od Sainte Genevieve des Bois do Pariza, dolga 155 kilometrov.

Izidi: 1. Miguel Indurain (Spa - Banesto) 57.34, 2. Bjarn Riis (Dan - Gewiss Ballan) + 0.48, 3. Tony Rominger (Svi - Mapei GB) + 1.05, 4. Ivan Gotti (Ita - Gewiss Ballan) + 1.41, 5. Fernando Escartin (Spa - Mapei GB) + 1.46, 6. Alex Zülle (Svi - ONCE) + 1.49, 7. Laurent Jalabert (Fra - ONCE) + 1.58, 8. Melchor Mauri (Spa - ONCE) + 2.18, 9. Richard Virenque (Fra - Festina) + 2.37, 10. Alvaro Mejia (Kol - Motorola) + 3.07, 11. Laurent Madouas (Fra - Castorama) + 3.15, 12. Thierry Marie (Fra - Castorama) + 3.37, 13. Laurent Brochard (Fra - Festina) + 3.42, 14. Eric Breukink (Niz - ONCE) + 3.43, 15. Bo Hamburger (Dan - TVM) + 3.44, 16. Gabriele Colombo (Ita - Gewiss Ballan) + 4.04, 17. Claudio Chiappucci (Ita - Carrera) + 4.20, 18. Vjaceslav Jekimov (Rus - Novell), 19. Laurent Dufaux (Svi - Festina) + 4.21, 20. Alberto Elli (Ita - MG Technogym) + 4.31.

Skupni vrstni red: 1. Indurain 89:05.13, 2. Zülle + 4.35, 3. Riis + 6.47, 4. Jalabert + 8.24, 5. Gotti + 11.33, 6. Mauri + 15.20, 7. Escartin + 15.49, 8. Rominger + 16.46, 9. Virenque + 17.31, 10. Buenahora (Kol - Kelme) + 18.50, 11. Chiappucci + 18.55, 12. Madouas + 20.37, 13. Pantani (Ita - Carrera) + 26.20, 14. Lanfranchi (Ita - Brescialat) + 29.41, 15. Cenghialta (Ita - Gewiss Ballan) + 29.55, 16. Mejia (Kol - Motorola) + 33.40, 17. Hamburger + 34.49, 18. Jekimov + 39.51, 19. Dufaux + 45.55, 20. Breukink + 47.27.

(JuM)

MOTOCIKLIZEM / DANES VELIKA NAGRADA ANGLIJE V DONINGTONU

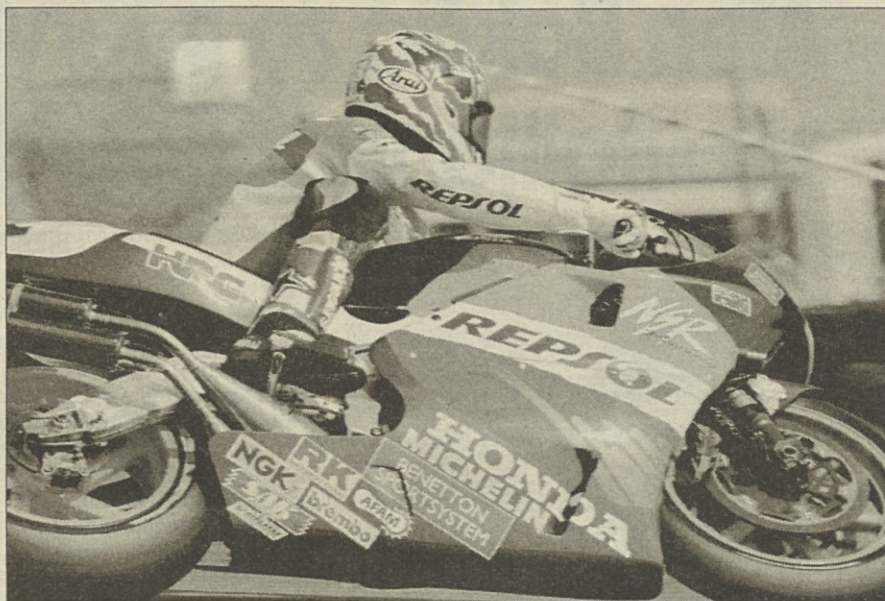
Doohan znova favorit za zmago, tudi Biaggi s »pole positiona«

DONINGTON - Svetovni motociklistični prvak v razredu do 500 ccm je veliki favorit za zmago na današnji dirki za veliko nagrado Anglije, saj je na zadnjem uradnem treningu zadržal najboljšo startno mesto. 31-letni Avstralec lovi sesto letosnjo zmago, s katero bi si se povečal vodstvo v skupnem seštevku. To je že njegov osmi »pole position« sezone in hondin as si zeli na dirkaliscu, ki mu ni posebej pri srcu, čim prej pobegniti od zasledovalcev in zmagati. Doohan na dirkaliscu v Donington Parku ni še nikoli zmagal, lani pa je na njem osvojil največ doslej - drugo mesto.

»Ko gledam dirkače na suzukijih, se mi zdi, kot da je tukajsnje dirkalisce zgrajeno prav zanje. S casi si nisem belil glave, tu moras imeti predvsem dober občutek, prav tako pa je veliko dela z gumami in s

pravilno visoko nastavitvijo motocikla,« je bil po trenirgu zgovoren Doohan. Avstralec je obvladoval položaj na obeh treningih, najboljši rezultat pa je dosegel že v petek, ko je 2.5 milje dolgo progo prevozil v 1:33.701. Njegov rojak Darryl Beattie mu je stal tesno za petami. V prvenstvu ju loci 10 točk, na treningu pa so ju locile le 3 desetinke.

Beattiejev sovoznik pri Suzukiju, nekdanji svetovni prvak v superbiku Scott Russell, je včeraj spektakularno padel, toda ohranil odlično tretje stratno mesto, ki si ga je zagotovil že v petek. American je po »valjanju« v varnostni pešeni sipini, za katerega je bil kriv nemiren zadnji del motocikla, ostal nepoškodovan. Prvo vrsto na startu zaključuje Italijan Luca Cadalora, ki upa, da bo danes za mostvo Yamaha

Michael Doohan vnovič najhitrejši (AP)

ponovil zmago izpred dveh let.

Medtem ko se v kraljevskem razredu včeraj bistveno spremenil vrstni red na vrhu, je bilo bolj zanimivo v četrtlitrskem razredu, kjer si je Massimiliano Biaggi zagotovil že sedmi najboljši startni položaj. Tudi drugo mesto je ohranil Nemec Ralf Waldmann. Na tretje mesto pa se je zavihljal Francoz Jean - Michel Bay-

le, ki je svoj petkov dosegel izboljšal za 0.373 sekunde. Za njim sta zaostala oba Japonce Tetsuya Harada (na yamahi) in Tadayuki Okada (na hondi).

Izidi - 500 ccm: 1. Michael Doohan (Avs, honda) 1:33.701, 2. Daryl Beattie (Avs, suzuki) 1.34.082, 3. Scott Russell (ZDA, suzuki) 1:34.192, 4. Luca Cadalora (Ita, yamaha) 1:34.318, 5. Alex Criville (Spa, honda)

1:34.328, 6. Loris Capriossi (Ita, honda) 1:34.354, 7. Alex Barros (Bra, honda) 1:34.654, 8. Loris Reggiani (Ital, aprilja) 1:34.678; **250 ccm:** 1. Massimiliano Biaggi (Ita, aprilja) 1:35.122, 2. Ralf Waldmann (Nem, honda) 1:35.176, 3. Jean - Michel Bayle (Fra, aprilja) 1:35.362, 4. Tetsuya Harada (Jap, yamaha) 1:35.502, 5. Tadayuki Okada (Jap, honda) 1:35.544. (MAN)

NOVICE

V finalu Grčija in Avstralija

ATENE (STA/AP) - Danes se bo s finalom med Grčijo in Avstralijo v Atenah končalo 5. mladinsko svetovno prvenstvo v kosarki. Domacini so v polfinalu premagali Spanijo z 80:57 (37:31), Avstralci pa so presenetljivo lahko odpravili Hrvate s 76:53 (31:22). Tako se bodo za 3. mesto pomerili Hrvati in Spanci, za 5. Litva in Argentina, za 7. Francija in ZDA, za 9. Kitajska in Portoriko, za 11. Nigerija in Venezuela, za 13. Italija in Angola, o predzadnjem pa bosta odločali Jordanija in Južna Koreja.

Vasiljev trener ruskih hokejistov

MOSKVA (STA/Xinhua) - Ruska hokejska zveza je Borisa Mihajlova razresila dolžnosti trenerja svoje reprezentance A in na njegovo mesto postavila Vladimirja Vasiljeva, ki je do zdaj vodil mlado reprezentanco. Glavni razlog za zamenjavo trenerja v zadnjih letih najuspešnejše hokejske države je neuspeh na letošnjem svetovnem prvenstvu, ko so Rusi v četrtfinalu klonili proti reprezentanci Češke.

Olajuwonu prižgali zeleno luč za Atlanto

MÜNCHEN (STA/AP) - Mednarodna kosarkarska zveza (FIBA) je najboljšemu igralcu (MVP) minule sezone v ligi NBA Hakeemu Olajuwonu zagotovila, da bo lahko nastopil na olimpijskih igrah v Atlanti. Glede njegovega igranja za »sanjsko mostvo III« je bilo precej ugibanj, saj se je Olajuwon rodil v Nigeriji in je za svojo domovino nastopal v mladinski konkurenci. Kljub temu je član Houston Rocketsov pred dvema letoma vložil prošnjo za ameriško državljanstvo, ki ga je tudi dobil in bo tako lahko prihodnje leto pod taktirko trenerja Lennya Wilkinsa igral za ZDA.

Med posamezniki zmaga v Rusijo, ekipno v Nemčijo

DEN HAAG (STA/AFP) - Na svetovnem prvenstvu v sabljanju je med posamezniki s sabljo zmagal Rus Grigorij Kirienko, ki je s 15:9 premagal Nemca Felixa Beckerja. V ekipnem tekmovanju pa so novi svetovni prvaki postali Nemci, ki so v finalu s 45:34 ugnali ekipo Francije.

V polfinalu štirje nosilci

WASHINGTON (STA/AP) - V polfinalu teniskega turnirja v Washingtonu (nagradni sklad 675 tisoč dolarjev) bodo igrali štirje nosilci. Sved Stefan Edberg je v četrtfinalu premagal Italijana Cristiana Carattija s 6:4, 5:7 in 7:6 (7:1), American Todd Martin je odpravil Avstralcu Jasona Stoltenberga (6:2, 6:3), njegov rojak Patrick Rafter je ugnal Americano Patricia McEnroa s 7:6 (7:4), 6:0, prvi igralec sveta American Andre Agassi pa je premagal Kolumbijca Mauricia Hadada s 6:3 in 6:4.

Dež ustavil Brugero

STUTTGART (dpa) - Dež je včeraj ustavil Spanca Sergija Brugero na poti do finala na teniskem turnirju z nagradnim skladom 1.04 milijona dolarjev. Zmagovalec odprtega prvenstva Francije v preteklih dveh letih je četrtemu igralcu na svetovni lestvici Thomasu Mustru oddal že štiri zaključne zoge, ko je neurje po 1 uri in 48 minutah prekinil dvoboj pri rezultatu 7:6 (7:5), 5:3, 40:40 na Mustrov servis. Upi prirediteljev, da bi dvoboj zvečer vendarle nadaljevali, se niso uresnicili. Muster stavi na to, da bo danes (začetek ob 10.30) dvoboj vendarle obmil v svojo korist. Druga polfinalista Jan Apell (Svedska) in Arnaud Boetsch (Francija) sta bila včeraj obsojena na brezdelje in bosta morala igrati danes ob 10. uri. Finales bo na sporedu 90 minut po polfinalu.

Veronika Stallmaier se poslavlja

DUNAJ (STA/AFP) - Avstrijska smučakica Veronika Stallmaier je s težkim srcem zaključila 12-letno uspešno kariero v alpskem smučanju. Stallmaierjeva je svojo odločitev pojasnila z bolečinami v desnem kolenu, ki so posledica padca na supervesleslalomu januarja letos. Devetindvajsetletna avstrijska smučarka je svoj največji uspeh v karieri dosegla na zimskih olimpijskih igrah v francoskem Meribelu 1992, ko je v smuku osvojila bronasto kolajno.

Po prvem dnevu neodločeno

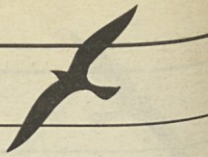
SANTANDER (dpa) - Sabine Hack je v polfinalu teniskega pokala Fed Nemkam prinesla izenačenje proti Spankam. 36. igralca na svetu je v drugem posamičnem dvoboju presenetljivo s 6:4 in 6:2 premagala drugo igralco sveta Arantxo Sanchez-Vicario. V prvem dvoboju je Conchita Martinez premagala Anke Huber z 6:2, 2:6 in 0:6. Danes bosta dvoboja Huber - Sanchez-Vicario in Hack - Martinez.

FIFA izključila Gabon

ZÜRICH (dpa) - Mednarodna nogometna zveza je zaradi nerednega plačevanja obveznosti do nadaljnjega izključila reprezentanco Gabona. Kot je včeraj objavil generalni sekretar FIFA, naj bi slo za dolg, ki znasa približno 120 tisoč nemških mark.

Pet Rusinj na vrhu

ERFURT (dpa) - Ruske smučarske tekačice prevladujejo tudi poleti. Na prvi veliki nagradi v rolnjanju v Ernstthalu so Rusinje zasedle prvih pet mest. Na 7,5 kilometra dolgi progi je zmagala Jelena Välbe (18:51.0) pred Nino Gavriluk (18:56.5), Lariso Lazutino (19:09.2), Olgo Kornejevo (19:15.5) in Olgo Danilovo (19:27.7). Startalo je 46 tekmovalk iz osmih držav.

NOVICE

Spet rekord Italijana Pellizzarija

VILLASIMIUS (CAGLIARI) - Italijan Umberto Pellizzari je izboljšal rekord v podvodnem potapljanju v spustu z obtežitvijo, ki ga je postavil pred letom dni v vodah pri Sardiniji s 101 m. Včeraj je odlični italijanski potapljač zabeležil skoraj neverjetno znamko 105 m. Pellizzari je torej v borem tednu izboljšal kar dva svetovna rekorda. Pred tednom dni je namreč izboljšal tudi rekord brez obtežitve (72 m).

Po včerajšnjem podvigu je italijanski potapljaški as dejal: »Kot običajno pred vsako preizkušnjo sem bil tudi tokrat zelo vznemirjen, ko pa sem se potapljaj, je vse minilo.«

Miting v Caorlah povprečen

CAORLE (BENETKE) - Atletski miting v Caorlah je na splošno navrgel povprečne rezultate. Med boljšimi dosežki gre omeniti rezultat 2:00, 17, ki ga je dosegla Kubanka Ana Quirot na 800 m. Quirotova si je namreč komaj opomogla po težki nesreči, ki jo je imela pred dvema letoma in je že kazalo, da je za atletiko »izgubljena«. Od ostalih boljših izidov naj omenimo dvojno zmago Američana Slipa Watkinsa na 200 m z 20:59 in 100 m z 10:31.

Jadralni »Giro d' Italia«: smola posadke Trieste-Generali

SIRACUSA - Včerajšnja regata jadralnega »Gira d' Italia« je bila zelo kratka in po predvidevanju naj bi bila le selitev udeležencev od Catanie do Siracuse. Postala pa je zelo težka zaradi brezvetrja, ki je zajelo skupino udeležencev, med katerimi je bila tudi posadka Trieste-Generali, ki je priplula na cilj le kot 12., ohranila pa je 4. mesto na skupni razvrstitvi.

VRSTNI RED ETAPE: 1. Bologna-Telethon, 2. Quartu Sant' Elena, 3. Catania, 4. Palermo, 5. Taranto, 6. Fiamme Gialle, 7. Sevastopol, 8. USSI, 9. Vigili del Fuoco, 10. Siracusa, 11. Liguria, 12. Trieste-Generali. SKUPNI VRSTNI RED: 1. Catania, 135, 188), 2. Bologna-Telthon (135, 036), 3. Quartu Sant' Elena (117, 688), 4. Trieste-Generali (111, 500), 5. Petersburg (109, 000).

Marko Perović drugi tujec Cremoneseja

CREMONA - Vodstvo Cremoneseja je sporočilo, da je kot drugega tujca (prvi je Slovenec Matjaz Florjancic) najelo Marka Perovića, člana beograjske Crvene zvezde. Srbski vezni igralec, ki ga imenujejo »jugoslovanski Tardelli« in za katerega se je potoeval tudi španski klub Oviedo, se bo priključil v ponedeljek igralcem Cremoneseja, ki so na pripravah v Spiazzu. Perović je dejal, da je zelo zadovoljen, da bo igral v Italiji in da je Cremonese, po njegovem mnenju, zelo dobra ekipa. Pri Crveni zvezdi je bil eden izmed najboljših igralcev. Njegova vloga je mesto na sredini igrišča, v minulem prvenstvu pa se je izkazal tudi kot spreten strelec.

Nogometno EP under 18: visok poraz mladih »azzurrov«

KATERINI (GRCIJA) - V finalu evropskega nogometnega prvenstva za reprezentance pod 18 letom je Italija izgubila proti Španiji kar z 1:4 (0:2). Zmaga Spancev je bila povsem zaslužena, saj so bili boljši od Italijanov v vseh lementih igre. Španci so že v prvem polcasu dokazali, da so absolutni gospodarji na igrišču. Odlično so »pokrivali« sredino igrišča, bili so zelo zanesljivi v obrambi, v napadu pa učinkoviti. Glavni junak tekme je bil španski napadalec Carlos, ki je dosegel kar tri zadetke, cetrtega pa je dal Gutierrez. Castni gol za Italijane je dosegel Totti.

Z delom pričela tudi Padova

PADOVA - Še zadnji izmed treh zgodovinskih »rivalov« Triestine je začel s pripravami... stiri lige višje od trzasega mostva. Po Udineseju in Vicenzi so zbor imeli tudi nogometasi Padove, njihov cilj pa je seveda tudi letos le obstanek v ligi. Po možnosti nekoliko mirnejši kot lansko sezono, ko se je ekipa iz mesta Sv. Antona rešila sele po dodatni tekmi z Genoo in enajstmetrovkah. Izgledi niso najboljši: trije izmed najboljših igralcev, branilca Franceschetti in Balleri ter napadalec Maniero so odsli k Sampdorii, enakovrednih nakupov pa ni bilo. Od Sampdorie je v zameno za Maniera prisel napadalec Amoruso (tisti, ki je dal dva gola proti Arsenalu), Parma je posodila mladega veznega igralca Stefana Fioreja, ki je odigral dober konec sezone, prihod starega Piolija iz Firenc pa ne bo bistveno pripomogel k kakovostni rasti mostva.

V Forliju 135 kg težki center Bren Schott

FORLI' - Košarkarsko društvo Olitalia iz Forlija, ki je letos napredovalo v A1 ligo, je za novo sezono najelo 24-letnega temnopoltnega ameriskega centra Brena Schotta, ki je visok 208 cm, težak pa kar 135 kg. Schott, ki je igral pri Rice University, je bil leta 1993 proglašen za najboljšega igralca sezone v Southwest Conference. Nato je igral dve sezoni v Grčiji, kjer je dosegel povprečno 20 točk na tekmo in imel 11 skokov.

NOGOMET / COPA AMERICA PRED EPILOGOM

»El partido«, za naslov

Bo največji adut Urugvaja Daniel Fonseca zaigral ali ne? (AP)

MONTEVIDEO - Da bo en finalist Coppe America Urugvaj ni bilo dvoma, ker je domače mostvo imelo »ugodnejši« razpored v četrtfinalu in polfinalu: bilo je namreč predvideno, da se Argentina in Brazilija med sabo srečata prej. Tako sta se velikana južnoameriskega nogometa srečala že v četrtfinalu, boljši ali srečnejši pa so bili svetovni prvaki, ki so si tako na stezaj odprli vrata do končne obračuna. Zanimivo je, da Brazilci na celinski ravni niso nikoli posebno blesteli, saj so Copo America v devetinsedemdesetih letih in devetindvajsetih izvedbah osvojili le stirikrat. Razlog več, da »auriverdes« utrdijo svoj vodilni položaj.

Mario Zagalo, trener, ki je največkrat sedel na klopi brazilске reprezentance (sicer v dveh različnih obdobjih), se je za današnji finale spomnil nič manj kot na slavno tekmo med Brazilijo in Urugvajem na svetovnem prvenstvu leta 1950: »V Rio de Janeiro je bil Maracana poln Brazilcev, toda Urugvajci so jih utisali. Tokrat bomo mi utisali urugvajske navijače na Centenariu.« Ze teh nekaj Zagalovih besed pove marsikaj. Na primer to, kaj pomenita Brazilija in Urugvaj v nogometni zgodovini: šest svetovnih naslovov, največji stadion na

svetu, stadion, kjer so odigrali prvo svetovno prvenstvo.

Toda danes ne bo igrala tradicija, ki bi bila nekako naklonjen Urugvajcem, pač pa mostvi, od katerih je eno (brazilsko, seveda) očitno boljše. Urugvaj je na Copi America pokazal celo več kot se je od njega pričakovalo, toda brzkonse se vedno dalec premalo, da bi uspel ogroziti Brazilijo. Se posebno, če ne bo na igrišče stopil Daniel Fonseca, ki se je poskušoval v četrtfinalu proti Boliviji. Zdravniški stab pravi, da so možnosti, da Fonseca vendarle zaigra 65-odstotne.

V pričakovanju tega, čemur v Južni Ameriki pravijo navadno »partido« - tekma, brez dodatnih pridevnikov, je kritik bilo delezno igrišče stadiona Centenaria: trava je namreč celo za južnoameriske razmere predolga. »Futbol bailado« res ima svoje zahteve, toda Hector Nuñez, trener Urugvaja, je dejal: »Igrišče pozira noge nogometasev.«

Verjetni postavi

URUGVAJ: Alvez, Mendez, Herrera, Moas, Silva, Gutierrez, Dorta, Francescoli, Poyet, Otero, Fonseca (Adinolfi).

BRAZILIJA: Taffarel, Jorginho, Aldair, André Cruz, Roberto Carlos, Cesar Sampaio, Dunga, Juninho, Leonardo, Edmundo, Savio.

KOŠARKA / V GORICI

Trener Brescialata Valdi Medeot ima kar čedno ekipo

Mark Davis je za mostvo velika okrepitev - Začetek priprav 31. t.m.

Goriskemu Brescialatu se se pred kratkim ni pisalo najbolje (predsednik Terraneo je celo namignil, da bi se z vsemi igralci preselil v Trst), pa se je nato le vse »zgladilo«, tako da ima goriska ekipa ta čas skoraj prevec igralcev.

Verjetno najboljso potezo je goriski klub napravil, s tem da je najel trenerja Valdija Medeota, ki je »košarkarsko« zrasel v Gorici, nato pa si je moral služiti »košarkarski kruh« drugje po Italiji. Medeot je zadnja leta zelo uspešno treniral v Padovi. Dosedanji trener goriskega kluba Dalipagić pa bo odslej Medeotov pomočnik. Vodstvo kluba je tako na najboljše način rešilo dolgoletno vprašanje trenerja, saj je moral Praja Dalipagić voditi ekipo s tribun, ker ni imel trenerske izkaznice.

Druga dobra poteza predsednika Terranea je bila najem temnopoltnega Američana Marka Davisa, ki lahko igra tako beka kot krilo, čeprav si je Medeot na vse viže želel Dexterja Cambridgea, s katerim se je odlično razumel v Padovi. Cambridge pa je podaljšal pogodbo se za eno leto s Padovo.

Novi Brescialatov American Davis je odličen kosar, saj je pred leti v največji meri pripomogel, da je milanski Aresium napredoval v A ligo, v minulem prvenstvu je pri rimskemu klubu Teorematour zamenjal Sandersa in odlično opravil svojo nalogo. Izkazal se je predvsem kot odličen strelec (24, 6 točk na tekmo) in odlikoval se je tudi pri skoku (6 na tekmo).

»Bekovske« pozicije so torej pokrite, saj sta tu še Mian in Foschini. Za organizacijo igre bo se naprej skrbel odlični Fazzi, ki je bil lani gotovo eden izmed najboljših pri goriskem mostvu, po potrebi ga bo zamenjal mladi Conti. Milesi in Foschini se bosta izmenjavala na poziciji »4«, medtem ko bosta pod kosema igrala Siligoy ali Gilardi. Vse kaže, da bo mostvo zapustil Roberto Premier.

Ce se je goriski klub, ali bolje predsednik Terraneo odlično znašel na košarkarski borzi in sestavil kar čedno ekipo, ki bi lahko celo posegla po višji uvrstitvi, pa je skoraj nedopustno, da sta društvu »zbežala« dva mlada domača talenta, kot sta Patrick Nanut in Fajt. Oba bosta igrala pri cedaški ekipi v B ligi.

Goriska ekipa bo imela prvi zbor v ponedeljek, 31. t.m. na sedežu UGG ob 18. uri. Predvidena je tudi prisotnost Američana Marka Davisa. Po nekajdnevni atletski pripravi bo na vrsti individualna tehnika in skupinska igra.

Prvi uradni nastop bo gorisko mostvo opravilo 18., 19. in 20. avgusta, ko bo nastopilo na turnirju v Gradiscu, kjer bo udeležba ekip dokaj kakovostna (Floor Padova, Il Menestrello Modena in Marr Rimini). Ze naslednji teden pa bo Medeotova ekipa igrala se na bolj kvalitetnem turnirju v Gradezu, kjer bodo nastopili se Illycaffé Trst, Aresium Milan in Verona.

NOGOMET / POGLEDI HRVATA ALENA BOKŠIĆA O VOJNI IN PRVENSTVU

Alen Bokšić za intervencijo v BiH in »italijanizacijo« Abela Balba

Bokšić: v Italiji malo golov, dosti dobre volje

KIRORO - Ob stopnjevanju vojnih dogodkov na območju bivše Jugoslavije so hrvaski ali srbski nogometasi postali priljubljene tarče. Ker je obojih v Italiji kar precej, argumentov ne manjka. Pred nekaj dnevi je na udaru bil Sinisa Mihajlović, ki je zagovarjal srbsko stran (»porocanje je uperjeno proti Srbom«), zdaj pa se iz daljne Japonske, kamor se je na priprave podal njegov Lazio oglasa Hrvat Alen Bokšić.

»Kar se dogaja v bivši Jugoslaviji je sramota in sramotno je tudi ravnanje OZN. Vsi vemo, kaj delajo Srbi, toda zdaj so prekoracili vsako mejo. OZN mora opraviti kak pomemben korak, sicer je boljše, da se umakne, saj se tako in tako le smesi. Po mojem mnenju je resitev le ena: pravi vojaški poseg. Nestopstovana premirja, neizpolnjene obljube. Prišel je čas, da Evropa in ZDA zares kaj ukreneta: v nasprotnem primeru se bojim, da bo vojna trajala še dolgo dolgo casa.«

Bokšiću se nasmeš povrne sele, ko pade pogovor na nogomet. Kako tudi ne? Resda je Lazio ena izmed redkih ekip, ki se poleti ni veliko okrepila, toda tako zastavlja svoje delo Zdenek Zeman. Znano je namreč, da česki trener

nerad spreminja postavbo, saj njegove sheme zahtevajo že preizkušeno postavbo. Doslej resnici na ljubo »belo-sinji« se shem niso kaj prida učili, kajti prav tako je res, da Zeman svoje varovance v prvih dneh priprav »muči« z zelo zahtevnimi kondicijskimi treningi.

Zanimiv argument je se domovanje na Japonskem. »Delovni pogoji so dobri in nič več. Zal ne moremo gledati televizije in nimamo časopisov, tako da smo dejansko odrezani od sveta. Toda nič ne de, tukaj smo, da treniramo in ne zato, da se zabavamo. Bolj kot »izolacija« moti Bokšića casovna razlika sedmih ur: hrvaski as je ni se uspel prebaviti, tako da »se zbuja ob petih zjutraj in nato do zajtrka pohajam po hotelu.«

Derbi z Romo se je že začel: priljubljeni argument v Laziovem taboru je namreč vseskozi bila tudi »italijanizacija« Balba. Zeman in kapetan-zastavonasa Giuseppe Signori sta se izrekla proti odločitvi nogometne zveze, Bokšić pa je drugačnega mnenja: »Ce ima Balbo italijanski potni list, potem je lahko tudi nogometno »Italijan«. Vem, da ne sme igrati za italijansko reprezentanco in to je prav, ker je Argentinec.«

ATLETIKA / POTNIKI V GÖTEBORG

Coslovicheve ni (še) na seznamu, kdaj odločitev?

Nаша kopjašica je izpolnila normo za nastop na SP, toda...

RIM - Italijanska atletska zveza (FIDAL) je sporočila seznam potnikov na svetovno prvenstvo, ki se začne čez dva tedna v Göteborgu. Seznam sicer ni se dokončen, ker si je FIDAL za nekatere primere vzela se nekaj časa. Med temi je tudi Claudia Coslovich. Naša kopjašica je sicer dosegla normo za nastop na SP, FIDAL pa je dala vedeti, da so bili izbrani taki atleti, ki se lahko uvrstijo vsaj v polfinalu. Po našem skromnem mnenju je na naslednjem seznamu nekaj takih tekmovalcev, ki v Göteborgu ne bodo preskočili ovire kvalifikacij ali predtekov.

MOSKI: Nuti (400), D'Urso, Giocondi (800), D'Urso (1500), Di Napoli (5000), Baldini (10000), Lambruschini, Carosi (3000 z.), Ottoz Laurent, Ottoz Patrick,

Mori (400 h), Coltri (daljina), Dal Soglio, Andrei, Fantini (krogla), Fortuna (disk), Sgrulletti (kladivo), De Benedictis, Didoni, Lang (hoja 20 km), De Benedictis, Perricelli, Di Mezza (hoja 50 km), Di Lello, Barzaghi (maraton), 5 atletov izmed Puggionija, Florisa, Madonie, Cipollinija, Levorata in Colomba (4x100), Nuti, Vaccari, Mori, Ottoz L. in dva atleta izmed Grossija, De Cesarija, Altissima in Aimara (4x400).

ZENSKE: Soggiu (5000), Guida (10000), May, Ucheddu (daljina), Lah (troskok), Tuzzi (100 h), Rosolen (krogla), Sidoti, Perrone, Giordano (hoja), Ferrara (maraton), Peruginelli (sedmerboj), Gallina, Ardissonne, Farina, Levorato, Tuzzi (4x100), Carbone, Perpoli, Spuri, Barbarino, De Angeli (4x400).

Borut Plesničar danes v finalu turnirja »Godina«

Gajin tenisač Borut Plesničar bo imel danes popoldne priložnost, da drugič v karieri osvoji zmago na turnirju za C-kategorije. V včerajšnjem polfinalnem dvoboju turnirja »Godina«, ki se odvija na igriščih TC Triestino na Padricah, je namreč s 6:4, 1:6, 6:3 premagal prvega nosilca Levo. Njegov današnji nasprotnik v finalu (pričetek ob 17. uri) bo igralec iz Veneta Granzotto, ki je s 6:4, 6:1 premagal Del Degana.

Na delu turnirja, namenjenem neklasificiranim igralcem, je Igor Stoka (Gaja) prisel do četrtfinala, kjer ga je s 3:6, 6:4, 6:3 premagal Bovo.

NOGOMET / PRVENSTVO NAJMLAJŠIH

Tudi Gaja z mladinsko (združeno) ekipo D.Grgič: »Združevanje moči edina pot«

Ekipo Bora Farco, ki bo letos nastopala kot Gaja, s trenerjem Željcem, pomožnim trenerjem Baburdom in odgovornim Grgičem

Od petka je tudi uradno: združena nogometna ekipa najmlajših bo nastopila z imenom Gaja. V petek so namreč na nogometni zvezi uradno prijavili ekipo za to prvenstvo.

Odgovorni za Gajino združeno moštvo Darko Grgič nam je ob tej priložnosti povedal: »Kot je znano, je Gaja prestopila v krog naših nogometnih društev, ki medsebojno delujejo na mladinskem področju, in bo tako zastopala naše barve z ekipo najmlajših, ki jo bo treniral Rajko Želj, pomožni trener pa bo Marjan Babuder. V tem moštvu lahko igrajo nogometasi letnikov 1981/82 in zato vabim tudi druge slovenske nogometase, ki igrajo pri tržaskih klubih, naj pristopijo k naši združeni ekipi. Sicer pa bodo v tej ekipi igrali v celoti

vsi nogometasi, ki so ze v lanskem prvenstvu sestavljali to ekipo.«

Kje pa bo ekipa igrala?

»V začetku smo pomislili, da bi lahko igrala v Trebcah ali v Repnu. Kaze pa, da je to nemogoče in zato bo to moštvo igralo na Padricah ali v Bazovici.«

Pri mladih je v nogometu združevanje moči povsem normalna stvar, pri članih pa je o tem še prerano govoriti ...

»Nas cilj je, da združujemo sile na mladinskem področju, ker mislimo, da bo nato lažje sestaviti združene ekipe tudi med člani. Sicer pa druge alternative ni. Zaradi demografskega padca je otrok vedno manj in znano je, da moraš za sestavo ene ekipe imeti na razpolago od 17 do 20 igralcev. Prisiljeni smo torej združevati ekipe,

saj je ta najbolj racionalna pot, ki bo tudi prinesla rezultate.«

Časi »vaske konkurence« med našimi klubi naj bi bili torej mimo ...

»Ideja o združevanju se vedno bolj uveljavlja, čeprav je predvsem pri starejši generaciji se veliko odpora. Pri mlajših pa tega ni. Navajam le primer: na zadnjem gostovanju v Barceloni je bilo jasno videti, da se stvari v nogometu tudi pri nas spreminjajo. Vzdušje med igralci in njihovimi stari je bilo zares sijajno. V Barceloni smo nastopili kot združena ekipa, čeprav so bili nogometasi iz raznih klubov. Mentaliteta se tudi pri naših društvih spreminja. Nekdaj smo bili vsi malo bolj ljubosumni na svoje ekipe, na svoje do-sezke, sedaj pa so se časi spremenili.« (bl)

SESLJAN / ZA JADRANJE IN DESKANJE

Čupina tečaja sta zelo lepo uspela

Teorija, praksa in obilo zabave

Prejšnji teden so se pri Čupi zaključili poletni jadrni tečaji za najmlajše in sicer na jadrnicah tipa optimist (dva zaceteniska in en nadaljevalni tečaj) ter dva tečaja na jadrnih deskah. Pretežno lepo vreme je mladim instruktorjem (Mitja Buzan, Maurizio Bencić, Adriano Ferfolja, Nada Cok, Dani Toscano, Aleks Domenis, Paolo Kralj, Dejan Pertot in asistenti Zoran Bandelj, Alessio Pincin, Matija Spinazzola in Robi Pertot) omogočilo tudi letos predati mladim novopečenim jadrncem osnovne veščine pomorstva ter jadrništva. Tečaji so se odvijali v časovnem razmahu dveh tednov, dnevni program pa je bil zelo razgiban. Najprej je bilo na sporedu nekaj prvin teorije jadrnanja v zgodnjih dopoldanskih urah, zatem so otroci pripravili svoje mlade optimiste, sledila je kratka obrazložitev predvidenega programa glede jadrnanja na morju, nato pa priprava na jadrnalno plovo (cepica ter krema za zaščito pred soncem, resilni jopiči ter podobno). Pisani malčki (jopiči so namreč različno živih barv) so se tako okrog enajstih podali za gumenjakom, na katerem je bil postavljen »strog« in glede na nekatere opazovalce celo karizmatičen instruktor v spremstvu svezega asistenta, od Čupinega pomola postavljenega na najsevernejšem predelu Seslanskega zaliva proti izhodu pristanišča. Kaksne pol navtične milje (skoraj 1 km pred Se-

sljanskim zalivom) pa jih je ze cagal operativni tabor sestavljen iz (največ) treh pisanih boj. No, tu so otroci začeli prelivati teorijo v prakso in sicer voziti jadrnice v najrazličnejše smeri (proti vetru, z vetrom v krmu, bočno), regulirati jadra, kobilice, če pa ni bilo dovolj vetra je na veliko povpraševanje malih jadrncev instruktor moral dovoliti osvežilno kopanje (seveda strogo z resilnimi jopiči), včasih pa jim je celo omogočil se kako zaželejati voznjo z gumenjakom. Okrog 14. ure je sledilo kosilo v hladni senci Čupinih iglavcev, okrog 15. ure pa je bilo zabave ter jadrnalne sole konec, saj so se na izhodnih vratih kluba ze

zaceli pojavljati starsi. Kaj pa glede jadrnalnih desk? Pri njih je bilo delo nekoliko drugačno. Skupina je delovala že kot nekaksen pomorski raziskovalni tabor, vsi so napeto poslušali dogodivščine ter dragocene nasvete instruktora Pavla Kralja ter že sanjarili o nakupu svoje prve jadrnalne deske. Bodisi po številu vpisanih kot po zanimanju sta oba tečaja na deskah zelo uspela tudi glede na to, da so skorajda vsi po prvem tednu uspeli opraviti pravo mini regato. Prihodnjic bomo poročali z drugega slovenskega jadrnalnega »poligona« in sicer iz Barkovelj, kjer tečaje ima TPK Sirena. (Domenis)

Simon Komjanc še naprej predsednik goriškega SZ Olympia

Po obcnem zboru so si pri Sportnemu združenju Olympia iz Gorice na prvi seji novoizvoljenega odbora porazdelili funkcije.

Za predsednika je bil potrjen Simon Komjanc.

Ostale funkcije, podpredsednik: Sandi Pintar, tajnik: Andrej Vogrič, blagajnik: Marjan Vogrič, gospodar: Martin Komjanc, sportni vodja: Edi Lutman, odgovorni za tisk: Igor Povse.

Glede dejavnosti je treba omeniti, da je članska moska odbojarska ekipa C-2 lige se naprej brez trenerja, vprašanje pa naj bi resili v teku prihodnjega tedna.

Obvestila

SD KONTOVEL
Odbojarski odsek organizira tečaj odbojke za deklice letnika 1983 in mlajše. Tečaj bo od 3. do 11. avgusta na igrišču na Kontovelu.

Od ponedeljka do petka bo vadba od 9. ure do 16.30, v soboto od 9. do 13. ure, nedelja je prosta. Za kosilo bo poskrbljeno. Prijave pri prof. Dragici Hrovatin, tel. 213783 ali pri odbornicah društva.

SK BRDINA
sporoča, da suhi treningi se nadaljejo vsak torek in četrtek s pricetkom ob 18. uri. Zbirališče na Brdini.

ZSSDI
obvešča, da bosta urada v Trstu in Gorici v juliju in avgustu odprta od 8. do 14. ure.

NOV INSTRUMENT ZA VAŠE VARČEVANJE

CTZ

CERTIFICATI DEL TESORO ZERO-COUPON Z DVELETNO ZAPADLOSTJO

■ Zakladne vrednotnice CTZ se koristijo od 30. junija 1995 in zapadejo 30. junija 1997, datum ko bodo vrednotnice izplačane.

■ Nove zakladne vrednotnice so »Zero-coupon«, to pomeni, brez kuponov za izplačilo obresti. Ob podpisu varčevalci položijo, kakor pri BOT, nižjo vsoto kot je nominalna vrednost vrednotnice; ob zapadlosti, po dveh letih, prejmejo nominalno vrednost vrednotnice neto po davčnih odbitkih.

■ Vrednotnice so dodeljene z dražbo, ki je rezervirana bankam in drugim pooblaščenim operaterjem brez osnovne cene.

■ CTZ se lahko rezervirajo pri bančnih okencih do 13.30 dne 24. julija. Banca d'Italia ne sprejema rezervacij. Za rezervacije in podpise ni predvidena nikakršna provizija. Najmanjši znesek za rezervacijo znaša 5 milijonov lir.

■ Cena, ki bo iznešena na dražbi in donos bosta objavljena v časopisju.

■ Vplačila vrednotnic, po ceni iznešeni na dražbi, je treba poravnati 31. julija.

■ Vrednotnice materialno ne krožijo; posojilo je izdano z enojnim globalnim potrdilom, ki ga ima v depotizu Banca d'Italia. Ob podpisu niso prikazane vrednosti zadolžnic; to omogoča varnejše kroženje vrednotnic brez omejitve prenosljivosti.

■ CTZ se uradno kotirajo.

■ Podrobnejše informacije nudi vaša banka.

NEDELJSKI IZLET

Na koničasti Krn nad Kobaridom

Lepi razgledi na planine pod njim

Na Krn drži toliko poti, da izbira ni lahka, zato jih je bolje izbrati kar več. Krizisce vseh je 2245 metrov visoki vrh Krna, gore z izjemnim razgledom in grozljivo preteklostjo. Da pot v te gorske kraje ne bo popolna neznanka, si pred njo preberimo kakšen vodnik po Krnski skupini in pripravimo planinsko karto Krnsko pogorje in Kobarid v merilu 1:25.000, v kakšnem deževnem poletnem dnevu pa lahko vzamemo v roke se katero izmed knjig, ki opisujejo vlogo in pomen Krna v prvi svetovni vojni oziroma odsek soske fronte med Bovcem in Tolminom.

Ker enodnevni vzpon na Krn pomeni le kratko srečanje s to zanimivo goro in pokaze samo delček značilnosti njene gorske okolice, je pot najlepše podaljšati v krajše gorske počitnice. Ker pod vrhom stoji Gomisčko vo zavetišče, nudi Krn tudi možnost prenočevanja na višini. Zavetišče ima se drugo značilnost - ker ni veliko,

se prenočevanje v njem lahko spremeni v polveselo preživljanje noči v jedilnici ali kjerkoli drugje, kjer je vsaj malo prostora. Toda zgodbe o prenapolnjenih planinskih kochah se ponavadi začnejo šele avgusta, zato je se nekaj časa, da ujamemo nekaj dni v gorah brez pretiranih množic obiskovalcev.

Eno najpogostejših izhodišč za vzpon na vrh je planina Kuhinja, kjer se rado »skuha« slabo vreme, Krn pa je sploh znan tudi po tem, da se res velikokrat odene v oblake. Z omenjenih planin nad vasjo Krn drži na vrh najbolj »direktni« južni pristop, medtem ko ljubitelji zavarovanih plezalnih poti izberejo vzpon iz Dreznice čez zahodno steno Krna. Daljša in krajinsko zelo slikovita pot drži iz Tolmina čez planino Pretovč in Sleme. Na obeh izdelujejo dober tolminski sir, planina Sleme pa je se ohranila nekdanjo ureditev s sirarno in majhnimi hlevi za živino. Ze pred desetletji so jo opisovali kot eno najbolj urejenih planin pri

Vrh nad Peski je Krnov сосед, ki mu je podoben po obliki

nas, kar vedno nedvomno se vedno je.

S planine Sleme se pot nadaljuje proti visokogorski dolini Luznica, nad katero se vzpne na sedlo med Batognico in Vrhom nad Peski. Čeprav je tega že sedemdeset let, v tej visokogorski okolici se vedno najdemo kupe bodeče zice in ostalega rjavečega vojaškega smetja. Soska fronta je bila v tem delu se posebno absurdna, ko sta se obe strani vkopali na Batognici, si skoraj gledali iz oči v oči in končno začeli kopati rov pod nasprotno položaje. Batognica, čez katero drži pot proti Krnu, je bila prizorišče minske vojne, o kateri govorijo mnogi ostanki, včasih kar cela granata, nekje se med skalami se vedno belijo človeške kosti... Mračna preteklost teh gora se je premocno zarezala vanje, da bi s svojo mrakobo ne prizadela sodobnega obiskovalca.

Vrh Krna je, upajmo, v soncu, ki presvetli temne občutke, nabrane na Batognici. Milijon mrtvih duš ni več tako glasen, na Krnu prevzamejo razgledi na planine pod njim, na Kolovrat in Matajur na nasprotni strani Soske doline, na mogočni masiv Kanina, na veličastne Zahodne Julijce...

Se posebno veličasten pa je razgled proti Krnskem jezeru. Eno naših najlepših visokogorskih jezer vabi, in če nam je po osmih urah vzpona ostalo se dovolj energije, jo lahko kar takoj uberemo proti njemu. Sicer na vrhu pre-spimo, kar je se bolj privlačno: pozni večerni ali morda celo nočni razgled s Krna ob luni sta nekaj posebnega, prav tako pogledi po jutranji gorski naravi. Ko se znajdemo pri Krnskem jezeru, si lahko privoščimo dovolj časa za posedanje ob njem, čeprav v času največjega obiska zelo motijo obiskovalci, ki mislijo, da so na morju. Juhica, ki nastaja iz jezera ob pomoči krem za sončenje in izločkov teles, je vse prej kot tisto, kar naj bi bilo to čudovito gorsko jezero v Triglavskem narodnem parku.

Ker se nam nikamor ne mudi, lahko prenočimo v planinskem domu pri Krnskih jezerih, naslednji dan pa sestopimo v Lepeno ali se čez Vratca odpravimo na Komno in v Bohinj.

Dario Cortese

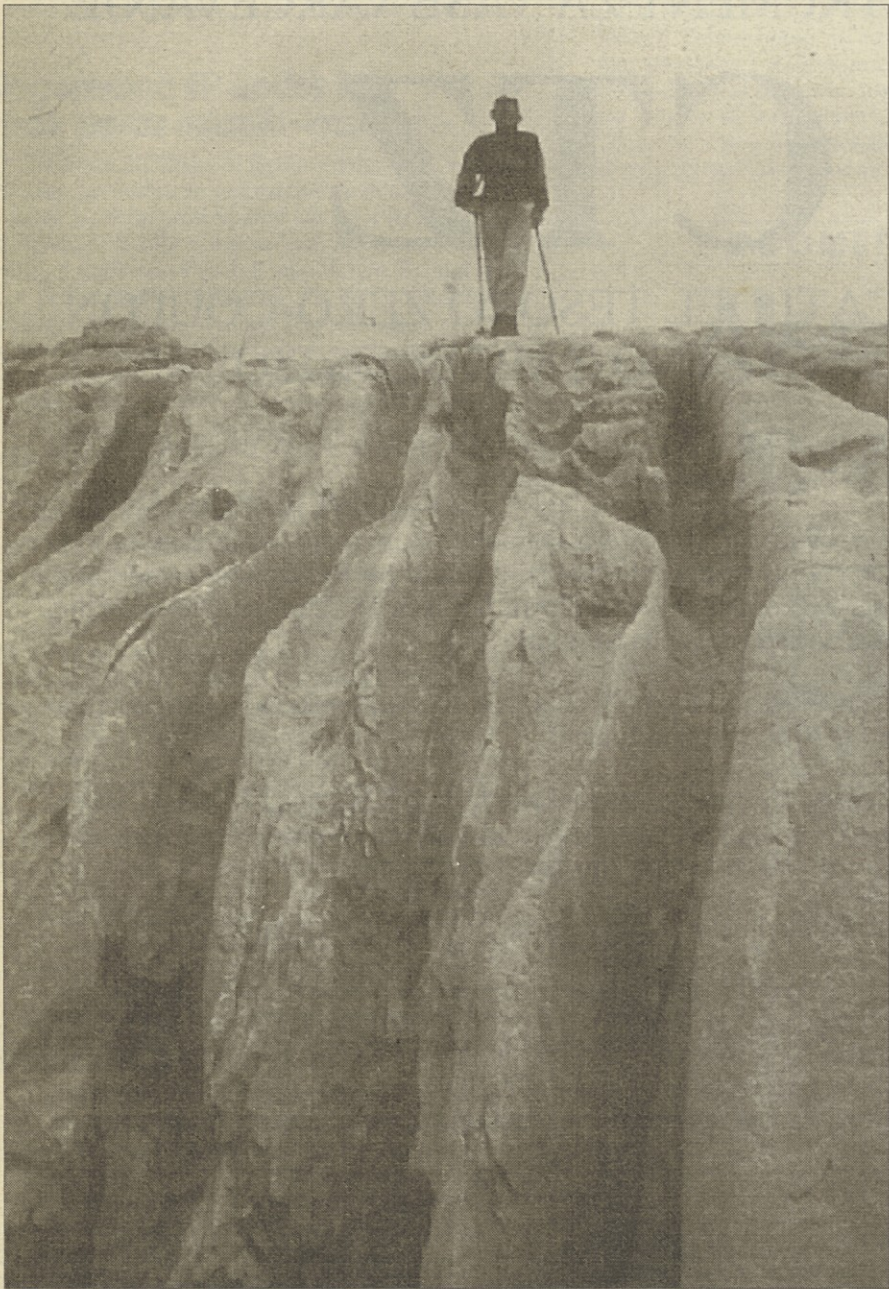
Pogled na Dreznico in Krn (Vse fotografije: Dario Cortese)

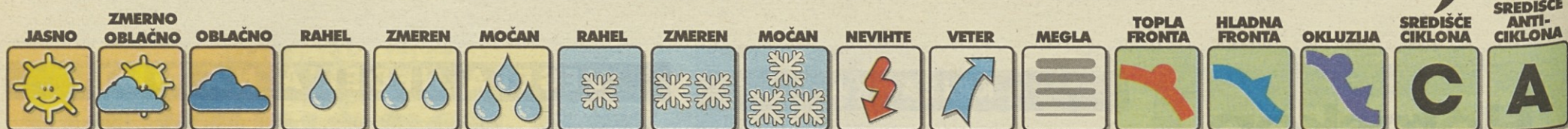
Ostanki prve svetovne vojne na Batognici

Jutranji pogled s Krna proti Triglavu in sosesčini

Pod Krnom je svet fantastičnih kraških oblik

VREMENSKA SLIKA

Hladna fronta se zadržuje na Alpah, severno od naših krajev. Nad srednjo Evropo se krepi območje visokega zračnega pritiska. V visinah priteka k nam malo hladnejši zrak.

Podatke pripravlja in posreduje Hidrometeorološki zavod.

DOLŽINA DNEVA

Sonce bo vzšlo ob 5.33 in zaslo ob 20.43. Dan bo dolg 15 ur in 10 minut. Luna bo vzšla ob 02.09 in zasla ob 17.24.

TEMPERATURE MORJA IN REK

	°C		°C
Trst	25,6	Mura	18,7
Portorož	26	Sava (Radovljica)	14,4
Poreč	26	Sora	16,6
Malinska	26	Ljubljana	19,3
M. Losinj	26	Paka	21,9
Split	27	Vipava	11,9
Dubrovnik	27	Bohinjsko jezero	22,3

NAPOVED ZA POMORSTVO

Veter v slovenskem Primorju:

zjutraj: NE 5 do 10 vozlov

popoldne: NE 5 do 10 vozlov

PLIMOVANJE

Danes: ob 2.34 najnižje -40 cm, ob 9.30 najvišje 15 cm, ob 14.01 najnižje -1 cm, ob 19.48 najvišje 33 cm.
Jutri: ob 3.03 najnižje -47 cm, ob 9.52 najvišje 22 cm, ob 14.46 najnižje -5 cm, ob 20.26 najvišje 37 cm.

TEMPERATURE V GORAH

	°C
500 m	25
1000 m	21
1500 m	16
2000 m	13
2500 m	10
2864 m	8

BIOPROGNOZA

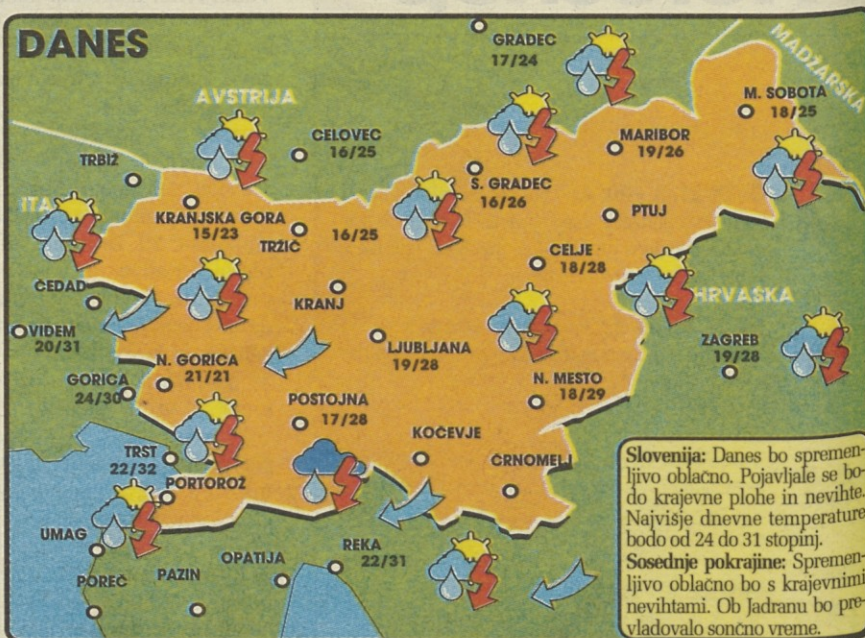
Vremensko občutljivi ljudje bodo utrujeni, razdražljivi, nemirni, potrti in tudi spali bodo slabo.

VOX POPULI

Vsi meseci v letu preklinjajo lep februar.

Kdor ima ječmenovo njivo, je zanj julij ječmenov mesec.

DANES

Slovenija: Danes bo spremenljivo oblačno. Pojavljale se bodo krajevne plove in nevihte. Najvišje dnevne temperature bodo od 24 do 31 stopinj. Sosednje pokrajine: Spremenljivo oblačno bo s krajevnimi nevihtami. Ob Jadranu bo prevladovalo sončno vreme.

JUTRI

Slovenija: V ponedeljek bo se spremenljivo oblačno s krajevnimi plohami in nevihtami. Na Primorskem bo večinoma suho, pihala bo sibka burja. Obeti: V torek bo prevladovalo sončno vreme.

SVET / SLIKA PRI SLIKI...ZGODBA PRI ZGODBI...PA ŠE RES JE

Nerednim davkoplačevalcem ponekod v Nemčiji kratkomalo blokirajo avtomobil

BERLIN - Prijem je bil sicer takoj učinkovit, vendar je ze sprožil val polemik. V nekaterih nemških občinah, predvsem na območju zvezne dežele Schleswig-Holstein, so namreč začeli sistematično preganjati občane, ki niso poravnali vseh pristojbin, zveznih ali lokalnih davkov in morebitnih glob. »Pozabljivim« davkoplačevalcem kratkomalo onemogočijo uporabo osebnih avtomobilov, in sicer tako, da z nekakšnimi klesanci blokirajo kolesa. Po pisanju dnevnika Westdeutsche Allgemeine Zeitung (Waz) so bile posledice neobčasnega prijema takoj opazne, tudi najbolj neomajni se v največ treh dneh zglasijo v pristojnih uradih in skoraj z olajšanjem plačajo vse zaostalo.

Uspeh torej ni izostal, vendar pa je svojstvena metoda izterjevanja davkov in poravnave glob ze nalezela na prve polemike in odločne proteste. Z zakonskega vidika prijem ni neoporečen, na Bavarskem je zato prepovedan. Veliko dvomom vzbuja dejstvo, da so »pozabljivi« davkoplačevalci javno identificirani in njihova »krivda« je jasno in javno izpostavljena.

Nad metodo so hude pomisleke izrekli deželni predstavniki za zaščito osebnih podatkov občanov, ki imajo v Nemčiji precejšnjo moč. Pripomnili so namreč, da uradi civilne motorizacije nimajo pravice dajati podatkov o avtomobilih nerednih davkoplačevalcev. Stališče, da

gre za protizakonito dejanje, zagovarjata tudi Združenje nemških občin, k temu pa se nagibajo tudi nekatere zvezne dežele. Pravniki dežele Schleswig-Holstein pa so med drugim izjavili, da bi lahko poseg občinskih mozi ocenili kot poskus poskodovanja osebnih lastnine.

Obstajajo pa se drugačni ugovori: po izračunu predstavnikov berlinske občine so stroški za identifikacijo avtomobila neplačnika in blokiranje koles višji od tega, kar bi občina vnovčila z izterjatvijo dolžnega. Lahko pa se tudi primeri, da zdravniku, ki ni poravnal občinskih pristojbin za psa, blokirajo avtomobil in mu tako onemogočijo, da bi pravočasno prišel do bolnika.

Zmagal je konj

Na rodeu v kalifornijskem mestu Salinas je tokrat zmagal konj in jezdec Ryan Hansen se je znašel na tleh (Telefoto AP)

V Tuli aretirali vampirja

MOSKVA - Ruska policija je v Tuli (200 kilometrov južno od Moskve) aretirala nekega 20-letnega brezdomca, ki je napadel in v vrat ugriznil nekega alkoholičarja, ga zvelkel v grmovje mestnega parka in mu tu začel piti kri. Fant je ze priznal svoje dejanje in policiji povedal, da je prvič poskusil človeško kri med služenjem vojaškega roka in da je kasneje to ze večkrat storil. Za preiskovalce je to prvi primer vampirizma, odkar so v Tuli pred 77 leti ustanovili policijsko postajo.

Pojedla je možovo srce

TEHERAN - Neka Iranka je s pomočjo svojih sinov iz prvega zakona ubila svojega moža, njegovo srce pa je pojedla. To so zapisali večerajšnji teheranski časopisi ob začetku procesa proti 45-letni Mohtaram Mussi. Zenska je srce pripravila kot pripravljajo ovno meso, in sicer v možnarju, kjer ga strejo s stročnicami in cebulo, dolivajo pa juho. Temu tradicionalnemu iranskemu krožniku pravijo »ab gust« (mesnata juha). Zena je moža ubila, ker je sumila, da ji je ugonobil enega od petih otrok, ki jih je imela v prvem zakonu.

Upepelili so truplo, "mrlič" pa je bil doma

NEW DELHI - Sorodniki so bili na pogrebu, prisostvovali so upepelitvi njegovega trupla, "mrlič" pa jih je čakal doma. Zgodilo se je v Indiji, kjer je policija odkrila truplo moškega, družina Chopra je bila prepričana, da gre za 34-letnega Ajaya Chopra, ki je mesec dni od tega odsel od doma in se ni več oglašil. Organizirali so pogreb in truplo upepelili. Ko so pogrebci prisli domov jih je čakalo preseenečenje. Ajay se je komaj vrnil in se začudeno spraševal, kje so sorodniki. Slo je za napako pri identifikaciji trupla.

Prodajalka deset let kradla obleke

LONDON - Sodišče je obsodilo na dve leti zapora 59-letno Gino Corfine, ki je bila deset let zaposlena v znani londonski veleblagovnici. V njenem stanovanju so odkrili približno pet tisoč oblačil, ki jih je "marljiva" prodajalka prinasala domov. Vsi se sprašujejo, kaj je z njimi sploh počejala in zakaj jih ni prodala. Svoje stanovanje je očitno zamenjala za veleblagovnico.

Zdravil je zobe, a ni bil zobozdravnik

HARRISBURG (ZDA) - V ZDA živi skupnost Amis, ki zavrača napredek in se zgleduje po življenju in navadah iz 19. stoletja. Nekateri njeni člani tudi zavračajo zdravnike, kar je spodbudilo kmeta Christa Zooka, da je kar sam zdravil zobe članom sekte. Samo v letu 1992 se je pri njemu zglasilo 35 "pacientov". Obsodili so ga na tisoč dolarjev globe.